

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี
THE DRIVING OF THE STRATEGIC PLAN FOR BUDDHISM AFFAIRS
REFORM IN THE ADMINISTRATION OF THE SANGHA
IN SARABURI PROVINCE

พระครูวิสุทธิศีลาวิวัฒน์ (เมธาวิวัฒน์ จิตฺโต)

ดุขฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุขฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๒

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

พระครูวิสุทธิสีกาภวัฒน์ (เมธาภวัฒน์ ฐิติโก)

คุชฎินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๒

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

The Driring of the Strategic Plan for Buddhism Affairs
Reform in the Administration of the Sangha
in Saraburi Province

Phrakhruwisutthiselaphiwat (Methapiwat ThitiKo)

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2019

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุชฎินิพนธ์ เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบูรณ วฑฒิกโร, รศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุชฎินิพนธ์

(พระเมธาวิญญูสร, รศ.ดร.)

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.สุวิญ รักษัตย์)

กรรมการ

(พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์

พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.

ประธานกรรมการ

พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ.ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระครูวิสุทธิสีลาวิวัฒน์)

ชื่อคุณิณิพนธ์	: การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี
ผู้วิจัย	: พระครูวิสุทธิสึลาภวัฒน์ (เมธาภวัฒน์ ฐิติโก)
ปริญญา	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ. ดร., ป.ธ. ๙, พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ), น.บ. (นิติศาสตร์), พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ), : พระมหาสุนันท์ สุนันโท, ผศ. ดร., ป.ธ. ๔, พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ),
วันที่สำเร็จการศึกษา	: ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ๓. เพื่อนำเสนอการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๒ รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๑ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาความ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสังฆาธิการ จำนวน ๒๖๒ รูป จากประชากร ๗๕๖ รูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี พบว่า ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนาพระสังฆาธิการยังไม่มีความเข้าใจและการปฏิบัติงานของคณะสงฆ์ให้บรรลุเป้าหมาย ด้านยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในพระสังฆาธิการยังไม่มีความเข้าใจในองค์กรของตนเองเป็นอย่างดี กรณีที่เข้าใจธรรมชาติของตนเองและองค์กรอย่างชัดเจนว่าขณะนี้องค์กรเราเป็นอย่างไร ต้องการที่จะดำเนินการไปในแนวทางใด รวมทั้งเข้าใจว่าทำเพื่อใคร องค์กรก็จะสามารถกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลได้อย่างไร ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธพระสังฆาธิการหมั่นพัฒนาตนเองมีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในยุคนี้อย่างไร ด้านมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาพระสังฆาธิการ ยังไม่มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งทีม เพื่อทำการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาไปด้วยกัน

๒. องค์ประกอบของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี มี ๓ องค์ประกอบคือ ๑) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ คณะสงฆ์เปิด

โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ๒) ด้านการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ มีการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการและมีการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ ๓) ด้านการประเมินผลกลยุทธ์ คณะสงฆ์มีการดำเนินงานติดตามงานอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาตามแผนที่วางไว้

๓. นำเสนอการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีพบว่า ๑) ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนาพระสังฆาธิการมีความมุ่งมั่นปฏิบัติงานของคณะสงฆ์บรรลุเป้าที่วางไว้ ๒) ด้านยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในพระสังฆาธิการมีความเข้าใจในองค์กรของตนเองเป็นอย่างดีดำเนินการไปตามแผนยุทธศาสตร์ได้ ๓) ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ พระสังฆาธิการพัฒนาตนเองมีความรู้ความสามารถในการปกครองกิจการคณะสงฆ์ มีความเข้าใจในองค์กรของตนเองเป็นอย่างดี ๔) ด้านมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา พระสังฆาธิการได้รวมกลุ่มกันขับเคลื่อนแผนปฏิรูปกิจกรรมต่างๆ ของคณะสงฆ์ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตามที่ได้กำหนดไว้

Dissertation Title : The Driving of the Strategic Plan for Buddhism Affairs Reform in the Administration of the Sangha in Saraburi Province

Researcher : Phrakruwisutthisilapivat (Methapivat Thitiko)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Management)

Dissertation Supervisory Committee

: Phra Udomsittinayok, Asst. Prof. Dr., Pali IX, B.A. (Buddhist Management), LL.B. (Laws), M.A. (Buddhist Management), Ph.D. (Buddhist Management)

: Phramaha Sunan Sunanto, Asst. Prof. Dr., Pali IV, B.A. (Buddhist Management), M.A. (Buddhist Management), Ph.D. (Buddhist Management)

Date of Graduation : March 17, 2020

Abstract

Objectives of this research were: 1. To study Buddhism Affairs Administration Reform Strategic Steering of Sangha Order in Saraburi Province, 2. To study factors affecting the Buddhism Affairs Administration Reform Strategic Steering of Sangha Order in Saraburi Province and 3. To propose the Buddhism Affairs Administration Reform Strategic Steering of Sangha Order in Saraburi Province.

Methodology was the mixed methods: The qualitative research collected data from 22 key informants by in-depth-interviewing and 11 participants in focus group discussion and analyzed data by descriptive interpretation. The quantitative research collected data with questionnaires from 262 samples derived from 756 monks. The statistics used to analyze the data were Frequency, Percentage, Mean and Standard deviation, SD.

Findings of the research were as follows:

1. The general condition of the driving of the strategic plan for the Buddhist affairs reform in the administration of the Sangha clergy in Saraburi found that in the aspect of creating security in Buddhism, the Sangha Administrator has not yet understood and the work of the Sangha to achieve the goals. Regarding the improvement of the internal management process, the Sangha Administrator does not have a good understanding of his organization. In the event that you understand the nature of yourself and the organization clearly, how is our organization now? In what direction would you like to go? Including understanding who to do for The organization will be able to formulate an effective strategic plan. How effective Regarding the

development to the organization of Buddhist learning, the Sangha Administrator has to develop himself and is knowledgeable and capable of managing the Sangha affairs in this era. In terms of having sufficient resources to drive the Buddhism business Buddhist monk No group has been formed to form a team. In order to drive the strategic plan for the reform of Buddhism affairs together

2. The elements of driving the strategic plan for the Buddhist business reform in the administration of the Sangha clergy, Saraburi, has 3 components, which are 1) strategic planning The Sangha gives people the opportunity to participate in development planning. 2) Implementation of the strategic plan in the form of a committee and implemented as planned. 3) Strategic evaluation the clergy continuously monitored the work as planned.

3. Propose to drive the strategic plan for the Buddhist business reform in the administration of the Sangha clergy in Saraburi province as follows: 1) To build up the stability of Buddhism, the Sangha Administrator is determined to perform the work of the Sangha, achieving the vacancy. 2) On the improvement of internal management processes Buddhist monks have a good understanding of their organization and can implement the strategic plan. 3) Development to the Buddhist learning organization the self-developed monk has knowledge and ability in governing the Sangha affairs. Have a good understanding of their organization 4) In terms of having sufficient resources to drive the Buddhism business Buddhist monks have joined together to drive the reform plan for various activities. Of the Sangha to be continued as stipulated

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาของพระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาดุชฎินิพนธ์ และพระมหาสุนันท์ สุนนโท, ผศ. ดร. ที่ได้อนุเคราะห์ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขดุชฎินิพนธ์นี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. พระครูศรีอรรถศาสตร์ ดร. พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, ดร. ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร ดร. กาญจนา ต่าจตุ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ พระเดชพระคุณพระธรรมปิฎก พระวิสิฐคณาภรณ์ พระวิสุทธิโสภณ พระครูศรีวรกิจจารักษ์ พระครูนนทกิจโกศล นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ นายสรณต ฌ ศรีโต นายองอาจ วงศ์ประยูร นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย นายอิทธิเดช คลี นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์ นายมนัส บุญน้อม นายสาธิต แสนยนันท์ นายสกุล ธงชัย นางทัส แสนยนันท์ นางวนิดา ดำรงไชย นายอุตติกร อินทรวีเชียร นางสาวพัชรา สุคันธี นางชนิษฐา ต่าจันทร์แก้ว นางปนัดดา สายคำมี นายจิระพันธ์ ขุนทอง นายภาณุ เจริญจิตร และพระสังฆาธิการในจังหวัดสระบุรีทุกรูปที่อนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณาจารย์คณะสังคมศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการต่าง ๆ และได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จนทำให้ดุชฎินิพนธ์สำเร็จไปได้อย่างราบรื่น ที่คอยแนะนำให้คำปรึกษาในการทำดุชฎินิพนธ์ในครั้งนี้จนเป็นที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนสหธรรมิกสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธทุกรูป ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจในการทำดุชฎินิพนธ์แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้ ขอโน้มมอบถวายบูชาคุณงามความดีเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา และสังฆบูชา ผู้วิจัยและขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่ครูอุปฌาย์อาจารย์ บิดามารดา ญาติสนิทมิตรสหาย และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พระครูวิสุทธิสีลาภวัฒน์ (เมธาภวัฒน์ การบุญ)

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๐
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๑
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขับเคลื่อน	๑๑
๒.๒ แนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา	๓๒
๒.๓ แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา	๔๘
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาทธรรม ๔	๖๒
๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๗๙
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘๒
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๘๗
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๘๗
๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๘๘
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๙๒

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า	
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๙๕	
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๙๖	
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๙๘	
๔.๑ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูป กิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี	๙๙	
๔.๒ ผลการศึกษาองค์ประกอบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูป กิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี	๑๑๕	
๔.๓ การนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการ พระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี	๑๓๕	
๔.๔ ผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)	๑๔๙	
๔.๕ องค์กรความรู้	๑๖๑	
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๗๔	
๕.๑ สรุป	๑๗๔	
๕.๒ อภิปรายผล	๑๙๐	
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๙๓	
บรรณานุกรม	๑๙๕	
ภาคผนวก	๒๐๘	
ภาคผนวก ก	หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือ	๒๐๙
ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Try Out)	
ภาคผนวก ค	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๒๑๕

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
ภาคผนวก ง	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๒๓๗
ภาคผนวก จ	แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๔๓
ภาคผนวก ฉ	การสนทนากลุ่มเฉพาะ	๒๕๐
ภาคผนวก ช	ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๒๖๒
ประวัติผู้วิจัย		๒๘๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	แสดงสรุปการประยุกต์ใช้อธิบาท ๔	๗๘
๓.๑	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๘๙
๔.๑	สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการสร้าง ความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา	๑๐๑
๔.๒	สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน	๑๐๕
๔.๓	สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ	๑๐๙
๔.๔	สรุปประเด็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	๑๑๓
๔.๕	สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านกลยุทธ์	๑๑๗
๔.๖	สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์	๑๒๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า หน้า
๔.๗	สรุปประเด็นและแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการประเมินกลยุทธ์	๑๒๒
๔.๘	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๒๔
๔.๙	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม	๑๒๗
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา	๑๒๘
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน	๑๒๙
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ	๑๓๑
๔.๑๓	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	๑๓๓
๔.๑๔	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	๑๓๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๕	สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน	๑๔๑
๔.๑๖	สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ	๑๔๔
๔.๑๗	สรุปประเด็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	๑๔๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และวัตถุประสงค์ขององค์กร	๓๐
๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๖
๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๖๑
๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้การสังเคราะห์จากงานวิจัย	๑๗๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักโดยใช้ระบบย่อคำดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา. (ไทย) = พระวินัยปิฎก ภิกขุวิภังค์ (ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยจะระบุ เล่ม/ชื่อ/หน้า. เช่น ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๐/๕๑. หมายความว่าระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ชื่อที่ ๓๐ หน้าที่ ๕๑ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสสังคมปัจจุบันที่ต้องการให้เกิดการปฏิรูปขึ้นในทุกองค์กร ไม่เว้นแม้กระทั่ง วงการพระพุทธศาสนา และจากสาเหตุของปัญหาการนำพระพุทธศาสนาใช้ในชีวิตประจำวันอาจจะมีรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่สมควร และปัญหาจากองค์กรศาสนา โดยเฉพาะพระภิกษุ สามเณร ซึ่งได้รับการยกย่องนับถือว่า “เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ” บางรูป ได้ประพฤติไม่เหมาะสม ไม่เป็นบ่อเกิดแห่งศรัทธา มีการดัดแปลงหลักธรรมคำสอนผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเอง ด้วยเหตุนี้ สภาปฏิรูปแห่งชาติ จึงได้เสนอให้มีการปฏิรูปองค์กรพระพุทธศาสนาใน ๔ ประเด็นหลักคือ ๑) เรื่องทรัพย์สินของวัดและพระสงฆ์ เนื่องจากเห็นว่า มีพระสงฆ์บางรูปแสดงความ อวดรวย ใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ ทำให้เห็นว่าเป็นผู้สะสมมากกว่าเสียสละ และทรัพย์สินของวัดไม่มีการแสดง บัญชีทรัพย์สินให้พุทธศาสนิกชนได้รับรู้ถึงที่มาที่ไปของเงินบริจาค ไม่มีการตรวจสอบความโปร่งใส ๒) เรื่องปัญหาของพระสงฆ์ที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยนำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธา เนื่องจากเห็นว่า มีพระสงฆ์บางรูปที่ประพฤตินอกกลุ่มนอกทาง ประพฤติไม่เหมาะสม ทั้งนี้ เพราะไม่มี ความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน สั่งสอนประชาชนตามความเข้าใจของตัวเองที่คิด ว่าถูกต้อง หรือสอนตามแบบอย่างโบราณจารย์ที่เคยสั่งสอนกันมาจากอดีต ๓) เรื่องการทำพระธรรมวินัยให้วิปริตและการประพฤติวิปริตจากพระธรรมวินัย เนื่องจากมีพระภิกษุบางรูปที่มีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาพอสมควรแต่ดัดแปลงหลักธรรม คำสอนนั้นให้เอื้อประโยชน์แก่ตนเอง สร้างความเข้าใจผิดแก่พุทธศาสนิกชนผู้เคารพนับถือและปฏิบัติ ตามจนเข้าใจว่านั่นคือพระพุทธศาสนาที่แท้จริง ๔) เรื่องฝ่ายอาณาจักรที่จะต้องเข้าไปสนับสนุนปกป้องคุ้มครองกิจการพระพุทธศาสนา เพราะเห็นว่าการองค์กรทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ไม่สามารถที่จะบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนาให้เรียบร้อยดีงามได้ โดยผลลัพธ์ที่จะนำสังคมให้มีสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยมีเทียบจากอันดับความสันติสุขระดับประเทศ และเพื่อให้พระพุทธศาสนาไปสู่เป้าหมาย ต้องดำเนินการตามพันธกิจ^๑ หรือภาระงานของคณะสงฆ์ ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านการปกครอง ๒) ด้านศาสนศึกษา ๓) ด้านศึกษาสงเคราะห์ ๔) ด้านเผยแผ่ ๕) ด้านสาธารณูปการ และ

^๑ รายงานนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ และได้นำส่งคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๗ เมษายน ๒๕๕๘.

๖) ด้านสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งการจะขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ให้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ ต้องอาศัยค่านิยม“อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา สู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน” ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้เดินหน้าไปได้ เหมือนน้ำมันเครื่องที่เป็นตัวหล่อลื่นเครื่องยนต์ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๒

๑. ด้านการปกครอง มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑) สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อ การเจริญพระพุทธมนต์เฉลิมพระเกียรติ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชกุศล การปฏิบัติธรรม เป็นต้น

๒) ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย

๓) พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล เช่น พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ พระจริยานิเทศก์ พระวินยาธิการ ตลอดถึงไวยาวัจกร และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง

๔) มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการบริหารจัดการศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนา

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้สรุปอิทธิพลของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย ดังนี้ ๑) เป็นศาสนาของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทย ๒) เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย ๓) เป็นศูนย์รวมจิตใจชนชาวไทยตั้งอยู่ในความสามัคคี ๔) เป็นหลักเกณฑ์แห่งเสรีภาพในการนับถือศาสนา ๕) เป็นสถาบันที่ดำรงยืนยงคงอยู่คู่ชนชาติไทย ๖) เป็นหลักคำสอนสอดคล้องกับลักษณะนิสัยของคนไทยที่รักความเป็นอิสระเสรี ๗) เป็นแหล่งสำคัญที่หล่อหลอมเอกลักษณ์ของชาติไทย ๘) เป็นมรดกและเป็นคลังสมบัติอันล้ำค่าของชนชาติไทย ๙) เป็นหลักนำทางในการพัฒนาชาติไทย ๑๐) เป็นแหล่งของดีมีค่าที่ชนชาติไทยมอบให้แก่อารยธรรมของโลก^๓

มหาเถรสมาคม ในฐานะองค์กรปกครองสูงสุดทางพระพุทธศาสนา มีมติมอบหมายให้กรรมการมหาเถรสมาคม ๓ รูป คือ พระพรหมมุนี พระพรหมโมลี และ พระพรหมบัณฑิต เป็นผู้แทนของมหาเถรสมาคมในการจัดทำแนวทางการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เสนอคณะรัฐมนตรี โดยมี

^๒ พระราชวรเมธี และคณะ, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔ “การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ” (เอกสารอัดสำเนา)

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในฐานะศาสนาประจำชาติ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๖), หน้า ๑-๗.

ขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ ๑) กำหนดกรอบการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๖ ด้าน ตามพันธกิจ คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยเพิ่มการพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาโลก ด้วย เป็นกรอบการดำเนินการที่เรียกว่า ๖+๑ ๒) กำหนดกรอบการดำเนินงาน ๓) ระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ๔) ดำเนินงานตามกรอบภารกิจของคณะสงฆ์ ๕) ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

คณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ในที่ประชุมมีมติรับทราบผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะที่เป็นสำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม เสนอโดยได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ การรับรู้บริบทสังคม โดยการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ระยะที่ ๒ การนำไปปฏิบัติ โดยนำความคิดเห็นจากที่ได้รับฟังมากำหนดตามภาระงานของคณะสงฆ์ ๖ ด้าน แล้วดำเนินการยกร่างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ระยะที่ ๓ การรับผล โดยนำร่างแผนยุทธศาสตร์เสนอขออนุมัติต่อมหาเถรสมาคม แล้วดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์นั้น พร้อมทั้งติดตามรายงานผลให้มหาเถรสมาคมทราบโดยละเอียด^๔

จะใช้วิธีการอย่างไรในการขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาถูกยกขึ้นมาเป็นเรื่องเร่งด่วนเพื่อสร้างศรัทธา ประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาให้กลับคืนมาโดยเร็ว จึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูป กิจการพระพุทธศาสนา เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนางานคณะสงฆ์อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สอดคล้องกับ ภาระงาน ๖ ด้านของคณะสงฆ์ มีการจัดระดมความคิดเห็นจากคณะสงฆ์ในเขตปกครองทุกหน กำหนด แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ และการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยถ่ายทอดสู่ระดับหน ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับวัด เช่น ภารกิจงาน ๖ ด้านของคณะสงฆ์ ประกอบด้วย^๕

๑. การปกครอง เป็น การดูแล คຸ້มครอง บริหาร ความสำคัญ การปกครองของ คณะสงฆ์ไทย เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกทรงเป็นประธาน มีการบังคับบัญชากันไปตามลำดับชั้น นับตั้งแต่ระดับมหาเถรสมาคมลงไปจนถึงเจ้าอาวาส พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ลำดับชั้นการปกครอง คณะสงฆ์ไว้ดังนี้ มาตรา ๒๐ คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม การจัดระเบียบ

^๔ สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ และได้นำส่งคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๗ เมษายน ๒๕๕๘.

^๕ พระราชวรเมธี และคณะ, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔ “การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ” (เอกสารอัดสำเนา)

การปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน กฎมหาเถรสมาคม หลักการปกครอง เป็นภารกิจที่วัดโดยพระภิกษุผู้เป็นเจ้าของอาวาส หรือเจ้าคณะปกครอง ดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัด หรือในปกครองปฏิบัติ ตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม หรือพระบัญชาของ สมเด็จพระสังฆราช ภารกิจ ด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระภิกษุผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าคณะปกครองทุกระดับ นับตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ (หน) นอกจากนี้ยังรวมถึงการที่พระภิกษุผู้ทำหน้าที่เป็นพระกรรมวาจาจารย์เป็นพระอุปัชฌาย์ ในการ อุปสมบทกุลบุตรด้วย^๖

คาดว่าจากที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยเห็นว่าพระพุทธศาสนาถ้าเอาเฉพาะเพียงว่าด้วยความมั่นคง ด้วยยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในเพื่อพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาต่อไป คือ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ต้องคำนึงถึง ภารกิจ ๖ ด้านของคณะสงฆ์ที่ถือเป็นภารกิจหลักของคณะสงฆ์เพื่อพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาให้มี ความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีมีอะไรบ้าง

๑.๒.๒ องค์กรประกอบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ควรเป็นอย่างไร

๑.๒.๓ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

^๖ จากสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๑, (เอกสารอัดสำเนา)

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ ของจังหวัดสระบุรี มีพระสังฆาธิการจำนวน ๗๕๖ รูป^๗

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของการวิจัยการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการปกครอง องค์ประกอบ คือ ๑) สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ๒) ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน ๓) พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ๔) มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา^๘ และประกอบด้วยงาน ๓ ขั้นตอน คือ ๑. การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Formulation) ๒. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategic Implementation) และ ๓. การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation Control) สงเคราะห์ด้วยหลักธรรมที่จะนำมาเป็นหลักปฏิบัติให้สู่จุดมุ่งหมายจริง คือธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้ตามประสงค์ ๔ อย่าง คือ ๑) มีฉันทะ ความพอใจที่จะทำ ๒) วิริยะ ความเพียร ๓) จิตตะ ระลึกรู้ถึงเอาใจใส่อยู่เสมอ ๔) วิมังสา มั่นทบทวนติตรองในสิ่งที่ทำนั้น

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Dependent Variables) คือ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการปกครอง ประกอบด้วยการจัดการเชิงกลยุทธ์ ๓ ด้าน คือ ๑) การวางแผนกลยุทธ์ ๒) การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ ๓) การประเมินและควบคุมและด้วยหลักธรรมที่จะนำมาเป็นหลักปฏิบัติให้สู่จุดมุ่งหมายจริงคือธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้ตามประสงค์

^๗ แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๔) จากสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๑. <http://www.buddhism4.com/web/file-yuttasart/2saraburee.pdf>

^๘ วิจารณ์ ด้วนสวัสดิ์ ผศ.ดร., “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการ”, รายงานวิจัย, (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖

๔^๙ ด้าน คือ ๑) มีฉันทะ ความพอใจทำ ๒) วิริยะ ความเพียร ๓) จิตตะ ระลึกตัวได้อยู่เสมอ ๔) วิมังสา มั่นติตรองในสิ่งนั้น

ตัวแปรตาม (Independent Variables) องค์ประกอบ คือ ๑) สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ๒) ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน ๓) พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ๔) มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสังฆาธิการในจังหวัดสระบุรี จำนวน ๗๕๖ รูป^{๑๐} เลือกกลุ่มตัวอย่างได้ ๒๖๒ รูป

๒. ประชากรเชิงคุณภาพ (Key informants) เพื่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

ก. มีจำนวนทั้ง ๒๒ รูปหรือคน ๑) มีพระสังฆาธิการระดับผู้บริหาร ๒) ผู้บริหารข้าราชการ ๓) ผู้นำส่วนท้องถิ่น ๔) นักวิชาการ/ปราชญ์ชาวบ้าน

ข. ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อการระดมสมอง ยืนยันและประเมินคุณภาพแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ประกอบไปด้วย พระเถระผู้ใหญ่ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร จำนวน ๑๑ รูปหรือคน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยอย่างชัดเจนและตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

ในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยอย่างชัดเจนและตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

การขับเคลื่อน หมายถึง การผลักดัน กระตุ้น หรือการจูงใจนำไปสู่การ ปฏิบัติ การพัฒนาที่ดีขึ้น มีแนวโน้มในทางที่ยั่งยืนตามที่ต้องการของแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

^๙ พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๙ พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ ๑๑ สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค หัวข้อ ๘๔๓,

^{๑๐} ดร. รพีพร รุ่งสีทอง rapeeporn@gmail.com [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [/www.bangkokbiznews.com/blog/blogger/1](http://www.bangkokbiznews.com/blog/blogger/1), อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, [๓ มีนาคม ๒๕๖๓].

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง หมายถึง แผนที่จะขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ให้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ ต้องอาศัยค่านิยมที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้เดินหน้าไปได้ เหมือนน้ำมันเครื่องที่เป็นตัวหล่อลื่นเครื่องยนต์ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลวล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ขององค์กร ช่วยส่งเสริมการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ช่วยยกระดับระบบการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-based Budgeting) และช่วยในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรให้ทันสมัยยิ่งขึ้นของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี หมายถึง พระสังฆาธิการ ระดับเจ้าอาวาสวัด เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์มหานิกายจังหวัดสระบุรี ที่ดำเนินการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา หมายถึง การปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อ การเจริญพระพุทธมนต์เฉลิมพระเกียรติ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชากุศล การปฏิบัติธรรม เป็นต้น

ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน หมายถึง โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย

ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ หมายถึง ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล เช่น พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ พระจริยานิเทศก์ พระวินยาธิการ ตลอดถึงไวยาวัจกร และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง

ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา หมายถึง การบริหารจัดการศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนา

ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) หมายถึง การจะดำเนินการกิจกรรมใด ๆ ก็ตามเปรียบเสมือนการขับรถมุ่งไปที่ใดที่หนึ่ง ก่อนที่เราจะทำการสตาร์ทเครื่องยนต์เราต้องตอบคำถามต่างๆในใจก่อนคือ ณ ปัจจุบันเราอยู่ที่ไหน?, จุดหมายปลายทางเราคือที่ใด?, เราจะใช้เส้นทางใดในการเดินทาง ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมใดๆก็ตามจะประสบความสำเร็จได้

ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ หมายถึง

การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนเพื่อนำองค์กรไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่ ก้าวสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการใน อนาคต ในภาพรวม ขององค์กร ทุกกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นเป็นปัจจัยที่ชี้ อนาคต ขององค์กรนั้น

การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ หมายถึง การนำแผนกลยุทธ์ธุรกิจไปสู่การปฏิบัติให้ เกิดผล คือ กิจกรรมที่ดำเนินเพื่อทำให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นำไปสู่การ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กรอื่น เช่น การพัฒนาและดำเนินการแผนการใหม่เพื่อเพิ่มยอด ให้กับองค์กรของตนให้เข้มแข็งขึ้น เป็นต้น

การประเมินผลกลยุทธ์ หมายถึง การประเมินผลการดำเนินงานเป็นการตรวจสอบ โดยใช้ตัวแบบการประเมินองค์กร (Performance appraisal systems) ในด้านต่างๆ ที่วางแผนไว้ กำหนดผลไม่เพียงแต่วัดผลด้านการเงินซึ่งเป็นข้อมูลในอดีตเท่านั้นยังต้องคำนึงถึงมิติที่หลากหลาย (Multi-dimension) ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรทั้งอดีตปัจจุบัน และอนาคตโดย เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายบนพื้นฐานวัฒนธรรมองค์กรอันเป็นระบบที่ยอมรับของ บุคลากรทุกฝ่ายว่าสามารถเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาตนเอง และผลการดำเนินงานให้ดีขึ้น อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนกลยุทธ์ที่ผู้บริหารสนับสนุนอย่างเหมาะสม หรือเป็นระบบการบริหารที่ใช้ ระบบการ จัดการที่ใช้ผลการปฏิบัติงานเป็นพื้นฐาน (Performance Based Management System: PBMS) การวัดผลเชิงคุณภาพเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยในการวัดผลในทุกมิติอย่างเป็นระบบโดย กำหนดตัวชี้วัดที่สมเหตุสมผล ดังนั้นในบทนี้จึงกล่าวถึงลักษณะการบริหารจัดการตัวชี้วัดความสำเร็จ และ การวัดผลเชิงคุณภาพดังนี้

หลักพุทธธรรมอิทธิบาท ๔ บทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้บรรลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น ๔ คือ ๑) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๒) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น ๓) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น ๔) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องใน เหตุผลของสิ่งนั้น

ธรรม ๔ อย่างนี้ ย่อมเนื่องกัน แต่ละอย่างๆ มีหน้าที่เฉพาะของตน

ฉันทะ คือความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ ตนถือว่า ดีที่สุด ที่มนุษย์เรา ควรจะได้ ข้อนี้ เป็นกำลังใจ อันแรก ที่ทำให้เกิด คุณธรรม ข้อต่อไป ทุกข้อ

วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อ ไม่ขาดตอน เป็นระยะยาว จนประสบ ความสำเร็จ คำนี้ มีความหมายของ ความกล้าหาญ เจืออยู่ด้วย ส่วนหนึ่ง

จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้ง สิ่งนั้น ไปจากความรู้สึก ของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็น วัตถุประสงค์ นั้นให้เด่นชัด อยู่ในใจเสมอ คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า สมาธิ อยู่ด้วยอย่างเต็มที่

วิมังสา หมายถึงความสอดส่องใน เหตุและผล แห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า ปัญญา ไว้อย่างเต็มที่

การขับเคลื่อน หมายถึง การผลักดัน กระตุ้น หรือการจูงใจนำไปสู่การ ปฏิบัติ การพัฒนาที่ดี ขึ้น มีแนวโน้มในทางที่ยั่งยืนตามที่ต้องการของแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของ คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง หมายถึง แผนที่จะ ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ให้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ ต้องอาศัยค่านิยมที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรม ต่างๆ ให้เดินหน้าไปได้ เหมือนน้ำมันเครื่องที่เป็นตัวหล่อลื่นเครื่องยนต์ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้ผู้บุคลากรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลว ล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ขององค์กร ช่วยส่งเสริมการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือ ช่วยยกระดับระบบการจัดทำ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน และช่วยในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรให้ทันสมัย ยิ่งขึ้นของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จำเป็นต้องมี เป้าหมายที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้วางเอาไว้ โดยแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีทั้งแผนระยะสั้น ๕ ปี และแผนระยะ ๒๐ ปี

แผนปฏิบัติการระยะสั้น ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน มาตรการ แผน นโยบาย

พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการปรับปรุงกระบวนการทำงานเข้าสู่มาตรฐานและยกระดับคุณภาพศาสน บุคคลตามเป้าหมาย

พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการทำงานภายใต้ระบบมาตรฐานและศาสนบุคคลได้รับการพัฒนาตามแผนที่ กำหนด

พ.ศ. ๒๕๖๓ การบริหารกิจการพระพุทธศาสนามีรูปแบบชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้

พ.ศ. ๒๕๖๔ พระพุทธศาสนามีความสถาพร ด้วย

ระบบบริหารจัดการที่ทันสมัย

ศาสนบุคคลมีความรู้ความสามารถ

ประชาชนมีศรัทธา

มีผู้เข้ามาศึกษาพระธรรมและนำคำสอนไปปฏิบัติ

พุทธศาสนานั้นคง ยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์ ระยะ ๒๐ ปี แบ่งการดำเนินการเป็น ๔ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เป็นปีแห่งการเริ่มการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา โดยเริ่มจากการปรับปรุงกระบวนการการทำงานให้โปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาล ได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๙) เป็นการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรพระพุทธศาสนา ด้วยการบูรณาการกระบวนการทำงานทุกด้านของคณะสงฆ์

ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๗๐-๒๕๗๔) เป็นการเสริมความมั่นคงขององค์กรพระพุทธศาสนา ด้วยการเรียนรู้และพัฒนายกระดับสังคมให้มีคุณภาพ

ระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๗๕-๒๕๗๙) มีเป้าหมาย คือ พระพุทธศาสนามีความมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยมีประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรมนำชีวิต เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ

คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี หมายถึง พระสังฆาธิการ ระดับผู้ช่วยเจ้าอาวาส เจ้าอาวาสวัด เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด ในเขตปกครองคณะสงฆ์มหานิกายจังหวัดสระบุรี ที่ดำเนินการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบสภาพทั่วไปการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๑.๖.๒ ทำให้ทราบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๑.๖.๓ ทำให้ได้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๑.๖.๔ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองกับคณะสงฆ์ทั่วประเทศได้

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขับเคลื่อน
- ๒.๒ แนวขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
- ๒.๓ แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
- ๒.๔ หลักธรรมอิทธิบาท ๔
- ๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขับเคลื่อน

๒.๑.๑ ความหมายของการขับเคลื่อน

การขับเคลื่อนระบบบริหารผลการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายองค์กรอย่างประสบความสำเร็จ หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนต้องให้ความสำคัญกับปรัชญาพื้นฐาน ๔ ประการ คือ (๑) การมีส่วนร่วมของพนักงาน (top down และ bottom up) (๒) การสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการบริหารจัดการ (manageability) (๓) การพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) และ (๔) การสร้างแรงจูงใจอย่างเหมาะสม (rewarding) เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่องค์กรต้องการอย่างต่อเนื่อง

ระบบบริหารผลการปฏิบัติงาน จึงเป็นการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนให้บุคลากรในองค์กรมีผลการปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงโดยเริ่มจากขั้นตอนต่างๆ ๕ ขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (plan) ผลลัพธ์ที่ต้องการจากตำแหน่งงาน ขั้นตอนการติดตาม (monitor) เพื่อทราบว่าเป้าหมายที่กำหนดกับผลที่ปฏิบัติได้จริงเป็นอย่างไร ขั้นตอนการพัฒนา (develop) ไม่ว่าจะโดยวิธีการสอนงาน (coaching) หรือการให้คำปรึกษา ขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด (appraise) และ ขั้นตอนการให้ผลตอบแทนตามผลงาน (reward) อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ ในช่วงของขั้นตอนการวางแผน (plan) นับเป็นช่วงสำคัญมากเนื่องจากเป็นตัวตั้งต้นของการแปลงความคาดหวังขององค์กรเป็นผลลัพธ์ที่ต้องการในตำแหน่งงานต่างๆ ซึ่งหมายถึงผลการปฏิบัติงานที่ต้องการจากบุคลากรในตำแหน่งงานนั่นเอง จึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคประกอบขั้นตอนการวางแผน เช่น การพิจารณาและกำหนดเป้าหมายที่องค์กรต้องการอยากรู้อย่างไรทั้งทางด้านการเงินและมีใช้ด้านการเงิน เพื่อถ่ายโอนเป้าหมายลงมาสู่หน่วยงานต่างๆ และตำแหน่งต่างๆ (goal cascading) หรืออาจจะพิจารณาจากลักษณะของตำแหน่งงานประกอบ เช่น ถ้าเป็นลักษณะงานการให้บริการ (front office) ก็ควรพิจารณาความคาดหวังของลูกค้าเป็นผลลัพธ์ของตำแหน่งงาน หรือถ้าเป็นตำแหน่งงานที่เป็นงานปฏิบัติการ ก็อาจจะพิจารณาผลลัพธ์ที่ต้องการจากการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆ ในความรับผิดชอบของตำแหน่งงานนั้นๆ

อย่างไรก็ตาม หากเป็นตำแหน่งงานที่มักจะได้รับการมอบหมายงานเป็นประจำเป็นประจำ ก็อาจจะพิจารณาผลสำเร็จในการดำเนินการตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าขั้นตอนการวางแผน (plan) โดยใช้เทคนิคต่างๆ ข้างต้นเป็นลักษณะของการวางแผนโดยใช้ปัจจัยที่เน้นผลลัพธ์ที่ต้องการจากตำแหน่งงาน หรือเรียกว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (result-based management)

นอกจากนี้ การวางแผน (plan) จากปัจจัยด้านสมรรถนะ (competency) เพื่อให้บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะในระดับที่คาดหวังในตำแหน่ง ก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกด้านหนึ่ง นอกจากปัจจัยด้าน result-based ที่จะใช้ประกอบการพิจารณาในขั้นตอนการวางแผน (plan) ในกระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงาน เพราะการส่งเสริมให้บุคลากรชวนชวนที่จะพัฒนาตนเอง ก็เท่ากับองค์กรเตรียมต้นทุนมนุษย์ (human capital) สำรองไว้ในการขับเคลื่อนเป้าหมายองค์กรในอนาคต

ดังนั้น หัวใจหรือปัจจัยแห่งความสำเร็จของการขับเคลื่อนระบบบริหารผลการปฏิบัติงาน (performance management) ตามขั้นตอนการวางแผน (plan) และขั้นตอนต่างๆ ทั้ง ๕ ขั้นตอน ในกระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายองค์กรอย่างประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องนำปรัชญาพื้นฐาน ๔ ประการมาประยุกต์ใช้กล่าวคือ ประการแรก การมีส่วนร่วมของพนักงาน (top down และ bottom up) ผู้บริหารจำเป็นต้องมีกลไกการสื่อสารในลักษณะของการประชุมกลุ่มย่อย โดยแสดงความชัดเจนถึงเหตุผลในการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานพิจารณาแนวทางต่างๆ เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่กำหนด และนำผลกลับมาหารือร่วมกันบนพื้นฐานของการมีข้อมูลและเหตุผลสนับสนุน (fact-based)

ประการที่ ๒ การสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการบริหารจัดการ (manageability) ผู้บริหารจะต้องเข้าใจถึงสภาพการปฏิบัติงานในหน่วยงานอย่างแท้จริงในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือในการขจัดปัญหาอุปสรรคและการสร้างความคล่องตัว

เพื่อให้บุคลากรมีระดับของความสามารถในการบริหารจัดการผลงานที่ต้องการตามตัวชี้วัด (KPI) ต่างๆ ได้เต็มประสิทธิภาพ และจากแนวคิดด้านการบริหารจัดการแบบ walking around ผู้บริหารควรจะต้องจัดเวลาไปดูหน้างานบ้าง เพื่อให้ผู้บริหารได้รับรู้ข้อมูลจริงด้วยตนเอง

ประการที่ ๓ มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) โดยอาศัยการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดต่างๆ ที่กำหนด เพื่อให้ผู้บริหารมีเครื่องมือในการติดตาม (monitor) ความก้าวหน้าของงาน และวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา หรือลดช่องว่าง (gap) ที่มีจากเป้าหมายที่กำหนด และผลลัพธ์จริงที่เกิดขึ้น การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยก็จะทำให้สามารถติดตามและพัฒนาปรับปรุงได้อย่างพันการ

และประการสุดท้ายคือ การสร้างแรงจูงใจอย่างเหมาะสม (rewarding) ให้แก่บุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในรูปผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินและมีใช้ตัวเงิน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมภายในองค์กร (internal equity) ที่มีความเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน ยุติธรรมในการให้ผลตอบแทนแก่บุคลากรภายในองค์กร และความเป็นธรรมภายนอก (external equity) โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผลตอบแทนกับค่าจ้างที่แข่งขันได้ในตลาด เพื่อรักษาคนเก่ง คนดี

ดังนั้น เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในการนำปรัชญาพื้นฐาน ๔ ประการ มาประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหาร ผลการปฏิบัติงาน หรือถ้ายังไม่สามารถทำได้ครบก็ควรจะมีการเริ่มต้นเพื่อให้องค์กรลดการสูญเสียจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคล ซึ่งการสูญเสียที่ชัดเจน คือ บุคลากรที่มีความสามารถลาออก และการสูญเสียแบบกักตุนภายใน คือ การที่องค์กรแบกต้นทุนด้านบุคลากร เนื่องจากไม่ได้มีการจูงใจให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่องค์กรต้องการ หรือประโยชน์ที่องค์กรได้รับไม่เท่ากับต้นทุนที่ลงทุนไป

๒.๑.๒ ทฤษฎีการบริหารเชิงยุทธศาสตร์^๑ (Strategic Management)

เป็นกระบวนการในการบริหารเพื่อให้บรรลุภารกิจขององค์กร อยู่บนแนวคิดที่ว่า องค์กรของเราไม่ได้อยู่เป็นเอกเทศโดยตัวของเราเอง แต่อยู่ภายใต้บริบทของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสภาพแวดล้อมที่มากกระทบกับองค์กรนั้น บางครั้งก็เป็นโอกาส บางครั้งก็เป็นภัยคุกคาม นอกจากนี้ องค์กรเองก็ต้องกำหนดจุดยืนขององค์กรด้วย เพื่อวางยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนมากขึ้น

๑ โรจนจรรย์ย์ ด่านสวัสดิ์, ผศ.ดร. “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการ”, รายงานวิจัย, (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖.

กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ

๑. การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) เป็นเรื่องของการกำหนด วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ Strategy Map

๒. การนำไปสู่การปฏิบัติ (Strategy Implementation) เป็นการนำแผนยุทธศาสตร์ ถ่ายทอดออกมาเป็นแผนปฏิบัติการ รวมถึงการปรับแต่งองค์ประกอบทางด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ กระบวนการ โครงสร้าง เทคโนโลยี และคน

๓. การควบคุมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Control) เป็นการกำกับติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน และการทบทวนสถานการณ์เพื่อปรับแต่งยุทธศาสตร์

ประเด็นคำถามหลักในการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

๑. เราจะไปในทิศทางไหน? (Where are you going?)

- กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ (vision & mission statement)

๒. สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร? (What is the environment?)

- วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอก (internal & external analysis) การวิเคราะห์หาจุดอ่อน – จุดแข็ง – โอกาส – ภัยคุกคาม ต่างๆ (SWOT)

๓. เราจะไปถึงจุดหมายได้อย่างไร? (How do you get there?)

- วางกลยุทธ์ หรือแนวทางการดำเนินงาน (strategies) เพื่อให้บรรลุในสิ่งที่เราต้องการจะทำ ทั้งนี้ ในบางตำราอาจให้เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมก่อนที่จะกำหนดทิศทางขององค์กร แต่หากเราสามารถคิดนอกกรอบ หรือ Think out of the box ได้ เราก็สามารถปรับเปลี่ยน ขั้นตอน โดยการกำหนดไว้ก่อนว่าเราจะไปในทิศทางใด แล้วจึงค่อยวิเคราะห์ว่าสภาพแวดล้อมที่จะไปในทิศทางนั้นเป็นอย่างไร

การวางยุทธศาสตร์ขององค์กร

ในการวางยุทธศาสตร์นั้น จะต้องมีการกำหนด คำแถลงภารกิจขององค์กร (Mission statement) ซึ่งคือ การให้คำนิยาม หรือการอธิบายถึงขอบข่ายการดำเนินงานหรือลักษณะของการดำเนินงานขององค์กร เช่น องค์กรของเราจะให้บริการอะไร มีใครเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะมารับบริการจากเรา จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานและภาพลักษณ์ที่ต้องการจะเป็นคืออะไร รวมไปถึงปรัชญาการบริหารงาน หรือค่านิยมขององค์กรที่ยึดมั่น (core values)

เมื่อกำหนดคำแถลงภารกิจขององค์กรแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการกำหนด เป้าประสงค์ หรือวัตถุประสงค์ในระดับภาพรวมขององค์กร ว่าเราต้องการที่จะบรรลุอะไร และนั่นก็คือสิ่งที่เรา กำหนดให้องค์กรภายในองค์กรดำเนินการ โดยระบุตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน ในการประเมินผล

ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการนั้น ได้แบ่งออกเป็น ๔ มิติ โดยปรับจากแนวคิดของ Kaplan & Norton ในเรื่อง Balanced Scorecard (BSC) ซึ่งมิติทั้ง ๔ ด้านนั้น ได้แก่

มิติที่ ๑ : มิติด้านประสิทธิผล

เทียบได้กับมิติทางด้านการเงิน (Financial Perspective) ของ BSC โดยกำหนดให้องค์การแสดงผลงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ โดยเน้นว่าต้องการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์อะไร

มิติที่ ๒ : มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ

เทียบได้กับมิติทางด้านการกระบวนการดำเนินงาน (Internal Work Process Perspective)

ของ BSC โดยกำหนดให้องค์การแสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ เช่น การลดค่าใช้จ่ายและการลดระยะเวลาการให้บริการ เป็นต้น

มิติที่ ๓ : มิติด้านคุณภาพการให้บริการ

เทียบได้กับมิติทางด้านลูกค้า (Customer Perspective) ของ BSC โดยกำหนดให้องค์การแสดงความสำคัญกับผู้รับบริการในการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ รวมทั้งเรื่องของความโปร่งใสในการทำงานด้วย

มิติที่ ๔ : มิติด้านการพัฒนาองค์กร

เทียบได้กับมิติด้านการเรียนรู้และการเติบโตขององค์กร (Learning & Growth Perspective) ของ BSC โดยกำหนดให้ส่วนราชการแสดงความสามารถในการเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กร เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูล การบริหารคนและความรู้ในองค์กร เป็นต้น

โดยจุดมุ่งหมายที่ต้องการคือ การสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้น (Value Creation) เช่น การให้บริการนักศึกษาดีขึ้น ซึ่งเทียบได้กับมิติด้านประสิทธิผล หรือ Financial Perspective ของ BSC และตามหลักของ BSC นั้น ในการทำงานที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว จะต้องมีการปรับแต่งใน ๓ ส่วน คือ

๑) Internal Work Process Perspective

๒) Customer Perspective และ

๓) Learning & Growth Perspective

ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ template นี้แล้ว ก็หมายถึงการปรับแต่งใน ๓ ส่วน คือ

๑. การบริหารกระบวนการ

โดยการปรับแต่งกระบวนการงานให้ดีขึ้น เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ โดยการทำงานให้รวดเร็วยิ่งขึ้น สูญเสียน้อยลง และได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น

๒. กระบวนการบริหารลูกค้า

จะต้องมีระบบดูแลลูกค้าผู้รับบริการ เพื่อเกิดความพึงพอใจ นอกจากนี้ จะต้องเปิดเผย โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความไว้วางใจกับ ภาคราชการ ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานที่มีคุณภาพ

๓. การวางระบบบริหารจัดการสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้

เพราะโลกในยุคปัจจุบัน หัวใจของการแข่งขันนั้นอยู่ที่สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ นั่นก็คือ ทูมนมนุษย์ (Human Capital) ทูมข้อมูลสารสนเทศ&ทูนความรู้ (Information Capital) ทูนองค์การ (Organization Capital) ซึ่งเมื่อเราพัฒนาและมีการบริหารจัดการที่ดีในเรื่องนี้แล้ว จะนำไปสู่การสร้างขีดสมรรถนะของตัวองค์กร และมีความพร้อมในเชิงยุทธศาสตร์

โดยสรุปแล้ว หากเราบริหารทั้ง ๓ ส่วนให้ดี ก็จะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีขีดสมรรถนะสูงขึ้น นำไปสู่การบรรลุผลตามยุทธศาสตร์ที่เราวางไว้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการวางกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ได้นั้น เราจะต้องมีการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในด้วย

สภาพแวดล้อมภายนอก

ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทั่วไป ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมในการดำเนินการ ได้แก่ สถานภาพการแข่งขัน ลูกค้า Suppliers แรงงาน และสถานการณ์นานาชาติ

สภาพแวดล้อมภายใน

โดยวิเคราะห์ขีดสมรรถนะขององค์กร ทั้งในด้านโครงสร้าง กระบวนการทำงาน บุคลากร การเงิน เทคโนโลยี และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งก็คือ การทำ SWOT Analysis นั่นเอง

ซึ่งในการทำ SWOT Analysis นั้น จะนำไปสู่การคิดเชิงกลยุทธ์ ทำให้เราสามารถวางกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ โดยการวิเคราะห์ SWOT จะทำให้เราได้สถานการณ์ที่เป็นไปได้ ๔ สถานการณ์

๑. กลยุทธ์เชิงรุก คือ องค์กรอยู่ในสถานการณ์ที่มีโอกาส และมีจุดแข็งมาก ส่งผลให้สามารถบุกตลาด โดยการขยายงาน ขยายโอกาส เพื่อให้ได้กำไรเพิ่มขึ้น

๒. กลยุทธ์การปรับตัว คือ มีโอกาสมาก แต่ตัวองค์กรเองมีจุดอ่อนมาก ก็ต้องปรับตัว องค์กรให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น เพื่อใช้โอกาสที่เกิดขึ้นให้เป็นประโยชน์

๓. กลยุทธ์การชะลอตัว คือ องค์กรมีจุดแข็งมาก แต่สถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย จะบุกตลาดต่อไปไม่ได้ จึงต้องชะลอตัว

๔. กลยุทธ์การตัดทอน คือ องค์กรมีจุดอ่อน และสภาพการณ์ภายนอกก็เป็นภัยคุกคาม ทำให้ไม่สามารถทำอะไรได้ จึงอาจจะต้องตัดทอนบางอย่าง เพื่อให้องค์กรคงอยู่ต่อไปได้

กลยุทธ์ในการดำเนินการ

ในตำราทางด้าน MBA มีกลยุทธ์ที่เป็นสูตรสำเร็จมาตรฐานอยู่ ๕ รูปแบบ คือ

๑. กลยุทธ์การเจาะลึก (Concentration) หลังจากทีวิเคราะห์ SWOT แล้ว มีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถขยายขอบเขตการทำงานได้ เราจึงอาจจะต้องหันมาเน้นในจุดที่องค์กรมีความชำนาญหรือเก่งมากที่สุด และทำในจุดนั้นก่อน

๒. กลยุทธ์การประคองตัว (Stability) ใช้ในสถานการณ์ที่ยังไม่สามารถบุกตลาดต่อไปได้ เนื่องจากสถานการณ์ยังไม่เอื้ออำนวย จึงต้องรอดูท่าทีก่อน

๓. กลยุทธ์การขยายตัว (Growth) ใช้ในสถานการณ์ที่โอกาสเปิดให้ และองค์กรมีจุดแข็ง สามารถทำอะไรได้มาก ก็สามารถใช้ กลยุทธ์ในเชิงรุก ซึ่งมีหลายวิธี เช่น

- การบูรณาการในแนวนอน (horizontal integration) คือ การซื้อกิจการของคู่แข่ง
- การบูรณาการแนวตั้ง (vertical integration) คือ การบูรณาการทั้ง backward และ forward ซึ่งการบูรณาการในด้าน backward คือ การมองถอยหลังไปถึงกระบวนการผลิต และควบคุมปัจจัยการผลิตเพื่อให้เกิดแน่นอน เช่น ถ้าทำธุรกิจจำหน่ายเบียร์ ก็ทำ backward integration ก็คือการมีไร่ปลูกข้าวมอลต์เพื่อใช้ทำเบียร์ และการตั้งโรงงานผลิตขวดเป็นของตัวเองสำหรับบรรจุเบียร์ ส่วนการบูรณาการในด้าน forward หรือ forward integration นั้น คือ การเข้าไปควบคุมทางด้านการตลาดด้วย เช่น การเปิดร้านเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือเบียร์เองด้วย

- การแตกตัว (diversification) คือ การขยายธุรกิจ เช่น เดิมเป็นพ่อค้ารับเหมาก่อสร้าง ก็ขยายธุรกิจออกไปทำ คอนโดมิเนียม สนามกอล์ฟ เป็นต้น รวมไปถึงการแตกไลน์ธุรกิจไปในหลายๆ ด้าน

- การร่วมทุน (joint venture) คือ การร่วมทุนกับองค์กรอื่นในการขยายธุรกิจ ในกรณีนี้ องค์กรของเราจะไม่มีความพร้อม

๔. กลยุทธ์การพัฒนา (Development)

- การพัฒนาตลาด (market development) คือ สินค้าตัวเดิมแต่มองหาตลาดใหม่ๆ

- การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (product development) คือ การพัฒนาสินค้า/ผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเข้าสู่ตลาดเดิมและตลาดใหม่

- นวัตกรรม (innovation) คือ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เข้าสู่ตลาด

๕. กลยุทธ์การตัดทอน (Retrenchment)

ใช้ในสถานการณ์ที่มองว่าองค์การไปไม่รอด เพราะขาดจุดแข็ง และพบภัยคุกคาม ดังนั้น สิ่งที่จะต้องทำก็คือ

- การพลิกฟื้น (turnaround) เช่น การเปลี่ยน CEO โดยนำ CEO ใหม่เข้ามาบริหาร เพื่อพลิกฟื้นสถานการณ์

- การถอนการลงทุน (divestment) เช่น ขายหุ้น หรือถอนหุ้นออกจากกิจการที่เห็นว่าไปไม่รอดแล้ว

- การเลิกกิจการ (liquidation)

ทั้งนี้ กลยุทธ์ต่างๆ ที่กล่าวมานั้น จะใช้เมื่อไหร่ หรือใช้กลยุทธ์ใด ก็ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์สถานการณ์

นอกจากนี้ ในการกำหนดกลยุทธ์นั้น ยังมีการแยกออกเป็นหลาย Level ด้วย โดยเฉพาะในองค์กรใหญ่ๆ ได้แก่

๑. Corporate-level Strategy หรือ ภาพรวมของตัวองค์กร

๒. Business-level Strategy หรือ การมองในแต่ละประเภทของธุรกิจ/ภารกิจ

๓. Functional-level Strategy เช่น ในด้านการผลิต การตลาด ฯลฯ

ยกตัวอย่างเช่น Holiday Inns. Inc. เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๐ ซึ่งทำธุรกิจหลายประเภท โดยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ โรงแรม การขนส่ง ร้านอาหาร และคาสีโน ซึ่งเกิดจากการแตกไลน์ธุรกิจจากเดิมที่มีเพียงธุรกิจโรงแรม เนื่องจากองค์กรมีศักยภาพ และตลาดเปิดโอกาสให้

ในการวางยุทธศาสตร์ เมื่อหันกลับมามององค์การของตนเองว่า จะให้ความสำคัญในจุดใดนั้น ก็ต้องมาวิเคราะห์ Portfolio โดยใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น Boston Model ที่มองใน ๒ มิติคือ ส่วนแบ่งตลาด (Market share) และ อัตราการเติบโตของธุรกิจ (Market growth rate) โดยนำธุรกิจ หรือภารกิจมาวิเคราะห์ว่า แต่ละธุรกิจหรือภารกิจนั้น อยู่ที่จุดใด เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่จะรับมือกับสถานการณ์นั้นๆ เช่น

- ธุรกิจที่อยู่ในจุดที่เป็น “Star” คือ มีส่วนแบ่งตลาดมาก และตลาดมีอัตราการเติบโตสูง ก็สามารถที่จะเดินหน้าธุรกิจนั้นต่อไปได้ โดยใช้กลยุทธ์ในเชิงรุก

- ธุรกิจที่อยู่ในจุดที่เป็น “Cash Cow” คือ มีส่วนแบ่งตลาดมาก แต่มีอัตราการเติบโตน้อย หรือ ยิ่งใหญ่ในตลาดที่กำลังจะตาย

- ธุรกิจที่อยู่ในจุดที่เป็น “?” คือ มีส่วนแบ่งตลาดไม่มากนัก แต่มีโอกาสมาก เนื่องจากมีอัตราการเติบโตของตลาดสูง ก็ต้องมาพิจารณาว่า ธุรกิจนั้นจะถอยหรือจะเดินหน้าต่อไป และพัฒนาให้เป็น “Star” ให้ได้

- ธุรกิจที่อยู่ในจุดที่เป็น “Dog” คือ มีส่วนแบ่งตลาดน้อย และอัตราการเติบโตของตลาดต่ำ ก็ควรที่จะยกเลิกกิจการไป

-อีกเครื่องมือหนึ่งที่พัฒนามาจาก Boston Model คือ GE's ๙ cell Matrix ซึ่งขยายให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดย Market share ในมิติเดิม ได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็น Business Strength หรือ ชีตความเข้มแข็งของธุรกิจ และอีกมิติหนึ่งคือ Industrial Attractiveness หรือความน่าสนใจของอุตสาหกรรมหรือตลาดโดยแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ น้อย กลาง มาก

การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติสิ่งที่ต้องดำเนินการในการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ คือ

๑. การถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ออกมาเป็นแผนปฏิบัติการ หรือ Action plan

๒. การปรับแต่งองค์ประกอบทางการบริหาร

๑. การถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ออกมาเป็นแผนปฏิบัติการ หรือ Action plan

การถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ออกมาเป็นแผนปฏิบัติการหรือโครงการ สิ่งสำคัญที่ต้องทำความเข้าใจคือ เรื่องของกลยุทธ์ซึ่งเป็นแนวทางที่จะบรรลุเป้าประสงค์ โดย ๑ กลยุทธ์ไม่จำเป็นจะต้องถอดออกมาเป็น ๑ โครงการ เพราะในความเป็นจริงแล้ว อาจรวมหลาย ๆ กลยุทธ์แล้วถอดออกมาเป็น ๑ โครงการ ก็ได้

๒. การปรับแต่งองค์ประกอบ (parameter) ทางด้านการบริหารจัดการหลังจากที่มีแผนยุทธศาสตร์และถ่ายทอดออกมาเป็นแผนปฏิบัติการแล้ว สิ่งที่ยังต้องดำเนินการต่อไป คือ การปรับแต่งองค์ประกอบทางการบริหาร ทั้งด้านกระบวนการ โครงสร้าง เทคโนโลยี และคนตามแนวทางของ Kaplan & Norton ในเรื่อง Balanced Scorecard ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น

นอกจากนี้ ตามหลักการของ Total Quality Management : TQM นั้น อาจจะ ต้องไปปรับแต่งอีกหลายด้าน ได้แก่

- Leadership หรือความสามารถของผู้บริหารองค์การ

- Strategy Deployment หรือการทำให้เกิดการถ่ายทอดเป้าหมายขององค์การลงไปสู่ตัวบุคคล เพื่อให้เกิดการ share vision ว่าองค์การของเรากำลังจะมุ่งไปสู่ ณ จุดใด

- Information & Analysis หรือการมีระบบข้อมูล หรือระบบ IT ที่ดี เพื่อที่จะสามารถแข่งขันได้

- HR Focus หรือการพัฒนาทักษะของคนในองค์การ ให้มีความรู้ในเรื่องยุทธศาสตร์ใหม่ เพื่อให้องค์การสามารถก้าวไปข้างหน้าได้

- Process Management หรือการวางกระบวนการในการทำงานใหม่ เพื่อรองรับกับยุทธศาสตร์ใหม่ หรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

- Customer & Market Focus หรือการมุ่งเน้นและดูแลความต้องการของลูกค้า/ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เรื่องของการปรับแต่งองค์ประกอบทางด้านการบริหารนี้ องค์กรสามารถจัดทำข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง หรือ Blueprint for Change เพื่อให้องค์กรเกิดความพร้อมในการสนับสนุนและผลักดันให้ประเด็นยุทธศาสตร์มีสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และบังเกิดผลในทางปฏิบัติต่อไปได้

การควบคุมเชิงยุทธศาสตร์

วิธีการหนึ่งในการควบคุมเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งถือเป็น **การผูกมัด** เพื่อให้มั่นใจว่าสิ่งที่ได้วางแผนไว้แล้วนั้นจะบังเกิดผล ก็คือ **การจัดทำคำรับรอง** หรือ **Agreement** เช่น ในกรณีของการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ และการกำหนดเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน เช่น SAR Card นอกจากนี้ ยังมีการเฝ้าระวังของการเปลี่ยนแปลงในเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นการควบคุมในอีกลักษณะหนึ่ง เนื่องจากการกำหนดแผนยุทธศาสตร์นั้น ตั้งอยู่บนสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้น จะต้องต้องมีผู้ที่ยึดติดตาม เฝ้าระวัง และตรวจสอบสถานการณ์ว่าเปลี่ยนแปลงได้ส่งผลกระทบมากน้อยแค่ไหน ซึ่งถ้าหากว่าส่งผลกระทบมาก ก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ และคิดแผนที่จะรองรับกับสถานการณ์นั้น

๒.๑.๓ การบริหารเชิงกลยุทธ์

ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์

การบริหารเชิงกลยุทธ์ คือ การวางแผนดำเนินการและควบคุมในแนวทางเชิงกลยุทธ์ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จุดเด่นของการบริหารเชิงกลยุทธ์มุ่งพิจารณาในแง่ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่คิดค้นขึ้นมาต้องอาศัยพื้นฐานทางการบริหารเป็นหลัก^๒

มีการให้ความเห็นเกี่ยวว่าความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์ คือ กระบวนการที่ประกอบด้วยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและข้อมูลสำคัญของธุรกิจที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจ การวางแผนงานดำเนินการและควบคุมการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจว่าองค์กรสามารถที่จะดำเนินการได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถมีพัฒนาการและสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ได้มีการกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว คือ การวางแผนกลยุทธ์ เนื่องจากกลยุทธ์เป็นแนวทางที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือเกิดการได้เปรียบทางการแข่งขัน กลยุทธ์เป็นการตอบคำถามว่าองค์กรจะเข้าไปแข่งขันที่ไหน และองค์กรจะแข่งขันในธุรกิจนั้นอย่างไร ซึ่งกลยุทธ์ไม่ควรจะเป็นสิ่งที่ยุ่งยาก หรือสลับซับซ้อน แต่ควรจะเป็นสิ่งที่ง่าย ตรงไปตรงมา และทำให้ทุกคนในองค์กรสามารถที่จะเข้าใจได้ง่าย

^๒ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, นโยบายธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์ (ฉบับสมบูรณ์). (กรุงเทพมหานคร: ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์, 2548), หน้า 9.

ได้มีคำอธิบายว่า การบริหารกลยุทธ์เกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนกลยุทธ์ขององค์กร และการนำแผนกลยุทธ์นั้นไปปฏิบัติ แผนกลยุทธ์ขององค์กรจำกำหนดจะกำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางให้องค์กรก้าวไปในทิศทางที่เหมาะสม มีแนวทางการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จเหนือคู่แข่ง เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ และเป็นเครื่องชี้ถึง

คุณภาพ ของการปฏิบัติงานเชิงบริหารที่มีคุณค่าต่อองค์กร ซึ่งต้องดำเนินงานไปคู่กัน แต่ไม่ได้หมายความว่า การวางแผนกลยุทธ์อย่างดียังสามารถนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม จะประกันความสำเร็จให้กับองค์กรได้ตลอดไป เพราะอาจเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหมาย ซึ่งผู้บริหารมีหน้าที่จะต้องปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

ยังได้มีการกล่าวอีกว่า ในสถานการณ์ปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการประกอบธุรกิจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รุนแรง และมีทิศทางที่ไม่แน่นอน ทำให้การจัดการเชิงกลยุทธ์ได้ทวีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ และการเจริญเติบโตของธุรกิจ ซึ่งธุรกิจจะสามารถดำรงอยู่ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถ และความเข้าใจทำการปรับตัว และฉกฉวยโอกาสที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ทางธุรกิจได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารในฐานะผู้นำจะต้องสามารถกำหนดทิศทาง และนำพาองค์กรไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) จึงเป็นงานสำคัญของผู้บริหารในทุกๆ องค์กร

มีการให้ความเห็นว่า แผนกลยุทธ์เป็นแผนที่รวมทุกอย่าง ซึ่งสามารถระบุทิศทางของการดำเนินงานในอนาคตได้ สามารถกำหนดการให้ทรัพยากรขององค์กร ให้บรรลุตามภารกิจและวัตถุประสงค์ จนสามารถแข่งขันอยู่ในตลาดได้ ทำให้องค์กรอยู่รอดในระยะยาว และได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาด ซึ่งผู้วางแผนกลยุทธ์จะต้องสามารถไปข้างหน้ามองไปในอนาคตได้อย่างถูกต้อง เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น รักษาฐานะทางการบริหาร และการแข่งขันให้เหนือกว่าองค์กรอื่น และดำรงอยู่ในธุรกิจนั้นตลอดไป

มีการได้เขียนบทความเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยกล่าวว่า Henry Mintzberg นักคิดด้านศาสตร์การบริหารจัดการธุรกิจ ได้แสดงความคิดเห็นว่าแท้ที่จริงแล้ว แผนกลยุทธ์มักจะถูกกำหนดขึ้นในโอกาสที่ไม่เป็นทางการ เช่น เกิดจากการสนทนาระหว่างผู้บริหาร ในห้องโถงของบริษัท ในกลุ่มทำงาน ฯลฯ และมีผลที่ได้จากการวิจัยสนับสนุน ว่ามีเพียงจำนวนเล็กน้อยที่แผนเชิงกลยุทธ์จะถูกกำหนด โดยการดำเนินการผ่านกระบวนการที่เป็นทางการ ถ้าเราได้กำหนดเป้าหมายที่ถูกต้องในความคิดแล้ว กระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่เป็นขั้นตอนเหล่านี้ จะเป็นแหล่งที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรเช่นกัน เนื่องจากองค์กรต่างๆ ที่จะประสบความสำเร็จจะใช้กระบวนการในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เป็นเครื่องมือในการสร้างแนวคิดการที่กำหนดล่วงหน้าสำหรับสถานการณ์ต่างๆ ที่องค์กรอาจประสบในการดำเนินธุรกิจขึ้นภายในกลุ่มผู้บริหารขององค์กร

จากแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์ ความหมายของการจัดการเชิงกลยุทธ์ กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ การวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดทิศทางในเชิงกลยุทธ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับธุรกิจ กลยุทธ์ระดับหน้าที่ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และประเมินผล และการควบคุมกลยุทธ์ ดังหัวข้อต่อไปนี้

สรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การบริหารงานซึ่งกระทำอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อการตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุดนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการของการกำหนดทิศทางระยะยาว การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ขององค์การ

๒.๑.๔ ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์

มีการได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีดังนี้

๑. ช่วยให้ผู้บริหารตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเห็นโอกาสใหม่ๆ เห็นข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น ทำให้องค์การสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้ดีกว่า

๒. ช่วยให้องค์การโดยส่วนรวมมีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน เห็นถึงแนวทางที่สำคัญที่องค์การจะต้องปฏิบัติ ทำให้องค์การนั้นๆ แข็งแกร่ง ประสบความสำเร็จ และเติบโตต่อไปได้

๓. ทำให้องค์การสามารถสร้างผล (Returns) ที่เหนือกว่าคู่แข่งชั้นได้ด้วยการสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive advantage) และสามารถรักษาข้อได้เปรียบนี้ไว้ได้

๔. ช่วยให้ผู้บริหารสามารถยกระดับผลการปฏิบัติงานขึ้นมาได้ คือ องค์การจะสามารถบรรลุทั้งประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การมีต้นทุนในการดำเนินงานที่ต่ำกว่าและมีประสิทธิผล (Effectiveness)

๕. ช่วยทำให้ผู้บริหารมีการทำงานในลักษณะเชิงรุก (Proactive) คือ คาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดหรือเป็นฝ่ายรุกมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับและป้องกันตัว (Reactive and defensive) ทำให้องค์การสามารถปรับตัวได้ดีกว่าหรือฉวยโอกาสได้ดีกว่าหรือได้ก่อนคู่แข่งชั้น

มีการได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีดังนี้

๑. การบริหารเชิงกลยุทธ์จะช่วยให้หน่วยงานขององค์การมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ถ้าปราศจากแนวทางที่กำหนดโดยการบริหารเชิงกลยุทธ์แล้วหน่วยงานขององค์การมักจะโน้มเอียงไปสู่ทิศทางที่แตกต่างกัน

๒. การบริหารเชิงกลยุทธ์ บังคับให้ผู้บริหารต้องมีประสิทธิภาพและตระหนักถึงสภาพแวดล้อมของพวกเขามากขึ้น การบริหารเชิงกลยุทธ์จะปลูกฝังนิสัยการใช้ความคิดและการมองอนาคตแก่ผู้บริหาร

๓. การบริหารเชิงกลยุทธ์เปิดโอกาสให้ระดับบริหารต่างๆ มีส่วนร่วมในการบริหารเชิงกลยุทธ์ ไม่เพียงแต่สนับสนุนความผูกพันในส่วนของผู้บริหารที่มีส่วนร่วมเท่านั้น แต่จะช่วยลดการต่อต้านสิ่งที่พวกเขาไม่เข้าใจ บุคคลส่วนใหญ่จะยอมรับการตัดสินใจเมื่อพวกเขาเข้าใจปัจจัยที่กำหนดและทางเลือกที่เป็นไปได้

มีการได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีดังนี้

๑. กำหนดทิศทางองค์กร กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงและมีวิสัยทัศน์ต่ออนาคต ทำให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินงานของธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒. สร้างความสอดคล้องในการปฏิบัติ การบริหารเชิงกลยุทธ์ให้ความสนใจกับการกำหนดการประยุกต์ การตรวจสอบ และควบคุมกลยุทธ์ขององค์กร

๓. สร้างความพร้อมให้แก่องค์กรการศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการกำหนดกลยุทธ์ ช่วยให้ผู้บริหาร ผู้จัดการในส่วนต่างๆ และสมาชิกขององค์กรเกิดความเข้าใจในภาพรวมและศักยภาพของธุรกิจ ตลอดจนอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมที่มีต่อวงการจากความสำเร็จที่นักวิชาการกล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญดังนี้

๓.๑ ช่วยให้องค์กรสามารถภาคกลางถึงปัญหาและโอกาสที่จะเป็นในอนาคต

๓.๒ การบริหารเชิงกลยุทธ์เอื้ออำนวยให้องค์กรมีวัตถุประสงค์และทิศทางในอนาคตที่ชัดเจน

๓.๓ การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารระดับสูงสามารถบริหารองค์กรในขอบเขตที่กว้างได้ เท่ากับช่วยลดความเสี่ยง

๓.๔ สามารถจัดองค์กรให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกได้ทำให้มีผลตอบแทนขององค์กรที่สูงกว่าคู่แข่ง พระมีข้อได้เปรียบในการแข่งขันที่เหนือกว่าและยั่งยืนกว่า

๓.๕ เปิดโอกาสให้ผู้บริหารในระดับต่างๆ มีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้ได้พัฒนาความคิดและช่วยลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้

๓.๖ การบริหารเชิงกลยุทธ์สามารถช่วยให้นักบริหารวางกลยุทธ์ได้ดีและง่ายกว่าเดิม

๓.๗ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถยกระดับผลการปฏิบัติงานขึ้นมาได้

การบริหารเชิงกลยุทธ์จะช่วยให้ผู้บริหารตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เห็นโอกาสใหม่ๆ เห็นข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น ทำให้องค์กรสามารถอยู่รอดและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงตลอดจนปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดีกว่าคู่แข่ง ซึ่งองค์กรสามารถกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และประสบความสำเร็จได้ สามารถสร้างผลตอบแทนที่เหนือกว่าคู่แข่งได้ด้วยการสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) และสามารถรักษาข้อได้เปรียบนี้ไว้ได้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังสามารถยกระดับผลการปฏิบัติงานขึ้นมาได้ด้วยการทำให้

องค์กรบรรลุ ทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพราะผู้บริหารทำงานแบบเป็นฝ่ายรุกมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ และป้องกันตัว จึงทำให้องค์กรสามารถปรับตัวได้ดีกว่าคู่แข่ง และ การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรในด้านต่างๆ และได้สร้างแรงกดดันให้กับองค์กร การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางขององค์กร และช่วยให้นักบริหารปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้นักบริหารปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้นักบริหารสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ และทิศทางการทำงานอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับสถานะความเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อนำไปสู่การจัดการความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้องค์กรค้นหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดต่อองค์กร ท่ามกลางเปลี่ยนของปัจจัยต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ กลยุทธ์เป็นการกำหนดวิธีการหรือแนวทาง ในการดำเนินงาน และกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร

๒.๑.๕ หลักการของการบริหารเชิงกลยุทธ์

หลักการของการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการกำหนดแนวทางหรือวิถีทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เรื่องการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่างๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อจัดทำแผนงานดำเนินการที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการของการบริหารเชิงกลยุทธ์จะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงบริหารและการดำเนินการที่กำหนดผลการปฏิบัติขององค์กรในระยะยาวที่เกิดขึ้นตามที่กำหนด

หลักการของการบริหารเชิงกลยุทธ์จะมุ่งตรวจสอบและประเมินทั้งโอกาสและอุปสรรคภายในสภาพแวดล้อมภายนอกและจุดแข็งและจุดอ่อนภายในสภาพแวดล้อมองค์กร

หลักการของการบริหารเชิงกลยุทธ์ว่า ผู้บริหารระดับสูงในฐานะผู้นำ (Leader) และผู้ตัดสินใจ (Decision maker) จะสามารถกำหนดหน่วยงานของเขาให้ผ่านกระแสการพลวัตของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

สรุปได้ว่า หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานผู้บริหารจะต้องทำการวิจัยและประเมินปัจจัยต่างๆ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคแข่งองค์กร เพื่อจัดทำแผนดำเนินการที่เหมาะสมที่สุดให้งานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๒.๑.๖ กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

เดสและคณะ (Dess and others)^๓ กล่าวว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ

๑. การวิเคราะห์กลยุทธ์ (Strategic analysis) การวิเคราะห์กลยุทธ์เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการบริหารกลยุทธ์ เป็นงานล่วงหน้าที่ต้องทำการวางแผนหลักเกณฑ์และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ LINE กลยุทธ์ล้มเหลวเนื่องจากผู้บริหารอาจต้องการวางแผนหลักเกณฑ์และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยขาดการวิเคราะห์อย่างระมัดระวังเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์กรและการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอกและภายใน

๒. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic formulation) เป็นการกำหนดกลยุทธ์ในหลายระดับ คือ ข้อแรก กลยุทธ์ระดับธุรกิจการจัดการกับประเด็นที่ว่าจะแข่งขันอย่างไรในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เพื่อให้ได้ประโยชน์ด้านการแข่งขัน ข้อสอง กลยุทธ์ระดับบริษัทเน้นที่ ๒ ประเด็น คือ การแข่งขันในธุรกิจใดและจะบริหารธุรกิจอย่างไร เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน กล่าวคือ ธุรกิจสร้างคุณค่ามากขึ้นโดยการทำงานร่วมกันมากกว่าเมื่อปฏิบัติการเป็นธุรกิจเดี่ยวบริษัทต้องกำหนดวิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาภูมิลักษณ์นานาชาติ เมื่อบริษัทออกไปร่วมทุนกับบริษัทในประเทศอื่นๆ ข้อสาม ความสำคัญของอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นทำให้บริษัทจำเป็นต้องสำรวจความเป็นไปได้ต่างๆ ของพื้นฐานกลยุทธ์ใหม่นี้ เพื่อวางแผนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและกลยุทธ์ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์

๓. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategic implementation) กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพไม่มีคุณค่าถ้าไม่นำถูกไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติประกอบด้วยทำให้แน่ใจว่าบริษัทหนึ่งมีการควบคุมกลยุทธ์และรูปแบบองค์กรที่เหมาะสมและบริษัทได้จัดตั้งวิธีที่มีประสิทธิภาพในการประสานงานและผสมผสานกิจกรรมภายในบริษัทและกับบริษัทคู่ค้า ลูกค้า และพันธมิตรของบริษัท นอกจากนี้ภาวะความเป็นผู้นำก็มีบทบาทสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยหลายอย่าง เช่น การทำให้แน่ใจว่าองค์กรมีสัญญาณที่จะมีความเป็นเลิศและมีการประพจน์ที่มีจริยธรรม สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทำตัวเป็นผู้ประกอบการที่สร้างและโอกาสใหม่ๆ

รูปแบบพื้นฐานของการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ คือ

๑. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental scanning)
๒. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy formulation)
๓. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategy implementation)

^๓ ทวีวรรณ อินดา, “การพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ”, *คชภูมินิพนธ์การบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒), หน้า ๕๐.

๔. การควบคุมและประเมินผล (Evaluation and control)

๒.๑.๗ ความหมายของการจัดการเชิงกลยุทธ์

มีผู้ให้คำจำกัดความของการเชิงกลยุทธ์ไว้หลายทัศนะต่างๆ กัน ดังนี้

ได้กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดการดำเนิน และการควบคุมกลยุทธ์ เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ของบริษัท ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งจากสภาพแวดล้อมภายใน การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก การกำหนดภารกิจ และเป้าหมายระยะยาว และการเลือกกลยุทธ์ที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดของบริษัท

มีความเห็นว่าการจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นการจัดการธุรกิจอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคตไว้ ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาส และอุปสรรคที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เพื่อหาจุดแข็ง และจุดอ่อนในองค์กร สำหรับกำหนดตำแหน่งทางการแข่งขันของธุรกิจ แล้วกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถนำไปดำเนินการต่อเพื่อให้บรรลุทิศทางตามที่กำหนดไว้

การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึงการบริหารองค์กรโดยรวมให้มีกลยุทธ์หลัก และกลยุทธ์การแข่งขัน ตลอดจนมีข้อได้เปรียบในการแข่งขันเหนือกว่ากิจการอื่นๆ โดยจะต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอก และภายในองค์กร เพื่อสร้างแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับโอกาส และอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก และกับจุดอ่อนและจุดแข็งขององค์กรนั้นๆ เพื่อให้สามารถนำแผนกลยุทธ์นั้นไปปฏิบัติให้บังเกิดผล ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลเชิงกลยุทธ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อสร้างทิศทางและอนาคตที่เหมาะสม ขององค์กรอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ให้ความเห็นว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารกระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ในส่วนของการวางทิศทางหรือกลยุทธ์ ทั้งในระยะยาว ระยะกลาง ระยะสั้น ตลอดจนการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงจุดอ่อนจุดแข็งขององค์กรในด้านต่างๆ

การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการ การที่ประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และข้อมูลสำคัญของธุรกิจที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจ การวางแผนทางการดำเนินงาน และควบคุมการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อที่จะสร้างความมั่นใจว่าองค์กรสามารถที่จะดำเนินการได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถมีพัฒนาการและสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยังกล่าวอีกว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการกำหนด แนวทางหรือวิธีทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้งานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องทำการวิเคราะห์ และประเมินปัจจัยต่างๆ ที่เกิดจาก

สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อจัดทำแผนงานดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) หมายถึง กระบวนการกำหนดแนวทาง หรือวิธีทางในการดำเนินขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งจะต้องมีการศึกษา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในองค์กร เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมทั้งภายนอก และกับจุดอ่อนและจุดแข็งขององค์กรนั้นๆ การปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ การใช้อำนาจหน้าที่ในการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การใช้อำนาจหน้าที่ในการควบคุมและประเมิน กลยุทธ์ เพื่อให้สามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๘. กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ดังนี้^๔

๑. การวางแผน Strategic Formulation
๒. การนำแผนไปปฏิบัติ Strategic Implementation
๓. การติดตามและประเมินผล Evaluation Control

หัวใจสำคัญของการบริหารกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จได้ อยู่ที่การให้ความสำคัญ และการทุ่มเทความพยายามในกระบวนการบริหารกลยุทธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกันและมีความสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลาทั้ง ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ ๑ การกำหนดแผนกลยุทธ์หรือการวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร การตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอก และภายในองค์กร และการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร

ขั้นที่ ๒ การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้บังคับเกิดผลอย่างที่ต้องการ

ขั้นที่ ๓ การติดตามและประเมินผลกลยุทธ์^๕

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วยงาน ๓ ขั้นตอน คือ

๑. การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Formulation) ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร การตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กร เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙.

^๕ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, การบริหารเชิงกลยุทธ์: แนวคิดและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๙

๒. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategic Implementation)
๓. การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation Control)

๒.๑.๙. การวางแผนกลยุทธ์

มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ไว้ ดังนี้

ให้ความหมายว่า เป็นการวางแผนของผู้บริหารในระดับสูงขององค์กรที่จะทำให้องค์กรสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย นโยบายที่สำคัญ และแผนงานหลักต่างๆ ในองค์กรที่มีความครอบคลุมทั่วทั้งองค์กรทำให้องค์กรสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งจะต้องมีการกำหนดทิศทางที่แน่นอนในการกำหนดแผน เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินการได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเติบโตไปในทิศทางที่เหมาะสม

การวางแผนกลยุทธ์เป็นการกำหนดกลยุทธ์วิธีเพื่อการตัดสินใจเลือกเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในอนาคตซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรธุรกิจ โดยต้องมีการวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อหาโอกาสและข้อจำกัด ตลอดจนถึงสภาพแวดล้อมภายใน เพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็งมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นขั้นตอน

การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนระยะยาวขององค์กร เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยกำหนดหรือทบทวนทิศทางในเชิงกลยุทธ์ การตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งภายนอกและภายในองค์กร และการวิเคราะห์กลยุทธ์ทางเลือก โดยการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ เพราะจะทำให้ได้รับข้อมูลและความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ทำให้เกิดความเข้าใจและเห็นพ้องต้องกัน ตลอดจนยอมรับในแผน

การวางแผนเชิงกลยุทธ์ขององค์กรเป็นการวางแผนในระยะยาว โดยเชื่อมโยงปัจจัยภายนอกเข้ากับปัจจัยภายในบริษัท เพื่อให้บริษัทสามารถวางแผนทางปฏิบัติโดยบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ขององค์กร

มีคำอธิบายว่า เป็นการวางแผนซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในธุรกิจ ในลักษณะของการวางแผนที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ (Vision) ของผู้นำ ซึ่งเป็นทั้งการแก้ไข การป้อมปรัมาปัญหาและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะสั้น กลาง และยาว นอกจากนี้การวางแผนกลยุทธ์ ยังเป็นการวางแผนอย่างมีระบบ “Systemic Planning” ซึ่งเป็นการวางแผนที่มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบในด้านต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อบรรลุสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ในลักษณะองค์รวม

มีการให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการวางแผนอย่างสมเหตุสมผล โดยผู้บริหารระดับสูง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ที่กล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) หมายถึง กระบวนการปรับเปลี่ยนสมมติฐานพื้นฐาน และจัดการใหม่เกี่ยวกับภาพหรือทัศนคติของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม รวมถึงการมองไปสู่อนาคตภายใต้การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการใช้ความสามารถขององค์กร เพื่อระดมทรัพยากรมาใช้และการพิจารณาถึงทางเลือกต่างๆ อย่างรอบคอบและชัดเจนว่าจะสามารถนำองค์กรไปสู่ภารกิจและเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ทุกปัจจัยที่คาดว่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ที่จะมามีผลกระทบต่อองค์กรทั้งในแง่โอกาสและอุปสรรค เพื่อจะบอกถึงทิศทางที่องค์กรกำหนดขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อการปฏิบัติในอนาคต

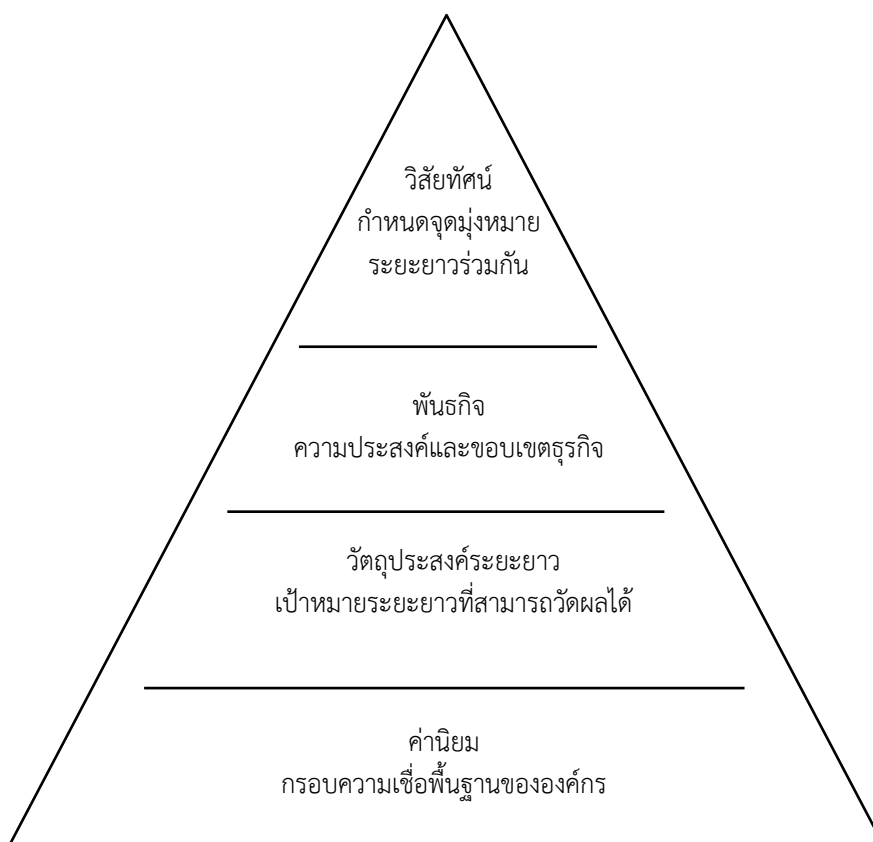
ได้มีการกล่าวถึง ขั้นตอนหรือกระบวนการย่อยที่สำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การกำหนดหรือทบทวนทิศทางในเชิงกลยุทธ์ (Strategic Direction) ซึ่งได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจขององค์กร (Corporate Mission) วัตถุประสงค์หลัก (Corporate Objectives) หรือวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Objectives) เพื่อให้ทราบภาระงาน ทิศทาง และเป้าหมายที่องค์กรต้องการ

๒. การตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร (Situational Audit หรือ Environmental Analysis) เพื่อให้ทราบสถานะต่างๆ ขององค์กร จึงสามารถลดความเสี่ยงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากสภาพการณ์ภายในองค์กรเอง และทราบถึงสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ทำให้สามารถปรับตัวและรับมือกับเหตุการณ์ และความเสี่ยงต่างๆ จากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรได้

๓. วิเคราะห์กลยุทธ์ทางเลือก (Strategic Choices) และเลือกกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสม เพื่อให้มีแนวทางหรือหนทางที่จะทำให้องค์กรบรรลุถึงภารกิจ และวัตถุประสงค์หลักขององค์กร ที่ตั้งไว้ด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด ได้มีนักวิชาการท่านได้กล่าวว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และวัตถุประสงค์ขององค์กร ถือเป็น การวางรากฐานที่มั่นคง และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร เนื่องจากเป็นการกำหนดทิศทางร่วมกันให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กรทุกคนให้เข้าใจ และยึดถือตรงกัน เพื่อทุ่มเทความพยายามไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน ซึ่งอาจแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำหนดทิศทางทั้งสิ้น^๖

^๖ ประดิษฐ์ ภิญญโสกุล, แผนกลยุทธ์: กุญแจสู่ความสำเร็จในการบริหารงานและธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๓-๔

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และวัตถุประสงค์ขององค์กร^๗

ได้มีผู้ให้ความหมายของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และวัตถุประสงค์องค์กรไว้ ดังนี้^๘

ได้มีนักวิชาการท่านให้ความหมายว่า วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง การมองภาพภายในอนาคตที่ทำให้เป็นจริงหรือพูดได้ว่ามีความสามารถที่คิดได้เสมือนความใฝ่ฝันถึงอนาคตที่ทุกคนในองค์กรสามารถเชื่อถือได้ ทั้งยังสามารถทำให้บรรลุถึงผลสำเร็จได้จริง และเสนออนาคตที่จำเป็นกว่าที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ วิสัยทัศน์ในปัจจุบันจึงเป็นสิ่งที่ท้าทาย และเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับองค์กร ที่จะเป็นตัวชี้แนะแนวทางการบริหารองค์กร และสร้างความทะเยอทะยานในระดับสูงในการที่จะนำองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้^๙

ได้มีนักวิชาการท่านได้กล่าวว่า วิสัยทัศน์จำพหุนำที่ในการนำทางปัจจุบันไปสู่อนาคต สร้างพลังผลักดันให้แก่บุคลากรและสร้างความผูกพัน (Commitment) สร้างมาตรฐานความเป็นเลิศ

^๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓

^๘ วิเชียร วิทยอุดม, การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๓๒.

^๙ อ้างแล้ว.

ให้เกิดขึ้น และสามารถสร้างความดึงดูด ตลอดจนสามารถก่อให้เกิดพลังการเปลี่ยนแปลงได้ ก่อให้เกิดศรัทธาและความหวัง เกิดการกำหนดทิศทางและการเดินทางขององค์กร และเป็นธงนำของภารกิจขององค์กร

ได้มีการให้ความหมายว่า พันธกิจ (Mission) หมายถึง การแสดงความประสงค์ทางธุรกิจขององค์กรว่าจะทำธุรกิจในขอบเขตใด เป็นการแสดงพันธะ หรือข้อผูกพันระยะยาวที่องค์กรต้องทำ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นค่านิยมขององค์กร และแนวทางในการสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งหมดขององค์กร บุคลากร ลูกค้า คู่ค้า และผู้ถือหุ้น ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคม และพันธกิจจะถูกกำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงขององค์กรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร ที่เป็นเครื่องมืออันทรงพลัง ที่จะทำให้องค์กรมีแรงบันดาลใจร่วมกัน ที่จะทุ่มเทสติปัญญา แรงกาย แรงใจ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ นอกจากนี้พันธกิจที่ดีต้องมีทัศนคติที่ชัดเจนและเป็นไปได้ นิยามสินค้าและบริการหลักที่นำเสนอ ระบุขอบเขตภูมิศาสตร์ที่จะเข้าไปดำเนินธุรกิจตอบสนองความต้องการของลูกค้า เป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ และแสดงให้เห็นปรัชญาในการดำเนินธุรกิจ หรือค่านิยมขององค์กร รวมถึงการมุ่งเน้นความพยายามร่วมกัน

ยังมีการกล่าวอีกว่า ในการกำหนดพันธกิจขององค์กร องค์กรจะต้องพิจารณาและให้ความสำคัญกับลูกค้า ผลิตภัณฑ์ต้องตอบสนองความต้องการของลูกค้า และต้องระบุถึงตลาดที่สำคัญในปัจจุบัน ผู้บริหารจะต้องมีปรัชญาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจขององค์กร รวมถึงการอยู่รอด การเจริญเติบโต และการทำกำไรขององค์กรตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้แนวความคิดต่อตนเอง บุคลากร เทคโนโลยี และภาพลักษณ์ ยังเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดพันธกิจขององค์กรด้วย

มีการให้ความหมายว่า ค่านิยม (Values) หมายถึง กรอบความเชื่อซึ่งเป็นแรงผลักดันพื้นฐาน หรือวัฒนธรรมขององค์กรที่กำหนดคุณลักษณะของบุคลากร ให้สอดคล้องกับพันธกิจขององค์กร และมีผลต่อการคัดเลือกคนเข้าร่วมงานกับองค์กร การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การจูงใจ และการพัฒนาบุคลากรต่อไป โดยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกส่วนขององค์กร สามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมร่วมขององค์กรนี้ได้ การทำให้ค่านิยมกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมจูงใจให้พนักงานปฏิบัติตามค่านิยม และในขณะเดียวกันก็ต้องลงโทษพนักงานที่ฝ่าฝืนค่านิยมขององค์กรด้วย

ได้มีการกล่าวว่า วัตถุประสงค์ (Objectives) หมายถึง เป้าหมายในการดำเนินงานที่เจาะจง เป็นการช่วยส่งเสริมองค์กรให้ทุ่มเทกับการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุผลประกอบ วัตถุประสงค์ที่ดีจะถูกกำหนดไว้ให้เป็นปริมาณหรือจำนวน ซึ่งต้องสามารถวัดได้ พร้อมระบุระยะเวลาที่จะต้องการ

บรรลุไว้อย่างชัดเจน และยังเป็นการสร้างเกณฑ์ในการติดตามผลการดำเนินงานอีกด้วย โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ระยะยาวหรือระยะสั้นตามแต่กรณี

ได้มีการกล่าวอีกว่า วัตถุประสงค์หลักหรือวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ เป็นเป้าหมายหลักหรือผลลัพธ์ในระยะยาวที่องค์กรต้องการ โดยจะสัมพันธ์กับการอยู่รอด การสร้างมูลค่าขององค์กร การเจริญเติบโต และการประสบความสำเร็จในระยะยาวขององค์กร ซึ่งวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่กิจการควรกำหนด ได้แก่ วัตถุประสงค์ด้านผลกำไร วัตถุประสงค์ด้านการตลาด วัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า วัตถุประสงค์ด้านการผลิต วัตถุประสงค์ด้าน วัฒนธรรม วัตถุประสงค์ด้านทรัพยากรทางการเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ วัตถุประสงค์ทางด้านผู้บริหาร วัตถุประสงค์ทางด้านพนักงาน และวัตถุประสงค์ทางด้านสังคม

๒.๒. แนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

เรื่องการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในครั้งนี้ ภาพสืบเนื่องจากการแถลงข่าว โดยท่านผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ ว่า ทางสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะได้มีการนัดประชุมใหญ่พระสังฆาธิการ เพื่อถกแนวทางปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาโดยเน้นการบริหารงานคณะสงฆ์

เหตุที่กำหนดให้การประชุมครั้งนี้ มีเรื่องปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาอยู่ด้วย ก็เพราะว่าทางสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) ได้บรรจุประเด็นนี้ไว้ในการทำรายงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรี รายงานที่จะเสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) นั้น ได้ระบุว่า ในวันที่ ๑๗-๑๘ มิถุนายน จะมีการประชุมคณะสงฆ์เพื่อพูดคุยกันเรื่องการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ฉะนั้นหัวข้อนี้จึงจำเป็นต้องมีและตัวผู้พูดเองก็จำเป็นต้องกลับมาเมื่อว่างจากการไปปฏิบัติศาสนกิจอยู่ที่สหรัฐอเมริกา เพื่อให้เป็นไปตามที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ที่ผ่านมา ที่ประชุมมหาเถรสมาคมได้มีมติตั้งผู้แทนมหาเถรสมาคม (มส.) ๓ รูป

เพื่อร่วมศึกษาข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติที่เกี่ยวกับแนวทางปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ผู้แทน มส. ๓ รูป ประกอบด้วย^{๑๐}

๑. พระพรหมมุนี
๒. พระพรหมโมลี
๓. พระพรหมบัณฑิต

^{๑๐} พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เรียบเรียงจากคำบรรยายในที่ประชุมพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัดและผู้เกี่ยวข้อง ที่มหาเถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดขึ้น, ณ หอประชุมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘.

สาเหตุที่มหาเถรสมาคมได้ตั้งผู้แทนร่วมศึกษาเรื่องนี้ เพื่อที่จะส่งสัญญาณให้ได้ทราบว่าจะ
แนวทางในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาที่กำลังพูดถึงอยู่นี้ มหาเถรสมาคมยังไม่มีมติแต่อย่างใด
คือ ยังไม่ได้ชี้แนะใดๆ ทั้งสิ้น พูดตรงๆ ก็คือ มหาเถรสมาคมมอบให้ผู้แทนทั้ง ๓ รูปนี้ ไปคุยกับฝ่ายที่
เกี่ยวข้องและดำเนินการไปตามที่เห็นสมควรแล้วรายงานกลับมาที่มหาเถรสมาคม^{๑๑}

ขณะนี้ผู้แทนทั้ง ๓ รูป ยังไม่ได้รายงานกลับเข้าที่ประชุมมหาเถรสมาคม ในการดำเนินการ
ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนานั้น ยังเปิดช่องให้มีการระดมความคิดเห็นก่อนเมื่อการระดมความคิดตก
ผลึกแล้วผู้แทนทั้ง ๓ รูป จึงจะนำเสนอ มส. แต่ตอนนี้ยังไม่ตกผลึก แม้จะมีการนำเรื่องแนวทางปฏิรูป
กิจการพระพุทธศาสนาเสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรีก็เป็นเพียงแนวทางของ พศ. เสนอร่วมกับ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังไม่ใช่ความเห็นอันเป็นที่สุดของมหาเถรสมาคม พวกกระผม ๓ รูป เป็นแต่
ผู้แทน มส. จึงติดตามดูเรื่องนี้และให้คำแนะนำไปตามที่เห็นสมควร

ในฐานะผู้แทน มส. ที่ติดตามความเคลื่อนไหวและให้คำแนะนำสำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติ เพื่อประสานงานกับรัฐบาล ก็ขอประมวลสรุปประเด็นต่างๆ เพื่อให้เข้าใจตรงกันโดยไม่เกิด
ความสับสนและไม่นำไปสู่ภาวะอ่อนตลกที่ทำให้เกิดการถกเถียงกันโดยไม่จำเป็น เรื่องของเรื่องคืออะไร
ก็จะพยายามชี้ประเด็นให้ชัดเจนเพื่อเตรียมพร้อมที่จะทำการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาต่อไป

อำนาจหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)

เหตุที่ต้องมากล่าวถึงการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ก็เนื่องมาจากรัฐธรรมนูญฉบับ
ชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗ ว่า “ให้มีสภาปฏิรูปแห่งชาติมีหน้าที่ศึกษาและ
เสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่างๆ”

การสังเกตว่า ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) มีหน้าที่ศึกษาและ
เสนอแนะเท่านั้น ไม่ได้มีหน้าที่ตัดสินชี้ขาดว่าอะไรถูกผิด ไม่ใช่เป็นองค์กรที่มีอำนาจตรากฎหมายหรือ
เป็นฝ่ายปฏิบัติแต่อย่างใด สปช. เป็นแต่เพียงศึกษาและให้ข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีและสะพาน
นิติบัญญัติแห่งชาติ ปัจจุบันเราไม่มีรัฐสภา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ทำหน้าที่รัฐสภา คือเป็น
องค์กรที่ตรากฎหมาย สปช. ไม่ได้มีหน้าที่ตรากฎหมาย แต่สามารถเสนอร่างกฎหมายให้สภานิติ
บัญญัติแห่งชาติพิจารณา

ภารกิจหลักอีกประการหนึ่งของ สปช. คือ ช่วยกันพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่กำลังยกร่าง
ในปัจจุบัน นั่นคือภารกิจหลักเกี่ยวกับการศึกษาและเสนอแนะ ดังที่มาตรา ๓๑ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับ
ชั่วคราวกำหนดอำนาจหน้าที่ของ สปช. ไว้ดังต่อไปนี้

^{๑๑} พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
เรียบเรียงจากคำบรรยายในที่ประชุมพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัดและผู้เกี่ยวข้อง ที่มหา
เถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดขึ้น, ณ หอประชุมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, เมื่อวันที่
๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘.

(๑) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแนวทาง และข้อเสนอแนะ เพื่อการปฏิรูปด้านต่างๆ ตามมาตรา ๒๗ เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๒) เสนอความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อประโยชน์ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ จัดทำขึ้น

จะเห็นได้ว่า อำนาจหน้าที่ข้อแรกของ สปช. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรากำลังพูดถึง ก็คือศึกษา วิเคราะห์และจัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิรูปด้านต่างๆ รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ได้กำหนดด้านต่างๆ ไว้ด้วย ส่วนเรื่องการปฏิรูปศาสนาไม่ได้กำหนดเอาไว้แต่อาจจะรวมอยู่ในข้ออื่นๆ เช่น การปฏิรูปสังคม ก็ได้

ในขณะที่เมื่อ สปช. ได้ศึกษาวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะเรื่องปฏิรูปกิจการ พระพุทธศาสนาแล้วจะต้องทำอะไรต่อไป ตอบว่า ให้ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ๒๕๕๗ มาตรา ๓๑ วรรคสอง กำหนดไว้ว่า^{๑๒}

“ในการดำเนินการตาม (๑) หากเห็นว่ากรณีใดจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติหรือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ ให้สภาปฏิรูปแห่งชาติจัดทำร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าวเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป ในกรณีที่เป็นการร่างพระราชบัญญัติเกี่ยว ด้วยการเงินหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้จัดทำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อ ดำเนินการต่อไป”

ดังนั้นถ้า สปช. เห็นว่าจะต้องตรากฎหมายใช้บังคับให้เกิดการปฏิรูปพระพุทธศาสนา สปช. ต้องมีอำนาจยกร่างกฎหมายขึ้นมาแล้วเสนอต่อ สนช. พิจารณาผ่านเป็นกฎหมายต่อไป การตรา เป็นกฎหมายไม่ได้ยุติเบ็ดเสร็จที่ สปช. ยังมี สนช. เป็นด่านสุดท้าย แต่ในกรณีที่เป็นการร่างกฎหมาย เกี่ยวกับการเงิน สนช. เสนอต่อคณะรัฐมนตรีก่อน ขอให้สังเกตว่า สปช. สามารถจัดทำร่าง พระราชบัญญัติเสนอต่อสภานิติบัญญัติโดยตรงได้และได้มีการนำเสนอในที่ประชุม สปช. ให้ยกร่าง พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารทรัพย์สินของวัดอีกด้วย เพื่อดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ ดังกล่าวมา ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติได้มีคำสั่ง ๒ ฉบับ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ และลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปแนวทางและมาตรการป้องกันพิทักษ์กิจการ

^{๑๒} พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เรียบเรียงจากคำบรรยายในที่ประชุมพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัดและผู้เกี่ยวข้อง ที่มหา เถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดขึ้น, ณ หอประชุมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘.

พระพุทธศาสนา เรียกว่า คณะกรรมการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา องค์ประกอบของ คณะกรรมการนี้มี ๒๐ คน โดยได้ให้เหตุผลในการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดนี้ไว้ว่า

“ปัจจุบันเกิดปัญหาในกิจการพระพุทธศาสนามากมาย สาเหตุส่วนหนึ่งที่สำคัญมาจาก พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่เน้นการปกครองภายในสงฆ์เป็นส่วนใหญ่โดยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นคณะสงฆ์จึงดำเนินการกิจการพระพุทธศาสนาขึ้นอย่างเอกเทศ โดยปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเกิดปัญหาความเสื่อมถอยและความศรัทธาในคณะสงฆ์ ทั้งจากภายในและภายนอก ซึ่งหากไม่ได้รับการปฏิรูปโครงสร้างอย่างจริงจังทั้งระบบ ส่งผลให้กิจการพระพุทธศาสนาในสังคมไทยเสื่อมลงตามลำดับ” มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในคำสั่งไว้ทั้งหมด ๖ ข้อ ที่เห็นว่าสำคัญมาก คือ ๓ ข้อแรก ดังต่อไปนี้^{๑๓}

๑. ศึกษา วิเคราะห์ ประเด็นปัญหาสำคัญของพระพุทธศาสนาในสังคมไทย เพื่อกำหนด แนวทางปฏิรูปโครงสร้างกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๒. พิจารณาดำเนินการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการปฏิรูป ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

๓. จัดทำข้อเสนอแนะต่อประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติเกี่ยวกับแนวทางดำเนินการและยก ร่างพระราชบัญญัติเพื่อการปฏิรูปกิจการศาสนาและมาตรการปกป้องพิทักษ์กิจการพระพุทธศาสนา โดยให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของพุทธบริษัท

ตามคำสั่งนี้ ภารกิจหลักของคณะกรรมการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาได้อยู่ที่ การศึกษาวิเคราะห์ ประเด็นปัญหาสำคัญพุทธศาสนาในสังคมไทยนั้น แต่ยังมีมุ่งเป้าไปที่การแก้ไข พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เพื่อทำสิ่งที่เรียกว่า “ปฏิรูปโครงสร้าง” ในคณะสงฆ์นั่นเอง เมื่อการตั้งคณะกรรมการชุดนี้ปรากฏเป็นข่าวแพร่หลายออกไป ก็เกิดความกังวลในคณะสงฆ์ว่าวันดี คืนดีรัฐบาลจะออกพระราชบัญญัติฉบับใหม่มาบังคับใช้กับคณะสงฆ์แบบมัดมือชกหรืออย่างไร เพื่อคลายความกังวลของคณะสงฆ์ในเรื่องนี้ ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีได้ออกมาให้ สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๘ ที่ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งมีการสรุปคำให้สัมภาษณ์นี้แจ้งที่ประชุม มหาเถรสมาคม ต่อไปนี้คือคำให้สัมภาษณ์ของท่านรองนายกรัฐมนตรีผู้มีหน้าที่กำกับดูแลกิจการ พระพุทธศาสนา

“การที่จะปฏิรูปวงการศาสนา ใครมีหน้าที่ก็ทำของท่านไป หน้าสุดท้ายมีข้อสรุปว่าจะ ปฏิรูปเรื่องใดก็ต้องส่งให้รัฐบาลและเรื่องใดที่จะไปแต่คณะสงฆ์ รัฐบาลก็ต้องส่งเรื่องนั้นไปให้คณะสงฆ์

^{๑๓} พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เรียบเรียงจากคำบรรยายในที่ประชุมพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัดและผู้เกี่ยวข้อง ที่มหา เถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดขึ้น, ณ หอประชุมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘.

โดยเฉพาะมหาเถรสมาคมเพื่อรับฟังความเห็น ขอให้ไว้วางใจได้ว่ารัฐบาลจะไม่ดำเนินการโดยไม่ฟังความเห็นขององค์กรผู้ปกครองสงฆ์ จึงอยากส่งสัญญาณให้ทราบเพราะมีข่าวออกมาทำนองว่ารัฐบาลจะรวบรัดตัดความ ซึ่งไม่มีวันจะเกิดขึ้นแน่นอน”

ข้อเสนอแนะเพื่อปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

หลังจากที่ใช้เวลาดำเนินการผ่านไปเพียง ๒๐ วัน คือตั้งแต่วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ จนถึงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๘ คณะกรรมการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาได้แถลงยุติภารกิจ พร้อมส่งมอบผลการศึกษาให้ประธาน สปช. ดำเนินการต่อไปโดยอ้างว่าที่ยุตินี้ไม่เกี่ยวกับกระแสคัดค้านในช่วงเวลานั้น

หนังสือการสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาพระพุทธศาสนาที่มีไปถึงประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติมีความยาว ๑๒ หน้ากระดาษ พิมพ์เนื้อหา ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ เรียกว่ารายงานผลการพิจารณาศึกษาแนวทางปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ส่วนที่ ๒ เป็นข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ส่วนที่ ๒ นี้ สำคัญมากเพราะเป็นข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการต่อไปและเป็นข้อเสนอแนะที่จะนำไปสู่การออกกฎหมายที่ สปช. จะยกร่างเสนอไปที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ฉะนั้นผลการศึกษานี้ มีนัยสำคัญในการปฏิบัติ

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๘ ที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติได้พิจารณาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อให้ความเห็นชอบที่ประชุม สปช. ได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวางและ ในที่สุดได้ให้ความเห็นชอบข้อเสนอแนะ ๔ ข้อ ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเสนอ ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้^{๑๔}

๑. เรื่องทรัพย์สินของวัดหรือของพระภิกษุ

ในเมื่อเสนอร่าง พ.ร.บ. การจัดการทรัพย์สินของวัดและพระภิกษุ โดยอย่างน้อยต้องมีกลไกหลักในการดำเนินงาน คือ การจัดทำบัญชีทรัพย์สินของวัด ทรัพย์สิน เงินทอง รายได้ รวมถึงผลประโยชน์อื่นที่ได้มาจากการดำเนินงานภายใต้ร่มกาเสวภัสตร์ ย่อมตกเป็นของพระพุทธศาสนา ไม่ใช่ทรัพย์สินส่วนตัวของบุคคล พระสงฆ์ หรือวัดใด การบริหารจัดการทรัพย์สิน เงินทอง รายได้ของวัด และพระ วันให้พุทธบริษัท ๔ มีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ในประเด็นนี้ สมาชิก สปช. คนหนึ่งอภิปรายเสนอให้เก็บภาษีพระสงฆ์ด้วยข้อเสนอแนะให้เก็บภาษีเพราะส่งนี้ไม่ได้อยู่ในข้อเสนอแนะ ๔ ข้อ ของคณะกรรมการปฏิรูป เป็นแต่เพียงข้อเสนอแนะของสมาชิก สปช. บางคน

๒. เรื่องปัญหาพระสงฆ์ที่ไม่ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ได้ปรับปรุงกฎหมายมหาเถรสมาคม สมัครที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ หรือ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยเฉพาะการปกครองสงฆ์ควรมีการกระจายอำนาจแทนการปกครองแบบ

^{๑๔} สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ข้อมูลการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ, วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

รวมศูนย์อำนาจ ซึ่งจะต้องให้คณะสงฆ์ที่อยู่ในวัดและประชาชนร่วมกันดูแลวัดและกิจการพุทธศาสนา นอกจากนั้นควรกำหนดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการบริหารวัด การแต่งตั้งและถอดถอนเจ้าอาวาสควรให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๓. เรื่องการทำพระธรรมวินัยให้วิปริตและประพฤติปฏิบัติที่วิปริตจากพระธรรมวินัย วันมีกลไกนำหลักการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยมาบัญญัติให้เกิดความชัดเจนว่าการปฏิบัติใดเป็นไปตามพระธรรมวินัยหรือไม่เป็นไปตามพระธรรมวินัย เพื่อให้มีการตรวจสอบป้องกันการเบียดเบียนหรือแอบอ้างพระธรรมวินัย

๔. เรื่องของฝ่ายอาณาจักรที่จะต้องเข้าไปสนับสนุนปกป้องคุ้มครองกิจกรรมของฝ่ายศาสนจักรปฏิรูปการศึกษาของคณะสงฆ์ให้ทันกับเหตุการณ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความเชื่อมั่นในระบบการศึกษา โดยเฉพาะพระปริยัติธรรมแผนกบาลีและแผนกธรรม^{๑๕}

ในข้อเสนอแนะเหล่านี้ ข้อที่กระทบพระสงฆ์มากที่สุด คือข้อที่ ๑ พระเสนอให้มีการยกย่องพระราชบัญญัติการจัดการทรัพย์สินของวัดและพระภิกษุ จนกระทั่งมีการพูดต่อๆ กันไปในสังคมทุกวันนี้ในเรื่องสิทธิการเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้มาของพระภิกษุ หลักของการเก็บภาษีพระสงฆ์ในประเด็นว่าด้วยการร่างพระราชบัญญัติการจัดการทรัพย์สินของวัดและพระภิกษุนั้น คณะกรรมการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาได้ขอความเห็นชอบต่อที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติให้ตั้งคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติจัดการทรัพย์สินของวัดและพระภิกษุ ที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติไม่เห็นด้วยที่จะตั้งคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัตินี้เอง เห็นควรส่งเรื่องนี้ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการ ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติได้มีหนังสือลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๘ ส่งข้อเสนอแนะเพื่อปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาทั้ง ๔ ข้อ ไปให้รัฐมนตรีดำเนินการต่อไป ต่อมาในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีรับทราบข้อเสนอแนะของการปฏิรูปแห่งชาติ แต่ยังไม่ได้มีมติให้ความเห็นชอบ จากนั้นสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘ แจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พ.ศ.) ทราบว่าคณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบกฎหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เกี่ยวกับข้อเสนอทั้ง ๔ ข้อ ของ สปช. แล้วเสนอผลการดำเนินการกลับไปสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง หากพ้น ๓๐ วันไปแล้ว ยังไม่มีการดำเนินการใดๆ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็จะถือว่าทุกหน่วยงานเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของ สปช. และจะเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามนั้น

^{๑๕} สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ข้อมูลการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ, วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

แผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาภารกิจ ๖ ด้าน ของคณะสงฆ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมมหาเถรสมาคมเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ที่ประชุม มส. มีมติแต่งตั้งผู้แทน มส. ๓ รูป คือ พระพรหมมุนี พระพรหมโมลี และพระพรหมบัณฑิต ไปศึกษาประเด็นการปฏิรูปพระพุทธศาสนาของ สปช. ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อสรุปแนวทางการปฏิรูปที่พึงประสงค์เสนอต่อรัฐมนตรี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นเจ้าภาพเรียกประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารือกันในเรื่องนี้แต่ก่อนที่จะเรียกประชุมนี้ ผู้แทน มส. ๓ รูป ได้ปรึกษากับผู้แทนระดับสูงของรัฐบาลว่า จะดำเนินการอย่างไรในที่สุดก็ตกลงเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาฉบับของ พ.ศ. เอง โดยข้อเสนอแนะฉบับ พ.ศ. นี้จะไม่ขัดแย้งกับข้อเสนอแนะของ สปช. วิธีดำเนินการ ก็คือ คณะสงฆ์มีแนวคิดในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปฉบับของ พ.ศ. มี ๖ ด้าน ตามภารกิจหลักของคณะสงฆ์ ได้แก่ ปกครอง ศาสนศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ เผยแผ่สาธารณูปการสาธารณสงเคราะห์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้เรียกประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ โดยนำข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปฉบับ พ.ศ. และข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปฉบับของ สปช. เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ประกอบด้วย กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย^{๑๖}

ผลจากการประชุมหารือครั้งนั้นก็คือ ที่ประชุมให้ความเห็นชอบต่อข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปตามภารกิจ ๖ ด้าน คณะสงฆ์ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ยกร่างเสนอที่ประชุมจากนั้น ท่านสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๘ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาตามภารกิจ ๖ ด้าน คณะสงฆ์เข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีต่อไป ระบุว่า ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว^{๑๗}

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาฉบับที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอคณะรัฐมนตรีได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินการไว้ ๓ ระยะ รวมระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังต่อไปนี้

^{๑๖} สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ข้อมูลการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ, วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๗} รายงานนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ และได้นำส่งคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๗ เมษายน ๒๕๕๘.

๑. ระยะที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๘ ถึง ธันวาคม ๒๕๕๘

๑) ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาในส่วนที่ทำได้ทัน

๒) ระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในแนวทางการปฏิรูปกิจการ

พระพุทธศาสนา ๒. ระยะที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๙ ถึง ธันวาคม ๒๕๕๙

๑) ดำเนินการตามกรอบแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานตามภารกิจของคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน ที่ได้จากการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๒) ขับเคลื่อนสิ่งที่ยังทำไม่เสร็จและแนวทางที่เกิดใหม่ระหว่างดำเนินการ ในระยะที่ ๑

๓. ระยะที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๐ ถึง ธันวาคม ๒๕๖๓

สรุปและประเมินผลการดำเนินการตามระยะที่ ๒ พัฒนาปรับปรุงรูปแบบแนวทางในส่วนที่ยังไม่เสร็จตามแผนและเพิ่มเติมในส่วนอื่นที่มีความจำเป็นที่อาจเกิดขึ้นภายหลัง^{๑๘}

วัฒนธรรมองค์กรในพระพุทธศาสนา ก่อนที่จะลงในรายละเอียดของแผนการดำเนินการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาทั้ง ๓ ระยะ ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้เสนอคณะรัฐมนตรีไปแล้วนั้น ขอดังข้อสังเกตว่าทำไมจึงเกิดความสับสนในเรื่องการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ทำไมจึงมีการโต้แย้งรายวันทางสื่อมวลชนในเรื่องนี้ สาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งมาจากความเข้าใจเรื่องการปฏิรูปไม่ตรงกัน ก่อนอื่นต้องเข้าใจให้ตรงกันว่า การปฏิรูปไม่ใช่การปฏิวัติ แต่หลายคนพูดถึงการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเหมือนการปฏิวัติศาสนา ถ้าพูดถึงการปฏิรูปในความหมายเดียวกัน คงไม่มีการทะเลาะโต้เถียงการแต่หลายคนเสนอให้มีการปฏิวัติกิจการพระพุทธศาสนา ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น

การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาตั้งยึดหลักที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ทรงมีพระมหาสมณมติไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ ความตอนหนึ่งว่า “ภิกษุสงฆ์มีกฎหมายอันพึงพึงอยู่ ๓ ประเภท คือ กฎหมายแผ่นดิน ๑ พระวินัย ๑ จาริต ๑” ตามพระมหาสมณมตินี้ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจการพระพุทธศาสนาโดยอาศัยกฎหมายแผ่นดินอย่างเดียวทำไม่ได้ ต้องอาศัยพระวินัยและจาริตมาประกอบด้วย จาริต คือ วัฒนธรรมองค์กรของคณะสงฆ์ ดังที่คณะสงฆ์ไทยมีจาริตต่างจากคณะสงฆ์ลังกาและคณะสงฆ์พม่าเมื่อเร็วๆ นี้ ได้ยินนักปฏิรูปบางคนบอกว่าทำไมไม่เขียนรัฐธรรมนูญให้พระสงฆ์ไทยมีสิทธิ์ในการออกเสียงเลือกตั้ง ควรทราบที่พระสงฆ์ไทยมีจาริตแต่โบราณที่วางตัวเป็นกลางทางการเมือง จึงงดใช้สิทธิ์ในการออกเสียงเลือกตั้ง แต่พระสงฆ์ศรีลังกายัง

^{๑๘} รายงานนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ และได้นำส่งคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๗ เมษายน ๒๕๕๘.

ว่าแต่มีสิทธิ์ในการออกเสียงเลือกตั้งเลย ยังสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรก็ได้ พระสงฆ์ศรีลังกาสมัครเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีก็เคยมี จาริตของคณะสงฆ์ลังกาเป็นอย่างนั้น^{๑๙}

นักปฏิรูปบางคนไม่เข้าใจจาริตของพระสงฆ์ไทย จึงเสนอให้แก้กฎหมายให้พระสงฆ์ไทยเลือกตั้งได้โดยอ้างว่าทำไมพระสงฆ์ศรีลังกายังทำได้ เพราะฉะนั้นเวลาคิดปฏิรูปพระพุทธศาสนาท่านต้องดูทั้ง ๓ เรื่อง คือ กฎหมาย พระวินัย และจาริต อย่าเน้นเรื่องกฎหมายอย่างเดียวโดยเฉพาะกิจกรรมของคณะสงฆ์มีพระวินัยและจาริตกำกับตนเป็นวัฒนธรรมองค์กร พระวินัยกับจาริตสร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยที่ทำให้เรียกว่าเถรวาท คำว่า เถรวาท หมายถึงสายพระพุทธศาสนาที่ปฏิบัติตามมติของพระมหากัสสปะในทำัยการสังคายนาครั้งที่ ๑ ที่ว่า “สงฆ์ไม่มีบัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติ ไม่ถอนสิ่งที่ทรงบัญญัติไว้แล้วสมาทานประพตติสิกขาบททั้งหลายตามที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว”

เวลาผ่านมากกว่า ๒,๕๐๐ ปี หลักการปฏิบัติแนวอนุรักษนิยมกลายเป็นจาริตที่ฝังรากลึกในพระพุทธศาสนาเถรวาท กลายเป็นสิ่งที่ภาษาสมัยใหม่เรียกว่า วัฒนธรรมองค์กร พระพุทธศาสนามีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งชนิดที่ชาวบ้านอาจไม่เข้าใจ เช่น คำประกาศของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราวุฒินัน สมเด็จพระสังฆราชเจ้า เรื่องห้ามบวชหญิงเป็นบรรพชิต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ ยุคที่ยังใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ถ้าพูดตามภาษากฎหมายทั่วไป ยกเลิกพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๔๘๔ คำประกาศนี้ก็ต้องถูกยกเลิกไปด้วย บทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติส่วนใหญ่มักจะเขียนไว้อย่างนั้น แต่คณะสงฆ์ทุกวันนี้ยังอ้างประกาศของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราวุฒินัน สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ในเรื่องนี้แม้แต่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ก็ยังทรงอ้างประกาศนี้ในพระวรวงศ์เธอ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ หากมองในแง่กฎหมาย คนทั่วไปอาจจะถือว่าประกาศนี้ไม่อาจใช้บังคับได้ แต่คณะสงฆ์ถือจาริตหรือวัฒนธรรมองค์กรที่มีพระวินัยรองรับไปส่องกฎหมายหักล้างประกาศนี้โดยอ้างหลักสิทธิมนุษยชนก็ได้ แต่เมื่อกฎหมายขัดกับหลักพระวินัยและจาริตก็เท่ากับทำลายความเป็นเหตุเราว่าอันเป็นความแข็งแรงของพระพุทธศาสนาแบบไทย สนามเวลาที่ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาอย่ามองแต่แง่กฎหมายอย่างเดียว ให้มองพระวินัยและจาริตในคณะสงฆ์ประกอบด้วยและผู้ที่รู้ดีในเรื่องนี้ คือ องค์การสงฆ์ อะไรคือพระวินัย อะไรคือจาริต อะไรคือวัฒนธรรมองค์กรที่จะต้องปฏิรูปหรือปรับปรุง ถ้าคิดเอากฎหมายเข้าไปแทรกแซงอย่างเดียวมันอาจจะทำลายวัฒนธรรมอันแข็งแกร่งขององค์การสงฆ์และทำลายพลังศาสนาก็เป็นได้^{๒๐}

ดังนั้นการที่รองนายกรัฐมนตรีบอกว่า “เรื่องใดที่จะไปแต่คณะสงฆ์ รัฐบาลก็ต้องส่งเรื่องนั้นไปให้คณะสงฆ์ โดยเฉพาะมหาเถรสมาคมเพื่อฟังความเห็น” นับว่าถูกต้องตามโบราณราชประเพณี

^{๑๙} รายงานนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ และได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๗ เมษายน ๒๕๕๘.

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๖๗.

ที่ท่านทำกันมาอย่างนี้ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในปัจจุบันก็ต้องเป็นไปอย่างนี้ โดยยึดหลักที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงวางไว้เมื่อกว่า ๑๐๐ ปี มาแล้ว รัฐบาลในยุคต่อๆ มากก็ปฏิบัติตามนี้ มันก็ไม่มีเรื่องให้ถกเถียงกันมากนัก ถ้าเราปฏิรูปโดยไม่เคารพวัฒนธรรมองค์กรของคณะสงฆ์จะเกิดอะไรขึ้น ยกตัวอย่างเช่นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังทำกันอยู่เนี่ย ยังคงเก็บวัฒนธรรมองค์กรของคณะสงฆ์ไทยเอาไว้โดยบัญญัติว่า

“มาตรา ๑๐๙ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามไม่ให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

๑. เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
๒. อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา
๓. ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโทษคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
๔. วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ^{๒๐}

ขนาดเขาจัดสิ่งที่ถูกเพิกถอนสิทธิในการเลือกตั้งไว้ในกลุ่มเดียวกับผู้ต้องขังและคนวิกลจริต ฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ พระสงฆ์ยังไม่ว่าอะไรเลยเพราะรัฐธรรมนูญทุกฉบับที่ผ่านมาเขียนอย่างนี้ ถ้าพระสงฆ์ไทยยอมแบกจะรีบขอสิทธิเลือกตั้งเหมือนพระสงฆ์ศรีลังกาบ้างจะเกิดอะไรขึ้น พระสงฆ์ไทยก็จะตั้งพรรคการเมืองได้และพาคุณไปชุมนุมประท้วงรัฐบาลได้ จะปฏิรูปกันขนาดนั้นไหม พระสงฆ์อาจจะยอมจ่ายค่าภาษีเพื่อแลกกับสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งก็เป็นได้ การเสนอให้ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาโดยไม่สนใจวัฒนธรรมองค์กรของสงฆ์ก็จะก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย แม้แต่เรื่องที่เสนอให้ทรัพย์สินเงินทอง รายได้รวมถึงผลประโยชน์อื่นที่ได้มาจากการเป็นบรรพชิต ต้องตกเป็นของพระพุทธศาสนาก็ขัดกับหลักการถวายทานให้พระพุทธศาสนา ในทักษิณาวินิจฉัยคดีพระพุทธรูปเจ้าทรงแบ่งการถวายทานของชาวพุทธออกเป็น ๒ อย่าง คือ

๑. ปาฏิบุคลิกทาน หมายถึง การถวายทานแก่พระภิกษุที่เจาะจงตัวผู้รับถวายสิ่งของ เช่น ถวายเฉพาะเจาะจงต่อพระภิกษุที่ตนเคารพนับถือสิ่งของที่ไหว้เจาะจงเช่นนี้ย่อมเป็นสิทธิ์ส่วนบุคคล

๒. สังฆทาน หมายถึง การถวายทานแก่พระสงฆ์โดยรวมสิ่งของที่ถวายเส้นนี้ย่อมตกเป็นของสงฆ์ แม้พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระสูตรที่ว่า สังฆทานมีอานิสงส์มากกว่าปาฏิบุคลิกทาน พระองค์ก็ทรงสร้างถวายปาฏิบุคลิกทาน ดังนั้นถ้านักปฏิรูปประสงค์จะให้สิ่งของถวายพระสงฆ์ทุกอย่างตกเป็นสมบัติของวัดก็ต้องหาทางทำให้มีแต่การถวายสังฆทานอย่างเดียวด้วยการออกกฎหมายยกเลิกการถวายปาฏิบุคลิกทาน

^{๒๐} พระราชวรเมธี และคณะ, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔, “การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ”, (เอกสารอัดสำเนา).

การที่มีผู้เสนอให้จัดเก็บภาษีพระสงฆ์ เป็นเรื่องที่ไม่เพียงแต่ขัดกับจารีตในประเทศไทย แต่ยังขัดกับวัฒนธรรมอันดีงามของชาวโลกอีกด้วย ทั้งนี้เพราะองค์กรได้รับการยกเว้นภาษีในทุกประเทศทั่วโลก ผู้พูดต้องเดินทางกลับมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา วัดไทยในสหรัฐอเมริกาไม่ต้องเสียภาษีเพราะจดทะเบียนเป็น จดทะเบียนเป็น non-profit organization องค์กรที่ไม่ได้แสวงหากำไร องค์กรศาสนาจะได้รับการยกเว้นภาษีทั้งหมด ถ้าประเทศไทยคิดเก็บภาษีกับองค์กรพระพุทธศาสนา ก็ต้องทำให้เสมอกันกับศาสนาอื่นๆ คือองค์กรและนักบวชในศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามต้องเสียภาษีด้วย ทุกประเทศทั่วโลกยกเว้นภาษีให้กับองค์กรศาสนาซึ่งไม่แสวงหาผลกำไร^{๒๒}

ปฏิรูปศาสนาไม่ใช่ปฏิวัติศาสนา

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจการพระพุทธศาสนาที่ทำโดยไม่คำนึงถึงพระธรรมวินัยและจารีตแทนที่จะเป็นคุณกลับเป็นโทษแก่พระพุทธศาสนา เพราะทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คือ แทนที่จากปฏิรูปศาสนากลายเป็นปฏิวัติศาสนา คำว่า “ปฏิรูป” มีความหมายต่างจากคำว่า “ปฏิวัติ” รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๕๗ บัญญัติให้มีสภาปฏิรูปแห่งชาติ ไม่ใช่สภาปฏิวัติแห่งชาติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน ให้คำนิยามไว้ว่า คำว่า ปฏิรูป หมายความว่า “ปรับปรุงให้สมควร เช่น ปฏิรูปบ้านเมือง” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Reform” หมายถึง “ปรับปรุงหรือแก้ไขสิ่งที่ไม่พึงประสงค์” การปฏิรูปเป็นการแก้ไขปรับปรุงภายในระบบหรือโครงสร้างเดิม ไม่มีการรื้อทำลายระบบหรือโครงสร้างแต่อย่างใด การปฏิรูปองค์กรศาสนาจึงไม่ทำลายวัฒนธรรมองค์กร คือ เป็นการปรับปรุงภายในกรอบแห่งพระธรรมวินัยและจารีต การปฏิรูปจึงเป็นการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นภายในโครงสร้างที่มีอยู่เดิม เช่น ปฏิรูปการเมืองการปกครองของประเทศไทยในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เราปรับปรุงการเมืองการปกครองภายในกรอบนี้เราปฏิรูปพระพุทธศาสนาเถรวาทภายในกรอบแห่งพระธรรมวินัยและจารีต แต่ถ้ามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างศาสนาก็กลายเป็นปฏิวัติศาสนา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน หน้านิยามความหมายของ คำว่า ปฏิวัติ ว่า หมายถึง “การเปลี่ยนแปลงระบบ เช่น ปฏิวัติอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงระบอบการบริหารบ้านเมือง เช่น ปฏิวัติการปกครอง” คำว่า ปฏิวัติ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Revolution” หมายถึง “การเปลี่ยนอำนาจหรือโครงสร้างองค์กรแบบถึงรากถึงโคน (A fundamental change in power or organizational structures)” การปฏิวัติเป็นเรื่องของการเปลี่ยนโครงสร้างหลักขององค์กร

ทุกวันนี้เกิดความสับสนเรื่องการปรับปรุงกิจการพระพุทธศาสนา เพราะมีการเน้นย้ำเรื่องปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบบริหารองค์กรคณะสงฆ์ด้วยการเสนอให้แก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีการพูดถึงการเก็บภาษีพระสงฆ์โดยไม่คำนึงถึงพระธรรมวินัยและจารีต นี่คือการ

^{๒๒} รายงานนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ และได้นำส่งคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๗ เมษายน ๒๕๕๘.

เสนอแนะให้ปฏิบัติไม่ใช่ปฏิรูปศาสนา เพราะฉะนั้นการทะเลาะโต้เถียงรายวันจึงเกิดตามมาเพราะผู้เสนอแนะไปแต่โครงสร้างวัฒนธรรมองค์กร^{๒๓}

อีกกรณีหนึ่งที่น่าไปสูความขัดแย้งโดยไม่จำเป็น คือเรื่องการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ มีการตั้งคำถามว่าทำไมมหาวิทยาลัยสงฆ์จึงจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาการทางโลก คำตอบมีอยู่ว่าการเรียนการสอนวิชาการทางโลกในมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นจารีตที่ได้ดำเนินการมากกว่า ๑๐๐ ปี สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเปิดการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยที่วัดบวรนิเวศวิหารเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖ โดยมีวัตถุประสงค์ “เพื่อเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสามเณรและเพื่อเป็นสถานศึกษาวิชาการอันเป็นของชาติภูมิและต่างประเทศ”

ต่อมา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ สถาปนามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ “เพื่อเป็นที่เล่าเรียนพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง” คำว่าวิชาชั้นสูง หมายถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษา ในสมัยนั้นการศึกษาไทยแบ่งเป็น ชั้นต้น (ประถมศึกษา) ชั้นกลาง (มัธยมศึกษา) และชั้นสูง (อุดมศึกษา) รัชกาลที่ ๕ ทรงประสงค์ให้มหามกุฏราชวิทยาลัยที่วัดบวรนิเวศวิหารและมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่วัดมหาธาตุฯ เป็นวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทยที่จะทรงสถาปนาขึ้นในปีที่ทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี ดังที่ทรงประกาศไว้ในท้ายของโครงการศึกษา รศ. ๑๑๗ (พ.ศ. ๒๔๔๑) ว่า^{๒๔}

“ได้หวังใจไว้ในปีสุวรรณาพิเศษ ถ้าจะเป็นได้ จะได้รวมมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นส่วนสำหรับวินัยและศาสตร์ มหาธาตุวิทยาลัยสำหรับกฎหมาย โรงเรียนแพทยากรเป็นวิทยาลัยสำหรับแพทย์และตั้งโรงเรียนเป็นวิทยาลัยสำหรับวิทยาและหอสากุลวิทยาขึ้นแห่งหนึ่ง ซึ่งรวมวิทยาลัยต่างๆ เหล่านี้เข้าไปรัตนโกสินทร์สากุลวิทยาลัย”

จะเห็นได้ว่ามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนา เพื่อเป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงมาเป็นระยะเวลาอันบร้อยปี จนออกมาเป็นพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ถือเป็นจารีตปฏิบัติของคณะสงฆ์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาแนวทางปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๓ ระยะ

เมื่อได้ปรับฐานความคิดให้ตรงกันแล้วว่าปฏิรูปไม่ใช่ปฏิบัติ เราก็สามารถวางแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาให้อยู่ภายในกรอบแห่งกฎหมาย พระธรรมวินัยและจารีตหรือวัฒนธรรมองค์กร ของศาสนาเมื่อมองในกรอบนี้เราก็พบว่าภารกิจหลักของคณะสงฆ์แบ่งออกเป็น ๖ ด้าน ได้แก่ ไรค์ของศาสนศึกษา ศึกษาสงเคราะห์ เผยแผ่ สาธารณูปการ สาธารณสงเคราะห์ สำนักงาน

^{๒๓} รายงานนี้ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ และได้นำส่งคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๗ เมษายน ๒๕๕๘.

^{๒๔} พระราชวรเมธี และคณะ, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔, “การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ”, (เอกสารอัดสำเนา).

พระพุทธศาสนาแห่งชาติโดยความเห็นชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้แทนมหาเถรสมาคมทั้ง ๓ รูป จึงได้จัดทำแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเสนอว่า คณะรัฐมนตรีแผนปฏิรูปฉบับ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติฉบับนี้ เรียกว่าเป็นทางการว่า “แบบรายงานผลการพิจารณา หรือผลดำเนินการตามข้อเสนอแนะของสภาพัฒนาปฏิรูปแห่งชาติและการดำเนินการของคณะสงฆ์ตาม ภารกิจทั้ง ๖ ด้าน” ถ้าได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแบบรายงานนี้ ก็จะกลายเป็นแผนการ ดำเนินการของคณะสงฆ์ตามภารกิจทั้ง ๖ ด้าน ดังนั้นทุกฝ่ายจึงควรทำตามความเข้าใจการดำเนินการ นี้ให้ดีเพื่อสามารถดำเนินการได้ทันทีที่แผนการนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี^{๒๕}

ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า แผนการดำเนินการของคณะสงฆ์ตามภารกิจทั้ง ๖ ด้าน แบ่งช่วงเวลาการดำเนินงานออกเป็น ๓ ระยะ โดยระยะที่ ๑ อยู่ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงธันวาคม ๒๕๕๘ เป็นช่วงที่ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหรือปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาได้ทันที ภายในกรอบ แห่งกฎหมายพระธรรมวินัยและจารีตที่มีอยู่โดยไม่ต้องแก้กฎหมายหรือกฎหมายมหาเถรสมาคม เพราะการ ดำเนินการบางอย่างมีกฎหมายรองรับหรือมีกฎหมายมหาเถรสมาคมเปิดช่องให้ทำได้อยู่แล้ว เพียงแต่ ต้องใช้มาตรการการบริหารให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการกวดขันเรื่องการบริหารทรัพย์สินของวัด ที่มุ่งให้ เจ้าอาวาสกำกับการใช้ทรัพย์สินของวัดอย่างไร้โปร่งใสก็ไม่จำเป็นต้องออกพระราชบัญญัติการจัดการ ทรัพย์สินของวัดและพระภิกษุตามที่สภาพัฒนาปฏิรูปเสนอ ทั้งนี้เพราะในกรอบกฎหมายที่ใช้อยู่ไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) เกี่ยวกับการให้เช่าที่ธรณีสงฆ์หรือวัดและมณฑลมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๔/๒๕๒๑ เรื่องการให้เช่าที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์เพื่อสร้างอาคารพาณิชย์ ก็เพียงพอต่อการบริหารจัดการทรัพย์สิน ของวัด

มาตรการด้านการปกครองที่ดำเนินการได้ทันที คือ การกวดขันความประพฤติของภิกษุ สามเณรให้อยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย นั่นคือการดำเนินการให้พระสังฆาธิการทุกระดับชั้นได้ เข้มงวดความประพฤติของพระภิกษุสามเณรในสังกัดให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎ ระเบียบ มติ ของมหาเถรสมาคมอย่างเคร่งครัด หากมีปัญหาการประพฤติที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมในเขตการปกครอง ไต ให้รีบดำเนินการแก้ไขให้เรียบร้อยอย่างรวดเร็ว โดยอาศัยมณฑลมหาเถรสมาคมที่ ๔/๒๕๔๔ ที่กำหนดให้เจ้าคณะใหญ่ดำเนินการทางการปกครองให้เป็นที่ยุติในหนั้นๆ

ประสิทธิภาพในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จะเพิ่มขึ้นทันที ถ้ามีสำนักงานกลางของคณะ สงฆ์อยู่ที่พุทธมณฑล ดังนั้นแผนการดำเนินการของคณะสงฆ์ตามภารกิจ ๖ ด้าน จึงเสนอให้จัดทำ แผนแม่บทเพื่อพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางการบริหารกิจการคณะสงฆ์ รวมทั้งแผนแม่บทใน

^{๒๕} พระราชวรเมธี และคณะ, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔, “การ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ”, (เอกสารอัดสำเนา).

การพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก ทำให้พุทธมณฑลจึงมีตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช ก็เพราะประสงค์จะให้พุทธมณฑลเป็นที่ประชุมมหาเถรสมาคมเป็นการถาวร ทั้งเป็นสำนักงานกลางของเจ้าคณะใหญ่และเจ้าคณะภาคทุกภาคมาทำงานร่วมกันเหมือนกระทรวงของฝ่ายบ้านเมือง เมื่อมีการเปลี่ยนตัวเจ้าคณะเอกสารจะได้ไม่สูญหาย เจ้าคณะเลขใหม่เข้าทำงานต่อที่สำนักงานนี้ได้ทันทีงานของคณะสงฆ์ก็จะมีอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ รัฐบาลจัดงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาพุทธมณฑลที่เป็นส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเป็นสำนักงานกลางของคณะสงฆ์ในส่วนภูมิภาคมีอนุพุทธมณฑลทุกจังหวัด เพื่อให้เป็นที่ตั้งสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดประชุมร่วมกับเจ้าคณะอำเภอ มีสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตั้งอยู่ด้วยการเพื่อช่วยการบริหารพระพุทธศาสนาแบบบริการณจุดเดียว (One Stop Service)^{๒๖}

เรื่องที่ทำเนียบราชการทางการปกครองได้ในทันทีภายในกรอบแห่งกฎหมายที่มีอยู่คือข้อเสนอแนะให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับปัจจุบันกำหนดให้มหาเถรสมาคมมอบให้พระภิกษุรูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการใช้อำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมก็ได้ ทั้งมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับปัจจุบันได้เปิดช่องทางไว้ว่า “สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ตามมติมหาเถรสมาคม ประกอบด้วยพระภิกษุหรือบุคคลอื่นจำนวนหนึ่ง มีหน้าที่พิจารณากลับกรองเรื่องที่จะเสนอต่อมหาเถรสมาคมและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมายโดยขึ้นตรงต่อมหาเถรสมาคม”

อีกเรื่องหนึ่งที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำลังดำเนินการอยู่และรวมไว้ในแผนการดำเนินการระยะที่ ๑ ก็คือ การจัดการทรัพย์สินของวัดที่ตั้งเป้าไว้ภายในสิ้นปี ๒๕๕๘ จะสามารถจัดทำรายงานการเงินของวัดทั่วประเทศได้ ๑,๙๐๔๖ วัด และจัดทำฐานข้อมูลศาสนสมบัติของวัดได้ ๒,๔๗๑๒ วัด ส่วนเรื่องธนาการพระพุทธศาสนาในระยะที่ ๑ นี้ เพลงทำได้เพียงประสานงานกับธนาการของรัฐให้เปิดช่องทาง (หน้าต่าง) เพื่อเป็นตัวแทนในการทำธุรกรรมการเงินของวัด ที่กล่าวมานั้นเป็นตัวอย่างของเรื่องที่ทำเนียบราชการได้ทันทีตั้งแต่บัดนี้จนถึงสิ้นปี ๒๕๕๘ ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้ทันที ก็คือ การระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในแนวทางการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา โดยจัดการประชุมพระสังฆาธิการ นักวิชาการพระพุทธศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรึกษาหารือแนวทางปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในแบบที่เราเองต้องการ อาจจะมีการจัดประชุมสัมมนาเจ้าคณะพระสังฆาธิการและพระเลขาณุกการในแต่ละหน เพื่อระดมความคิดเห็นให้ตกผลึกเป็นแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาที่เป็นของคณะสงฆ์ จากนั้นก็จัด

^{๒๖} พระราชวรเมธี และคณะ, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔, “การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ”, (เอกสารอัดสำเนา).

ประชุมสัมมนาใหญ่สรุปจบที่ส่วนกลางโดยจัดที่ใดที่หนึ่ง เช่น ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล หอประชุมพุทธมณฑล หรือหอประชุมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยก็ได้^{๒๗}

ผลสรุปที่ได้จากการประชุมสัมมนาจะกลายเป็นแนวทางในการดำเนินการในระยะที่ ๒ ซึ่งจะใช้เวลาตลอดปี ๒๕๕๙ ตัวอย่างประการหนึ่งของแนวทางการดำเนินการในระยะที่ ๒ ก็คือ การผลักดันให้มีการตราพระราชบัญญัติฉบับใหม่ที่รองรับวิทยฐานะเปรียญธรรม ๙ ประโยค (ป.ธ.๙) ให้เทียบเท่าปริญญาโทหรือปริญญาเอก ทั้งนี้เพราะการศึกษาชั้นสูงสุดของพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ ป.ธ.๙ ในปัจจุบันเทียบเท่าปริญญาตรีเท่านั้น ขณะที่มหาวิทยาลัยสงฆ์สามารถจัดการศึกษาได้ถึง ปริญญาเอก เหตุที่พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๒๗ กำหนดให้ ป.ธ.๙ เทียบเท่าปริญญาตรีก็เพราะในสมัยนั้น ป.ธ.๕ เทียบเท่า ม.๖ เมื่อนับเวลาเรียนปกติจากชั้น ป.ธ.๗ ถึงชั้น ป.ธ.๙ ได้เวลาเพียง ๔ ปี เท่ากับเวลาเรียนปกติในระดับปริญญาตรีพอดี รักจึงเทียบ ป.ธ.๙ ให้เท่ากับปริญญาตรี โดยหารู้ไม่ว่ากว่าพระสงฆ์จะสอบได้ ป.ธ.๙ ต้องใช้เวลาเรียนโดยเฉลี่ยกี่ปี สถานการณ์ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วตั้งแต่มีกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่กำหนดให้ชั้น ป.ธ.๓ เป็น ม.๖ นับเวลาเรียนจากปกติชั้น ป.ธ.๔ จนถึงชั้น ป.ธ.๗ ได้เวลา ๔ ปี เท่ากับเวลาเรียนปกติในระดับปริญญาตรี คณะสงฆ์จึงควรผลักดันให้มีการตราพระราชบัญญัติฉบับใหม่ที่รองรับวิทยฐานะชั้น ป.ธ.๗ ให้เทียบเท่าปริญญาตรีและรองรับวิทยฐานะชั้น ป.ธ.๙ ให้เทียบเท่าปริญญาโท ถ้าสอบได้ ป.ธ.๙ ธรรมนิพนธ์เป็นภาษาบาลีได้ด้วยก็ให้เทียบเท่าปริญญาเอก นี่ก็เป็นตัวอย่างของเรื่องการจัดสัมมนาการเพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

แผนการดำเนินการของคณะสงฆ์ตามภารกิจทั้ง ๖ ด้าน ในระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-พ.ศ. ๒๕๖๓) ซึ่งเป็นระยะสุดท้ายที่ใช้เวลาอีก ๔ ปี เป็นช่วงของการสรุปและประเมินผลการดำเนินการตามระยะที่ ๒ เพื่อส่งต่อให้รัฐบาลชุดถัดไปได้ดำเนินการปฏิรูปต่อไป

ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้วยธรรมาภิบาล

กระแสปฏิรูปที่เข้ามากระทบองค์การพระพุทธศาสนาทุกวันนี้ เกิดจากการเรียกร้องในทุกภาคส่วนของสังคมไทยต้องใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมือง แม้แต่คณะสงฆ์ก็ไม่ได้รับการยกเว้น สังคมไทยกำลังตื่นตัวเรื่องธรรมาภิบาล ดังจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่เพิ่งยกเลิกไปนั้น มีคำว่าธรรมาภิบาลปรากฏเพียง ๒ ครั้ง แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับที่กำลังยกร่างในปัจจุบันมีคำว่าธรรมาภิบาลปรากฏอยู่ ๑๒ ครั้ง

^{๒๗} พระราชวรเมธี และคณะ, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔, “การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ”, (เอกสารอัดสำเนา).

ยกตัวอย่าง เช่น “การดำเนินนโยบายการคลังและงบประมาณของรัฐต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลหลักและสิทธิภาพและความคุ้มค่า หลักการรักษาวินัยทางการคลัง และหลักความเป็นธรรมในสังคม”

คำว่า ธรรมาภิบาลเป็นศัพท์บัญญัติสำหรับคำแปลในภาษาอังกฤษว่า “Good Governance” หมายถึง การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี รัฐบาลไทยนำเรื่องธรรมาภิบาลมาประกาศใช้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามเงื่อนไขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือไอเอ็มเอฟ (IMF) ให้ไทยกู้ยืมเงินมาผ่อนชำระหนี้ในยุคค่าเงินบาทลอยตัว คณะสงฆ์จึงควรทำความเข้าใจเรื่องธรรมาภิบาลให้ดีเพื่อตามทันกระแสปฏิรูปที่กำลังถาโถมเข้าใส่อยู่ทุกวันนี้^{๒๘}

องค์การสหประชาชาติกำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ๘ ข้อ แต่ที่เห็นว่าควรนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนามี ๖ ข้อดังต่อไปนี้

๑. การมีส่วนร่วม (Participation) การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เรื่องการทำงาน เรื่องการแก้ไขปัญหา และร่วมกันพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา ข้อนี้เป็นที่มาของการเรียกร้องให้คณะสงฆ์บริหารงานแบบกระจายอำนาจ

๒. ความโปร่งใส (Transparency) การตัดสินใจและการปฏิบัติการใดๆ เป็นไปตามขั้นตอนที่ตกลงกันไว้หรือมีกฎหมายและข้อระเบียบรองรับ ไม่ทำงานแบบมีนอกรีต เมื่อประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขอตรวจสอบก็มีหลักฐานชี้แจงได้โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการทรัพย์สินของวัด

๓. ความรับผิดชอบ (Accountability) การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในการปฏิบัติงานทุกอย่างต้องมีเจ้าภาพรับผิดชอบเพื่อขับเคลื่อนภารกิจไปสู่ความสำเร็จและเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในคณะสงฆ์ก็ต้องมีผู้ออกมารับผิดชอบต่อปัญหาอย่างทันท่วงที

๔. หลักนิติธรรม (Rule of Law) การปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ มีการเอื้อเฟื้อต่อพระธรรมวินัยและจารีต รวมทั้งการบริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือเล่นพรรคเล่นพวก

๕. ประสิทธิภาพ (Efficiency) การทำงานอย่างมีแผนการรัดกุมเป็นขั้นตอน โดยใช้ทรัพยากรที่ได้รับอย่างคุ้มค่าทางด้านงบประมาณ กำลังคน และระยะเวลาในการทำงาน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดแต่ประหยัดสุด หลักประสิทธิภาพช่วยป้องกันการดำเนินงานแบบต้ำน้ำพริกละลายแม่น้ำหรือขี่ช้างจับตั๊กแตน

^{๒๘} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในฐานะศาสนาประจำชาติ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๖), หน้า ๑-๗.

๖. ประสิทธิภาพ (Effectiveness) การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกประการ เช่น สร้างผลงานด้านการเผยแพร่ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานทุกครั้ง จัดการศึกษานักธรรมและบาลีได้ดี พร้อมมีการประกันคุณภาพการศึกษา หลักประสิทธิผลเน้นที่คุณภาพของผลผลิต ขณะที่หลักประสิทธิผลเน้นความคุ้มค่าที่ลงไป

เสียงเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาทุกวันนี้ มาจากอิทธิพลแนวความคิดเรื่องธรรมาภิบาลดังกล่าวมา ดังนั้นจึงควรบรรจุเรื่องธรรมาภิบาลเป็นหัวข้อหนึ่งในการประชุมสัมมนาพระสังฆาธิการและผู้เกี่ยวข้องทั่วประเทศ เพื่อระดมความคิดจากทุกภาคส่วนในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลต่อไป

๒.๓. แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

“แผนยุทธศาสตร์” หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal) แผนยุทธศาสตร์ที่ตีนั้น จะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์การ อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์การที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์การประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ทั้งนี้้องค์การสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปีงบประมาณ ยิ่งไปกว่านั้น้องค์การยังสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อีกด้วย^{๒๙}

แผนยุทธศาสตร์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร เพราะกว่าจะมีแผนยุทธศาสตร์นั้นจะต้องมีความเข้าใจในองค์กรของตัวเองอย่างดีจึงจะสามารถกำหนดเป็นวิสัยทัศน์พันธกิจ และค่านิยม คำถามที่จะต้องตอบตัวเองให้ได้ คือ

เราเป็นใคร เรากำลังทำอะไร เราทำเพื่อใคร?

หากเราเข้าใจตัวเองและองค์กรอย่างถ่องแท้แล้วเราจะสามารถกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้^{๓๐}

^{๒๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑-๗.

^{๓๐} อ่างแล้ว.

วิสัยทัศน์ (Vision)

“พุทธศาสน์มั่นคง ดำรงศีลธรรม นำสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน”

พุทธศาสน์มั่นคง (มั่นคง) เป็นการแสดงถึงความมั่นคงของพระพุทธศาสนา อันเป็น ๑ ใน ๓ สถาบันหลักของชาติ พุทธบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจในหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีและมีอัตราที่เพิ่มขึ้นของผู้ศึกษาพระปริยัติธรรม มีศูนย์ข้อมูลด้านพระพุทธศาสนาของโลก ดำรงศีลธรรม (มั่งคั่ง) แสดงถึงพุทธบริษัทนำหลักธรรมไปใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม อาศัยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในการอยู่ร่วมกัน นำสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน (ยั่งยืน) เป็นผลที่เกิดจากการศึกษาในปริยัติ แล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดปฏิเวธ คือผลลัพธ์ที่จะนำสังคมให้มีสันติสุขอย่างยั่งยืนโดยมีเทียบจากอันดับความสุขระดับประเทศ การจะทำวิสัยทัศน์บรรลุผลได้ ต้องดำเนินการตามพันธกิจ หรือภาระงานของคณะสงฆ์ ๖ ด้าน คือ

๑. ด้านการปกครอง
๒. ด้านศาสนศึกษา
๓. ด้านศึกษาสงเคราะห์
๔. ด้านเผยแผ่
๕. ด้านสาธารณูปการ
๖. ด้านสาธารณสงเคราะห์

นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ได้เพิ่มฐานะงานพิเศษอีกหนึ่งด้านคือ ด้านการพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก เพราะชาวพุทธทั่วโลกมีมติให้พุทธมณฑลเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาของโลก เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ค่านิยม (Core Valu)

“อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา สู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน” การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ให้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ต้องอาศัยค่านิยมที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ให้เดินหน้าไปได้ เหมือนน้ำมันเครื่องที่เป็นตัวหล่อลื่นเครื่องยนต์ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของไทยเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่มีผู้เคารพนับถือทั่วประเทศและทั่วโลก เพราะฉะนั้น การสนองงานพระพุทธศาสนา นั้น ผู้ปฏิบัติต้องเป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีความเชื่อมั่นในองค์กรว่าสามารถนำพาชีวิตให้มีสันติสุขได้อย่างแท้จริง มีจิตใจที่เสียสละ มีความพยายามบากบั่น มีความอดทน และมองเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน จึงจะสามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาให้สำเร็จได้^{๓๑)}

^{๓๑)} อ้างแล้ว.

มูลเหตุของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ หากจะมีคำถามว่า เพราะเหตุใด จึงต้องทำแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปฯ ในเมื่อคณะสงฆ์ได้มีการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ คำตอบก็ปรากฏอยู่ในคำถามอยู่แล้วว่า ถ้าการสนองงานตามพันธกิจซึ่งเป็นงานประจำสามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันที่ที่ไม่มีวิกฤติศรัทธาปรากฏให้หนักใจก็ไม่จำเป็นต้องทำอะไรอีก ภาวะการณ์ไม่ได้เป็นเช่นนั้น การสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบันเป็นการทำงานแบบปัจเจกบุคคลอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะบุคคลในการบริหารงานขาดความเป็นเอกภาพจึงทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาล่าช้า เพราะมองไม่เห็นเป้าหมายร่วมกัน สิ่งที่เราเรียกว่า “สามัคคีธรรมนำสุข” จึงขาดหายไปด้วย ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ จึงได้ทำแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนานี้เพราะเล็งเห็นความสำคัญดังนี้

ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์

๑. ช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
๒. ช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกสำเร็จต่อเป้าประสงค์ขององค์กร
๓. ช่วยส่งเสริมการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประโยชน์ประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล
๔. ช่วยยกระดับการบริหารจัดการทั้งด้านงบประมาณ ด้านระบบการพัฒนาศาสนบุคคลให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ
๕. ช่วยในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

แนวทางการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาตามพันธกิจของคณะสงฆ์

๑. ด้านการปกครอง มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้
 - ๑.๑ สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อ การเจริญพระพุทธรูปมณฑลเฉลิมพระเกียรติ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชกุศล การปฏิบัติธรรม เป็นต้น
 - ๑.๒ ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในโดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย
 - ๑.๓ การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัยพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ รายการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล เช่น พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ พระ

จริยานิเทศ พระวินยาศิการ ตลอดถึงไวยาวัจกร และเสริมสร้างองค์ ความรู้ด้านพระพุทศาสนาให้
เข้มแข็ง

๑.๔ มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางพระพุทศาสนา ด้วยการบริหาร
จัดการศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทศาสนา
ด้านการพัฒนาพุทธมณฑลเป็นศูนย์กลางพระพุทศาสนาของโลก มีแนวทางการดำเนินการ
ดังนี้

๑. สร้างความมั่นคงด้านพระพุทศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทศาสนาให้
เข้มแข็ง ให้มีความรักและห่วงแหนในพุทธมณฑล เพิ่มศักยภาพทางปัญญาแก่ศาสนบุคคล ด้วยการ
พัฒนาจิตเจริญปัญญา

๒. ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือจากภาคภาค
เครือข่ายในการทำงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน พัฒนาระบบ
สารสนเทศให้ทันสมัย

๓. พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุท รายการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้าน
พระพุทศาสนา โดยการจัดทำแหล่งความรู้และสารสนเทศของพุทธมณฑล ศูนย์กลาง
พระพุทศาสนาของโลก

๔. มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทศาสนา ด้วยการจัดหาแหล่ง
งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ

จะเห็นได้ว่า แนวทางการดำเนินการปฏิรูปกิจการพระพุทศาสนาตามแผนยุทธศาสตร์นี้
จะใช้ ๔ ยุทธศาสตร์เท่านั้น ในการดำเนินการ คือ

๑. สร้างความมั่นคงด้านพระพุทศาสนา

๒. ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

๓. พัฒนาการองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุท

๔. มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนพระพุทศาสนา

แต่ละรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละยุทธศาสตร์หรือเรียกว่า “กลยุทธ์” นั้น ขึ้นอยู่กับ
ภาระงานของแต่ละฝ่ายว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องใด โดยยุทธศาสตร์ทั้ง ๔ นั้น จะทำให้เกิดผลลัพธ์องค์กร
๔ อย่าง คือ^{๓๒}

๑. อัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ศึกษาพระปริยัติธรรม พระพุทศาสนา

๒. อันดับความสันติสุขระดับประเทศ

๓. ศูนย์ข้อมูลด้านพระพุทศาสนาของโลก

^{๓๒} อ่างแล้ว.

๔. มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จำเป็นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่วางเอาไว้ แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีทั้งแผนระยะสั้น ๕ ปี และแผนระยะยาว ๒๐ ปี

แผนปฏิบัติการระยะสั้น ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นการสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน มาตรการ แผน นโยบาย

พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการปรับปรุงกระบวนการทำงานเข้าสู่มาตรฐานและยกระดับคุณภาพศาสนบุคคลตามเป้าหมาย

พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการทำงานภายใต้ระบบมาตรฐานและศาสนบุคคลได้รับการพัฒนาตามแผนที่กำหนด

พ.ศ. ๒๕๖๓ การบริหารกิจการพระพุทธศาสนามีรูปแบบชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้

พ.ศ. ๒๕๖๔ พระพุทธศาสนามีความสถาพร ด้วย

- ระบบบริหารจัดการที่ทันสมัย
- ศาสนบุคคลมีความรู้ความสามารถ
- ประชาชนมีความศรัทธา
- มีผู้เข้ามาศึกษาพระธรรมและนำคำสอนไปปฏิบัติ
- พุทธศาสนามั่นคง ยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์ ระยะ ๒๐ ปี แบ่งการดำเนินการเป็น ๔ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เป็นปีแห่งการเริ่มปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เริ่มจากการปรับปรุงกระบวนการการทำงานให้โปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาล ได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๘) เป็นการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรพระพุทธศาสนา ด้วยการบูรณาการกระบวนการทำงานทุกด้านของคณะสงฆ์

ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๗๐-๒๕๗๔) เป็นการเสริมความมั่นคงขององค์กรพระพุทธศาสนาด้วยการเรียนรู้และพัฒนายกระดับสังคมให้มีคุณภาพ

ระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๗๕-๒๕๘๙) มีเป้าหมาย คือ พระพุทธศาสนามีความมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยมีประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรมนำชีวิต เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔)

จากกระแสสังคมปัจจุบันที่ต้องการให้เกิดการปฏิรูปขึ้นในทุกองค์กรไม่เว้นแม้กระทั่งวงการพระพุทธศาสนาและจากสาเหตุของปัญหาการนำพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวัน อาจจะมีรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่สมควร และปัญหาจากองค์กรศาสนา โดยเฉพาะพระภิกษุ สามเณร ซึ่งได้รับการยกย่องนับถือว่า “เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ” บางรูปได้ประพฤติไม่เหมาะสม ไม่เป็นบ่อเกิดแห่งศรัทธากัน ดัดแปลงหลักธรรมคำสอนผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง เพื่อประโยชน์แก่ตน^{๓๓} ด้วยเหตุนี้ สภาปฏิรูปแห่งชาติ จึงได้เสนอให้มีการปฏิรูปองค์กรพระพุทธศาสนาใน ๔ ประเด็นหลัก คือ

๑. เรื่องทรัพย์สินของวัดและพระสงฆ์ หากเห็นว่า มีพระสงฆ์บางรูปแสดงความอวดรวย ใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ ทำให้เห็นว่าเป็นผู้สะสมมากกว่าเสียสละและทรัพย์สินของวัดไม่มีการแสดงบัญชีทรัพย์สินให้พุทธศาสนิกชนได้รับรู้ถึงที่มาและที่ไปของเงินบริจาค ไม่มีการตรวจสอบความโปร่งใส

๒. เรื่องปัญหาของพระสงฆ์ที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยนำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธา เนื่องจากเห็นว่า มีพระสงฆ์บางรูปที่ประพฤติตนนอกกลุ่มนอกรทาง ประพฤติไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะไม่มีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน สั่งสอนประชาชนตามความเข้าใจของตนเองที่คิดว่าถูกต้องหรือสอนตามแบบอย่างโบราณาจารย์ที่เคยสั่งสอนกันมาจากอดีต

๓. เรื่องการทำพระวินัยให้วิปริตและประพฤติวิปริตจากพระธรรมวินัย เนื่องจากมีพระภิกษุบางรูปที่มีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาพอสมควรแต่ดัดแปลงหลักธรรมคำสอนนั้นให้เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง สร้างความเข้าใจผิดแก่พุทธศาสนิกชน ผู้เคารพนับถือ และปฏิบัติตามจนเข้าใจว่านั่นคือพระพุทธศาสนาที่แท้จริง

๔. เรื่องฝ่ายอาณาจักรที่ต้องเข้าไปสนับสนุนปกป้องคุ้มครองกิจการพระพุทธศาสนา เพราะเห็นว่า องค์กรทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ไม่สามารถที่จะบริหารจัดการพระพุทธศาสนาให้เรียบร้อยดีงานได้ องค์กรทางพระพุทธศาสนาขาดความทันสมัย แก้ไขปัญหาไม่ทันที่

สภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งนำข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ คณะรัฐมนตรี พิจารณาแล้วมีมติให้ฝ่ายศาสนจักร คือ มหาเถรสมาคม ดำเนินการหาแนวทางในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบกันมา

การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาถูกยกขึ้นเป็นเรื่องเร่งด่วนเพื่อสร้างศรัทธาประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาให้กลับคืนมาโดยเร็ว จึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการ

^{๓๓} คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔), สระบุรี ๒๕๖๑. (อัคราเนกาเอกสาร).

พระพุทธศาสนา เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาคณะสงฆ์อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สอดคล้องกับภาระงาน ๖ ด้าน ของคณะสงฆ์ มีการจะระดมความคิดเห็นจากคณะสงฆ์ในเขตการปกครองทุกหน กำหนดแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยถ่ายทอดสู่ระดับหน ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับวัด^{๓๔}

ภารกิจด้านการปกครองของคณะสงฆ์ประกอบด้วย

๑. การปกครอง หมายถึง การดูแล ค้ำครอง บริหาร การสำคัญ การปกครองของคณะสงฆ์ไทย เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระสมเด็จฯ พระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกทรงเป็นประธาน มีการบังคับบัญชากันไปตามลำดับชั้น นับตั้งแต่ระดับมหาเถรสมาคมจนไปถึงเจ้าอาวาส พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ไทย พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ลำดับชั้นการปกครองคณะสงฆ์ไว้ดังนี้ มาตรา ๒๐ คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม การจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายมหาเถรสมาคม หลักการปกครองเป็นภารกิจที่วัดได้โดยพระภิกษุผู้เป็นเจ้าของวัดหรือเจ้าคณะปกครอง ดำเนินการสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคมหรือพระบัญชาของพระสมเด็จฯ พระสังฆราช ภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระภิกษุผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าคณะปกครองทุกระดับ นับตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ (หน) นอกจากนี้ยังรวมถึงการที่พระภิกษุผู้ทำหน้าที่เป็นกรรมวาจาจารย์เป็นพระอุปชฌาย์ในการอุปสมบทกุลบุตรด้วย

โดยสรุป การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ต้องคำนึงถึงภารกิจทุก ด้านของคณะสงฆ์ที่นับถือเป็นภารกิจหลักของคณะสงฆ์ เพื่อพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสระบุรี

ตราประจำจังหวัดสระบุรี เป็นรูปพระมณฑป หมายถึง สถานที่อันเป็นที่เคารพบูชาสูงสุดของชาวจังหวัดสระบุรีและชาวไทยทั่วประเทศ เป็นรูปมณฑปครอบรอยพระพุทธบาทขององค์สมเด็จพระ

^{๓๔} คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔), สระบุรี ๒๕๖๑. (อัดสำเนาเอกสาร)

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งอยู่ที่วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี^{๓๕}

ต้นไม้ประจำจังหวัดสระบุรี ต้นตะแบกนา

ดอกไม้ประจำจังหวัดสระบุรี ดอกสุพรรณิการ์

คำขวัญ ประจำจังหวัด

พระพุทธบาทสูงค่า เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ฐานผลิตอุตสาหกรรม เกษตรนำล้ำแหล่งเที่ยว
หนึ่งเดียวกะหรี่ปั๊บนมดี ประเพณีตักบาตรดอกไม้งาม เหลืองอร่ามทุ่งทานตะวัน ลือลั่นเมืองชุมทาง

จังหวัดสระบุรี ตั้งอยู่ในบริเวณรอยต่อระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากร การท่องเที่ยว ที่สำคัญ ทางด้านพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งยังอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯสามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว และมีกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปในแต่ละฤดู ทำให้สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี ปัจจุบันจึงมีนักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวที่สระบุรีกันมาก จังหวัดสระบุรีมีเนื้อที่ประมาณ ๓,๕๗๖.๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒,๒๓๕,๓๐๔ ไร่ จัดเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ อันดับที่ ๕๖ ของประเทศไทย สภาพพื้นที่โดยทั่วไปทางตอนเหนือ ตะวันออก และตอนกลางของจังหวัดเป็นป่า มีเนินเขาสลับที่ราบสูงเหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่ ส่วนทางตอนใต้และตะวันตกเป็นพื้นที่ราบเหมาะสำหรับการทำนา มีคลองที่สำคัญหลายสาย เช่น คลองรพีพัฒน์ คลองเริงราง คลองวิหารแดง และคลองเพรียว แต่มีแม่น้ำสำคัญที่นับเป็นเส้นเลือดใหญ่ของจังหวัดเพียงสายเดียวคือ แม่น้ำป่าสัก ไหลผ่านจังหวัดสระบุรี ความยาวประมาณ ๑๐๕ กิโลเมตร โดยผ่านท้องที่อำเภอมวกเหล็ก อำเภอแก่งคอย อำเภอเมืองฯ อำเภอเสาไห้ แล้วไปบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อาณาเขตจังหวัดสระบุรีมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้^{๓๖}

บริเวณที่เป็นจังหวัดสระบุรีในปัจจุบัน สันนิษฐานว่าเคยมีการตั้งชุมชนอยู่มาหลายแห่งตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เนื่องจากพบเครื่องมือเครื่องใช้และภาพเขียนยุคก่อนประวัติศาสตร์ ที่อำเภอพระพุทธบาทและอำเภอเมืองสระบุรี นอกจากนี้ยังพบศิลปกรรมสมัยทวารวดี คือ ภาพสลักนูนต่ำบนถ้ำ ที่ถ้ำเขาวง อำเภอพระพุทธบาทด้วย เมืองสระบุรีคาดว่า ตั้งขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๐๙๒ ในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิแห่งกรุงศรีอยุธยา โดยพระองค์โปรดให้แบ่งพื้นที่เขตเมืองลพบุรีกับเมืองนครนายกบางส่วนมารวมกัน แล้วตั้งขึ้นเป็นเมืองสระบุรีเพื่อต้องการให้เป็นศูนย์ระดมพลในยามศึกสงคราม เนื่องจากเมืองมีทำเลที่ตั้งสะดวกต่อการเคลื่อนทัพขึ้นไปทางภาคตะวันออกและ ตะวันออกเฉียงเหนือและยังเคยเป็นเส้นทางที่พวกขอมเคยใช้เดินทางมาก่อนแล้วด้วย

^{๓๕} จากสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๑

^{๓๖} คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔), สระบุรี ๒๕๖๑

ในประวัติศาสตร์จึงปรากฏว่าเมืองสระบุรีมีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษาสงครามตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา สำหรับที่มาของชื่อเมืองนั้นอาจเป็นเพราะทำเลที่ตั้งของเมืองมีบึงอยู่ใกล้ๆ คือ บึงหนองโง้งเมื่อตั้งเมืองขึ้นจึงได้นำเอาคำว่า “สระ” (บึง) มารวมกับคำว่า “บุรี” (เมือง) ว่าเป็นชื่อเมือง “สระบุรี” ในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดทรงสร้างทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่านมาทางจังหวัดสระบุรี เมื่อทางรถไฟเสร็จแล้วภายในจังหวัดสระบุรีจึงมีถนนเกิดขึ้นตามมาหลายสาย เช่น ถนนฝรั่งส่องกล้อง จากท่าเรือถึงพระพุทธรบาท เป็นถนนสายแรกที่สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๑๔๙ ถนนสายหนองโดนพระพุทธรบาท และถนนพิชัยณรงค์สงคราม เป็นต้น ทำให้จังหวัดสระบุรีมีการคมนาคมที่สะดวกขึ้นและเจริญขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

สระบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ อำเภอ คือ อำเภอเมืองสระบุรี อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอหนองแซง อำเภอมวกเหล็ก อำเภอบ้านหมอ อำเภอพระพุทธรบาท อำเภอเสาไห้ อำเภอหนองโดน อำเภอดอนพุด อำเภอวังม่วง และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ทิศเหนือ ติดกับอำเภอลพบุรี อำเภอชัยบาดาล และอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี และอำเภอวังน้อย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอภาชี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอมองเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมือง และงานประจำปีของจังหวัดสระบุรี

- ประเพณีนมัสการรอยพระพุทธรบาท ณ บริเวณวัดพระพุทธรบาทราชวรวิหาร ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธรบาท จัดนมัสการปีละ ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เริ่มต้นตั้งแต่วันขึ้น ๑ ค่ำถึง ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ รวม ๑๕ วัน ครั้งที่ ๒ เริ่มตั้งแต่วันขึ้น ๘ ค่ำเดือน ๔ ถึง ๑๕ ค่ำเดือน ๔ รวม ๘ วัน

- การแข่งขันเรือยาวประเพณีลุ่มน้ำป่าสัก อำเภอเสาไห้ จัดให้มีการแข่งขันประเพณี ณ บริเวณท่าน้ำหน้าว่าการอำเภอเสาไห้ กำหนดให้มีการแข่งขันเป็นประจำทุกปี ในวันเสาร์-อาทิตย์ สุดท้ายของเดือน^{๓๗}

^{๓๗} จากสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๑

- ประเพณีสงกรานต์และสงฆ์น้ำพระ เสานางตะเคียนวัดสูงอำเภอเสาให้ จัดให้มีประเพณีสงกรานต์ สงฆ์น้ำเสานางตะเคียน (เสาร้องไห้) เป็นประจำทุกปี ณ บริเวณหน้าอุโบสถวัดสูง ตำบลเสาให้ กำหนดจัดงานในวันที่ ๒๒-๒๓ เมษายนของทุกปี

- ประเพณีตักบาตรดอกไม้ วัดพระพุทธรบาทราชวรวิหาร อำเภอพระพุทธรบาท เป็นประเพณีที่สำคัญของจังหวัดสระบุรีและมีแห่งเดียวในประเทศไทย โดยถือเอาวันเข้าพรรษา แรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ของทุกปี และของที่นำมาใส่บาตร คือ “ดอกเข้าพรรษา” ซึ่งขึ้นอยู่ตามไหล่เขาในละแวกวัดและจะมีเฉพาะในช่วงเข้าพรรษาเท่านั้น เป็นงานประเพณีที่สำคัญและยิ่งใหญ่ของจังหวัดสระบุรี

- ประเพณีพระเขี้ยวแก้ว วัดพระพุทธรบาทราชวรวิหาร อำเภอพระพุทธรบาท จัดในวันขึ้น ๑ ค่ำเดือน ๔ มีการอัญเชิญพระเขี้ยวแก้วจากพิพิธภัณฑวัดพระพุทธรบาทราชวรวิหาร ออกแห่ฉลองรอบเมืองพระพุทธรบาท หากมีการแห่พระเขี้ยวแก้วแล้วจะสามารถบันดาลให้ประชาชนได้รับความร่มเย็นเป็นสุข

- ประเพณีพ่อเขาคอก ที่บริเวณวัดพระพุทธรบาทราชวรวิหาร เป็นประเพณีประจำปีหรือเรียกว่า “งานเจ้าพ่อเขาคอก” ในงานจะมีการแสดงอภินิหารต่างๆ ของเจ้าพ่อเขาคอกควบคู่ไปกับการกระทำพิธีลุยไฟ แห่สิงโต และการแสดงงิ้ว จะมีชาวจีนที่เป็นลูกศิษย์อยู่ทั่วประเทศเดินทางมาร่วมงานเริ่มตั้งแต่วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ รวม ๔ วัน เป็นประจำทุกปี

- งานประเพณีกำฟ้า ตำบลบ้านกล้วย อำเภอหนองโดน เป็นประเพณีท้องถิ่น ของชาวไทยที่พูดภาษาญวนได้ ทำสืบต่อเนื่องกันมามากกว่า ๑๕๐ ปีเศษ ประกอบพิธีในวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ มีการทำบุญตักบาตรด้วยข้าวจี (คือข้าวเหนียวที่นึ่งสุก แล้วปั้นเป็นก้อนเท่ากำปั้น แล้วทำด้วยไขปิ้งพอเหลือง) นอกจากนี้ยังมีพิธีสวัญข้าว คือ นำข้าวใส่ถุงมาทำพิธีเสร็จแล้วไปคลุกเคล้ากับพันธุ์ข้าวที่บ้านเพื่อเป็นสิริมงคล

- ประเพณีไท-ยวน ในถิ่นที่มีคนไทยวนอยู่ โดยเฉพาะอำเภอเสาให้ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จะมีการจัดเลี้ยงขันโตกการทำบุญแบบสลากภัตและการละเล่นพื้นเมือง

- งานของดีสระบุรี กำหนดจัดงานในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี มีกิจกรรมการแสดงสินค้าพื้นเมือง งานแสดงสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นสินค้าคุณภาพ

- วันโคนมแห่งชาติ กำหนดจัดงานในช่วงเดือนมกราคมของทุกปี โดยจัดที่องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย อำเภอมวกเหล็ก ภายในงานจะมีการประกวดโคนมและการแสดงต่างๆ รวมถึงนิทรรศการด้านการผลิตนมด้วยจากการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ โครงการหนึ่งตำบล

หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน คือ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างเศรษฐกิจรากฐานให้เข้มแข็งยั่งยืน^{๓๘}

ข้อมูลพื้นฐานทางประเพณีศาสนาของจังหวัดสระบุรี

๑. วัด มีจำนวน ๔๙๑ แห่ง
 - ๑.๑ มหานิกาย ๔๙๑ แห่ง
 - ๑.๒ พระอารามหลวง ๓ แห่ง
 - ๑.๓ มหานิกาย ๓ แห่ง
๒. วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
 - ๒.๑ มหานิกาย ๓๙๐ แห่ง
๓. วัดที่ไม่ได้รับวิสุงคามสีมา
 - ๓.๑ มหานิกาย ๑๐๐ แห่ง
 - ๓.๒ วัดร้าง
 - ๓.๓ มหานิกาย ๗๙ แห่ง
๔. วัดแหล่งท่องเที่ยว ๑๐ แห่ง
๕. วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น ๑๓ วัด
๖. วัดพัฒนาตัวอย่าง ๒๗ วัด
๗. อุทยานการศึกษาในวัด ๑๒ วัด
๘. สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ๑๒ แห่ง
 - ๘.๑ มหานิกาย ๑๒ แห่ง
๙. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
 - ๙.๑ มหานิกาย - แห่ง
๑๐. สำนักเรียนนักรธรรม-บาลี
 - ๑๐.๑ มหานิกาย ๒๖ แห่ง
๒. จำนวนพระภิกษุสามเณรมีจำนวน ๔,๐๙๒ รูป
 - ๒.๑ มหานิกาย ๔,๐๙๒ รูป
 - ๒.๒ พระภิกษุ ๔,๐๙๒ รูป
 - ๒.๓ พระสังฆาธิการ ในจังหวัดสระบุรี ๕๖๑ รูป
 - ๒.๔ ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัด ๔ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
 - ๒.๕ เจ้าคณะจังหวัด ๑ รูป (เฉพาะมหานิกาย)

^{๓๘} คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔), สระบุรี ๒๕๖๑

- ๒.๖ รองเจ้าคณะจังหวัด ๒ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
 ๒.๗ มหานิกาย ๒ รูป
 ๒.๘ เจ้าคณะอำเภอ ๑๓ รูป
 ๒.๙ มหานิกาย ๑๓ รูป
 ๓.๐ รองเจ้าคณะอำเภอ ๘ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
 ๓.๑ มหานิกาย ๘ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
 ๓.๒ เจ้าคณะตำบล ๙๑ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
 ๓.๓ เจ้าอาวาส ๓๙๐ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
 ๓.๔ พระนักเทศน์ ๒๘ รูป
 ๓.๕ มหานิกาย ๒๘ รูป
 ๓.๖ พระบัณฑิตเผยแผ่ ๖ รูป
 ๓.๗ มหานิกาย ๖ รูป
 ๓.๘ พระปริยัติเทศก์ ๔ รูป
 ๓.๙ มหานิกาย ๔ รูป
 ๔.๑๐ พระธรรมทูต ๗๕ รูป
 ๔.๑๑ พระธรรมทูตฝ่ายบริหาร ๒๓ รูป
 ๔.๑๒ พระธรรมทูตฝ่ายปฏิบัติการ ๕๒ รูป

ประกอบด้วยแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี ปี

๒๕๖๑ - ๒๕๖๔

วิสัยทัศน์ (Vision)

“พุทธศาสน์มั่นคง ดำรงศีลธรรม นำสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน”

ในการกำหนดวิสัยทัศน์นั้น ได้อาศัยแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นต้นแบบในการกำหนดทิศทางการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พุทธศาสน์มั่นคง (มั่นคง) เป็นการแสดงถึงความมั่นคงของพระพุทธศาสนา อันเป็น ๑ ใน ๓ สถาบันหลักของชาติ พุทธบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีและมีอัตราที่เพิ่มขึ้นของผู้ศึกษาพระปริยัติธรรม มีศูนย์ข้อมูลด้านพระพุทธศาสนาของโลก^{๓๙}

ดำรงศีลธรรม (มั่งคั่ง) แสดงถึงพุทธบริษัทนำหลักธรรมไปใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม อาศัยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในการอยู่ร่วมกัน

^{๓๙} จากสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๑

นำสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน (ยั่งยืน) เป็นผลที่เกิดจากการศึกษาในหลักปรีชาญาณ แล้วนำไปปฏิบัติจนเป็นปฏิเวธ คือ ผลลัพธ์ที่จะนำสังคมให้มีสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยเทียบอันดับความสันติสุขระดับประเทศ

พันธกิจ (Mission)

การทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลได้ การดำเนินการตามพันธกิจหรือภาระงานของคณะสงฆ์นั้น
ทุก ด้านให้ผลดีต่องาน ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

ค่านิยม (Core Value)

“อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา สู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน”

แผนยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

เป้าประสงค์

ประชาชนเข้าใจในหลักธรรมและศรัทธาในพระพุทธศาสนา

กลยุทธ์

๑. ปลุกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนา
๒. สร้างศักยภาพทางปัญญา

ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละการเพิ่มขึ้นขององค์กร/ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

๒. มวลรวมความสุขของประเทศเพิ่มขึ้น

๓. อันดับความสันติสุขของประเทศเพิ่มขึ้น

๔. ศูนย์ข้อมูลด้านพระพุทธศาสนาของโลก

๕. ร้อยละของผู้สอบผ่านนักธรรม บาลี ธรรมศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกระดับกระบวนการบริหารภายใน

เป้าประสงค์

มีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี

กลยุทธ์

๑. ร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดสัมฤทธิ์ผล
๒. พัฒนาระบบธรรมาภิบาล
๓. พัฒนาระบบสารสนเทศ ๔.๐

๔. พัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย^{๔๐}

ตัวชี้วัด

๑. จำนวนเครือข่ายที่เพิ่มขึ้น (เครือข่าย = องค์กรศาสนา สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน) ภาคละ ๑ เครือข่าย

๒. ร้อยละกระบวนการทำงานได้รับการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล

๓. ร้อยละความสำเร็จของสารสนเทศพร้อมใช้งาน

๔. จำนวนนวัตกรรมการทำงานที่ทันสมัย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

เป้าประสงค์

ศาสนทายาทมีความรู้ ความสามารถตามเกณฑ์การบริหารกิจการคณะสงฆ์

กลยุทธ์

๑. เพิ่มขีดความสามารถ

๒. เริ่มสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธ

ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละของศาสนบุคคลที่มีขีดความสามารถเพิ่ม

๒. ศูนย์รวมองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาพร้อมใช้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

เป้าประสงค์

๑. วัดมีการบริหารจัดการศาสนสมบัติ

๒. กิจการพระพุทธศาสนามีความมั่นคง

กลยุทธ์

๑. บริหารศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. จัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนา

ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำฐานข้อมูลศาสนสมบัติ

๒. ร้อยละของวัดที่พัฒนาเป็น “ธรรมอุทยาน”

๓. ร้อยละการคงอยู่ของกองทุนเพื่อกิจการพระพุทธศาสนา

เพื่อให้การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา บรรลุวัตถุประสงค์ตาม มส. กำหนด คณะกรรมการประสานงานแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการ

^{๔๐} จากสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๑

พระพุทธศาสนา (คพพ.) ระดับภาค จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาสู่การปฏิบัติระดับภาคและระดับจังหวัด ซึ่งมีโครงการเชิงยุทธศาสตร์ จำนวน ๑๓ โครงการ ประกอบด้วย

๑. โครงการขยายโอกาสการศึกษาสู่สังคม
๒. โครงการยกระดับหมู่บ้านรักษาศีล ๕
๓. โครงการวิปัสสนากรรมฐานเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์
๔. โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาพระปริยัติธรรม
๕. โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย
๖. โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
๗. โครงการพระพุทธศาสนา ๔.๐ (Smart Card) ฐานข้อมูลศาสนบุคคล
๘. โครงการส่งเสริมนวัตกรรมเชิงพุทธ
๙. โครงการพัฒนาขีดความสามารถศาสนบุคคล
๑๐. โครงการพัฒนาศูนย์รวมองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา
๑๑. โครงการบริหารจัดการศาสนสมบัติ (ระบบการเงิน-บัญชี)
๑๒. โครงการวัดสร้างสุขด้วยกิจกรรม ๔ ส.
๑๓. โครงการสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคม

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาทธรรม ๔

หลักธรรมของพระพุทธศาสนาย่อมทำให้เข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องที่เป็นไปในลักษณะของประโยชน์สุขในปัจจุบัน ที่มีแง่มุมทางลึกลับซึ่งทางเศรษฐศาสตร์มีมิติที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตทั้งการอยู่ การกิน รวมถึงความสัมพันธ์ทางกิจกรรมของเศรษฐกิจในทุกๆ เรื่องเลยทีเดียว นำพามาซึ่งความมั่นคงและสมบูรณ์ ซึ่งหลักธรรมที่นำพาสู่ความสำเร็จนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอได้ ดังนี้

คำว่า อิทธิบาท แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรมเครื่องให้ถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น ๔ คือ^{๔๑}

๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
๒. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น
๓. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น

^{๔๑}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **อิทธิบาท ๔**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๕๔.

๔. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น

ธรรม ๔ อย่างนี้ ย่อมเนื่องกัน แต่ละอย่างๆ มีหน้าที่เฉพาะของตน

ฉันทะ คือความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ตนถือว่าดีที่สุด ที่มนุษย์เราควรจะได้ ข้อนี้เป็นกำลังใจ อันแรก ที่ทำให้เกิดคุณธรรม ข้อต่อไป ทุกข้อ

วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อกัน ไม่ขาดตอน เป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ คำนี้ มีความหมายของ ความกล้าหาญ เจืออยู่ด้วย ส่วนหนึ่ง

จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้ง สิ่งนั้น ไปจากความรู้สึกของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ นั้นให้เด่นชัด อยู่ในใจเสมอ คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า สมาธิอยู่ด้วยอย่างเต็มที่

วิมังสา หมายถึงความสอดส่องในเหตุและผล แห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ลึกซึ้ง ยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า ปัญญา ไว้อย่างเต็มที่

ทางวิชาการ ได้กล่าวว่า^{๔๒} "พึงเข้าใจระลึกไว้เสมอว่าการที่เพียร พยายามแสวงหา รักษา และครอบครองโภคทรัพย์ไว้นั้นก็เพื่อจะใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและคนอื่น ถ้าไม่ใช่ทรัพย์สมบัติ ให้เกิดคุณประโยชน์แล้วการหาและการมีทรัพย์สมบัติก็ปราศจากคุณค่าหาความหมาย ใดๆมิได้ ดังนั้นเมื่อมีทรัพย์หรือหาทรัพย์มาได้แล้วต้องรู้จักสรรทรัพย์นั้นโดยถือหลักการแบ่งทรัพย์เป็น ๔ ส่วน ที่เรียกว่าโภควิภาค" คือหนึ่งส่วนใช้จ่ายเลี้ยงตนเลี้ยงคนที่ควรบำรุงเลี้ยงได้แก่บิดามารดาบุตรภรรยา และคนในปกครองมิตรสหายผู้ร่วมกิจการงานทำบุญตลอดจนบำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากรเป็นต้น สองส่วนใช้เป็นทุนประกอบการงาน สามส่วนเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น

อิทธิบาท ๔ เป็นแนวทางการเรียน การทำงาน ให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธองค์ได้ทรงสดับไว้อย่างแยกคลาย อันประกอบด้วยแนวปฏิบัติ ๔ ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ซึ่งใครๆก็ท่องได้ จำได้ แต่จะมีสักกี่คนที่ปฏิบัติได้ครบกระบวนการทั้ง ๔ ข้อ อันเป็น ๔ ขั้นตอนที่ต่อเนื่องหนุนเสริมกัน จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ด้วยว่ามันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันทั้ง ๔ ข้อ จึงจะทำให้เราประสบ ผลสำเร็จในชีวิตและการงานได้ตามความมุ่งหวัง ขออธิบายดังต่อไปนี้

๑) **ฉันทะ** คือ การมีใจรักในสิ่งที่ทำใจที่รักอันเกิดจากความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำ จึงจะเกิดผลจริงตามควร เราคงเคยได้ยินคำว่า "ขอฉันตามติจากประชุม" บ่อยๆ หรือ "มีฉันทะ ร่วมกัน" ก่อน เลิกการประชุมบางอันเป็นเสมือนสัญญาระหว่างกันว่าจะทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ร่วมกันหรือ ละเว้นบางสิ่ง ร่วมกัน ซึ่งความเข้าใจในข้อนี้คิดว่าถูกเพียงครั้งเดียว เพราะความหมายของ "ฉันทะ" นั้น ไม่ใช่แปลว่าเป็น สัญญาภาษากระดากหรือสัญญาที่ให้ไว้กับมวลหมู่สมาชิกเท่านั้น หากแต่เป็น สัญญาใจและเป็นใจที่ผูกพัน เป็นใจที่ศรัทธาและเชื่อมั่นต่อสิ่งนั้นอยู่เต็มเปี่ยม จึงจะเกิดความเพียร ตามมา เปรียบได้กับนักวิจัยที่ศรัทธา และเชื่อมั่นในแนวคิดแนวปฏิบัติของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นซึ่งอาจ

^{๔๒}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **ธรรมบุญชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๓๙.

มีมากน้อยต่างกัน คงไม่มีใครบอกได้ นอกจากตัวนักวิจัยเองและผลของงานที่เกิดขึ้นจริงเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชน

หลายคนคงเคยได้ยินประโยคที่ว่า Where there is the will, there is the way. ที่ได้มีความปรารถนาอับแรงกล้า ที่นั่นย่อมมีหนทางเสมอ ขอเพียงแต่ให้มีความตั้งใจแน่วแน่ ที่จะประสบความสำเร็จในเรื่องนั้นๆให้ได้ ด้วยความมุ่งมั่น ไม่ท้อถอย ย่อมมีหนทางนำเราไปสู่ความสำเร็จได้เสมอ

การมีใจรัก ถือว่าสำคัญมาก ไม่ใช่ทำใจให้รักเพื่ออะไรสักอย่าง หรือ ห้ามใจไม่ให้รัก มันก็ยากยิ่งพอๆ กัน เพราะรักดังกล่าวไม่ได้เกิดจากความรักรักความศรัทธาของเราจริงๆ ขึ้นทำไปก็มีแต่จะทุกข์ ทรมานแม้จะได้บางสิ่งทีมุ่งหวังแล้วก็ตาม ประการสำคัญเป็นการแอบแฝงมาจากความคิดอื่น ศรัทธาอื่น หรือความเป็นอื่นที่เราพยายามหาเหตุและผลมาอธิบายว่า มันคือสิ่งเดียวกันเพื่อให้สามารถดำเนินไปได้ หรือเพื่อให้ตัวเองสบายใจที่สุด แต่ถ้าเรามีใจศรัทธาอันแรงกล้าแล้ว พลังสร้างสรรค์ก็จะบังเกิดขึ้นกับเรา อย่างมหัศจรรย์ทีเดียว

ที่นี้มาพูดถึงว่า "เราจะสร้างฉันทะให้เกิดขึ้นได้อย่างไร" พระพุทธองค์เคยสอนไว้ว่า มนุษย์เรา ต้องเลือกที่จะศรัทธาบางอย่างและหมั่นตรวจสอบศรัทธาของตัวเองว่าดีต่อตัวเองและดีต่อผู้อื่น อันรวมถึง สังคมโดยรวมหรือไม่ เมื่อดีทั้งสองอย่างก็จงมุ่งมั่นที่จะทำด้วยความตั้งใจ และหากไม่ดีก็จงเปลี่ยนแปลง ศรัทธาเสียใหม่ ซึ่งเราต้องเลือก ไม่เช่นนั้นเราจะกลายเป็นคนที่สับสนไม่มีแก่นสารและเป็นคนไร้รากในที่สุด เมื่อเป็นคนไม่มีแก่นสารก็จะถูกชักชวนไปในทางที่ไม่ดีได้ง่ายนั่นเอง

หากจะฝึกฝนตนเอง อาจเริ่มจากการตั้งคำถามกับตัวเองว่าเราศรัทธาอะไรอยู่เพราะคนเรา เมื่อศรัทธาอะไรก็ได้พบกับสิ่งนั้นเข้าถึงสิ่งนั้น ศรัทธาในเทคโนโลยีเราก็จะเข้าถึงเทคโนโลยี ศรัทธาต่อ ชาวบ้านเราก็จะเข้าถึงชาวบ้าน ศรัทธาต่อวัตถุก็จะเข้าถึงวัตถุ ศรัทธาต่อลาภยศสรรเสริญ ก็จะเข้าถึงลาภ ถึงยศเข้าถึงตำแหน่ง ศรัทธาต่อความเก๋ก็จะเข้าถึงความรู้ หรือศรัทธาต่อหลักธรรมก็จะเข้าถึงธรรม หรือไม่ศรัทธาอะไรเลยก็ไม่เข้าถึงก็ไม่เข้าถึงอะไรเลย เพราะความศรัทธานำมาซึ่งมุ่งมั่นทุ่มเทเพื่อทำทุกอย่างให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เราศรัทธานั้นเอง ขณะเดียวกันก็ลองตรวจสอบตัวเองดูว่าสิ่งที่เราศรัทธากับสิ่งที่ท้องถื่นของเราศรัทธานั้นตรงกันหรือไม่ หากตรงกันก็เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตน หรือหากไม่ตรงกันก็เรียนรู้ ที่จะให้โอกาสตัวเองไปสู่แห่งที่ที่เหมาะสมกว่า^{๔๓}

๒) **วิริยะ** คือ ความมุ่งมั่นทุ่มเทเป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ที่จะเรียนรู้และทำให้เข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้นเรื่องนั้น ถ้าหากกระทำก็จะทำจนเชี่ยวชาญจนเป็นผู้รู้ ถ้าหากศึกษาก็จะศึกษาให้รู้ จนถึงรากเหง้าของเรื่องราวต่างๆ ดังนั้น คำว่า "วิริยะ" จึงหมายถึงความเพียรพยายามอย่างสูงที่จะทำตามฉันทะหรือศรัทธาของตัวเอง หากเราไม่มีความเพียรแล้วก็อนุมานได้ว่าเรามีฉันทะหลอกๆ หรือศรัทธา หลอกๆ ทั้งโกหกตัวเองและหลอกผู้อื่น เพื่ออะไรนั้น ผลงานที่เขาทำจะชี้ชัดออกมาเองว่า

^{๔๓}คณาจารย์โรงพยาบาลเสียงเชียง, แบบประกอบนักธรรมตรี อธิบายธรรมวิภาค ปริเฉทที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : เสียงเชียง, ๒๕๓๖), หน้า ๙๕-๙๖.

ทำเพื่ออะไร ดังนั้น นักวิจัยท้องถิ่น จึงต้องมีใจที่รักต่อคนท้องถิ่นและรักต่อการทำงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาคนท้องถิ่น อันเป็นศรัทธาสูงสุด หากไม่เป็นเช่นนั้น ก็ได้แต่เพียงศรัทธาปากเปล่าที่ไร้แม่เงาของความมุ่งมั่นและทุ่มเท หากแต่มีศรัทธาอื่นให้ครุ่นคิดและกระทำอยู่

วิริยะนี้มาคู่กับความอดทนอดกลั้น เป็นความรู้สึกไม่ย่อท้อต่อปัญหาและมีความหวังที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง โดยมีศรัทธาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ นำใจ และเตือนใจ ความอดทนเป็นเครื่องมือสำหรับคนใจเย็นและใจงามด้วย ไม่ใช่มุทะลุดันรบเร้าและรุ่มร้อน เพราะมันจะทำให้มีโอกาส ผิดพลาดได้ง่าย หรือสูญเสียความอดทนในที่สุด ดังนั้น ความวิริยะอุสาหะ จึงเป็นวิถีทางของบุคคลที่หาญกล้าและท้าวต่ออุปสรรคใดๆทั้งหมด

ถามว่า "ความวิริยะมันเกิดจากอะไร" คำตอบก็คือ "เกิดจากศรัทธาหรือฉันทะนั่นเอง" และ เป็นศรัทธาที่มั่นคงด้วยไม่ว่าจะมีอุปสรรคใดๆ มากกระทบก็ตามก็จะไม่เปลี่ยนแปลง แต่อาจปล่อยวางหรือ วางเฉยในบางเวลาบางสถานการณ์บ้าง เพื่อรอสภาวะที่เหมาะสมกว่า ความวิริยะไม่ใช่ความดุคุดอย่างเอา เป็นเอาตายหรือต้องให้ได้เสมอ แต่มันคือความแยบยลและเลือกที่จะทำบางอย่างเพื่อรักษาศรัทธาไว้หรือ เพื่อรอวาระที่เหมาะสมอันหมายถึงการบรรลุผลแห่งศรัทธา

ถ้าจะฝึกฝนเรื่องความวิริยะแล้วคงต้องเริ่มจากความคิดที่ว่า ต้องหมั่นฝึกฝนตนเองบ่อยๆ หมั่นทำหมั่นคิดหมั่นเขียนหมั่นนำเสนอและอย่าขี้เกียจ อย่ากลัวความผิดพลาดและจงกล้าแสดงออก ซึ่งความรับผิดชอบต่อความล้มเหลวของตัวเอง อย่าท้อต่องานหนักและงานมากให้คิดว่าทำมากรู้มาก เก่งมากขึ้น อย่างบ่นว่าไม่มีเวลาเพราะเวลามีเท่าเดิม ฯลฯ

๓) **จิตตะ** คือ ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ เมื่อมีใจที่จดจ่อแล้วก็จะเกิดความรอบคอบตามคำ นี้ยิ่งใหญ่มาปัจจุบัน สังคมซับซ้อน มีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่ละคนมีภาระหน้าที่ ที่ต้องทำมากมาย ไม่รู้จะทำอะไรก่อน เวลาอ่านหนังสือก็คิดถึงงานที่รับผิดชอบ เวลาอ่านทำงานก็คิดว่าต้องอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ ไม่สามารถมีจิตจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นาน ผลคือ ทำอะไรก็ไม่ดีสักอย่างทำผิดๆ ถูกๆ อยู่อย่างนั้น

แต่ถ้าเรามีใจที่จดจ่อต่อสิ่งที่เราคิดเราทำและรับผิดชอบแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการเรียนหรือการทำงานก็ตาม ทุกอย่างก็จะดีขึ้นไปเอง เราก็จะมีความรอบรู้มากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยใจที่จดจ่อตั้งมั่นและใฝ่เรียนรู้ของเรา เมื่อมีความรอบรู้มากขึ้นก็จะเกิดความรอบคอบตามมา เมื่อมีความรอบคอบแล้วการตัดสินใจทำ อะไรก็จะเกิดความผิดพลาดน้อยตามไปด้วย ความรอบคอบจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากไม่รอบรู้ ดังนั้น การที่คนจะรอบรู้ได้นั้น ต้องหมั่น ศึกษาเรียนรู้อยู่เป็นเนืองนิจ ติดตามข่าวสารบ้านเมืองสม่ำเสมอ ต้องอ่านหนังสืออย่าให้ขาดและ หลากหลายโดยไม่ยึดติดกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งประการสำคัญต้องฝึกตั้งคำถามกับตัวเองกับเรื่องราวต่างๆที่ เกิดขึ้นรอบตัวเราพร้อมทั้งค้นหาคำตอบให้ได้ การฝึกสนทนากับผู้รู้บ่อยๆ ก็เป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งเมื่อเราทำได้อย่างนี้แล้ว เราก็จะเป็นผู้ที่เข้าใจลึก ความรอบรู้ไปโดยปริยาย

เมื่อเราเข้าใจความรอบรู้แล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องยากที่จะวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อแท้ของเรื่องราว นั้นๆ ออกมาสู่การตัดสินใจของหมู่คณะหรือแม้แต่เรื่องส่วนตัวของเราเอง ดังนั้น ความรอบคอบจึงแฝงไป ด้วยความรอบรู้ตามสภาพจริงของมัน อันเป็นแนวปฏิบัติที่คนรุ่นใหม่ต้องสร้างให้เกิดเป็นนิสัยแก่ตนเอง ความรอบคอบนอกจากจะดำรงอยู่คู่กับความรอบรู้แล้ว ยังต้องอาศัยความตั้งงามเป็นเครื่องเตือนสติด้วย ถึงจะสามารถใช้จิตของเราพิจารณาและตรึกตรองในเนื้อแท้ของสิ่งต่างๆ นั้นได้อย่างเหมาะสม เพราะความตั้งงามตามแบบอย่างของคุณธรรมตามหลักศาสนาและจริยธรรมของสังคมนั้นเป็น สิ่งเดียวที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างปรกติสุข

๔) **วิมังสา** คือ การทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมาอันเกิดจากการมีใจรัก (ฉันทะ) แล้วทำด้วยความมุ่งมั่น (วิริยะ) อย่างใจจดใจจ่อและรับผิดชอบ (จิตตะ) โดยใช้วิจาร์ณญาณอย่างรอบรู้และรอบคอบ จึงนำไปสู่การทบทวนตัวเอง และทบทวนองค์กรหรือทบทวนขบวนการ ทบทวนในสิ่งที่ได้คิดสิ่ง ได้ทำผ่านมามีเกิดผลดีผลเสียอย่างไร ทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวของเราเองและเป็นเรื่องที่ร่วมคิดร่วมทำกับคนอื่น เพื่อปรับปรุงปรับแก้ให้ดียิ่งขึ้น

การทบทวนเรื่องราวจากภายในของตัวเราเองเป็นสิ่งสำคัญมากในยุคปัจจุบันที่ผู้คนเริ่มสับสนวุ่นวายอย่างเข้มข้น ทบทวนความคิดเพื่อตรวจสอบความคิดและการกระทำของเราว่าเราคิดหรือทำจากความคิดอะไร? พร้อมกับถามตัวเองว่าเราคิดอย่างนั้นเพื่ออะไร? เราทำสิ่งนี้เพื่ออะไร? เพื่อความสุขของตัวเองหรือเพื่อความสงบสุขของสังคม ฯลฯ ซึ่งจะทำให้เรารู้ว่าเราควรจะทำอยู่ ณ จุดไหนของสังคมหรือเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างไรไปสู่การสร้างสรรค์ตนเองและสังคมที่งดงาม^{๔๔}

ผู้ปฏิบัติงานหรือคนทำงาน คือ ผู้ที่ถูกมอบหมายให้ทำงานจากผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชา ซึ่งผู้ปฏิบัติงานหรือคนทำงานทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานด้วยกันทุกคน ดังนั้น ชุดธรรมะที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติงาน คือ อิทธิบาท ๔ ซึ่งหมายถึง ธรรมแห่งความสำเร็จ โดย หลักธรรมในอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย

๑. ฉันทะ : ความพอใจ หมายถึง ความรักงาน พอใจกับงานที่ทำอยู่ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องชอบหรือ ศรัทธางานที่ทำอยู่ จะต้องพอใจที่จะทำและมีความสุขที่ได้ทำงานที่ได้รับมอบหมาย

๒. วิริยะ : ความพรากเพียร หมายถึง ขยันมั่นเพียรกับงาน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความขยันหมั่นเพียร ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้ง หมั่นฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

๓. จิตตะ : ความเอาใจใส่ หมายถึง ความเอาใจรับผิดชอบงาน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีจิตใจหรือ สมาธิจดจ่อกับงานที่ทำ รวมถึง มีความรอบคอบและความรับผิดชอบต่อในงานที่ทำอย่างเต็มสติกำลัง

๔. วิมังสา : ความสอดส่องในเหตุและผล หมายถึง การพิจารณาวิเคราะห์และใช้ปัญญา ตรวจสอบงานผู้ปฏิบัติงานจะต้องทำงานด้วยปัญญา ด้วยสมองคิด รวมถึง การมีความเข้าใจในงานอย่าง ลึกซึ้งทั้งในแง่

^{๔๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๗-๙๘.

ขั้นตอนและผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของงาน^{๔๕}

ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวว่า นอกจากเราจะใช้สติปัญญาในการทำงาน เพื่อแก้ปัญหาและหาหนทางเจริญก้าวหน้าอยู่นั้น มีทฤษฎีมากมายที่หวังให้เราปฏิบัติตาม ลองย้อนกลับมาใช้ ธรรมะง่ายๆ ที่ให้คุณประสบความสำเร็จในการทำงานสูงสุดธรรมะที่เราควรจะหยิบยกมาใช้ในการทำงาน ทุกวันนี้ คงหนีไม่พ้นอิทธิบาท ๔ เพราะความหมายของอิทธิบาท ๔ คือธรรมให้ถึงความสำเร็จ หรือ หนทางแห่งความสำเร็จนั่นเอง โดยหลักอิทธิบาท ๔ นั้นเป็นหลักธรรมสำคัญที่ทำให้เกิดสมาธิในการทำงาน ไม่ฟุ้งซ่านไปกับสังคมและกระแสต่างๆ พร้อมทั้งตีกรอบให้เราทำงานอย่างคงเส้นคงวาอีกด้วย

ฉันทะ = ฉันทพอใจกับงานที่ทำอยู่ มีใครบ้างไหมไม่ชอบงานที่ทำอยู่ ให้คุณลองตรวจสอบตัวเองว่าคุณนั้นมีความชอบหรือศรัทธากับงานแบบใด หรือพอใจกับงานแบบใดอยู่ เหมือนกับคุณเป็นนักศึกษาที่เพิ่งจบใหม่กำลังใช้ความคิดไตร่ตรองว่าคุณต้องการเดินไปเส้นทางใด เรื่องเหล่านี้ไม่มีใครให้คำตอบคุณได้เพราะเป็นความชอบความศรัทธาที่ก่อเกิดจากตัวของตนเองจริงอยู่ที่งานแต่ละอย่างไม่มีทางที่คุณจะชื่นชอบไปทั้งหมดทุกกระบวนการ แต่ถ้าคุณพอใจที่จะทำให้ดี สบายใจที่จะต้องเจอมันทุกวัน เราเรียกว่าความศรัทธา เป็นสิ่งแรกที่มีมนุษย์ต้องการและเป็นพื้นฐานของความสำเร็จ อย่างเช่น คุณมีความศรัทธาและใจรักที่จะเป็นพนักงานขายที่ดีและซื่อสัตย์ สิ่งนี้จะเป็นพลังให้คุณเดินไปหาความสำเร็จได้แบบเป็นเส้นตรง และเข้าถึงจิตใจเนื้อแท้ในการทำงานมากกว่าคนที่ไม่ได้มีความศรัทธาใดๆ กับงานที่ทำ คุณอาจเริ่มต้นง่ายๆ ด้วยการตั้งคำถามกับตัวเอง ฉันททำงานเพื่ออะไร ฉันทมีความสุขหรือไม่ เพียงแค่นี้คุณก็จะทราบตัวเองว่ามีความลึกซึ้งกับงานที่ทำอยู่เพียงใด เมื่อเราจะได้มีเวลาค้นหาและปรับเปลี่ยนตัวเอง หรือปรับศรัทธาของตัวเองให้เข้ากับงานที่ทำอยู่

วิริยะ = ฉันทขยันหมั่นเพียรกับงานที่มี คงไม่มีใครไหนประสบความสำเร็จโดยปราศจากความเพียร เป็นคำคมที่แปลง่ายแต่ความหมายเห็นตื้นเขินยิ่งนัก เพราะความวิริยะนั้นเป็นเครื่องมือ อีกอย่างหนึ่งที่จะนำคุณไปสู่ความสำเร็จได้ ยิ่งคุณขยันเท่าไรผลตอบแทนที่คุณจะได้รับมันก็มีมากเท่านั้น ยกตัวอย่างต่อจากหัวข้อฉันทะ คุณเป็นพนักงานขายที่มีความศรัทธากับงานที่ทำ มีความสุขในการทำงาน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ร่วมกับความขยันหมั่นเพียร ไม่เฉยชาที่จะต้อนรับลูกค้า กระตือรือร้นหาลูกค้าใหม่ๆ อยู่เสมอ มีวินัยในการทำงาน ไม่ท้อกับปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามา มีความทุ่มเทอย่างนี้ ตำแหน่งที่สูงขึ้นไปอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อมแน่นอน ที่สำคัญความวิริยะจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความศรัทธาของฉันทะนั่นเอง และความวิริยะไม่ใช่การทำงานแบบเอาเป็นเอาตาย แต่เป็นการหมั่นแกฝนตนเองต่างหาก

จิตตะ = ฉันทเอาใจใส่รับผิดชอบกับงานที่ทำ จิตใจที่จดจ่อกับงานไม่วอกแวกไปเที่ยวเล่น ล้วนเกิดผลดีต่องานที่ทำ จิตตะเป็นธรรมแสดงถึงสติและจิตใจที่รอบคอบและความรับผิดชอบที่จะตามมา ซึ่งในสังคมการทำงานปัจจุบันนี้มุ่งเน้นแย่งชิงตำแหน่งกัน และขัดขวางจนลืมนึกไปว่า งานที่ตนเองต้องรับผิดชอบ

^{๔๕}อ้างแล้ว.

นั่นคือสิ่งใดกันแน่ จิตตะจึงมีความสำคัญในการทำงานโดยไม่วอกแวกออกไปนอกกลุ่มนอกทาง ดังนั้น เมื่อคุณมีทั้งฉันทะและวิริยะแล้ว จิตตะจะเป็นเสมือนรั้วของเส้นทางที่ไม่ให้ไขว้เขวออกนอกทางสู่ความสำเร็จได้ รวมทั้งเป็นสติที่สื่อออกมาถึงความมุ่งมั่นที่สูงกว่าความพอใจและความขยับ หนัมนเพียร

วิมังสา = ฉันทะครวญและใช้ปัญญาตรวจสอบงาน สิ่งสุดท้ายในการทำงาน คือการใช้ปัญญา ที่เป็นกุญแจสูงสุดของอิทธิบาท ๔ เมื่อคุณมีความรักในงานที่ทำ มีความขยันหมั่นเพียร มีสติ รับผิดชอบ การมีปัญญาคือการทบทวนตนเองและปัญหา ว่าสิ่งที่เราได้ทำมานั้นมีผลดีผลเสียอย่างไร มีสิ่ง ใดที่เข้ามากระทบใจเราหรือคนอื่นหรือไม่ เราจะได้รู้จุดยืนของเราว่าทำงานและอยู่ในด้านทุกข์หรือสุข ล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จ อย่างเช่น ทบทวนตัวเองบ้าง ว่าวันนี้ทั้งวันเราทำอะไรบ้าง สรุปลกับตัวเองว่าทำเพื่ออะไร เราจะได้มีกำลังใจต่อในวันต่อไป และไม่ทำผิดซ้ำซากอีกเช่นเดิม พร้อมกันนั้นเรา จะสามารถเห็นหนทางได้ว่า เส้นทางไหนที่จะนำเราสู่ความสำเร็จได้จริงๆ^{๔๖}

ทางวิชาการได้กล่าวว่า^{๔๗} "เมื่อได้ใช้โภคทรัพย์ทำประโยชน์อย่างนี้ แล้วถึงโภคะจะหมดสิ้นไปก็สบายใจได้ว่าได้ใช้โภคะนั้นให้เป็นประโยชน์ถูกต้องตามเหตุผลแล้วถึงโภคะ เพิ่มขึ้นก็สบายใจเช่นเดียวกัน เป็นอันไม่ต้องเดือดร้อนใจในทั้งสองกรณี" การทำประโยชน์ปัจจุบันหรือการปฏิบัติตามหลักธรรม "อิทธิบาท ๔" เป็นเรื่องเกี่ยวกับปากท้องการกินการอยู่ ปัจจัยการดำรงของคน ถ้าบ้านเมืองมีเศรษฐกิจดี คนมีความอยู่ดีกินดีต่างคนต่างประกอบอาชีพที่สุจริตไม่เบียดเบียนกัน รัฐบาลก็ไม่ต้องวุ่นวายอยู่กับการปราบปรามเรื่องทุจริตสามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าไปและเศรษฐกิจของชาติจะดีขึ้น จำเป็นต้องมีการพัฒนา คือ การดำเนินกิจการเพื่อเพิ่มรายได้ของคนให้สูงขึ้นต่อเนื่องกัน เป็นระยะยาวนาน ปัจจัยขั้นมูลฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ประชากรซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีค่าสูงสุดและเป็นปัจจัยมูลฐานเป็นต้นทุนเบื้องต้นถ้าคนทุกคนที่เป็นประชากรของชาติมีหลักธรรม ตามที่กล่าวมาก็ถือได้ว่าประเทศชาติมีประชากรที่มีคุณภาพมีความสามารถในการประกอบอาชีพ และเป็นอาชีพที่สุจริต รัฐบาลก็สามารถพัฒนาส่งเสริมอาชีพทางด้านเทคโนโลยีเพื่อคุณภาพและปริมาณของ ผลผลิตมีการศึกษาวิจัยค้นคว้านวัตกรรมให้ประชากรเกิดความชำนาญในวิชาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ก็ย่อมบรรลุตามเป้าหมาย

ทางวิชาการได้พูดถึงวิธีการต่างๆ มากมาย ต่อแต่นี้ไปจะพูดถึงกฎบังคับ ตายตัวในพระพุทธศาสนา อีกอย่างหนึ่ง ที่นักปฏิบัติไม่ว่าระดับใดต้องยึดถือเป็นกฎบังคับสำหรับการ ปฏิบัติ ถ้าทั้งอิทธิบาท ๔ นี้ เสียแล้ว ไม่ว่าจะทำอะไรก็ไม่มีทางสำเร็จผลสมความปรารถนา แต่ถ้าท่านผู้ใด ทรงการปฏิบัติตามในอิทธิบาท ๔ นี้แล้ว สมเด็จพระผู้มีพระภาค ตรัสรับรองผลว่า ต้องสำเร็จสมความมุ่งหมายทุกประการ แม้ท่านหวังพระนิพพานในชาตินี้ ก็หวังได้แน่นอนใจ ความในอิทธิบาท ๔ มีดังนี้

๑. ฉันทะ มีความพอใจในปฏิปทาที่ปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ

^{๔๖}ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๕๕), หน้า ๔๘

^{๔๗}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๐.

๒. วิริยะ มีความพากเพียรพยายามไม่ท้อถอย
 ๓. จิตตะ สนใจในข้อวัตรปฏิบัตินั้นเนื่องนิত্য
 ๔. วิมังสา ใคร่ครวญพิจารณา ในข้อวัตรปฏิบัตินั้นโดยถูกต้อง^{๔๘}

ทางวิชาการ^{๔๙} ได้ให้ความหมายของอิทธิบาท แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรมเครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งซึ่งเรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น ๔ คือ ๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๒. วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น ๓. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น ๔. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น

ธรรม ๔ อย่างนี้ ย่อมเนื่องกัน แต่ละอย่างก็มีหน้าที่เฉพาะของตน

ฉันทะ คือ ความพอใจในฐานะเป็นสิ่งที่ตนถือว่า ดีที่สุดที่มนุษย์เราควรจะได้ข้อนี้ เป็น กำลังใจอันแรก ที่ทำให้เกิด คุณธรรม ข้อต่อไป ทุกข้อ

วิริยะ คือ ความพากเพียร หมายถึงการกระทำที่ติดต่อกันไม่ขาดตอนเป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ คำนี้มีความหมายของความกล้าหาญเจืออยู่ด้วยส่วนหนึ่ง

จิตตะ หมายถึง ความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้น ไปจากความรู้สึกรักของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นั้น ให้เด่นชัด อยู่ในใจเสมอ คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า สมาธิอยู่ด้วยอย่างเต็มที่

วิมังสา หมายถึง ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้รวมความหมายของคำว่าปัญญาไว้อย่างเต็มที่บุคคลเมื่อประกอบด้วย คุณธรรม ๔ อย่างนี้แล้วย่อมประสบความสำเร็จ ในสิ่งที่ไม่เหลือวิสัยของมนุษย์ ซึ่งโดยตรงทาง หมายถึงความดับทุกข์โดยสิ้นเชิง ที่เรียกว่า นิพพาน ส่วนเรื่องอื่น นอกนั้นไม่ถือว่าเป็นเรื่องพิเศษ และไม่มีขอบเขตจำกัดเพราะมีปัญหาเกี่ยวกับ เรื่องนอกเหนือวิสัยธรรมดา อยู่มาก เช่นเรื่องที่ว่า คนเราอาจมีอายุยืน ถึงกัลป์ด้วยอำนาจแห่งอิทธิบาททั้ง ๔ นี้ ซึ่งข้อนี้ได้มีความหมายขัดกัน ในข้อที่ว่าอิทธิบาท ๔ นี้จะเป็นสิ่งที่ทำให้อายุยืนถึงปานนั้นได้หรือไม่แต่มีปัญหาอยู่ที่ว่า

คนเราจะสามารถเจริญอิทธิบาทให้มากถึงเท่านั้นได้หรือไม่ต่างหาก เพราะฉะนั้น ท่านจึงถือว่าหลักเกี่ยวกับอิทธิบาทนี้ คงมีความหมายไปตามตัวหนังสือ โดยไม่ต้องมีขอบเขตจำกัดว่าอะไรบ้าง สรุปความสั้นๆว่าวิสัยของใครทำให้เขาเจริญอิทธิบาทได้มากเท่าใด เขาย่อมได้รับผลเต็มกำลังของอิทธิบาทนั้นแม้ในสิ่งที่บางคน ถือว่าเป็นของเหลือวิสัย โดยเฉพาะเช่นการบรรลุนิพพาน ในที่บางแห่ง ท่านเติมคำว่าอิปเตยยเข้าข้างท้ายคำเหล่านี้ เป็นฉันทาธิปไตย วิริยาธิปไตย วิมังสาธิปไตยไปดังนี้ก็มี แปลว่าความมีฉันทะเป็นใหญ่เป็นต้น ซึ่งที่แท้ ก็ได้แก่ อิทธิบาท อย่างเดียวกันนั่นเอง แต่ใช้คำว่าที่มีค'ความหมาย ที่เห็นได้ชัดยิ่งขึ้นว่า ในการทำกิจใดๆ ก็ดีย่อมมีฉันทะ เป็นต้น เหล่านี้เป็นใหญ่ หรือเป็นประธานในความสำเร็จ เป็นการชวน

^{๔๘}สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงดำริว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๔๕๑), หน้า ๑๔๔.

^{๔๙}พุทธทาสภิกขุ, ศีลธรรมอย่างถูกวิธี หรือ ธรรมวิภาค นวกภูมิ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ กรมการศาสนา, ๒๔๕๐), หน้า ๗๔.

ให้สนใจในสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาทนี้ยิ่งขึ้น มีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ในที่หลายแห่งว่า การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าสัมมาสัมโพธิญาณ ของพระองค์เอง สำเร็จได้ โดยมีอิทธิบาท ๔ นี้ เป็นประธาน แห่งการกระทำในลำดับนั้นๆ ฉะนั้น จึงถือว่าเป็น อุปกรณ์อันขาดเสียไม่ได้ในความสำเร็จทุกชนิดผู้ปฏิบัติ เพื่อความความดับทุกข์จึงต้องสนใจเป็นพิเศษ แม้การประกอบ ประโยชน์ ในทางโลก ก็ใช้หลักเกณฑ์อันเดียวกันนี้ได้เป็นอย่างดี โดยเท่าเทียมกับ แม้ที่สุด แต่ในกรณีที่เป็นการทำชั่ว ทำบาป ก็ยังอาจนำไปใช้ ให้บรรลุผลได้ตามที่ตนประสงค์ ฉะนั้นท่านจึงจัดเป็นหลักธรรม ที่สำคัญหมวดหนึ่ง ในบรรดา โพธิปักขิยธรรม ทั้งหลายนี้ นับว่า เป็นอุปกรณ์ในฐานะเป็นเครื่องช่วยให้เกิดการปฏิบัติ ดำเนินไปได้ โดยปราศจากอุปสรรค ตั้งแต่ต้นจนถึงจุดหมายปลายทาง

อิทธิบาท ๔^{๕๐}

๑ ฉันทะ แปลว่า ความพอใจรักใคร่ หมายความว่า พอใจ รักใคร่ที่จะทำความดี ด้วยความเต็มใจและตั้งใจอย่างแรงกล้า ซึ่งความดีที่ควรทำนั้นมีประการต่างๆ ตัวอย่างเช่น การศึกษาศิลปวิทยาทางโลกและทางธรรม การประกอบกิจเครื่องเลี้ยงชีวิต การปฏิบัติพระธรรมพระวินัยคัมภีร์จนจิตใจให้สงบเข้มแข็ง จนกระทั่งการทำจิตใจให้หมดจดจากกิเลส

๑.๑ ฉันทะในการทำงาน ฉันทะ ความรักความพอใจ ที่จะทำงาน คือ มีงานเมื่อไหร่ ก็จะทำด้วยความเต็มอกเต็มใจด้วยความสุขใจ เต็มใจทำ ฉันทะนี้มีความสำคัญอย่างมากๆ ต่อการทำงานทุกๆ อย่าง ลองนึกถึงตัวเราเอง ถ้าเราทำงานขึ้นไหนด้วยความรัก สนุกกับงาน งานนั้นย่อมประสบความสำเร็จได้ง่าย ในทางกลับกัน ถ้ามีงานขึ้นไหนทำด้วยความฝืนใจ ไม่อยากทำเลยจริงๆ ถูกบังคับให้ทำ ถูกสั่งให้ทำ ต้องจำใจทำ ผลที่ได้จะไม่เท่ากัน ค่าที่เกิดขึ้นจะไม่เท่ากัน ความสำเร็จก็ไม่เท่ากัน เหมือนพวกทหารอาสา กับทหารเกณฑ์ไปสู้รบแล้ว ประสิทธิภาพไม่เท่ากัน พวกทหารอาสาจะทำด้วยใจ และทำได้ดีกว่า เป็นต้น

๑.๒ ฉันทะในแนวทางการปฏิบัติสมาธิ พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนีได้ให้ความหมายโดยสรุปไว้ คือ “ปักใจ” ท่านได้ขยายความว่า “ต้องปักใจรักการนี้จริงๆ ประหนึ่งชายหนุ่มรักหญิงสาวใจจดใจต่อหญิงคู่รัก ฉะนั้น” การรักสมาธิต้องมีใจเฝ้าคะเนถึงด้วยความรักอย่างจริงจัง

แนวทางการวัดฉันทะในใจเราว่า มีมาก แคะไหนด้วยการให้ถามตัวเองว่า “เรารักในการเข้าถึงพระธรรมกายมากแค่ไหน” เป็นการให้ทบทวน ถึงฉันทะในตัวเราและประเมินตัวเองบ่อยๆ เมื่อเราได้ตระหนักถึงความรักในการเข้าถึงพระธรรมกาย เราก็จะเกิดวิริยะมีความเพียรขึ้น แล้วเราจะเริ่มปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกายอย่างจริงจัง การปฏิบัติธรรมต้องระวังเรื่องของความอยาก เพราะถ้าความรักมีมากเกินไป จนกลายเป็นความอยาก ความสุขในการทำสมาธิก็จะไม่เกิด จะได้รับความเครียดมาแทน ฉะนั้นผู้ทำสมาธิจึงพึงสังวรและระวัง อย่าให้ฉันทะกลายเป็นตัณหา คือ ความอยาก

“ฉันทะคือความรักในการปฏิบัติธรรม อยากเข้าถึงธรรมได้อย่างเย็นๆ มีความผูกสมักรักใคร่ในธรรม อยากให้เข้าถึงดวงธรรม อยากถึงธรรมกาย อยากเข้ากลางได้ อยากได้สุขที่เกิดจาก การหยุด การนิ่งภายใน มีแค่ฉันทะพอ อย่าให้ฉันทะมีมากจนกระทั่งไปเป็นความอยาก ถ้าอยากมากเกินไปแล้วกลุ้ม ถ้านั่ง

^{๕๐}วิ.มหา. (ไทย) ๑/๓๕/๒๙๒.

ไม่ได้ผลแล้วเปื้อน พอเปื้อนแล้วก็โทษนั่นโทษนี่ น้อยอกน้อยใจกันไป เพราะฉะนั้นให้มีฉันทะแค่นั้นพอ มีความรักมีความชอบมีความพึงพอใจที่จะเข้าถึงธรรมอย่างเย็นๆ เบาๆ สบาย พอฉันทะซึ่งเป็นหัวเรือใหญ่ เป็นหัวหน้าที่มั่งคั่งขึ้นได้ เดี่ยววิริยะความเพียรจะมาเอง”

๑.๓ เหตุให้เกิดฉันทะบางประการการกระทำให้เกิดฉันทะมีอยู่หลายประการอย่าง เช่น การมองให้เห็นคุณค่าของการปฏิบัติธรรม การมองให้เห็นคุณของการออกจากภพและการมองให้เห็นภัยที่มีอยู่ในภพ เหมือนพระโพธิสัตว์ของเราที่ท่านมองเห็นโทษของความแก่ ความเจ็บ และความตายว่าเป็นภัย ท่านจึงไม่ย่อากกลับมาเกิดอีก และมองเห็นว่าเพศสมณะมีคุณที่จะทำให้เราออกไปจากภพที่มีความเกิดความแก่ ความเจ็บ และความตายนี้ พระโมคคัลลานะและพระสารีบุตร เมื่อครั้งที่ท่านเป็นคฤหัสถ์ ขณะที่กำลังดูการแสดงบนเวที ซึ่งทุกคนกำลังสนุกสนานกับการแสดงอยู่ แต่ท่านทั้งสองกลับมองว่าไม่นานคนแสดงก็ต้องตาย แม้ตัวท่านทั้งสองก็ต้องตายจึงออกบวช ตั้งใจปฏิบัติธรรม ในเรื่องของการมองให้เห็นคุณของการออกจากภพและโทษของการอยู่ในภพนี้ เพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น จะขอนำตัวอย่างของพระมิลลกะที่ท่านได้กัลยาณมิตรจึงทำให้ท่านเกิดฉันทะในการทำ ความเพียร เล่ากันมาว่า ในเวลาเป็นคฤหัสถ์ พระเถระนั้นเลี้ยงชีพด้วยการกระทำปาณาติบาต เป็นนายพรานอยู่ในป่า วันหนึ่ง กำลังเคี้ยวกินเนื้อที่ปิ้งไว้ บนถาดที่วางไปในที่ใกล้บ่วงถูกความกระหายครอบงำจึงไปสู่วิหารของพระเถระผู้อยู่ป่ารูปหนึ่ง เปิดหม้อน้ำดื่มที่ตั้งอยู่ในที่ไม้ไกลของพระเถระผู้กำลังจงกรมอยู่ ไม่ได้เห็นน้ำติดกันโอง เกิดอารมณ์โกรธ กล่าวว่า" ภิกษุ พวกท่านฉันทะโทษขณะที่คฤหัสถ์ให้แล้วก็กลับไป ไม่จัดตั้งน้ำไว้แม้เพียงนิ้วมือหนึ่งในหม้อน้ำ นั่นเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง"

พระเถระกล่าวว่า "ผมได้ตั้งหม้อน้ำดื่มไว้เต็มแล้ว แล้วจึงไปตรวจดู เห็นหม้อน้ำยังเต็มจึง บรรจูล้างสำหรับใส่น้ำดื่มจนเต็มได้ให้แล้ว ท่านดื่มน้ำที่เต็มซึ่งที่สอง คิดว่า หม้อเต็มน้ำอย่างนี้ อาศัยการกระทำของเราเกิดเป็นเหมือนกระเบื้องร้อน ในอนาคต ตัวของเราจะเป็นอย่างไร เมื่อนายพรานฟังแล้ว มีจิตสลด ทั้งธนูแล้วกล่าวว่าขอท่านโปรดบวชให้กระผมเถิดครับ" พระเถระให้ท่านบรรพชา^{๕๑}

เมื่อท่านทำสมณธรรมอยู่ สถานที่ที่ขี้มาเนื้อและสุกรเป็นอันมาก และสถานที่ดักบ่วง และฟ้าทับแห ย่อมปรากฏ เมื่อท่านกำลังระลึกถึงสถานที่นั้นอยู่ เกิดความเร่าร้อนในร่างกาย ใจท่านไม่ดำเนินไปตามแนว พระกัมมัฏฐาน เป็นเหมือนโคโงง ฉะนั้น ท่านคิดว่า โดยภาวะเป็นภิกษุเราจะทำอย่างไร ถูกความไม่ยินดียิ่งบีบคั้น ไปหาพระเถระ ไหว้แล้วกล่าวว่า " ท่านครับ ผมไม่อาจทำสมณธรรมได้"ลำดับนั้น พระเถระกล่าว กับท่านว่า " ท่านจงทำการฝีมือ" ท่านรับว่า " ครับ" แล้วตัดไม้สดมีไม้มะเดื่อ เป็นต้น ทำเป็นกองใหญ่ แล้วถามว่า "ผมจะอย่างไรต่อไป" "จงเผามัน" ท่านก่อไฟในทิศทั้ง ๔ ก็ไม่สามารถ จะเผาได้ จึงกล่าวว่า "ผมทำไม่ได้ครับ" พระเถระกล่าวว่า " ถ้าเช่นนั้น จงหลีกไป" แล้วใช้ฤทธิ์ เอามือแหวก แผ่นดิน หยิบเศษไฟจากมหานคร ทิ้งไปบนกองไม้สด ชั่วพริบตาเดียวกองไม้ใหญ่เพียงนั้นก็ไหม้วูบ หายไปเหมือนไม้แห้ง พระเถระแสดงเปลวไฟแก่ท่านแล้วกล่าวว่า " ถ้าท่านจะสีก ท่านจะไหม้ในที่นี้" ท่านเกิดความลั้งเวชปนกับความกลัวมหานครอย่างจับใจ ตั้งแต่ท่านได้เห็นเปลวไฟ ท่านตัวสั่นถามว่า "ท่านครับ พระพุทธศาสนาเป็น

^{๕๑}วิ.ม.หา. (ไทย) ๑/๓๕/๒๙๓.

เหตุนำออกจากทุกข์แน่หรือครับ" พระเถระกล่าวว่า "อย่างนั้น" พระมิลลกะกล่าวว่า "ท่านครับ เมื่อพระพุทธานุชาเป็นเหตุนำออกจากทุกข์ มิลลลภิกษุ จะทำตนให้พ้นทุกข์ ท่านอย่าคิดไปเลย" ตั้งแต่นั้นมา ท่านมิลลกะเพียรพยายามทำสมณธรรม บำเพ็ญวัตรปฏิบัติ ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ในขณะที่ว่าง พางที่ชุ่มน้ำไว้บนศีรษะนั่งหย่อนเท้าทั้งสองลงในแอ่งน้ำนั่นเอง

เราจะเห็นแล้วว่า เมื่อเรามองให้เห็นคุณของการออกจากภพ และโทษภัยของวิภวจะ ทำให้เรา เกิดฉันทะในการทำความเพียรขึ้นได้ มีกำลังใจที่จะปฏิบัติ ดังนั้น เราจึงควรหมั่นทำให้อันตะของเรา เกิดขึ้นบ่อยๆ ให้น้อมไปในการปฏิบัติธรรมให้มาก เมื่อเริ่มต้นด้วยฉันทะอันดีงามแล้ว นั้นย่อมแสดง ถึงความสำเร็จที่จะมาถึง เหมือนอาทิตย์อุทัย เป็นที่มาของแสงสว่างฉนั้น

๒. วิริยะ โดยคำศัพท์แล้วมาจากคำว่า วิระ แปลว่า กล้า ก็คือ มีความกล้าที่จะผจญกับ อุปสรรค ทุกชนิด เห็นอุปสรรคแล้วมีความรู้สึกเหมือนทารกเห็นขนม หรือเห็นอุปสรรคต่างๆ แล้วมีความรู้สึกเหมือน ทารกเห็นไอศกรีมเห็นช็อคโกแลต เห็นแล้วก็อยากกิน อยากจะลิ้มลอง อยากจะพิสูจน์ วิริยะเมื่อเกิดขึ้นกับ ใครแล้ว จะทำให้มีความขยันหมั่นเพียรและความพากเพียรบากบั่นในการทำงานนั้นๆ ไม่ยอมแพ้ต่อความเกียจ คร้าน ความขี้เกียจ ความเฉื่อยชา ซึมเซา คือบางทีขี้เกียจ อยากจะพัก อยากจะนอน อยากจะเล่น แต่ก็ขี้เกียจ แพ้ต่อความอยากเหล่านั้น ไม่ขี้เกียจแข็งใจสู้ ต้องทำไปไม่ยอมแพ้ นี่คือ วิริยะ

วิริยะมีความสำคัญต่อการทำงานทางใจ คือ จะให้สำเร็จได้ต้องมีวิริยะความพากเพียร นั่งนึก อย่างเดียวไม่สำเร็จ ต้องลงมือทำถึงจะสำเร็จ ถ้าคิดแล้วไม่ทำก็เป็นการสร้างวิมานในอากาศ คิดแล้วต้อง ทำงานทางใจ ถึงจะสำเร็จได้ ถ้าเรามีวิริยะความสำเร็จที่เกิดขึ้นจะเกิดขึ้นอย่างเราคาดไม่ถึงเลยทีเดียว

๒.๑ วิริยะในการปฏิบัติสมาธิวิริยะ ในการทำสมาธินั้น บากบั่นท่านได้ขยายความไว้ว่า "ต้องบากบั่นพากเพียรเอาจริงเอาจัง" "ขยันนั่งขยันทำใจหยุดนิ่ง ไม่ว่าจะเวลาซัก ๑ หรือ ๒ นาทีก็ฝึกไปเรื่อย ทำ ยังไงจะปล้ำใจ ให้นั่งหยุดนิ่งอยู่ภายใน ไม่ว่าจะใช้เวลา ๑ นาที ๒ นาที ๕ นาที ๑๐ นาที ในรถในเรือ ที่ไหนก็แล้วแต่ บนเครื่องบิน หอขน้าห้องท่า ทำหมดฝึกไปเรื่อยๆ ฝึกตั้งแต่ยังคุ่มๆ คำๆ นึกอะไรไม่ออกใจ ยังฟุ้งซ่านอยู่ ก็จะทำค่อยๆ ฝึกไปเรื่อยๆ นี่ความขยันมาแล้ว พอความขยันมาใจก็จรดจ่อ ขบวนการที่ ๓ ก็ ตามมา"

๒.๒ วิริยะ ๓ ระดับเราสามารถจัดแบ่งวิริยะได้เป็น ๓ ระดับดังนี้ คือ

วิริยะระดับเบื้องต้น คือ การเริ่มต้นทำสมาธิตั้งแต่เริ่มนั่งบ้าง ไม่นั่งบ้าง แต่เริ่มต้นด้วยการกล้าเปลี่ยนแปลงตัวเองด้วยการนั่งทีละน้อย และกล้าที่จะทำให้อันตะก้าวหน้าในการทำสมาธิ ด้วยการทำสมาธิ

วิริยะระดับกลาง เป็นการนั่งสมาธิทุกวันไม่ขาด นั่งเรื่อยๆ แต่จะเข้าถึงเมื่อไหร่ก็เป็น เรื่องของใจ แต่มีความเพียรทำอย่างสม่ำเสมอ เป็นความกล้าที่เพิ่มขึ้นในการทำ จะทำความดีอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง ผู้ที่ทำได้อย่างนี้ไม่ว่าวันใดก็วันหนึ่ง ต้องได้บรรลุแน่นอน

วิริยะระดับสูง คือ การทำสมาธิอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ตั้งมั่นว่าเมื่อนั่งลงไปแล้วไม่ได้ ยอม ตายกันทีเดียว ในทางพระพุทธศาสนาจัดว่าเป็นปรมัตถบารมี ถ้าไม่ได้ยอมตาย เป็นการนั่งทำความ เพียร แบบเด็ดขาด เรียกว่าไม่ได้ตายเกิด การนั่งแบบนี้จะขึ้นอยู่กับบารมี บางคนก็ตายจริง บางคนก็ไม่ตาย แต่ถึงแม้จะตาย แต่ยังไม่ได้ในภพนี้ ก็จะไปได้ในชาติหน้า ตัวอย่างของบุคคลผู้มีความเพียรอย่างเอาชีวิต

เป็นเดิมพัน ในพระไตรปิฎกก็มีกล่าวไว้ ในที่นี้จะขอ ยกกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ ดังต่อไปนี้

เรื่องของภิกษุ ๗ รูป^{๕๒} ในอดีตเล่ากันมาว่า ในภัทรกัปนี้ พระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า กัสสปะ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระองค์ทรงยังศาสนธรรมให้รุ่งโรจน์ ชมเชยเดียรฉัตรผู้หลอกลวง ทรงแนะนำเวไนยสัตว์ แล้วเสด็จปรินิพพานพร้อมทั้งพระสาวก ครั้นเมื่อพระโลกนาถพร้อมทั้งพระสาวกปรินิพพานแล้ว เมื่อศาสนธรรม กำลังจะสูญสิ้นอันตรายาน ทวยเทพและมนุษย์พากันสลดใจ สยายผม มีหน้าเศร้า คร่ำครวญว่า ดวงตา คือ พระธรรมจะดับแล้ว เราจะได้ไม่เห็นท่านผู้มีวัตรดีงามทั้งหลาย เราจะได้ไม่ฟังพระ สัทธรรม โอหนอ พวกเราเป็นคนมีบุญน้อย ครั้งนั้น พันปฐพีทั้งหมดนี้ ทั้งใหญ่ทั้งหนา ได้ไหวสั่นสะเทือน สาครสมุทรร ดูจเหือดแห้ง แม่น้ำครวญครางน่าสงสาร อมนุษย์ตีกลองดังท้าว ๔ ทิศ อสนีบาตอันน่ากลัว ตกกลงโดยรอบ อุกกาบาตตกจากท้องฟ้า ดาวหางปรากฏ เกลียวแห่งเปลวไฟ มีควันพวยพุ่ง หมูสัตว์ร้องครวญคราง อย่างน่าสงสาร

ในขณะนั้นมีภิกษุ ๗ รูป เห็นเหตุการณ์เหล่านั้น เกิดความสลดใจ คิดว่าความอันตรายแห่งพระศาสนา ยังไม่มีเพียงใด พวกเราจะกระทำที่พึงแก่ตนเพียงนั้น ไหว้พระเจดีย์ทองคำ แล้วเข้าไปสู่ป่า เห็นภูเขาลูกหนึ่ง จึงกล่าวว่า "ผู้มีอายุในชาติจنگกลับไป ผู้ไม่มีอายุจึงขึ้นภูเขาลูกนี้" พาดบันไดแล้ว แม้ทั้งหมดขึ้นสู่ภูเขานั้น ผลักบันไดทิ้งแล้วกระทำสมณธรรม

บรรดาภิกษุเหล่านั้น พระสังฆและบรรลพพระอรหันต์โดยลวงไปราตรีเดียวเท่านั้น พระเถระนั้น เคี้ยวไม้ชำระฟันชื่อนาคคทาในสระอโนดาต นำบิณฑบาตมาแต่อุดตกรูทวิป แล้วกล่าวกับภิกษุเหล่านั้น ว่า "ผู้มีอายุทั้งหลาย พวกท่านเคี้ยวไม้ชำระฟันนี้ บ้วนปากแล้ว จงฉันบิณฑบาตนี้" ภิกษุ ท่านผู้เจริญ ก็พวกเราทำติดากันไว้แบบนี้ว่า" ภิกษุใดบรรลพพระอรหันต์ก่อน ภิกษุทั้งหลายที่เหลือ จะฉันบิณฑบาตที่ภิกษุนั้นนำมาหรือ"

พระเถระกล่าวว่า "ผู้มีอายุ " ชื่อนั้นไม่มีเลย"

ภิกษุทั้งหลายกล่าวว่า " ถ้าเช่นนั้น แม้พวกเราจะยังคุณวิเศษให้เกิดเหมือนท่าน แล้วจะนำอาหารมาบริโภคเอง" ดังนี้แล้วก็มารับ ในวันที่ ๒ พระเถระองค์ที่ ๒ บรรลุนาคามีผล พระเถระนั้นนำบิณฑบาตมาแล้ว ก็นิมนต์ภิกษุรูปอื่นให้ฉันอย่างนั้นเหมือนกัน ภิกษุเหล่านั้นกล่าวแบบนี้ว่า" ท่านผู้เจริญ ก็พวกเราทำติดากันไว้แบบนี้ว่าพวกเราจะไม่บริโภคบิณฑบาตที่พระมหาเถระนำมาแต่จะบริโภคบิณฑบาตที่พระอนุเถระนำมาหรือ"

พระเถระองค์ที่ ๒ กล่าวว่า "ผู้มีอายุชื่อนั้นไม่มีเลย"

ภิกษุเหล่านั้นกล่าวว่า" เมื่อเป็นเช่นนั้น แม้พวกเรายังคุณวิเศษให้เกิดเหมือนท่านแล้ว อาจเพื่อบริโภคด้วยความเพียรแห่งบุรุษของตนได้ จึงจะบริโภค" ดังนี้แล้วก็มารับ บรรดาภิกษุเหล่านั้น ภิกษุผู้บรรลพพระอรหันต์ปรินิพพานแล้ว ภิกษุผู้เป็นอนาคามีบังเกิดในพรหมโลก ภิกษุอีก ๕ รูปไม่อาจยังคุณวิเศษให้บังเกิดได้ ฝ่ายผมแล้ว มรณภาพ ในวันที่ ๗ บังเกิดในเทวโลก ในสมัยของพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้ จุติตาย) แปลว่า เคลื่อนจากเทวโลกนั้นแล้ว เกิดในตระกูลต่างๆ

เมื่อได้มาเกิดในภพสุดท้าย ภิกษุรูปหนึ่งได้เป็นพระราชา พระนามว่า ปุกกุสาติ ฟังธรรมจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยการพบกันครั้งแรกก็ได้เป็นพระอนาคามี มรณภาพแล้วได้ไปสู่อุปรหมโลก ท่านที่

^{๕๒}วิ.ม.ท. (ไทย) ๑/๓๕/๒๙๒.

เหลือ ได้เกิดมาเป็นพระกุมารกัสสปะ พระทวารุจิริยะ พระทัฬหฬลบุตร พระสภียะ ทั้ง ๔ องค์ ได้เป็นพระอรหันต์ โดยการฟังธรรมจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

จากข้างต้นเราจะเห็นได้ว่า การทำความเพียรแบบเอาชีวิตเป็นเดิมพันนั้นได้ผลเร็วเห็นทันตา แต่ต้องใช้ความเพียรอย่างสูงจึงจะทำได้ ดังนั้นในประวัติศาสตร์จึงมีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่ทำได้ ในยุคของเราที่มีพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนีที่เป็นตัวอย่างแก่เรา

๒.๓ วิธีการสร้างให้มีความวิริยะเราจะต้องป้องกันศัตรูตัวร้ายที่มาทำร้ายวิริยะ คือ อบายมุข ทั้งการสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า การเที่ยวเตร่เฮฮา การสูบบุหรี่ต่างๆ ความเจ้าชู้ คบคนไม่ตีความเกียจคร้านต่างๆ ใครเคยดื่มเหล้าหัวราน้ำ ต้องเพลา ต้องเลิกต้องงด ฯลฯ เพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้เสียสุขภาพ เมื่อสุขภาพไม่ดี พอถึงคราวจะทำงาน ก็ไม่ยอมทำ ดื่มเหล้าเมามา ตื่นเช้าก็ยังมึนอยู่ ยังไม่สร้าง ทำให้ขยันไม่ออก เพราะสภาพร่างกายไม่พร้อม พักผ่อนไม่พอ ร่างกายไม่แข็งแรง ต้องเว้นอบายมุขเสียก่อน เมื่อสุขภาพดี จึงจะทำ การงานได้

ในการคิดจะทำสมาธิ ต้องลงมือทำทันที ส่วนใหญ่เสียเวลาตรงตั้งท่าเยอะ พอคิด ใช้เวลาตั้งท่า หลายวัน พอเริ่มจะทำก็เหนื่อยเสียก่อน คิดจนเหนื่อย มีลูกเล่นมาก ทำได้หน่อยเดียวเลยเลิก พอคิดปั๊บ ต้องทำเลย จะรู้สึกสนุกและอยากจะทำต่อ เหมือนเด็กเรียนหนังสือเด็กที่ขยันเรียนหนังสือ เรียนเสร็จกลับมาบ้านทบทวนแบบฝึกหัด ทบทวนแบบเรียน การบ้านมีท่า พอถึงคราวไปเรียนใหม่จะอยากเรียนต่อ เพราะความรู้เก่าก็แน่น ความรู้ใหม่ก็ดูมาล่วงหน้า อยากจะเรียน ถึงคราวเรียนสบายครู่อย่างเดียว กลัวครูจะไม่ถาม อยากให้ถามพร้อมจะตอบ คนที่ทำสมาธิบ่อยๆ จะรู้สึกมีความสุขกับการทำสมาธิ และอยากนั่งให้ยิ่งๆ ขึ้นไป เช่นนี้

๓. จิตตะ หมายถึง มีใจจดจ่อ ไม่วอกแวก เรียกว่าตั้งใจทำ ไม่ใช่ขยันแต่ไม่ตั้งใจทำ ไม่ใช่ขยัน ไปอย่างนั้น ใจคิดโน้นคิดนี้ งานก็ไม่เกิด เกิดก็ไม่เต็มที คนที่ขาดจิตตะ เปรียบเหมือนน้ำประปาที่ไหลๆ หยุดๆ เปิดน้ำไหลกะปริบกะปรอย รอน้ำตั้งนานกว่าจะเต็มโถ่ง เพราะความที่มันคอยฟังชานบางตอนมันก็คิด ซักพักก็ไปฟังถึงเรื่องอื่น กว่าจะได้ผลงานน้ำสักโถ่ง รอตตั้งนาน แต่ความคิดของคน มีจิตตะ ความคิดของเขาจะไหล เห็นโล่งโปร่ง เปรียบเหมือนน้ำก็ไหลโจ๊ก พักเดียว เต็มโถ่งเลย ไม่มีขาด ไม่มีหยุด เต็มกำลังเต็มแรงใช้เวลาเท่ากันแต่ประสิทธิภาพอาจแตกต่างกันหลายเท่าตัว^{๕๓}

การทำงานของจิตตะเป็นการทำงานอย่างต่อเนื่องในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งคนที่มีจิตตะอย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะกระทำกิจใด ก็จะพัฒนาแนวทางการทำกิจกรรมนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง ไปจนกว่าจะสำเร็จ ลักษณะการทำซ้ำๆ บ่อยๆ เป็นลักษณะที่สำคัญของจิตตะ การทำสมาธิซ้ำๆ จนเกิดเป็นนิสัยขาดไม่ได้ ซึ่งเป็นการแสดงว่าคนๆ นั้น มีจิตตะที่สมบูรณ์ ซึ่งจะแตกต่างจากวิริยะที่เป็นความกล้าในการเปลี่ยนแปลง แต่จิตตะเป็นการตอกย้ำซ้ำๆ ในงานนั้นๆ เหมือนกับการตีทำลายหินที่ขวางทางน้ำ ซึ่งกว่าจะได้น้ำก็ต้องเอาค้อนตีซ้ำๆ ลงไป การตีก้อนหินใหญ่ ในแต่ละครั้งนั้นเองหมายถึงความสำเร็จที่รออยู่

^{๕๓}วิ.ม.หา. (ไทย) ๑/๓๕/๓๐๓.

จนในที่สุดการตีบ่อยๆ นั้น ก็ทำหินแตกได้น้ำมากิน การทำสมาธิก็เช่นกัน เมื่อทำซ้ำๆ ไป ย่อมใกล้ความสำเร็จและเมื่อประกอบกับวิม้งสาในการพัฒนา การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ก็จะเป็นเหตุให้การทำสมาธิประสบความสำเร็จได้

ในเรื่องนี้มีตัวอย่างในพระไตรปิฎกว่าในสมัยที่พระพุทธองค์ทรงเป็นพระโพธิสัตว์นั้น ได้เกิดเป็นพ่อค้า ครั้งหนึ่งได้เดินทางไปผ่านไปทางทะเลทราย ในวันนั้นเป็นวันสุดท้ายที่ดูจากระยะทางแล้วต้องพ้นจาก ทะเลทรายในวันนั้นแน่นอน ทุกคนต่างก็มีความมั่นใจว่า ต้องผ่านไปได้ เพราะเหลืออีกไม่ไกล ปกติการเดินทางในทะเลทรายมักจะเดินทางกันตอนกลางคืน เพราะอากาศกลางวันร้อนมากจึงต้องหลบ พักผ่อนอยู่ ในเต็นท์คืนนั้นเป็นคืนสุดท้ายที่ทุกคนกะว่าจะอย่างไรก็คงพ้นทะเลทราย จึงต่างพากันพักผ่อน และปล่อยให้โศกทำงานพาเดินไปโดยมีคนทำหน้าที่ดูควบคุมเส้นทางเอาไว้ ๑ คน

เนื่องจากความประมาท คนที่ทำหน้าที่คุมเส้นทางก็พลอยผล็อยหลับไปด้วย โศกซึ่งปัญญาที่น้อย จึงเดินไป ตามใจตัวเอง หมุนเวียนให้เดินทางย้อนกลับเส้นทางเดิม กว่าจะรู้ตัวตื่นก็ปรากฏว่า ย้อนกลับมาที่เดิมเรียบร้อยแล้ว ก็เข้าพอดี คนส่วนใหญ่พากันเข่าอ่อนคิดว่า ตายแน่คราวนี้ เนื่องจากน้ำที่เตรียมมาหมดพอดี เมื่อขาดน้ำก็ไม่สามารถจะหุงหาอาหารได้ พากันนอนรอความตายอยู่ มีแต่เพียงพระโพธิสัตว์เท่านั้นที่คิดว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร ท่านเดินไปเดินมาอยู่แถวนั้นก็เหลือบไปเห็นกอหญ้า อยู่กอหนึ่ง พลันความคิดก็กระจ่าง ท่านจึงให้ช่วยกันขุดทราย เอน้ำจากใต้ดินมาใช้ แต่ว่าเมื่อขุดไปจนจะถึงน้ำ ปรากฏว่ามีก้อนหินก้อนใหญ่ขวางทางอยู่จึงเป็นเหตุให้ทุกคนสิ้นหวังกลับไปนอนหมด แต่พระโพธิสัตว์ไม่ยอมแพ้ ด้วยจิตตะที่ฝึกมาดีแล้ว ท่านพิจารณาเห็นก้อนหินมีลักษณะที่จะกระทำอะไรได้สักอย่าง จึงเรียกคนใช้คนสำคัญมาสั่งว่า จงทุบหินนี้ คนใช้นั้น เป็นคนที่ไม่มีความขี้ขลาด แม้มันเองจะรู้ว่า แทบไม่มีทางเลย ก็ทุบทุบลงไปในที่สุด หินนั้นก็แตกจริงๆ และทุกคนก็รอดตายเพราะน้ำนั้น เราจะเห็นว่า จิตตะนั้นเป็นตัว ทำให้เกิดความเพียร มีความสม่ำเสมอในการทำางาน ความเพียรที่สม่ำเสมอ มีความสำคัญ ในการ เปลี่ยนแปลง ให้หลายสิ่งหลายอย่างเป็นไปอย่างหวังได้

๓.๑ จิตตะในแนวการปฏิบัติสมาธิจิตตะนั้นความหมายโดยสรุปไว้คือ "วิจารณ์" ท่านได้ขยายความว่า "วิจารณ์ตรวจสอบการปฏิบัติให้ถูกต้อง ตามแนวสอนของอาจารย์ให้ดีที่สุด" คือ ต้องตรวจสอบการปฏิบัติ ทำตามคำที่ครูสอน ครูสอนไว้อย่างไร ก็ดำเนินตามแนวนั้นไม่ปฏิบัติผิดจากกัน

๓.๒ วิธีการสร้างจิตตะ จิตตะจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยบรรยากาศรอบตัวเป็นส่วนช่วยลงสังเกตดู ถ้าเรามาวัด ก็เป็นบรรยากาศของการปฏิบัติธรรม การนั่งสมาธิการฟังเทศน์ สิ่งนี้ก็คือเป็นเรื่องปกติ เพราะบรรยากาศ ทุกอย่างเอื้อให้ถึงเรื่องบุญ เรื่องธรรมะ เรื่องบุญเรื่องกุศล แต่ถ้าใครไปชายทะเล บรรยากาศ ความรู้สึก ก็จะไปอีกแบบ ใจก็จะคิดไปอีกเรื่อง ฉะนั้น บรรยากาศรอบตัวจะมีผล ต่อความรู้สึกนึกคิด ของตัวเราเอง

เพราะฉะนั้นในการสร้างจิตตะ ถ้าเราต้องการจะทำสิ่งใด ต้องสร้างบรรยากาศรอบตัวให้เอื้อต่อสิ่งนั้น เช่น จะนั่งสมาธิ ก็ต้องสร้างบรรยากาศการปฏิบัติธรรม จัดสถานที่ให้อำนวยต่อการปฏิบัติ พุดคุยกันเรื่องธรรมะ และสิ่งสำคัญประการหนึ่งของบรรยากาศ ก็คือ บรรยากาศพื้นฐานให้ใจสบาย ใจ สงบ ซึ่งจะ

เป็นพื้นฐานในการทำกิจกรรมทางโลกทุกอย่าง ก็ต้องเริ่มจากการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย อย่างมองเป็นเรื่องเล็กน้อยว่าการรักษาความสะอาดไม่เห็นจะมีอะไร ความสะอาดสำคัญมาก เพราะสิ่งที่เราเห็น จะส่งผลต่อตัวเราทั้งความคิด คำพูด และการกระทำได้

๔. วิมังสา แปลว่า ความไตร่ตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้นๆ หมายความว่า ใช้ปัญญา สอดส่องเทียบเคียงเปรียบเทียบ ทั้งเหตุ ทั้งผลในความดีต่างๆ ที่ตนกระทำแล้ว คือ ย้อนกลับไปดูว่าตนได้ ทำเหตุปลูกฉันทะ ใช้วิริยะ ได้ตั้งจิตตะ ในการนั้นๆ ไว้มากน้อยเท่าไร แล้วได้ผลเท่าไร แม้ในปัจจุบันกำลัง ทำเหตุ คือ ปลูกฉันทะเป็นต้นไว้เท่าไร ต่อไปคงจะได้ผลเท่าไร ถ้าได้ทำเหตุ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ ไว้ดีในเบื้องต้น ก็ย่อมได้รับผล คือ ความสำเร็จในขั้น นั้นๆ เป็นลำดับมาและถ้าไม่ละเหตุดังกล่าวนั้นเสียในปัจจุบัน ก็ย่อมได้ผลคือความสำเร็จในขั้นสูงต่อไปในอนาคต แม้ในการปฏิบัติธรรมสะสางกิเลส ถ้ามีเหตุคือฉันทะเป็นต้น บริบูรณ์ ก็ย่อมจะได้รับผลดีเป็นขั้นๆ ถ้ามีเหตุไม่บริบูรณ์ ก็ย่อมได้รับผลไม่ดี คือละกิเลสไม่ได้

อีกประการหนึ่ง กิจกรรมใดๆ จะสำเร็จมากน้อยเพียงใด หรือไม่สำเร็จ เพราะเหตุใด ตนเองจะต้องสอบสวน เปรียบเทียบด้วยตนเองเป็นดีที่สุด พระพุทธเจ้าตรัสเตือนไว้ว่า ปฏิบัติสมตตนา จงพิจารณาสอบสวนด้วยตนเอง

เมื่อบุคคลพิจารณาสอบสวนการกระทำของตนด้วยตน ก็ย่อมเข้าใจตนเอง สามารถปรับตนเอง ให้ถูกต้อง ทำงานให้ถูกต้อง ทั้งคดีโลกคดียุทธธรรม ก็ย่อมสำเร็จกิจตามวัตถุประสงค์ที่ไม่เหลือวิสัยทุกประการ^{๕๔}

๔.๑ วิมังสาในแนวทางการปฏิบัติสมาธิในแนวทางการปฏิบัติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงใคร่ครวญถึงแนวทางการปฏิบัติของพระองค์อยู่เสมอ กว่าการตรัสรู้ธรรมของพระองค์ จะเกิดขึ้นได้ทรงใช้พิจารณาญาณ ในการใคร่ครวญ ทำการทดลองอยู่ถึง ๖ ปี ในที่สุด ก็บรรลุพระสัมโพธิญาณ วิมังสานั้น ความหมายโดยสรุปไว้คือ "ทดลอง" ท่านได้ขยายความว่า "ทดลองในที่นี้ได้แก่ หมั่นใคร่ครวญ สอดส่องดูว่า วิธีการที่ทำไปนั้นมีอะไรขาดตกบกพร่องบ้าง รีบแก้ไข อย่างนั้นไม่ดีเปลี่ยนอย่างนี้ ลองดูใหม่ เช่น นั่งภาวนาในที่นอนมักจะง่วง ก็เปลี่ยนมานั่งเสียที่อื่น เป็นต้น"

วิมังสาในแนวทางการปฏิบัติ ได้ขยายความคำว่า วิมังสา ไว้ดังนี้ "วิมังสาแล้ว ตรวจตรา ปรับปรุงวิธีการ ปรับปรุงใจว่า ทำไมเราถึงนั่งแล้วไม่หยุด ทำไมเมื่อนานั่งดี วันนี้ทำไมนั่งไม่ดี หรือวันนี้ นั่งดีทำอย่างไรถึงจะดีตลอดไป หรือเราได้ยินได้ฟังคนนั้นเขาหยุด เขานั่ง เขามีความสุข เขาเข้าถึงดวงธรรมภายใน ทำอย่างไรเราถึงจะเข้าถึง เราตั้งเกินไป เราหย่อนเกินไปไหม วิมังสามันก็จะมาตอนนี้"

ธรรมทั้ง ๓ ประการข้างต้น คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ ต้องมีวิมังสาเป็นตัวช่วย เพราะถ้ามี ฉันทะ ไม่พอดี คือ หย่อนเกินไป ไม่ค่อยจะรักในการปฏิบัติธรรมเท่าที่ควร หรือมีฉันทะมากเกินไป จนกลายเป็นความอยาก การปฏิบัติจะผิดวิธี และไม่สำเร็จผล เช่นเดียวกันหากมีความเพียรย่อหย่อน ไม่ค่อยได้ทำ หรือมีความเพียรจัดเกินไปจนร่างกายบอบช้ำ การปฏิบัติจะสัมฤทธิ์ผลได้ยาก อีกประการหนึ่ง ถ้าหากทำไป

^{๕๔}วิมहा. (ไทย) ๑/๓๕/๓๐๗

เรื่อยๆ มีจิตตะ แต่ถ้าไม่ได้พัฒนาแนวทางการปฏิบัติ การปฏิบัติก็ไม่ก้าวหน้า

ท่านโสมณะเป็นพระสาวกผู้เลิศทางด้านการทำสมาธิ แต่ในช่วงต้น ท่านทำสมาธิเพียรจัดเกินไป จนร่างกายบอบช้ำ จึงไม่สามารถบรรลุธรรมได้ การปฏิบัติของท่านนั้น ว่ากันว่า ถึงขั้นเลือดตกยางออกกันทีเดียว มีเรื่องเล่าว่า ในช่วงต้นท่านได้ทำสมาธิเพียร ทั้งกลางวันและกลางคืน เป็นเหตุให้เกิดความง่วงอย่างมาก เมื่อเกิดความง่วงขึ้น ท่านจึงเริ่มเดินจงกรม และการเดินจงกรมของท่าน ก็เดินเท้าเปล่า เนื่องจากพระสมณันั้นไม่ใส่รองเท้า เป็นเหตุให้เท้าของท่านแตก เมื่อเท้าของท่านแตก จนเดินไม่ได้ ท่านก็ไม่ละความเพียรยังคงเดินต่อไปด้วยเท้า และในที่สุดก็ต้องคลาน สถานที่ที่ท่านทำสมาธิเพียรจนพื้นที่ ที่ทำความเพียรเป็นสีแดงด้วยเลือดของท่าน สถานที่นั้นเป็นเหมือนลานเชือดโค ท่านพิจารณาเห็นว่า ท่านทำความเพียรอย่างหนักประกอบด้วยฉันทะ วิริยะ จิตตะอย่างยิ่ง แต่ก็ไม่ทำให้ท่านบรรลุได้ ด้วย วิมังสาที่ยังไม่สมบูรณ์ของท่าน ท่านจึงคิดว่า สงสัยเรานั้นจะไม่มีบุญได้บรรลุเป็นแน่ เพราะเราถึงทำความเพียรอย่างนี้แล้ว ก็ยังไม่บรรลุ เกิดความท้อใจ จึงคิดสีกไปเป็นคฤหัสถ์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นด้วย พระมหากษัตริย์จึงทรงเสด็จมาเพื่อเป็นกัลยาณมิตรให้แก่ท่าน ด้วยการมาเติมวิมังสาให้สมบูรณ์ โดยใช้อุปัชฌาย์ของพิน ๓ สาย ดึงเนื้อเรื่อง ที่จะยกมาเป็นตัวอย่าง

ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบปริวิตกแห่งใจของท่านพระโสมณะด้วยพระทัย แล้วทรงหายตัวจากภูเขาคิชฌกูฏไปปรากฏตรงหน้าของท่านพระโสมณะที่ป่าสีตวัน ทรงประทับนั่งบนอาสนะที่ได้ปูแล้ว แม้ท่านพระโสมณะถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วได้นั่งอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสถามท่านพระโสมณะว่า "ดูก่อนโสมณะ ท่านหลีกออกเร้นอยู่ในที่ลับ เกิดปริวิตกแห่งใจอย่างนี้ หรือว่าสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเหล่าใดเหล่าหนึ่ง เป็นผู้ปรารถนาความเพียร เราก็เป็นผู้หนึ่งใน จำนวนสาวกเหล่านั้น ก็แต่ว่าจิตของเราจะไม่หลุดพ้นจากอาสวะ เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่น ก็โศกทรัพย์มีอยู่ในสกุลของเรา เราอาจเพื่อใช้สอยโศกทรัพย์และทำบุญได้ หรือมิฉะนั้น เราควรบอกรับคณิสสิกขา สีกมาเป็นคฤหัสถ์ ใช้สอยโศกทรัพย์และทำบุญดีกว่า"^{๕๕}

^{๕๕}วิมहा. (ไทย) ๑/๓๕/๓๑๕

ตารางที่ ๒.๑ แสดงสรุปการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (๒๕๔๔, หน้า ๓๙).	การที่เพียรพยายามแสวงหารักษาและครอบครองโภคทรัพย์ไว้นั้น ก็เพื่อจะใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและคนอื่นถ้าไม่ใช้ทรัพย์สมบัติให้เกิดคุณประโยชน์ แล้วการหาและการมีทรัพย์สมบัติก็ ปราศจากคุณค่าหาความหมายใดๆ มิได้
สมเด็จพระมหาธีรราชังคลาจารย์, (๒๕๕๑, หน้า ๑๔๔).	นักปฏิบัติไม่ว่าระดับใดต้องยึดถือเป็นกฎบังคับสำหรับการปฏิบัติ ถ้าทิ้งอิทธิบาท ๔ นี้ เสียแล้ว ไม่ว่าจะทำอะไรก็ไม่มีทางสำเร็จผล สมความปรารถนา แต่ถ้าท่านผู้ใดทรงการปฏิบัติตาม ในอิทธิบาท ๔ นี้แล้ว สมเด็จพระผู้มีพระภาคตรัสรับรองผลว่า ต้องสำเร็จสมความมุ่งหมาย ทุกประการ แม้ท่านหวังพระนิพพานในชาตินี้ก็หวังได้แน่นอน ใจความในอิทธิบาท ๔

สรุปได้ว่า "อิทธิบาท ๔" จึงมีความหมายกับคนรุ่นใหม่ที่ต้องการจะเดินทางไปไปสู่ความสำเร็จในชีวิตและการทำงานเพราะหากทำได้ตามกระบวนการแล้ว สังคมความรู้ ชุมชนความรู้ และ ปัจเจกชนความรู้คงอยู่ไม่ไกลเกินฝัน ประการสำคัญ "อิทธิบาท ๔" ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยวจาก หลักธรรมข้ออื่นๆ อันเป็นองค์รวมและเชื่อมโยงถึงกัน เพียงแต่อธิบายคนละบทบาทเท่านั้น สิ่งสำคัญ เรา ได้ใคร่ครวญในเรื่องเหล่านี้มาน้อยเพียงใด เพราะในโลกปัจจุบัน โลกที่สั่งสม อวิชชามากจนเกินล้น จึงกลายเป็นโลกที่ฉาบฉวยและวุ่นวายสูงสุด นั่นแปลว่าเราต้องฝึกฝนตนเองหลายเท่าตัวเพื่อจะเข้าใจและ เข้าถึงหลักธรรมที่ก่อกำเนิดการพัฒนาที่จุดเริ่มต้นของตนเองอย่างแท้จริง

๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสระบุรี

ตราประจำจังหวัดสระบุรี เป็นรูปพระมณฑป หมายถึง สถานที่อันเป็นที่เคารพบูชาสูงสุดของชาวจังหวัดสระบุรีและชาวไทยทั้งประเทศ เป็นรูปมณฑปครอบรอยพระพุทธรูปขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งอยู่ที่วัดพระพุทธรูปมหาวิหาร ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธรูป จังหวัดสระบุรี

ต้นไม้ประจำจังหวัดสระบุรี ต้นตะแบกนา

ดอกไม้ประจำจังหวัดสระบุรี ดอกสุพรรณิการ์

คำขวัญ ประจำจังหวัด

พระพุทธรูปสูงค่า เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ ฐานผลิตอุตสาหกรรม เกษตรนำล้ำแหล่งเที่ยว
หนึ่งเดียวกะหรี่ปั๊บนมดี ประเพณีตักบาตรดอกไม้งาม เหลืองอร่ามทุ่งทานตะวัน ลือลั่นเมืองชุมทาง

จังหวัดสระบุรี ตั้งอยู่ในบริเวณรอยต่อระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากร การท่องเที่ยว ที่สำคัญ ทางด้านพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งยังอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯสามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว และมีกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปในแต่ละฤดู ทำให้สามารถท่องเที่ยวได้ทั้งปี ปัจจุบันจึงมีนักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวที่สระบุรีกันมาก จังหวัดสระบุรีมีเนื้อที่ประมาณ ๓,๕๗๖.๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒,๒๓๕,๓๐๔ ไร่ จัดเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ อันดับที่ ๕๖ ของประเทศไทย สภาพพื้นที่โดยทั่วไปทางตอนเหนือ ตะวันออก และตอนกลางของจังหวัดเป็นป่า มีเนินเขาสลับที่ราบสูงเหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่ ส่วนทางตอนใต้และตะวันตกเป็นพื้นที่ราบเหมาะสำหรับการทำนา มีคลองที่สำคัญหลายสาย เช่น คลองรพีพัฒน์ คลองเริงราง คลองวิหารแดง และคลองเพรียว แต่มีแม่น้ำสำคัญที่นับเป็นเส้นเลือดใหญ่ของจังหวัดเพียงสายเดียวคือ แม่น้ำป่าสัก ไหลผ่านจังหวัดสระบุรี ความยาวประมาณ ๑๐๕ กิโลเมตร โดยผ่านท้องที่อำเภอมวกเหล็ก อำเภอแก่งคอย อำเภอเมืองฯ อำเภอเสาไห้ แล้วไปบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อาณาเขตจังหวัดสระบุรีมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

บริเวณที่เป็นจังหวัดสระบุรีในปัจจุบัน สันนิษฐานว่าเคยมีการตั้งชุมชนอยู่มากมายตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เนื่องจากพบเครื่องมือเครื่องใช้และภาพเขียนยุคก่อนประวัติศาสตร์ ที่อำเภอพระพุทธรูปและอำเภอเมืองสระบุรี นอกจากนี้ยังพบศิลปกรรมสมัยทวารวดี คือ ภาพสลักนูนต่ำบนถ้ำ ที่ถ้ำเขาวง อำเภอพระพุทธรูปด้วย เมืองสระบุรีคาดว่า ตั้งขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๐๙๒ ในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิแห่งกรุงศรีอยุธยา โดยพระองค์โปรดให้แบ่งพื้นที่เขตเมืองลพบุรีกับเมืองนครนายกบางส่วนมารวมกัน แล้วตั้งขึ้นเป็นเมืองสระบุรีเพื่อต้องการให้เป็นศูนย์ระดมพลในยามศึกสงคราม เนื่องจากเมืองมีทำเลที่ตั้งสะดวกต่อการเคลื่อนทัพขึ้นไปทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ

ตะวันออกเฉียงเหนือและยังคงเป็นเส้นทางที่พวกขอมเคยใช้เดินทางมาก่อนแล้วด้วย ในประวัติศาสตร์จึงปรากฏว่าเมืองสระบุรีมีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษาสงครามตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา สำหรับที่มาของชื่อเมืองนั้นอาจเป็นเพราะทำเลที่ตั้งของเมืองมีบึงอยู่ใกล้ๆ คือ บึงหนองโง้งเมื่อตั้งเมืองขึ้นจึงได้นำเอาคำว่า “สระ” (บึง) มารวมกับคำว่า “บุรี” (เมือง) ว่าเป็นชื่อเมือง “สระบุรี” ในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดทรงสร้างทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือผ่านมาทางจังหวัดสระบุรี เมื่อทางรถไฟเสร็จแล้วภายในจังหวัดสระบุรีจึงมีถนนเกิดขึ้นตามมาหลายสาย เช่น ถนนฝรั่งส่งกล้องจากท่าเรือถึงพระพุทธบาท เป็นถนนสายแรกที่สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๑๔๙ ถนนสายหนองโดนพระพุทธบาท และถนนพิชัยณรงค์สงคราม เป็นต้น ทำให้จังหวัดสระบุรีมีการคมนาคมที่สะดวกขึ้นและเจริญขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน^{๕๖}

สระบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ อำเภอ คือ อำเภอเมืองสระบุรี อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอหนองแซง อำเภอมวกเหล็ก อำเภอบ้านหมอ อำเภอพระพุทธบาท อำเภอเสาไห้ อำเภอหนองโดน อำเภอดอนพุด อำเภอวังม่วง และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ข้อมูลพื้นฐานทางประเพณีศาสนาของจังหวัดสระบุรี

๑. วัด มีจำนวน ๔๙๑ แห่ง
 - ๑.๑ มหานิกาย ๔๙๑ แห่ง
 - ๑.๒ พระอารามหลวง ๓ แห่ง
 - ๑.๓ มหานิกาย ๓ แห่ง
๒. วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
 - ๒.๑ มหานิกาย ๓๙๑ แห่ง
๓. วัดที่ไม่ได้รับวิสุงคามสีมา
 - ๓.๑ มหานิกาย ๑๐๐ แห่ง
 - ๓.๒ วัดร้าง
 - ๓.๓ มหานิกาย ๗๙ แห่ง
๔. วัดแหล่งท่องเที่ยว ๑๐ แห่ง
๕. วัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น ๑๓ วัด
๖. วัดพัฒนาตัวอย่าง ๒๗ วัด

^{๕๖} คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔), สระบุรี ๒๕๖๑

๗. อุทยานการศึกษาในวัด ๑๒ วัด
๘. สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ๑๒ แห่ง
- ๘.๑ มหานิกาย ๑๒ แห่ง
๙. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
- ๙.๑ มหานิกาย - แห่ง
๑๐. สำนักเรียนนักรธรรม-บาลี
๑. มหานิกาย ๒๖ แห่ง
๒. จำนวนพระภิกษุสามเณรมีจำนวน ๔,๐๙๒ รูป
- ๒.๑ มหานิกาย ๔,๐๙๒ รูป
- ๒.๒ พระภิกษุ ๔,๐๐๐ รูป
- ๒.๓ สามเณร ๙๒ รูป
- ๒.๗ พระสังฆาธิการ ในจังหวัดสระบุรี ๕๖๑ รูป
- ๒.๘ ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัด ๔ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
- ๒.๙ เจ้าคณะจังหวัด ๑ รูป
- ๓.๐ รองเจ้าคณะจังหวัด ๒ รูป
- ๓.๑ มหานิกาย ๒ รูป
- ๓.๒ เจ้าคณะอำเภอ ๑๓ รูป
- ๓.๓ มหานิกาย ๑๓ รูป
- ๓.๔ รองเจ้าคณะอำเภอ ๘ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
- ๓.๕ มหานิกาย ๘ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
- ๓.๖ เจ้าคณะตำบล ๙๑ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
- ๓.๗ เจ้าอาวาส ๓๙๐ รูป (เฉพาะมหานิกาย)
- ๔.๐ พระนักเทศน์ ๒๘ รูป
- ๔.๑ มหานิกาย ๒๘ รูป
- ๔.๒ พระบัณฑิตเผยแผ่ ๖ รูป
- ๔.๓ มหานิกาย ๖ รูป
- ๔.๔ พระปริยัติเทศก์ ๔ รูป
- ๔.๕ มหานิกาย ๔ รูป
- ๔.๖ พระธรรมทูต ๗๕ รูป
- ๔.๗ พระธรรมทูตฝ่ายบริหาร ๒๓ รูป
- ๔.๘ พระธรรมทูตฝ่ายปฏิบัติการ ๕๒ รูป

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระครูปลัดอาทิตย์ อดุลเวที^{๕๗} (ของดี) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวความคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า ทำการศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค ๒ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาลและหลังพุทธกาล รวมทั้งแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ที่สอดคล้องกับ หลักพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติมหาเถรสมาคม ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงใช้หลักการปกครองโดย สามัคคีธรรมเป็นที่ตั้ง ให้ความเสมอภาคในหมู่คณะ ทรงมอบหมายภาระหน้าที่ในการบริหารคณะสงฆ์ แก่พระสาวกให้เหมาะสมกับฐานะตำแหน่งหน้าที่ที่ยกย่องตามฐานะแต่พระพุทธรองค์ มิได้ทรงมอบความเป็นใหญ่ในการปกครองให้กับใคร ภายหลังพุทธกาลการบริหารปกครองคณะสงฆ์ยังยึดพระธรรมวินัย เป็นหลัก แต่มีรูปแบบการบริหารปกครองที่สอดคล้องกับของฝ่ายบ้านเมืองในยุคสมัยนั้นๆ ปัจจุบันนี้ การปกครองคณะสงฆ์ไทยนอกจากจะยึดหลักพระธรรมวินัยแล้ว ยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารคณะสงฆ์ให้เกิดความ เรียบร้อยดีงาม ส่งเสริมผลิตบุคลากรให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งเชิงรุกและเชิงรับจากวิสัยทัศน์และ แนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมดังกล่าว ทำให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๒ มีความพึงพอใจต่อแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ ดังนี้

๑. มีแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ผสมผสานแนวคิดที่เหมาะสมทั้งคตฺโลกและคตฺธรรม

๒. มีบุคลิกภาพและจริยวัตรที่น่าเลื่อมใส อ่อนน้อมถ่อมตน มีความเป็นผู้นำน่าเคารพยำเกรงของผู้ใต้บังคับบัญชา

๓. มีทีมงานที่เข้มแข็ง สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญของคณะสงฆ์ต่อไปดังนั้น การจัดรูปแบบองค์กรการปกครองคณะสงฆ์ที่มีลักษณะขยายใหญ่ขึ้นตามกฎหมายที่รัฐบาลร่างขึ้น ในหลายๆ ส่วน เป็นการประนีประนอมเพื่อลดความขัดแย้ง แต่ในหลักการบริหารองค์กรแล้วเป็นการทำให้ต้องมีการแสดงความรับผิดชอบ (Accountable) มากและไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

^{๕๗} พระครูปลัดอาทิตย์ อดุลเวที (ของดี), “การศึกษาแนวความคิดและวิธีการปกครองคณะ สงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต): ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค ๒”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๕๐.

พระมหาชริวิษณุานันท์ อริยมณีโก (ทิพย์มณี)^{๕๘} ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระราชธรรมโสภณในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล พระองค์ทรงใช้หลักการปกครองโดยสามัคคีธรรมเป็นที่ตั้ง ให้ความเสมอภาคในหมู่คณะ ทรงมอบหมายภาระหน้าที่ในการบริหารคณะสงฆ์แก่พระสาวกให้เหมาะสมกับฐานะตำแหน่งหน้าที่ที่ยกย่องตามฐานะ แต่ก็มีได้มอบหมายความเป็นใหญ่ในการปกครองให้กับใคร นอกจากพระธรรมวินัยที่ทรงบัญญัติไว้ การบริหารการปกครองคณะสงฆ์จึงยังยึดพระธรรมวินัยเป็นหลัก แต่มีรูปแบบการบริหารปกครองที่สอดคล้องกับฝ่ายบ้านเมืองในยุคสมัยนั้น ปัจจุบันการปกครองคณะสงฆ์ไทยนอกจากจะยึดหลักพระธรรมวินัยแล้ว ยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติมหาเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารงานคณะสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยดีงามในหมู่คณะสงฆ์ และ ป้องกันอันตรายจากภายนอกที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรคณะสงฆ์ ส่วนบทบาทของพระราชธรรมโสภณในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น ก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักพุทธธรรม เอื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัย อิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและมติมหาเถรสมาคม เป็นแนวทางส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัด ราชการและที่สำคัญคือ สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการปกครองคณะสงฆ์ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

พระมหาวรชัย กลิ่งโพธิ์^{๕๙} ได้วิจัยเรื่อง “การปกครองคณะสงฆ์ไทยตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔” ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานคณะสงฆ์ตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นการกรครองแบบ “สังฆสภา” แบ่งอำนาจในการบริหารงาน ออกเป็น ๓ ส่วน คือ สังฆสภา ทำหน้าที่นิติบัญญัติออกสังฆาณัติ, คณะสังฆมนตรี มีหน้าที่ในการบริหาร, คณะวินัยธร มีหน้าที่พิจารณาอธิกรณ์ ซึ่งแต่ละฝ่ายได้แบ่งหน้าที่ในการบริหารและรับผิดชอบ โดยตรง และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๔๘๔ มีสาเหตุจากข้อเรียกร้องของพระสงฆ์ให้แก้ไข พระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ เนื่องจากการบริหารการปกครองตาม พระราชบัญญัติ ร.ศ.๑๒๑ ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคกันของพระสงฆ์ทั้งสองนิกาย ทำให้เกิดการเรียกร้อง ประกอบกับกระแสความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕ มีส่วนส่งผลให้พระสงฆ์ตื่นตัว เพื่อให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับแรก จนนำไปสู่การบังคับใช้ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๔๘๔

^{๕๘} พระมหาชริวิษณุานันท์ อริยมณีโก (ทิพย์มณี), “บทบาทของพระราชธรรมโสภณในการ ปกครองคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์ดุฎฐิบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง, (บัณฑิตวิทยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๔๓.

^{๕๙} พระมหาวรชัย กลิ่งโพธิ์, “การปกครองคณะสงฆ์ไทยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุฎฐิบัณฑิต, (คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๔๒.

ภายหลังพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหภายในคณะสงฆ์ที่สั่งสมมาเป็นเวลานานได้ ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จึงถูกยกเลิกไป ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕

พระมหาภิณฺเฑ โตตสนาโม (มีสมบัติ)^{๖๐} ได้ศึกษาวิจัย “เรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์รูปแบบการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัย พบว่า

๑. แนวคิดทฤษฎีรูปแบบการปกครอง หมายถึง การกำหนดโครงสร้างของการปกครองของประเทศ มีรูปแบบ วิธีการ ของแต่ละประเทศนั้น แตกต่างกันไป ซึ่งในแต่ละประเทศจะเลือกนำไปใช้ตามแนวทางความเหมาะสมกับประเทศของตน ส่วนระบอบการปกครองถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมมนุษย์ เนื่องจากมีทั้ง กติกา ข้อกำหนด การใช้อำนาจทางการเมือง การ ปกครอง และข้อกฎระเบียบต่างๆ ที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมใน การดำเนินงานต่างๆ ทางการเมืองการปกครอง เพื่อควบคุมประเทศ หรือให้สังคมนั้นๆ ให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

๒. รูปแบบการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา คือ การนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าตามรูปแบบการปกครอง มีการปกครองอยู่ ๒ สมัย ได้แก่ ๑) รูปแบบการปกครองสมัยพุทธกาล และ ๒) รูปแบบการปกครองสมัยหลังพุทธกาล มาเป็นหลักการการปกครองที่นำไปใช้กับพระมหากษัตริย์ ผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ผู้ปกครอง ผู้นำประเทศ ผู้บริหารและหัวหน้าองค์กรทั้งหลาย ช่วยส่งเสริมการเมืองการปกครองของประเทศ ให้เกิดความสันติสุข

๓. ในเรื่องของรูปแบบการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาแบ่งได้คือ ๑) สมัยพุทธกาล คือ การมุ่งเน้นถึงหลักธรรมาธิปไตยตามรูปแบบการปกครองแนวพระพุทธศาสนา ใช้เป็นเครื่องมือในการปกครอง ๒) การปกครองหลังสมัยพุทธกาล คือส่วนหลักการของการปกครองของคณะสงฆ์นั้นมีพระธรรมวินัยเป็นหลักที่สำคัญ ซึ่งคณะสงฆ์จะต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดีภายใต้กรอบแห่งพระธรรมวินัย

มีผู้ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “วิวัฒนาการการปกครองคณะสงฆ์ไทย” ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์แต่ละสมัยคล้ายตามแบบอย่างก็ ปกครองบ้านเมืองในสมัยนั้นๆ การรับและการเลิกใช้รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์แต่ละครั้งล้วนเป็น ผลมาจากความริเริ่มและความพยายามของอำนาจรัฐ คณะสงฆ์มีสิทธิ์ใช้รูปแบบการปกครองตนเองที่ ไม่ขัดหรือแย้งกับระบอบการปกครองของฝ่ายอาณาจักรในยุคนั้นๆ ทั้งนี้เพราะมีพุทธพจน์สนับสนุน ทำที่ตั้งกล่าว และพระสงฆ์ต้องเคารพกฎหมายบ้านเมือง รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ที่คล้ายตาม รูปแบบการปกครองของฝ่ายบ้านเมืองนี้ปรากฏทั่วไปในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาการศึกษา พัฒนาการ

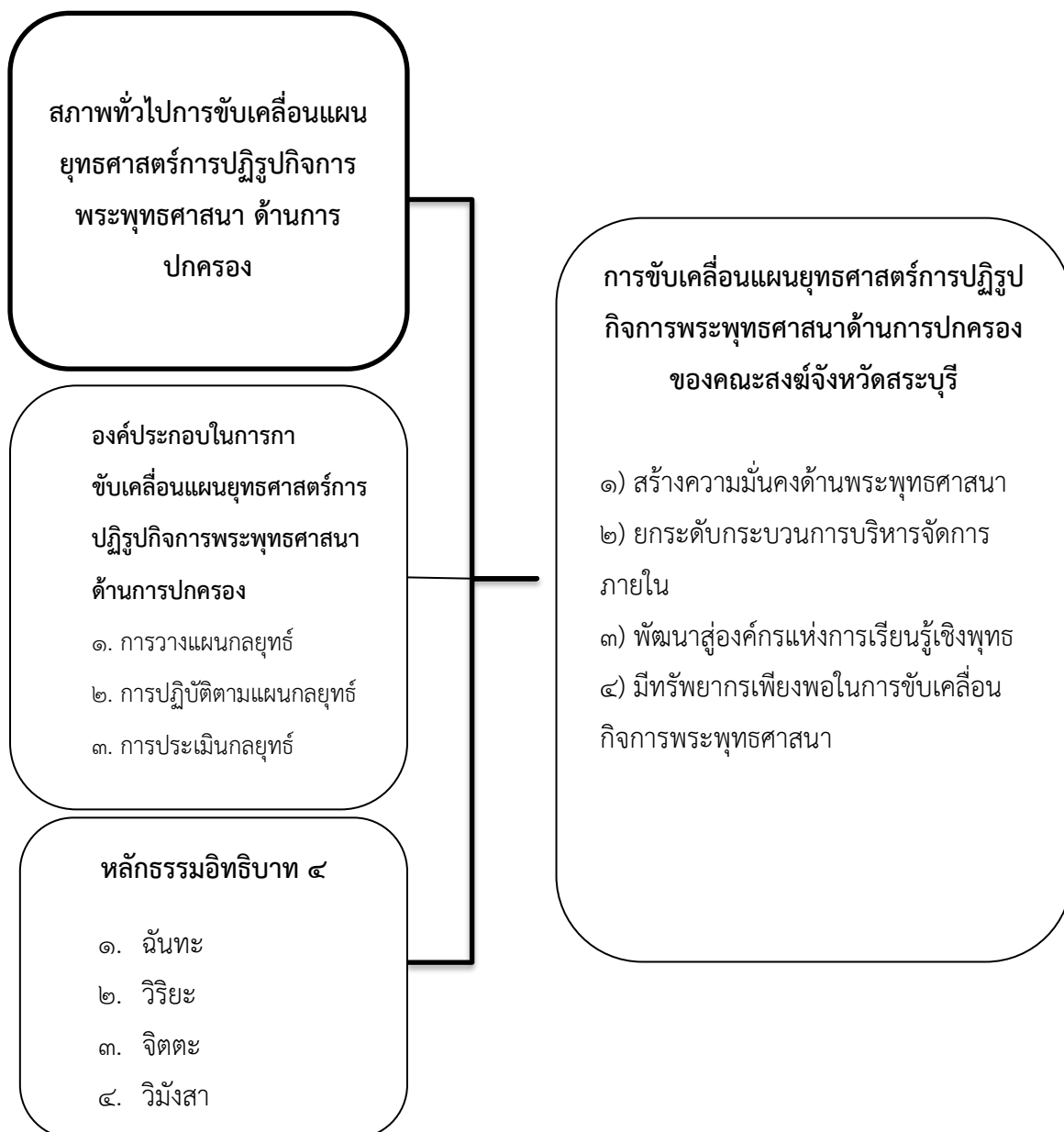
^{๖๐} พระมหาภิณฺเฑ โตตสนาโม (มีทรัพย์), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์รูปแบบการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๑๖๑.

ของระบอบการปกครองคณะสงฆ์ ตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงปัจจุบัน นอกจากจะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรแล้ว ยังช่วยให้เราเข้าใจรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันได้ชัดเจนขึ้น และได้วิจัยเรื่อง“บทบาทพระราชธรรม โสภณในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล พระองค์ ทรงใช้หลักการปกครองโดยสามัคคีธรรมเป็นที่ตั้ง ให้ความเสมอภาคในหมู่คณะ ทรงมอบหมาย ภาระหน้าที่ในการบริหารคณะสงฆ์แก่พระสาวกให้เหมาะสมกับฐานะตำแหน่งหน้าที่ที่ยกย่องตามฐานะ แต่ก็มีได้มอบหมายความเป็นใหญ่ในการปกครองให้กับใคร นอกจากพระธรรมวินัยที่ทรงบัญญัติไว้ การบริหารการปกครองคณะสงฆ์จึงยังยึดพระธรรมวินัยเป็นหลัก แต่มีรูปแบบการบริหารปกครองที่ สอดคล้องกับฝ่ายบ้านเมืองในยุคสมัยนั้น ปัจจุบันการปกครองคณะสงฆ์ไทยนอกจากจะยึดหลัก พระธรรมวินัยแล้ว ยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติมหาเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารงานคณะสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยดีงามในหมู่คณะสงฆ์และ ป้องกันอันตรายจากภายนอกที่จะเกิดขึ้นกับองค์คณะสงฆ์ ส่วนบทบาทของพระราชธรรม โสภณในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น ก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักพุทธธรรม เอื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัย อิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและมติมหาเถรสมาคม เป็นแนวทางส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัด ราชการและที่สำคัญคือ สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการปกครองคณะสงฆ์ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการปกครอง องค์ประกอบ คือ ๑) สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ๒) ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน ๓) พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ๔) มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา^{๖๑} และประกอบด้วยงาน ๓ ขั้นตอน คือ ๑. การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Formulation) ๒. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategic Implementation) และ ๓. การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation Control) สงเคราะห์ด้วยหลักธรรมที่จะนำมาเป็นหลักปฏิบัติให้สู่จุดมุ่งหมายจริง คือธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้ตามประสงค์ ๔ อย่าง คือ ๑) มีฉันทะ ความพอใจที่จะทำ ๒) วิริยะ ความเพียร ๓) จิตตะ ระลึกนึกถึงเอาใจใส่อยู่เสมอ ๔) วิมังสา มั่นทนทวนติตรองในสิ่งที่ทำนั้น ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

^{๖๑} วิจารณ์จรรย์ ด่านสวัสดิ์ ผศ.ดร., “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการ”, รายงานวิจัย, (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖

แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

๑. เชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่ม พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดสระบุรี ได้ประชากรประมาณ ๗๕๖ รูป และได้กำหนดขนาดตัวอย่างจากการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๑ การคำนวณหาขนาด/จำนวนตัวอย่างในที่สามารถรู้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๖๒ รูป โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ในการแจกแบบสอบถาม เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ใน ๔ ด้าน คือ ด้าน สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้านยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

^๑ Yamane Taro, *Statistics: An Introductory Analysis*, (Newyork: Haper and Row Publication, 1973), p. 42.

ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้านมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

๒. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ที่มีความสมบูรณ์ ดังนี้

๑.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย กลุ่มพระสังฆาธิการระดับผู้บริหาร ผู้บริหารข้าราชการ ผู้นำส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ/ปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๒ รูป/คน

๑.๒ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) พระสังฆาธิการระดับผู้ปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๑ รูปหรือคน เพื่อแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในบางประการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ที่มีความสมบูรณ์

๓.๒ ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆาธิการจังหวัดสระบุรี จำนวน ๗๕๖ รูป กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๖๒ รูป

กลุ่มตัวอย่าง มาจากการใช้สูตรสำเร็จรูป โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๖๒ รูป โดยการกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แสดงจำนวนประชากรและกลุ่ม ตัวอย่างตามตาราง ๓.๑ มีรายละเอียด ดังนี้

^๒ Tb: Yamane Taro, **Statistics: An Introductory Analysis**, (Newyork: Haper and Row Publication, 1973), p 42.

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่^๑ (Taro Yamane) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน ๐.๐๕

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย N= จำนวนประชากรทั้งหมด (ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย)

n= ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e= ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง 0.05)

ประชากรทั้งหมด ๗๕๖ รูป เมื่อแทนค่าในสูตรดังนี้คือ

$$n = \frac{756}{1+756(0.05)^2}$$

$$n = \frac{756}{2.89}$$

$$n = 262 \text{ รูป}$$

จากการใช้สูตรคำนวณของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีประชากรเป็นพระสังฆาธิการในสังกัดจังหวัดสระบุรี จำนวน ๗๕๖ รูปจึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๖๒ รูป จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบ่ง (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น ๑๓ กลุ่ม ตามสังกัดจำนวนอำเภอคณะสงฆ์ แล้วจึงแบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ๒๖๒ รูป

^๑ LOC: cit Yamane Taro, **Statistics: An Introductory Analysis**, (Newyork: Haper and Row Publication, 1973), p 42.

ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	อำเภอ	ประชากร(รูป)	กลุ่มตัวอย่าง
๑.	เมือง (สระบุรี)	๗๘	๒๗
๒.	แก่งคอย	๑๒๓	๔๓
๓.	หนองแค	๑๐๕	๓๖
๔.	พระพุทธบาท	๙๔	๓๓
๕.	บ้านหมอ	๔๔	๑๕
๖.	วิหารแดง	๔๑	๑๔
๗.	เสาไห้	๖๕	๒๓
๘.	หนองแซง	๓๘	๑๓
๙.	หนองโดน	๓๐	๑๐
๑๐.	มวกเหล็ก	๔๖	๑๖
๑๑.	ดอนพุด	๑๘	๖
๑๒.	วังม่วง	๓๒	๑๑
๑๓.	เฉลิมพระเกียรติ	๔๒	๑๕
รวม ๑๓ อำเภอ		๗๕๖	๒๖๒

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informant)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informant) แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

แบบสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี จากผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ พระมหาเถระ ผู้นำองค์กร ผู้นำการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๒ รูป/คน

กลุ่มที่ ๑ พระสังฆาธิการผู้บริหารผู้ปกครอง

๑. พระธรรมปิฎก (ชวลิต อภิวิฑฒโน ป.ธ.๙) เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี
๒. พระวิสิฐคุณาภรณ์ (อาทิตย์ สิริวิฑฒโน) รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี
๓. พระวิสุทธิโสภณ (ประโยชน์ สุขุมมาโล ป.ธ.๗) เจ้าคณะอำเภอเสาไห้
๔. พระครูศรีวรกัจจารักษ์ (พิทักษ์ ธีรนาโถ ป.ธ.๖) เจ้าคณะอำเภอมวกเหล็ก
๕. พระครูสุนันทกิจโกศล, ดร. (สุวัฒน์ สุขวิฑฒโน) เจ้าคณะอำเภอดอนพุด

กลุ่มที่ ๒ ผู้บริหาร ข้าราชการ

๖. นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี
๗. นายสรณต ฌ ศรีโต ดำรงตำแหน่งนายอำเภอเสาไห้
๘. นายองอาจ วงษ์ประยูร ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๓
๙. นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๑
๑๐. นายอิทธิเดช คูลี ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนเสาไห้ “วิมลวิทยานุกูล”
๑๑. นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระท้อน “กิตติวุฒิวินยา”
๑๒. นายมนัส บุญน้อม ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกูล”

กลุ่มที่ ๓ ผู้นำส่วนท้องถิ่น

๑๓. นายสาธิต แสนยพันธ์ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้
๑๔. นายสกุล ธงชัย ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง
๑๕. นางหัส แสนยพันธ์ ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลสวนดอกไม้
๑๖. นางวนิดา ดำรงไชย ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลม่วงงาม
๑๗. นายอุตติกร อินทรวีเชียร ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลบ้านยาง

กลุ่มที่ ๔ นักวิชาการ/ปราชญ์ชาวบ้าน

๑๘. นางสาวพัชรา สุคันธี ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี
๑๙. นางชนิษฐา คำจันทร์แก้ว ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สระบุรี
๒๐. นางปนัดดา สายคำมี ดำรงตำแหน่งนักวิชาการชำนาญการพิเศษจังหวัดสระบุรี
๒๑. นายจีระพันธ์ ขุนทอง ดำรงตำแหน่งนักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษจังหวัด สระบุรี
๒๒. นายภาณุ เจริญจิตร ดำรงตำแหน่งปราชญ์ชาวบ้าน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) อันประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ พระมหาเถระ ผู้นำองค์กรในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี จำนวน ๑๔ รูป/คน เพื่อยืนยันแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ พระสังฆาธิการระดับผู้บริหาร

๑. พระเทพวิสุทธิโสภณ ดร. รักษาการเจ้าคณะภาค ๒ เจ้าอาวาสวัดราชคฤห์ กรุงเทพมหานคร
๒. พระครูพิศิษฐ์ประษานาถ รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา เจ้าอาวาสวัดอินทาราม
๓. พระครูพิพิธปริยัติกิจ, เจ้าคณะตำบลเขาวง จังหวัดสระบุรี
๔. พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ. ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตร มจร.

กลุ่มที่ ๒ นักวิชาการ

๕. พระครูวิโรจน์อินทคุณ, ดร. เจ้าคณะตำบลพลี จังหวัดจันทบุรี
๖. นายวิลักษณ์ โพธิ์ใบ สมาชิกสภาจังหวัดสระบุรี เขตเสนาไห้
๗. นายภานุ เจริญจิตร์ ผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดสระบุรี

กลุ่มที่ ๓ ผู้เชี่ยวชาญ

๘. พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
๙. ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
๑๐. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ
๑๑. ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการพัฒน

ธุรกิจและทุนมนุษย์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยมีขั้นตอน และการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เอกสารและงาน

กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) ศึกษาหลักการ และทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” จากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาคุศลินีพันธ์

๔) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข

๕) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดสอบใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ดำเนินการวิจัย เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๖) สร้างเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไข

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถาม (Questionnaire Research) และแบบสัมภาษณ์ (Quantitative Research) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” โดยกำหนดคำตอบให้เลือกตอบเพื่อแสดงผลเชิงปริมาณ แบบสอบถามจะถูกส่งให้ผู้ตอบโดยตรง เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย ๔ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ, อายุ, การศึกษา, ประสบการณ์ทำงาน/ปฏิบัติหน้าที่, ซึ่งเป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามกำหนดให้ตอบกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี โดยแบ่งเป็น ๒ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน ๓๐ ชุด ประกอบด้วย ดังนี้

รวมทั้งหมด ๒๒ ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นระดับความคิดเห็น ดังนี้

๕ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
อยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
อยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ ความหมายมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ ความหมาย มาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ ความหมาย ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ ความหมาย น้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ ความหมาย น้อยที่สุด

ส่วนที่ ๓ แนวทางและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การ
ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open
Ended) ประกอบด้วยปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การ
ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

ส่วนที่ ๔ แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้เก็บข้อมูล โดยแบบ
โครงสร้าง (Structure Interview) ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการ
พระพุทธศาสนา เพื่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์
จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีลักษณะสาระสำคัญ ประกอบด้วย แนวทาง และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
กับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนแผน
ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ในจังหวัดสระบุรี

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้
สร้างไว้

๒) หากความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำเสนอแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานละ
กกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาปรับปรุง
แก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน

(๑) รศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

รองคณะบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ

(๒) พระมหากฤษฏา กิตติโสภโณ,

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

(๓) พระครูศรีอรรถศาสตร์, ดร.	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
(๔) พระครูโกศลธรรมมานุสิฐ, ดร.	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
(๕) อาจารย์ ดร. กาญจนา คำจตุติ	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านสำคัญเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม และรูปแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุสงค์ รายชื่อ (Index of item-Objective Congruent : IOC) หากข้อใดที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า ๐.๐๕ และพบและพบว่าบางข้อใช้ภาษาไม่เหมาะสม จึงได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมีใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด

๔) นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศึกษานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) ในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) หลังจากแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) การเก็บรวบรวมเก็บเอกสารข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือบทความแห่งความวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์และพระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอื่นๆ และการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ส่วนตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสัมภาษณ์

๒) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยให้แนบแบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนประชากรที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

๓) ผู้วิจัยแจ้งหลักและเหตุผล เพื่อเป็นกรณีการศึกษาเท่านั้น เพื่อให้ทราบว่าในการตอบแบบสัมภาษณ์จะไม่มีผลต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์แต่อย่างใด ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ คำตอบที่จะได้เป็นความลับ และนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

๔) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวน ๕ ท่าน เป็นผู้ตรวจเครื่องมือการวิจัยว่ามีความเที่ยงตรง และสามารถใช้ในการเก็บข้อมูลได้หรือไม่

๕) ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีนิพนธ์บัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธเพื่อขออนุญาต ละขอความร่วมมือถึงเจ้าคณะปกครองท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ที่จะเข้าไปแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

๖) ผู้วิจัยเดินทางไปประสานงานกับกลุ่มประชากร ที่เป็นเป้าหมายโดยกำหนดวันที่จะขอเข้าไปแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ด้วยตนเอง

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการจำแนกตามประเด็นที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้ คือ

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของการบริหารการพัฒนาวัด เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาในจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย เพศ,อายุ,การศึกษา พรรณนาสถิติความเห็นของกลุ่มตัวอย่างอธิบาย โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage : %) ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) สำหรับข้อมูลคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดแล้วจัดกลุ่มเนื้อหาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในแบบสอบถามจึงวิเคราะห์ด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage : %)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจำแนกข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นทำการสังเคราะห์ให้สอดคล้องกับหัวข้อการวิจัย ทำการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบด้วยบริบท (Context Content Analysis) ดังต่อไปนี้

๑) จัดหมวดหมู่จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

๒) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ที่แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารพัฒนาวัด โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ประกอบด้วยบริบท (Context Analysis Technique)

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลมาตราส่วนประเมินค่า นำเสนอรูปแบบของตารางประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

๓) ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๔) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับสาระสำคัญของการวิจัย จำนวน ๒๒ คน แล้ววิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนเป็นแบบ

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา วิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้คือ ๑) เพื่อศึกษาการสภาพทั่วไปในขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ๒) เพื่อศึกษาองค์ประกอบในขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี และ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒๒ รูปหรือคน แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) พระสังฆาธิการ (ปกครอง) ๒) สายการปกครอง (ข้าราชการ) ๓) ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ส่วนท้องถิ่น ๔) ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง/ประชาชนชาวบ้านโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและสนทนากลุ่มเฉพาะของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๔ รูปหรือคน โดยแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสังฆาธิการ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ในจังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๖๒ รูป ใช้การวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมค่าสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น ๕ ตอนตามลำดับ มีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปในขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๔.๒ ผลการศึกษาองค์ประกอบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๔.๓ การนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๔.๔ ผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

๔.๕ องค์ความรู้

๔.๕.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

๔.๑ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๒ รูปหรือคน แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑) พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะผู้ปกครองจังหวัดสระบุรี ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ จำนวน ๕ รูป ๒) ผู้บริหารการปกครอง (ข้าราชการ) นักการเมือง จำนวน ๗ คน ๓) ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ส่วนท้องถิ่น จำนวน ๕ คน ๔) ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง/ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๕ คน ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์เป็นทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ของคณะสงฆ์ ที่เป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของคณะสงฆ์ที่ได้ทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์ที่ระดมสมองร่วมกันจะเป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่คณะสงฆ์ประสงค์จะไปให้ถึง โดยวิสัยทัศน์ที่มีจะต้องมีการถอดแบบออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดผลการปฏิบัติได้ ซึ่งคณะสงฆ์สามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบการคิดในการประเมินผลงานประจำปี รวมทั้งยังสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน ดังนั้นการพัฒนาคณะสงฆ์จะต้องมีความเข้าใจในองค์กรของตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งกรณีที่เข้าใจธรรมชาติของตนเองและองค์กรอย่างชัดเจนว่าขณะนี้องค์กรเราเป็นอย่างไร ต้องการที่จะดำเนินการไปในแนวทางใด รวมทั้งเข้าใจว่าทำเพื่อใคร องค์กรก็จะสามารถกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลได้ จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๑.๑ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการสร้างคามมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

ประเด็นคำถาม ท่านคิดว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ความมั่นคงทางศาสนาจำเป็นที่จะต้อง มีรูปแบบบรรทัดฐาน ข้อปฏิบัติกฎระเบียบ กติกา ข้อบังคับ ทั้งพระธรรมวินัย และกฎหมายบ้านเมือง รวมทั้งด้าน การปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี พบว่า

(๑) เยาวชนขาดการนำพาเข้าวัดโดยผู้ปกครอง มีแต่สถานศึกษานำพาร่วมกิจกรรม สวดมนต์ จิตอาสาร่วมพัฒนาวัด^๑

(๒) เนื่องด้วยความมั่นคงในปัจจุบันสังคมโลกมีการแข่งขัน เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม^๒

(๓) จึงเป็นเหตุให้ปัจจุบันสังคมโลกมีการแข่งขันเนื่องจากบริบททางสังคมเปลี่ยนไปมีผล ทำให้เกิดปัญหาขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ส่งผลกระทบต่อคนในสังคม ทำให้พยายามดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด ต่างคนต่างความคิดด้วยการเห็นแก่ตัวและสร้างความขัดแย้ง อีกทั้งปัญหาอาชญากรรมในสังคมเพิ่มมากขึ้น^๓

(๔) การกล่อมเกลาเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จึงควรเริ่มจากสถาบันครอบครัว พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ให้มีการดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน สร้างการเรียนรู้ พากุศล หลานเข้าวัดฟังธรรมในวัดสำคัญของพุทธศาสนา จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจหลักพระพุทธศาสนา อย่างถ่องแท้^๔

(๕) เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนเสพลือพระสงฆ์ในแง่ทางลบ^๕

(๖) การมีข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในทางสื่อที่ไม่เหมาะสมถ้าเป็นปัญหาในด้านความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ประการหนึ่ง รวมถึงการมีแนวทางการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ผิดไปด้วย^๖

(๗) พุทธศาสนิกชนอาจขาดความศรัทธา และใส่ใจในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา น้อยลง^๗

(๘) ชาวพุทธโดยมากยังขาดศรัทธาในองค์กรสงฆ์ ด้วยข่าวสารจากสื่อที่แสดงที่แสดง พฤติกรรมไม่เหมาะสมแก่สมณเพศ^๘

^๑ สัมภาษณ์ พระธรรมปิฎก, เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๒ กันยายน ๒๕๖๒

^๒ สัมภาษณ์ นางหัส แสนยนันท์, กำนันตำบลสวนดอกไม้, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

^๓ สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยนันท์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^๔ สัมภาษณ์ นายสกุศล รัชชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

^๕ สัมภาษณ์ พระครูศรีวรวิจิตรจารย์, เจ้าคณะอำเภอท่าวุ้ง, ๕ กันยายน ๒๕๖๒

^๖ สัมภาษณ์ นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ, รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^๗ สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า, “ยอดวิทยานุกูล” ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^๘ สัมภาษณ์ นายอิทธิเดช คุลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนเส้าให้วิมลวิทยานุกูล, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

(๙) ขาดการประชาสัมพันธ์ การเข้าถึงข้อมูล การมีเครือข่าย^๙

(๑๐) ในการบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ต้องมีการตรวจสอบประวัติของคนที่จะมาบวช^{๑๐}

(๑๑) เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ คติธรรม กระบวนการ การสืบทอด^{๑๑}

ตารางที่ ๔.๑ สรุปประเด็นและแสดงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	จำนวน (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	มีการแต่งตั้งพระสังฆาธิการเพื่อแบ่งเบาภาระด้านการบริหารการปกครองในบางเรื่อง มีการทำงานร่วมกับคณะสงฆ์ เพื่อดำเนินการด้านอื่น ๆ ให้เรียบร้อยรวมถึงมีการแบ่งภาระงานภายในวัดตามความเหมาะสมกับคนในวัด	๔	๗,๘,๑๐,๑๑
๒	พระสังฆาธิการบางรูปมีความรู้ความสามารถในการบริหารการปกครอง ทำให้คณะสงฆ์มีความเป็นระเบียบ อยู่ในข้อบังคับในการปฏิบัติตนและการอยู่ร่วมกัน บางครั้งผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทำให้สามารถจัดการปัญหาได้	๒	๙,๑๐

สรุปได้ว่า สภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยพระสังฆาธิการต้องมีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม กฎระเบียบของคณะ

^๙ สัมภาษณ์ นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระท้อน, “กิตติภูมิวิทยา”, ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระครูนนทกิจโกศล, เจ้าคณะอำเภอตอนพุด, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายสรณต ฌ ศรีโต, นายอำเภอเสาไห้, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

สงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย โดยพระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลงล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ้าง โดยพระสังฆาธิการจะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน ชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลักเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

ปัญหา ส่วนใหญ่เกิดจากพระสังฆาธิการไม่เอาใจใส่ในการบริหารตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการชี้แจงกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน ไม่มีการว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ที่พักอาศัยอยู่ในวัดเมื่อมีการทำผิดพระธรรมวินัย กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ หรือการทำผิดกฎหมายบ้านเมือง พระสังฆาธิการบางวัดปกครองแบบนายปกครองบ้าง ยึดตนเองเป็นใหญ่ฝ่ายเดียว ไม่คำนึงถึงเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเป็นผู้ทำผิดเสียเอง เช่น ไม่กวดขันตรวจสอบ เข้มงวดกับผู้ที่เข้ามาบวช ทำการงานบัญชีเรื่องทรัพย์สินไม่ได้ และการยกยอกนำเงินไปใช้ การลักขโมยของ การลักลอบเสพยาเสพติด ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารปกครอง ทำให้ไม่มีกฎระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติตนและการอยู่ร่วมกันภายในสังคม บางครั้งผู้ได้บังคับบัญชาเกิดการกระทำความผิดทำให้ไม่สามารถจัดการปัญหาได้ ทำให้ไม่สามารถบริหารให้เป็นไปตามเป้าหมายของคณะสงฆ์ กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนาด้านปกครองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พระสังฆาธิการ ผู้ปกครองผู้ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามพระวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ให้เป็นไปตามสายการบังคับบัญชาของคณะสงฆ์ หากมีใครทำผิดก็ควรมีการว่ากล่าวตักเตือนแนะนำ ให้โอกาสในการปรับปรุงตัว แต่หากไม่เชื่อฟังก็ควรมีการลงโทษตามความผิด แต่หากทำผิดกฎหมายก็ควรให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นผู้ดำเนินการ หากใครทำดีก็ควรมีการยกย่องชมเชย รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการว่ากล่าวตักเตือนเพื่อสั่งสอนกันได้ โดยยึดหลักตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดคณะสงฆ์และมหาเถรสมาคมกฎหมายบ้านเมือง เพื่อให้ถูกต้องตามหลักพระวินัย และกฎระเบียบต่างๆ และในการจัดกิจกรรมต่างๆ พระสังฆาธิการควรศึกษาบริบทของทางบ้านเมือง หากมีปัญหาเกิดขึ้นต้องเป็นผู้เข้ามาชี้แจง

รายละเอียดและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างยุติธรรมและเสมอภาค เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับผู้เกี่ยวข้องทั้งทางรัฐและผู้เกี่ยวข้อง

ในทางพระพุทธศาสนาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือวัฒนธรรมตามยุคและสมัยให้เหมาะสมและในการบวชของพระต้องมีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด และมีกำหนดข้อระเบียบชัดเจน ควรมีการกำกับดูแลของผู้ใต้ปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มงวด เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ควรมีนำหลักธรรมที่แสดงถึงคำสอนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ ที่แสดงถึงพระที่แท้ให้ชาวพุทธโดยมากเข้าใจ โดยหาสิ่งจูงใจ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ แปลกใหม่ มาใช้ในการสร้างศรัทธา มีการปลูกจิตสำนึก ให้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้น มีการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือการลงมือปฏิบัติตามหลังคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นหรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ในขณะที่การที่ท่านพระชั้นผู้ใหญ่จะให้ธรรมะขยายธรรมแก่อุบาสก อุบาสิกาฟัง ให้คิดถึงผลสะท้อนให้อุบาสกบางท่านนำไปชมภิกษุ เพราะขาดวิจารณญาณ ดังนั้นพระสงฆ์ควรมีการปลูกฝังและสร้างศรัทธาให้กับอุบาสก อุบาสิกาเข้าใจถึงกิจกรรมของพุทธศาสนาในวันสำคัญๆทางพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการสร้างเครือข่าย และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้องค์กรต่างๆ มามีส่วนร่วมในการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการสร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี จะต้องประกอบไปด้วยการกล่อมเกลாத่างสังคมที่ควรเริ่มต้นจากครอบครัว คณะสงฆ์เองก็ควรใช้เทคโนโลยีเพื่อก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ทางการปกครองด้วยการสร้างเครือข่ายบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของพุทธศาสนิกชน รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการประชาสัมพันธ์ การเข้าถึงข้อมูลทางพระพุทธศาสนา

๔.๑.๒ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปในการในขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

ประเด็นคำถาม ท่านคิดว่า กระบวนการบริหารจัดการภายใน เป็นระบบและกลไกที่สำคัญที่สุดในการสังเคราะห์ วิเคราะห์ ขับเคลื่อน และควบคุมให้ปัจจัยต่างๆ ที่เป็นทรัพยากรสำหรับการจัดการขับเคลื่อนไปได้โดยมีประสิทธิภาพ จนบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรต้องการ จากการรวบรวมข้อมูลการวิจัย และการสังเคราะห์ข้อมูล พบว่าการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ประสบประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

(๑) บุคลากรของคณะสงฆ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีอายุมาก โดยที่บวชอยู่อายุประมาณ ๒๕-๔๐ ปี มีจำนวนน้อยมาก จึงเกิดอุปสรรคที่จะเรียนรู้กระบวนการทางเทคโนโลยี^{๑๒}

(๒) ยังขาดแคลนพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ในพระธรรมวินัยอย่างทั่วถึงน้อย จึงขาดแคลนที่จะสามารถปกครอง และแนะนำสั่งสอนประชาชนและกลุ่มนักเรียนให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้^{๑๓}

(๓) ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้เทคโนโลยีสื่อต่าง ๆ^{๑๔}

(๔) เนื่องจากพระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่ทันต่อบ้านเมืองที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว^{๑๕}

(๕) จึงไม่สามารถถ่ายทอดธรรมะที่ง่ายต่อการเข้าใจของพุทธศาสนิกชน กล่าวคือชาวพุทธไม่เข้าใจหลักธรรมที่เป็นภาษาบาลี เป็นศัพท์ที่ฟังแล้วเข้าใจยาก^{๑๖}

(๖) การพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยี หากไม่ระวังจะเป็นภาพลบต่อองค์กรมากกว่าเชิงบวก และอยู่ในสถานะที่ไม่เหมาะสม จึงควรมีการบริหารจัดการที่ดี^{๑๗}

(๗) โดยควรต้องเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับทางปัญญาให้กับประชาชนให้มีความรู้ และความเข้าใจทางพระพุทธศาสนาอย่างมีระบบ^{๑๘}

(๘) รวมไปถึงการจัดกิจกรรมและชักชวนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ สร้างปลูกจิตสำนึก โดยเฉพาะเยาวชนให้รักและศรัทธาในกิจกรรม^{๑๙}

(๙) ทางพระพุทธศาสนาในด้านการปกครองคณะสงฆ์นั้น ผู้ปกครองคณะสงฆ์ต้องใช้มาตรฐานในการปกครองเป็นแนวทางเดียวกัน^{๒๐}

(๑๐) การกำหนดแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการภายในที่ไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด^{๒๑}

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระวิสิฐ์คณาภรณ์, รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยพันธ์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายสกุล รัชชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระครูศรีวรรกิจจักษ์, เจ้าคณะอำเภอหมวกเหล็ก, ๕ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายอิทธิเดช คุลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนเส้าไห้ววิทยาลัยอนุกุล, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๗} สัมภาษณ์ นางชนิษฐา คำจันทร์แก้ว, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายอรรถดิกร อินทรวีเชียร, กำนันตำบลบ้านยาง, ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายภาณุ เจริญจิตร, ประชาชนชาวบ้าน, ๒ กันยายน ๒๕๖๒

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ, รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางปนัดดา สายคำมี, นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

(๑๑) พระต้องมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน ฟังพวอาศัยกัน มีน้ำใจให้แก่กัน ภาศีเครือขายยังไม่เข้มแข็ง และเพียงพอและสร้างผลงานให้เป็นรูปธรรมให้ชาวบ้านได้เชื่อถือ^{๒๒}

ตารางที่ ๔.๒ สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	คณะสงฆ์ต้องจัดระบบการพัฒนาบุคลากรทางพระพุทธศาสนาให้รู้เท่าทันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี รวมทั้งผู้นำต้องจัดระบบและกลไกด้วยการสร้างกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาองค์กร โดยพิจารณาจากสภาพทั่วไปทางการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ในระดับประเทศเพื่อนำมาพัฒนาให้สอดคล้องกันทั่วประเทศ	๑๐	๑,๓,๔,๕,๖, ๗,๘,๙,๑๑,

สรุปได้ว่า สภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในของการจัดการด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีนั้น พระสังฆาธิการต้องมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดการศึกษาหลักสูตรนักธรรมและบาลีสำหรับพระสงฆ์และสามเณร ทั้งที่จัดภายในวัดหรือนำมารวมกันจัดในวัดใดวัดหนึ่ง และมีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเจ้าอาวาสจะเป็นผู้ดูแลอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และหนังสือเรียน เพื่อให้พระสงฆ์และสามเณรได้รับโอกาสและความสะดวกในการศึกษาหาความรู้ นอกจากนี้แล้วเจ้าอาวาสยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บังคับบัญชาได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษาของพระภิกษุสามเณรและเพื่อผลิตบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนการจัดการศึกษาสำหรับคฤหัสถ์นั้น มีการจัดสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษาและจัดการศึกษา

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกูล” ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

ระดับอุดมศึกษาขึ้นในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีพระสังฆาธิการเป็นผู้อุปถัมภ์ การจัดการศึกษาสำหรับนักธรรมและบาลีมีการจัดสอบปีละหนึ่งครั้งโดยแม่กองสนามหลวง ส่วนการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีการเรียนการสอน และการสอบวัดผลตามมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป

ปัญหา บุคลากรพระภิกษุ สามเณร ภายในวัดที่อยู่ในปกครองมีจำนวนลดลง ทำให้การสนับสนุน นำแนวทางไปดำเนินการได้ไม่เต็มที่ตามต้องการบุคลากรส่วนวัดที่มีอยู่มีอายุมาก ที่จะบวชอยู่ประมาณอายุ ๒๕-๔๐ ปี มีน้อยมาก ยากที่จะเรียนรู้กระบวนการทางเทคโนโลยี ๑. พระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่ทันต่อบ้านเมืองที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ๒. พระต้องมีส่วนร่วมกับชุมชน ฟังพาอาศัยกัน มีน้ำใจให้แก่กัน และเป็นรูปธรรมให้ชาวบ้านได้เชื่อถือ ในด้านการปกครองคณะสงฆ์นั้น ผู้ปกครองคณะสงฆ์ต้องใช้มาตรฐานในการปกครองเป็นแนวทางเดียวกัน ภายในวัด-เริ่มที่เจ้าอาวาส ขาดการประสานงาน ถึง บวร ภาศิเครือข่ายยังไม่เข้มแข็ง และเพียงพอ ยังขาดแคลนพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ในพระธรรมวินัยอย่างทั่วถึงน้อย จึงขาดแคลนที่จะสามารถปกครอง และแนะนำสั่งสอนประชาชนและกลุ่มนักเรียนให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้, ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้เทคโนโลยี สื่อต่างๆ สภาพการจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางปัญหาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ถ้าหากว่าสังฆาธิการยกคนนั้นชมพระผู้น้อย โดยการปกครองไม่มีหลักการพัฒนาองค์กร ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน อุปสรรค โอกาส การพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีหากไม่ระวังจะเป็นภาพลบต่อองค์กรมากกว่าเชิงบวกและอยู่ในสถานะที่ไม่เหมาะสม ควรมีการบริหารจัดการที่ดี การกำหนดแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการภายในที่ไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ ควรที่จะมีกลุ่มเป้าหมายที่มีพระสงฆ์และสามเณรโดยพอประมาณที่จะทำให้ง่ายทอด แนะนำในการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้ควรต้องอาศัยความร่วมมือจากภาศิเครือข่าย โดยให้ญาติโยมมีส่วนร่วมช่วย จะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้เป็นอย่างดี ๑.ต้องมีการอบรมให้ความรู้แก่พระหรือองค์กรให้ทันต่อบ้านเมืองและยุคสมัยที่ปรับเปลี่ยนไป ๒.กรณีชุมชนมีกิจกรรมบางอย่างวัดหรือพระต้องมาร่วมกับชุมชนหรือโรงเรียน อาจนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้วย, ประสานงานเข้าร่วมเครือข่ายกับ บวร. สร้างความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา สร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาศิเครือข่าย เช่น หาผู้นำที่พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาสูง ควรมีการฝึกอบรมหรือมีการเรียนรู้ชั้นเรียนเกี่ยวกับพระพุทธานาจจะมีการให้พระภิกษุสามเณรที่มีความรู้มาช่วยสอนให้เกิดความเข้าใจในพระธรรม เพราะน้อยมากที่นักเรียนจะเข้าใจในธรรมที่สอนอย่างเข้าใจ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ในการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อโซเชียลต่างๆ เพื่อใช้ในการติดต่อกับระบบราชการ

แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารด้วยระบบคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ปกครองทุกระดับต้องเรียนรู้ปัจจัยต่างๆ คือ ต้องเรียนรู้ปัจจัยภายนอกปัจจัยภายใน โอกาส อุปสรรค ต้องปกครองทุกระดับ และพระสังฆาธิการต้องเรียนรู้ และปฏิบัติได้เจริญแน่น จัดหลักสูตรอบรมให้ความรู้กับพระสังฆาธิการ แผนยุทธศาสตร์ต้องกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายให้ชัดเจน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยบุคลากรมีส่วนร่วม สามารถกำหนดเป็นแนวทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดกิจกรรมและชักชวนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ สร้างปลูกจิตสำนึกโดยเฉพาะเยาวชนให้รักและศรัทธาในกิจกรรม

๔.๑.๓ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปในการในขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

การพัฒนาองค์กรด้วยการพัฒนาการเรียนรู้การเป็นผู้นำในองค์กร และการเรียนรู้ร่วมกัน ของคนในองค์กร เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และทักษะร่วมกัน และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลง การมีองค์การแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธจะทำให้คณะสงฆ์มีระบบและกลไกในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล ด้วยการทำงานเป็นทีม สร้างกระบวนการในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเตรียมรับกับความเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ทีมคณะสงฆ์ทำงานและมีการมอบอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการคิดริเริ่ม และการสร้างนวัตกรรม ก่อให้เกิดคณะสงฆ์ที่เข้มแข็ง

ประเด็นคำถาม ท่านคิดว่า จากการรวบรวมข้อมูลการวิจัย และการสังเคราะห์ข้อมูล พบว่าการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธประสบ ประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

- (๑) พระสงฆ์ที่จะเป็นพระสังฆาธิการอยู่เดิม มีบุคลากรน้อย^{๒๓}
- (๒) ไม่พร้อมพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ที่เป็นไปกับภาวะโลกปัจจุบัน ทำให้มีความเห็นต่าง^{๒๔}
- (๓) ยังขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ และบุคคลที่สามารถในการให้ความรู้ด้านดังกล่าวมีน้อย^{๒๕}

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระท้อน “กิตติคุณวิทยา”, ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระวิสุทธิโสภณ, เจ้าคณะอำเภอเสนาให้, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ, รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

(๔) ศาสนบุคคลยังไม่มีศักยภาพสูงพอจะเป็นวิทยากร ที่จะโน้มน้าวให้พุทธศาสนิกชน ศรัทธาและปฏิบัติตามได้^{๒๖}

(๕) รวมไปถึงประชาชนสมัยใหม่ไม่มีการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างจริงจัง เพราะดูว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ^{๒๗}

(๖) คนเข้าวัดน้อยลง ถึงแม้สถานที่จะมีบรรยากาศดี^{๒๘}

(๗) ด้านกระบวนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ พบว่าคณะสงฆ์ยังขาด กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ และการเรียนรู้ด้วยการปริยัติ^{๒๙}

(๘) รวมไปถึงปัจจุบันเยาวชนหรือบุคคลทั่วไปไม่มีความสับสนวุ่นวาย ไม่มีเครื่องยึดมั่น มีความคิดเห็นที่ต่าง ไม่มีการดูแลอบรมสั่งสอนจากครอบครัว โรงเรียน หรือพบเจอเหตุการณ์ที่ไม่มีการ ลงโทษจากพฤติกรรมที่ผิดๆ จึงไม่เห็นผลของการกระทำที่ตามมา^{๓๐}

(๙) ขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ เกิดปัญหาในการบังคับบัญชา ภายในองค์กร^{๓๑}

(๑๐) ประกอบกับการพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมที่มีต้นทุนสูง ค่าใช้จ่ายและ บุคลากรที่มีความรู้ค่อนข้างมีจำนวนจำกัด^{๓๒}

(๑๑) จึงทำให้โอกาสการใช้ทรัพย์สินในการศึกษาน้อยลง และขาดวิทยากรที่มีความตั้งใจ ในการถ่ายทอด กล่าวคือผู้ใดมีการศึกษาแล้วปล่อยทิ้ง ไม่พยายามยกระดับแบบที่สอนน้อง^{๓๓}

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า, “ยอดวิทยานุกูล”, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระครูศรีวรกิจจารักษ์, เจ้าคณะอำเภอหมวกเหล็ก, ๕ กันยายน ๒๕๖๒

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายสรณต ฌ ศรีโต, นายอำเภอเสาไห้, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

^{๒๙} สัมภาษณ์ นางปนัดดา สวycามี, นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยพันธ์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางหัส แสนยพันธ์, กำนันตำบลสวนดอกไม้, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายจิระพันธ์ ขุนทอง, นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๓๓} สัมภาษณ์ นางสาวพัชรา สุคันธี, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี, ๗ กันยายน ๒๕๖๒

ตารางที่ ๔.๓ สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพ
ทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปก
ครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
๑	คณะสงฆ์ต้องเอาใจใส่และส่งเสริมสนับสนุนให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อ เป็นการพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสามเณรและเพื่อ ผลิตบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา และส่งเสริมกุลบุตรเข้ามาบวชได้ เรียนรู้และปฏิบัติตามหลักคำสอน ซึ่งจะทำให้เห็น ความสำคัญและประโยชน์ของศาสนา เมื่อสุกออกไปก็ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๓	๒, ๑๐, ๑๑
๒	คณะสงฆ์จะต้องเป็นครูสอนนักเรียนและบาลีแก่ พระภิกษุสามเณร ทำหน้าที่เป็นครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน บางวัดมีการจัดการสอนธรรมะแก่ประชาชน ทั่วไปในวันพระหรือวันอาทิตย์	๒	๓, ๑๐

สรุปได้ว่า สภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ
พระสังฆาธิการมีการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาองค์กรของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีอยู่ตลอดมีการ
ส่งเสริมให้ได้เข้าศึกษาในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่องโดยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการส่ง
ให้ได้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปจากเบื้องต้นจากระดับประถม มัธยมตอนต้น และได้เข้าศึกษาต่อที่
อุดมศึกษาตามลำดับขึ้นไปเป็นต้น

ปัญหา ศาสนทายาทที่จะเป็นพระสังฆาธิการอยู่ก่อนแล้ว ไม่พร้อมพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ที่
เป็นไปกับภาวะโลกปัจจุบัน ทำให้มีความเห็นต่าง ประชาชนสมัยใหม่ไม่มีการเรียนรู้การเรียนรู้เชิง
พุทธอย่างจริงจัง เพราะดูว่าเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ ยังขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสู่องค์กร
แห่งการเรียนรู้ และบุคคลที่สามารถในการให้ความรู้ด้านดังกล่าว คนเข้าวัดน้อยลง สถานที่ดี-คนใน
ไม่ดี-แก่บุคคลภายใน ชาวพุทธไม่เข้าใจหลักธรรมที่เป็นภาษาบาลี เป็นศัพท์ที่ฟังแล้วเข้าใจยาก

มีบุคลากรน้อย ความแตกต่างของพระสงฆ์ พระสังฆาธิการ ศาสนบุคคัลยังไม่มีความศึกษาสูงพอจะเป็นวิทยากร ที่จะโน้มน้าวให้พุทธศาสนิกชนศรัทธาและปฏิบัติตามได้ ปัจจุบันเยาวชนหรือบุคคลทั่วไปมีความสับสนวุ่นวาย ไม่มีเครื่องยึดมั่น มีความคิดเห็นที่ต่าง ไม่มีการดูแลอบรมสั่งสอนจากครอบครัว โรงเรียน หรือพบเจอเหตุการณ์ที่ไม่มีการลงโทษจากพฤติกรรมที่ผิดๆ จึงไม่เห็นผลของการกระทำที่ตามมา ขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ เกิดปัญหาในการบังคับบัญชาภายในองค์กร คือ โอกาสการใช้ทรัพยากรในการศึกษา ขาดวิทยากร คือผู้ใดมีการศึกษาแล้วปล่อยทิ้งเลย ไม่พยายามยกระดับแบบที่สอนน้อง การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมที่มีต้นทุนสูง ค่าใช้จ่ายและบุคลากรที่มีความรู้ค่อนข้างมีจำนวนจำกัด, องค์กรยังขาดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เช่นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ และการเรียนรู้ด้วยการปริยัติ ประเทศไทยของเราเปิดให้กับประชาชนจะสามารถนับถือศาสนาอะไรก็ได้ตามความคิดของคน ไม่มีการบังคับ เช่น ศาสนาคริสต์ อิสลาม พราหมณ์-ฮินดู เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ ควรได้มีการสนับสนุนส่งเสริมให้พวกภิกษุก่อนที่จะเข้าสู่ความเป็นผู้นำ ได้ศึกษาเรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ก่อน ๑.ทางพุทธจะต้องมีหลักสูตรหรือการอบรมให้ประชาชนเรียนรู้เชิงพุทธ ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและสนุก และทุกคนอยากเรียนรู้ เช่น App ต่างๆ เป็นต้น ที่ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ในมือถือ กติกาให้ไปทำกิจกรรมที่วัด ได้เป็นคะแนนแข่งขันกันและอวดในโซเชียล พัฒนาบุคลากรเพิ่มขึ้น ควรแปลหลักธรรมออกมาสอนด้วยภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจได้เลย ไม่ต้องแปลซ้ำอีกรอบ พัฒนาบุคลากรให้มากขึ้น ยกกระดับการพัฒนาให้องค์ความรู้ แก่พระสังฆาธิการให้มากขึ้น จัดหา/พัฒนา/สร้าง วิทยากรที่มีศักยภาพ ควรมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรจัดทำหลักสูตรวิชาการให้ทันสมัยเข้าใจ เข้าถึงได้ง่ายอาจจะผ่านทางอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ สื่อต่างๆ และการเข้าค่าย พุทธบุตรให้มีทักษะการใช้ชีวิตตามคำสอนของพระพุทธเจ้า สร้างความเข้าใจ อบรม เรียนรู้ระบบปฏิบัติ พรบ.สงฆ์ เรียนรู้การพัฒนาองค์กร, อริยสัจ ๔ หลักประชาธิปไตย ผลการบริหารตามหลักอริยสัจ ๔ พบว่าการนำมาใช้ในกิจการการบริหารคณะสงฆ์ได้ตามยุคสมัยได้อย่างลงตัว จัดให้ผู้ที่ผ่านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้โอกาสสอนพระผู้ใหญ่ ให้เรียนรู้การพัฒนาให้โอกาสเวลาการศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายที่มีศักยภาพสูง และมีต้นทุนเพื่อจัดทำนวัตกรรมและเผยแพร่ศาสนาให้กับทุกกลุ่มได้มีสื่อให้กับผู้สนใจได้เข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย องค์กรจะต้องมีหลักสูตรและปรัชญาแห่งการเรียนรู้ สร้างกระบวนการคิดค้น พัฒนา ปรับปรุง หรืออาจจะเรียกว่าการสร้างนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ ทางพระสงฆ์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทางพระพุทธศาสนาต้องจัดและให้การเรียนรู้ส่งเสริมให้หนักพร้อมทั้งการปฏิบัติของพุทธศาสนา ให้มีความเข้าใจถึงความสำคัญของพุทธศาสนา

สรุปได้ว่า การพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี จะต้องสร้าง กระบวนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธด้วยการพัฒนาพระสังฆาธิการให้มีการใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยีในการส่งเสริมการเรียนรู้ของตนในคณะสงฆ์ ในทางพระพุทธศาสนาจะต้องปรับเปลี่ยน พฤติกรรมหรือวัฒนธรรมตามยุคและสมัยให้เหมาะสมและในการบวชของพระต้องมีการตรวจสอบอย่าง เคร่งครัด และมีกำหนดข้อระเบียบชัดเจน ควรมีการกำกับดูแลของผู้ปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มงวด เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ควรมีนำหลักธรรมที่แสดง ถึงคำสอนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ ที่แสดงถึงพระที่แท้ให้ชาวพุทธโดยมากเข้าใจ โดยหา สิ่งจูงใจ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ แปลกใหม่ มาใช้ในการสร้างศรัทธา เพื่อการปลูกจิตสำนึก ตระหนัก ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือการลงมือปฏิบัติตามหลังคำ สอนของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นหรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่าง สันติสุข ในขณะที่การที่ท่านพระชั้นผู้ใหญ่จะให้ธรรมะ ขยายธรรมแก่อุบาสก อุบาสิกาฟัง ให้คิดถึงผล สะท้อนให้อุบาสกบางท่านนำไปชมภิกษุ เพราะขาดวิจยารณญาณ

๔.๑.๔ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการ พระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการ ขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

ประเด็นคำถาม ท่านคิดว่า การขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาให้สำเร็จตามแผนปฏิบัติการ ที่วางไว้ ต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ให้ขับเคลื่อนไปได้ดี และ เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการรวบรวมข้อมูลการวิจัย และการสังเคราะห์ข้อมูล พบว่าการ ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัด สระบุรี ในด้านทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาประสบประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

(๑) ด้านบุคลากร พบว่าบุคลากรมีอายุ สภาพสังขารไม่อำนวย อีกทั้งองค์กรภาคีเครือข่าย ยังไม่รวมตัวกันเท่าที่ควร^{๓๔}

(๒) ขาดความรู้ในเชิงลึกด้านการพัฒนาพระพุทธศาสนาที่แท้จริง ไม่มีงบประมาณ สนับสนุนพัฒนาองค์กรให้เพียงพอต่อการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๕}

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระวิสุทธิโสภณ, เจ้าคณะอำเภอเสนาให้, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยพันธ์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

(๓) คณะสงฆ์ยังขาดการอบรมให้ความรู้ ในการยกระดับ ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา^{๓๖}

(๔) ขาดการเรียนรู้ ของบรรดาพระสังฆาธิการโดยขึ้นเชิง^{๓๗}

(๕) บุคลากรที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มีจำนวนน้อยกว่าภารกิจงานและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตัวเอง^{๓๘}

(๖) จึงเกิดความแตกต่างของพระสงฆ์ พระสังฆาธิการ^{๓๙}

(๖) รวมไปถึงประชาชนส่วนใหญ่สมัยนี้เริ่มที่จะย่นยานเรื่องการทำบุญหรือเข้าวัด ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของสถานที่หรือตัวบุคคล^{๔๐}

(๗) การเผยแพร่ความรู้เป็นสิ่งที่ทำให้คนทั่วไปสนใจและลึกซึ้ง เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก^{๔๑}

(๘) ด้านทรัพยากรและทุน พบว่า ทรัพยากรและทุนไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม เนื่องจากการระดมทุนจะนำไปสร้างถาวรวัตถุและศาสนสถานเป็นส่วนใหญ่^{๔๒}

(๙) ด้านสถานที่ ด้านการบริหารจำเป็นต้องบริหารด้วยกระบวนการใหม่^{๔๓}

(๑๐) ต้องให้การเรียนรู้ถึงผลที่มากกระทบที่ทำให้ศาสนาพุทธ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับพระพุทธศาสนา เช่น การใช้สื่อทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น^{๔๔}

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายสกุล ธงชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายองอาจ วงษ์ประยูร, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๓, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๓๘} สัมภาษณ์ นางปนัดดา สวยคำมี, นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระท้อน “กิตติวุฒิชัยวิทยา”, ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒

^{๔๐} สัมภาษณ์ พระครูนันทกิจโกศล, เจ้าคณะอำเภอตอนพุด, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๔๑} สัมภาษณ์ นางชนิษฐา ดำจันทร์แก้ว, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกูล” ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๔๓} สัมภาษณ์ นางหัส แสนยพันธ์, กำนันตำบลสวนดอกไม้, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายภาณุ เจริญจิตร, ปราชญ์ชาวบ้าน, ๒ กันยายน ๒๕๖๒

ตารางที่ ๔.๔ สรุปประเด็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการ
ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะ
สงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการ
พระพุทธศาสนา

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีจำเป็นต้องอาศัยแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ ซึ่งการสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา	๑๐	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๑
๒	คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ต้องการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล	๓	๒, ๔, ๕

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี จำเป็นต้องอาศัยแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ ซึ่งการสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการ

พระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาด้านตนเองได้อย่างทันท่วงทีกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้พระสงฆ์ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของท่านที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความลุ่มลุ่มลุ่มลุ่มต่อเป้าประสงค์ของคณะสงฆ์ ด้วยการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล อันจะก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธมนต์ในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชาคณะ การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เพื่อการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล เช่น พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ พระจริยานิเทศน์ พระวินยาธิการ ตลอดถึงไวยาวัจกร และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง

ปัญหา ด้วยการสร้างทรัพยากรให้เพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการสร้างระบบและกลไกในการบริหารจัดการศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยการสร้างเป้าหมายที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้วางเอาไว้ โดยแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีทั้งแผนระยะสั้น ๕ ปี และแผนระยะยาว ๒๐ ปี ที่มุ่งหวังไปที่การมีระบบบริหารจัดการที่ทันสมัย ศาสนบุคคลมีความรู้ความสามารถ ประชาชนมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีผู้เข้ามาศึกษาพระธรรมและนำคำสอนไปปฏิบัติ ก่อให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืนของพระพุทธศาสนา ในทางพระพุทธศาสนาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือวัฒนธรรมตามยุคและสมัยให้เหมาะสมและในการบวชของพระต้องมีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด และมีกำหนดข้อระเบียบชัดเจน ควรมีการกำกับดูแลของผู้ปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มงวด เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ควรมีนำหลักธรรมที่แสดงถึงคำสอนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ ที่แสดงถึงพระที่แท้ให้ชาวพุทธโดยมากเข้าใจ โดยหาสิ่งจูงใจ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ แปลกใหม่ มาใช้ในการสร้างศรัทธาเพื่อการปลูกจิตสำนึก ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการลงมือปฏิบัติตามหลังคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นหรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ในขณะที่การที่ท่านพระชั้นผู้ใหญ่จะให้ธรรมะ ขยายธรรมแก่อุบาสก อุบาสิกาฟัง ให้คิดถึงผลสะท้อนให้อุบาสกบางท่านนำไปชมภิกษุ เพราะขาดวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ ดังนั้นพระสงฆ์ควรมีการปลูกฝังและสร้างศรัทธาให้กับอุบาสก อุบาสิกา เข้าใจถึงกิจกรรมของพุทธศาสนาในวันสำคัญๆทางพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการสร้างเครือข่าย และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้องค์กรต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ผู้ปกครอง ควรได้ปลูกฝังนำพาบุตรมาร่วมทำกิจกรรมให้มากขึ้น ทำให้เกิดความคุ้นเคย ส่งเสริมพัฒนาจิตสำนึก สถาบันครอบครัวให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และส่งเสริมให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในกระทรวงศึกษา บรรจุวิชาพระพุทธศาสนา ปลูกฝังจิตสำนึกลงกลุ่มเยาวชนให้ตระหนักว่าอย่าละทิ้งศาสนาไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใดก็ตาม ความเจริญของศาสนาจะช่วยให้ชุมชนและโรงเรียนมั่นคง รวมทั้งสร้างแผนเชิงตระหนักรู้ เข้าใจ และเข้าถึงในหลักธรรมและสร้างกระบวนการขัดเกลาทางปัญญา ตั้งแต่ระดับปัจเจกจนถึงระดับสังคมอย่างเป็นระบบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ในด้านทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา จะต้องสร้างกระบวนการบริหารทรัพยากรทางการบริหารด้วยการพัฒนาพระสังฆาธิการให้มีการสร้างกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างจริงจังด้วยเนื้อหาที่เข้มข้นและเป็นแก่นแท้ทางพระพุทธศาสนา

๔.๒ ผลการศึกษาองค์ประกอบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๔.๒.๑. ด้านการวางแผนกลยุทธ์

ประเด็นคำถาม ท่านคิดว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านกลยุทธ์

(๑) ต้องมีการต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร สร้างกระบวนการวางแผนในการประเมินสถานที่ พระสงฆ์และชาวบ้าน หรือที่เราเรียกว่า บวร อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในทุกด้าน^{๔๕}

(๒) ผ่านกระบวนการแกนนำของชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด พบปะเจอกัน รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นศรัทธา^{๔๖}

^{๔๕} สัมภาษณ์ พระครูนนทกิจโกศล, เจ้าคณะอำเภอตอนพุด, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายสรณต ฌ ศรีโต, นายอำเภอเสาไห้, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

(๓) ด้วยการศึกษาด้านสาเหตุดังกล่าวที่พุทธศาสนิกชนชาวศรีลังกา และสนใจในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง โดยตั้งคณะทำงานและสร้างแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์^{๔๗}

(๔) เพื่อการแสดงถึงการพยายามทำให้ญาติโยมอุบาสกอุบาสิกาเกิดความสามัคคี ใฝ่ใฝ่ใจต่อกันพระภิกษุสามเณรต้องประพฤติตนให้สุจริต อยู่ในธรรมวินัยให้สมบูรณ์ เป็นที่วางใจอุบาสกอุบาสิกา^{๔๘}

(๕) ควรจะมีการวางแผนและการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมไปถึงมีการประชุมพระสังฆาธิการทั้งจังหวัด ^{๔๙}

(๖) เพื่อสอบถามปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา ให้แสดงความคิดเห็น แล้วนำมาจัดทำแผนพัฒนาสร้างความมั่นคง^{๕๐}

(๗) ระดมความคิดอุปสรรค ปัญหาาร่วมกัน หาทางแก้ไข กำหนดลงในแผน ตามกรอบการพัฒนา^{๕๑}

(๘) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน มีการร่วมคิด ร่วมทำอย่างเชื่อมโยงและมีระบบ^{๕๒}

(๙) ควรใช้หลักการของ PDCA มาขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนา ด้วยการเริ่มต้นจากการวางแผนงาน ประมวลผลข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ ให้คณะสงฆ์บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางไว้ ซึ่งเป็นความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรเกิดและมีความพอใจในหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ^{๕๓}

(๑๐) มีการจัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอ^{๕๔}

^{๔๗} สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกูล” ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๔๘} สัมภาษณ์ นางสาวพัชรา สุคันธี, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี, ๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายจีระพันธ์ ขุนทอง, นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายสกุล รัชชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๕๑} สัมภาษณ์ นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระท้อน “กิตติภูมิวิทยา”, ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒

^{๕๒} สัมภาษณ์ นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๑, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๕๓} สัมภาษณ์ นางวนิดา ดำรงไชย, กำนันตำบลม่วงงาม, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยพันธ์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

(๑๑) มีความมุ่งมั่นในการร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กร^{๕๕}

ตารางที่ ๔.๕. สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการวางแผนกลยุทธ์

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (รูป/คน)
๑	พระสังฆาธิการต้องมีสร้างกระบวนการวางแผนในการประเมินสถานที่ พระสงฆ์และชาวบ้าน หรือที่เราเรียกว่า บวร. อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในทุกด้าน ผ่านกระบวนการแกนนำของชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด พบปะเจอกัน รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นศรัทธา	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙,
๒	ควรมีการวางแผนและการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ รวมไปถึงมีการประชาคมพระสังฆาธิการทั้งจังหวัดระดมความคิดอุปสรรค ปัญหาาร่วมกัน หาทางแก้ไข กำหนดลงในแผน ตามกรอบการพัฒนา มีการจัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอ มีความมุ่งมั่นในการร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กร	๔	๓, ๖, ๘, ๙
๓	จัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน มีการร่วมคิด ร่วมทำอย่างเชื่อมโยงและมีระบบควรใช้หลักการของ PDCA มาขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนา ด้วยการเริ่มต้นจากการวางแผนงาน	๖	๒, ๓, ๖, ๗, ๑๐, ๑๑,

สรุปได้ว่า การที่คณะสงฆ์มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดทั้งในเรื่องของการวางแผนจัดระเบียบการสร้าง ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นศูนย์กลาง

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายอิทธิเดช คุลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนเส้าไห่วิมลวิทยานุกูล, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

และเป็นที่พักของชุมชนได้ มีการจัดสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดและคณะกรรมการวัดให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีการจัดทำทะเบียนศาสนสถาน ศาสนวัตถุ จัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ โดยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ รวมทั้งการตรวจสอบงาน โดยต้องมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลและควบคุม โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องทั้งในเรื่องของการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

คณะสงฆ์ ควรใช้หลักการของ PDCA มาขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนา P=plan คือการวางแผนงาน ประมวลผลข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ให้เราบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางไว้ ต้องมีแผนในการประเมินสถานที่ พระ และชาวบ้าน หรือ บวร. อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในทุกด้าน คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ร่วมกับ สนง. พระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี วางแผนร่วมกันในการจัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ทุกวันที่ ๒๘ ของเดือน โดยเวียนไปตามอำเภอต่างๆ แกนนำของชุมชน-แลกเปลี่ยน-เชื่อมั่นศรัทธา-พบปะเจอกัน มีความมุ่งมั่นในการร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กร ระดมความคิดอุปสรรค ปัญหาาร่วมกัน หาทางแก้ไข กำหนดลงในแผน ตามกรอบการพัฒนา ศึกษาถึงสาเหตุว่า เหตุใดพุทธศาสนิกชนจึงขาดศรัทธา และสนใจในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาน้อยลง โดยตั้งคณะทำงานและสร้างแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร มีการจัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอ มีการประชาสัมพันธ์พระสังฆาธิการทั้งจังหวัด เพื่อสอบถามปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา ให้แสดงความคิดเห็น แล้วนำมาจัดทำแผนพัฒนาสร้างความมั่นคง มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรเกิดและมีความพอใจในหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ พยายามทำให้ญาติโยมอุบาสกอุบาสิกาเกิดความสามัคคี ไว้วางใจต่อกันพระภิกษุสามเณรต้องประพฤติตนให้สุจริต อยู่ในธรรมวินัยให้สมบูรณ์ เป็นที่วางใจอุบาสกอุบาสิกา ควรมีการวางแผนและการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ จักทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน มีการร่วมคิด ร่วมทำอย่างเชื่อมโยงและมีระบบ ควรใช้หลักการของ PDCA มาขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนา P=plan คือการวางแผนงาน ประมวลผลข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ให้เราบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางไว้

๔.๒.๒ ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์

(๑) โดยคณะทำงานหรือผู้รับมอบหมายมีการดำเนินงานตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดจัดวางไว้^{๕๖}

(๒) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยมีกิจกรรม โครงการที่กำหนดผู้ปฏิบัติในภารกิจหน้าที่อย่างชัดเจน^{๕๗}

(๓) มีการลงมือทำตามแผนที่วางไว้ อย่างมีระบบและต่อเนื่อง อาทิเช่น การทำแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ลงสู่พุทธศาสนิกชนหรือผู้เกี่ยวข้อง นำผลที่ได้มาวิเคราะห์และปฏิบัติงานพัฒนาส่งเสริมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนและการร่วมกิจกรรม^{๕๘}

(๔) โดยบุคลากรควรมีความกระตือรือร้น ตื่นตัว พร้อมทั้งจะพัฒนาการทำงานอยู่ตลอดเวลา ชยัน อดทน ศึกษาเล่าเรียน ทำการงานตามพระเดชพระคุณพระพรหมบัณฑิตที่ท่านกล่าวไว้ว่า ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ทำให้ไม่ต้องศึกษา^{๕๙}

(๕) หมั่นฝึกฝนตนเองกับงานที่ปฏิบัติอย่างมีศักยภาพ^{๖๐}

(๖) การตั้งกำหนดเวลา เช่น ๑ ปี จะต้องมีชุดคณะกรรมการประเมินในระดับต่างๆ อาจจะตรวจ ๓ ครั้งใน ๑ ปี ไม่ว่าจะด้าน รับ-จ่าย หรือทรัพย์สิน และกิจกรรมของวัด^{๖๑}

(๗) รวมไปถึงการมีการสอบถามติดตามแผนการปฏิบัติงาน มีการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติโครงการกิจการพุทธศาสนา ช่วงเวลา วัน เดือน ปี^{๖๒}

(๘) ซึ่งเป็นความจำเป็นและความสำคัญมากต่อการบริหารองค์กรและเป็นแรงขับเคลื่อนกลยุทธ์การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาอีกด้วย^{๖๓}

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายจีระพันธ์ ขุนทอง, นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๕๗} สัมภาษณ์ นางสาวพัชรา สุคันธี, ผู้อำนวยการสำนักพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี, ๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๕๘} สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกูล” ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๕๙} สัมภาษณ์ นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๑, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๖๐} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยพันธ์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระครูศรีวรกิจจารักษ์, เจ้าคณะอำเภอหมวกเหล็ก, ๕ กันยายน ๒๕๖๒

^{๖๒} สัมภาษณ์ นายสกุล รัชชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๖๓} สัมภาษณ์ นางหัส แสนยพันธ์, กำนันตำบลสวนดอกไม้, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

ตารางที่ ๔.๖. สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	การจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยมีกิจกรรม โครงการ ที่กำหนดผู้ปฏิบัติในภารกิจหน้าที่อย่างชัดเจน	๓	๒, ๔, ๖,
๒	ความร่วมมือกันในคณะสงฆ์ในกิจกรรมด้านต่างๆ กำหนดวันเวลาที่จะปฏิบัติ เช่น สอบธรรมศึกษา วัชรพุทธมามะกะ ทำบุญตักบาตรในเทศกาลต่างๆ	๖	๑, ๓, ๗, ๖, ๘, ๙,

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี การสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาดตนเองได้อย่างทันท่วงทีกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธรูปในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชากุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง

คณะสงฆ์ ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน คือ การจะนิมนต์พระต้องทำการนิมนต์อย่างไร ตามกฎให้ทุกคนได้ทราบ/หรือการจะยืมหรือใช้สถานที่วัดชาวบ้านจะต้องปฏิบัติตามประกาศที่เราทำไว้ เข้าร่วมประชุมคณะสงฆ์ในแต่ละเดือน ดำเนินงานเป็นขั้นตอน เรื่องลำดับตามความสำคัญ ดำเนินการตามแผนปฏิบัติตามเวลาที่กำหนด สร้างความเข้มแข็งให้ภาคีเครือข่าย โดยให้มีการพบปะหารือ และหาผู้นำที่ได้รับความศรัทธาเป็นที่ยอมรับของแต่ละภาคีเครือข่าย และให้ปฏิบัติงาน มีเหตุผล รู้จักละ อด หรือเลี่ยงจากอกุศลกรรม และมีจิตสัมพันธ์ ไม่ตรีเอื้อเพื่อต่อเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่ให้ความร่วมมือ สามารถเข้าใจงานที่ทำ ดำเนินงานได้ด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ความเพียรพยายาม ความอดุสาหะ และมานะบากบั่นที่จะทำงาน

หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีที่สุด การดำเนินงานต้องพากเพียรอดสาหัส ตรวจสอบบ่อยๆ ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ จำเป็นที่ต้องมีการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรทุกภาคส่วน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการ เจ้าคณะปกครองให้มีความรู้หลักการบริหารองค์กรให้มากกว่าเดิม ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๔.๒.๓ ด้านการประเมินกลยุทธ์

- (๑) มีความเข้าใจถึงกระบวนการกลยุทธ์ที่ทำ^{๖๔}
- (๒) มีตรวจสอบการทำงานของคณะสงฆ์ที่ดำเนินการปฏิบัติหน้าที่มา^{๖๕}
- (๓) การตรวจสอบวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแบบงานที่วางไว้ว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน โดยมีการจัดลงทะเบียนผู้มาร่วมพิธีทั้งคณะสงฆ์ และฆราวาส^{๖๖}
- (๔) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น ในเชิงรูปแบบของคณะกรรมการของกิจกรรมที่ดำเนินงาน จะทำให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ^{๖๗}
- (๕) เก็บรวบรวมผลจากการแก้ปัญหาส่งเสริม พัฒนา มาวิเคราะห์อีกครั้ง และสรุปผลจากการดำเนินการ วิธีการใดที่สร้างศรัทธาได้แล้ว หรือวิธีการใดยังต้องแก้ไข^{๖๘}
- (๖) แก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่นำมาพัฒนาต่ออย่างเต็มกำลังความสามารถ^{๖๙}
- (๗) โดยเมื่อปฏิบัติงานตามแผนโครงการต่าง ๆ เสร็จแล้วมีการติดตาม^{๗๐}
- (๘) มีความจำเป็นสำคัญมาก โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำงานที่ต้องอาศัยด้านจิตตะเป็นหลัก^{๗๑}

^{๖๔} สัมภาษณ์ พระครูนนทกิจโกศล, ดร. เจ้าคณะอำเภอดอนพุด, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๖๕} สัมภาษณ์ นายอิทธิเดช คูลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนเส้าให้วิมลวิทยานุกูล, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๖๖} สัมภาษณ์ นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ, รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๖๗} สัมภาษณ์ นางปณิตดา สวycastle, นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๖๘} สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า, “ยอดวิทยานุกูล” ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๖๙} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยพันธ์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๗๐} สัมภาษณ์ นายสกุล ธงชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๗๑} สัมภาษณ์ นางหัส แสนยพันธ์, กำนันตำบลสวนดอกไม้, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

(๙) ส่งผลให้เกิดการตรวจสอบการทำงาน การศึกษาขยันหมั่นเพียรจิตใจมั่นคง โดยเฉพาะ การงาน การศึกษา ขยัน อดทน^{๗๒}

(๑๐) ควรที่จะมีการประเมินงานเป็นระยะ ๆ เช่น ประเมินก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงานไประยะหนึ่งแล้ว^{๗๓}

(๑๑) การสร้างกิจกรรมของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ร่วมกับ สนง. พระพุทธศาสนาจังหวัด สระบุรี วางแผนร่วมกันในการจัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ทุกวันที่ ๒๘ ของเดือน โดยเวียนไปตาม อำเภอต่าง ๆ^{๗๔}

ตารางที่ ๔.๗. สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการประเมินกลยุทธ์

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเข้ามาร่วมด้วย และเข้าใจถึงกระบวนการที่ทำ	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙,
๒	การตรวจสอบวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแบบงานที่วางไว้ว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน โดยมีการจัดลงทะเบียนผู้มาร่วมพิธีทั้งคณะสงฆ์ และฆราวาส	๓	๒, ๓, ๔
๓	การประเมินงานเป็นระยะ ๆ เช่น ประเมินก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงานไประยะหนึ่ง	๒	๓, ๑๐
๔	โดยเมื่อปฏิบัติงานตามแผนโครงการต่าง ๆ เสร็จแล้วมีการติดตาม	๒	๖, ๗

^{๗๒} สัมภาษณ์ นายองอาจ วงษ์ประยูร, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๓. ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๗๓} สัมภาษณ์ นางชนิษฐา คำจันทร์แก้ว, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๗๔} สัมภาษณ์ นายสกุล รัชชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

สรุปได้ว่า การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยเจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม กฎระเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลงล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองว่า โดยเจ้าอาวาสจะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ในวัดในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน เพื่อชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลักเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

คณะสงฆ์ ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนาตามปกครองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พระสังฆาธิการ ผู้ปกครองผู้ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามพระวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ให้เป็นไปตามสายการบังคับบัญชาของคณะสงฆ์ หากมีใครทำผิดก็ควรมีการว่ากล่าวตักเตือนแนะนำ ให้โอกาสในการปรับปรุงตัว แต่หากไม่เชื่อฟังก็ควรมีการลงโทษตามความผิด แต่หากทำผิดกฎหมายก็ควรให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นผู้ดำเนินการ หากใครทำดีก็ควรมีการยกย่องชมเชย รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการว่ากล่าวตักเตือนเพื่อสั่งสอนกันได้ โดยยึดหลักตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ด้านการบริหาร และทำงานร่วมกับทางบ้านเมือง เพื่อชี้แจงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน และการปฏิบัติตนของพุทธบริษัท เพื่อให้ถูกต้องตามหลักพระวินัย และกฎระเบียบต่างๆ และในการจัดกิจกรรมต่างๆ พระสังฆาธิการควรศึกษาบริบทของทางบ้านเมือง หากมีปัญหาเกิดขึ้นพระสังฆาธิการต้องเป็นผู้เข้ามาชี้แจงรายละเอียดและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างยุติธรรมและเสมอภาค เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับผู้เกี่ยวข้องทั้งทางรัฐและผู้เกี่ยวข้องใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ถ้ามีการผิดพลาดในสิ่งที่เรากำหนดไว้ จะต้องให้ชาวบ้านหรือพระมีส่วนร่วมด้วยกัน ตรวจสอบ และใช้กฎประชาธิปไตยในการกำหนดบทลงโทษ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานแต่ละงานที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบความถูกต้องแต่ละขั้นตอนอย่างรอบคอบ ตรวจสอบปัญหา แก้ไข มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของงานแต่ละภาคีเครือข่าย ได้ผลดีอย่างไร มีสิ่งใดต้องปรับปรุงแก้ไข และ

ส่งเสริม ความเอาใจใส่ มีความรับผิดชอบในงาน มีสติสมานิต้องานที่ทำ ความถูกต้องรวดเร็ว ในการดำเนินการโครงการต่างๆ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และสิ่งนั้นทำด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝนไม่ปล่อยให้ ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอยไป ต้องตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานตามหลักการปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน โอกาส และอุปสรรค, ตรวจสอบทุกขั้นตอนเพื่อหาความบกพร่อง และแก้ไขจุดอ่อน ทุกระดับชั้นของ ผู้บริหารจะต้องตระหนักรู้ ตระหนักคิดให้รอบคอบ และรับผิดชอบงานอย่างมีสติกำลัง เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางตรวจสอบที่ดี ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๑. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๘ จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
๑. สถานภาพ		
ผู้ช่วย/รองเจ้าอาวาส	๓๑	๑๑.๘
เจ้าอาวาส	๒๐๐	๗๖.๓
เจ้าคณะตำบล	๒๗	๑๐.๓
รองเจ้าคณะอำเภอ	๔	๑.๕
๒. พรรษา		
๕- ๑๐ พรรษา	๑๗	๖.๕
๑๑- ๒๐ พรรษา	๖๗	๒๕.๖
๒๑- ๓๐ พรรษา	๗๐	๒๖.๗
๓๑ พรรษาขึ้นไป	๑๐๘	๔๑.๒
๓. อายุ		
๓๑- ๔๐ ปี	๓๖	๑๓.๗
๔๑- ๕๐ ปี	๖๑	๒๓.๓
๕๑ ปีขึ้นไป	๑๖๕	๖๓.๐
๔. วุฒิการศึกษาสายสามัญ		
ประถมศึกษา	๗๗	๒๙.๔
มัธยมศึกษา	๑๑๙	๔๕.๔
ปริญญาตรี	๔๒	๑๖.๐
ปริญญาโท ขึ้นไป	๒๔	๙.๒

ตาราง ๔.๘ จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
๕.วุฒิการศึกษาทางธรรมแผนกบาลี		
เปรียญตรี (ป.๑-๒ - ป.๓)	๓๘	๑๔.๕
เปรียญโท (ป.๔ - ป.๖)	๑๕	๕.๗
เปรียญเอก (ป.๗ - ป.๙)	๕	๑.๙
ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๒๐๔	๗๗.๙
๖.วุฒิการศึกษาทางธรรมแผนกธรรม		
นักธรรมชั้นตรี	๔	๑.๕
นักธรรมชั้นโท	๑๕	๕.๗
นักธรรมชั้นเอก	๒๔๒	๙๒.๔
ไม่มีวุฒินักธรรม	๑	๐.๔
๗.ประสบการณ์ทำงาน/ปฏิบัติหน้าที่		
ต่ำกว่า ๕ ปี	๓๓	๑๒.๖
๖-๑๐ ปี	๖๔	๒๔.๔
๑๑-๑๕ ปี	๖๗	๒๕.๖
๑๖ ปี ขึ้นไป	๙๘	๓๗.๔
รวม	๒๖๒	๑๐๐

จากตาราง ๔.๒๓ พบว่า พระมหาเถระที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น ๒๖๒ รูป ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเจ้าของ (ร้อยละ ๗๖.๓) รองลงมาคือ ผู้ช่วย/รองเจ้าอาวาส (ร้อยละ ๑๑.๘) เจ้าคณะตำบล (ร้อยละ ๑๐.๓) และรองเจ้าคณะอำเภอ (ร้อยละ ๑๑.๘) ตามลำดับ

พรรษา พบว่า ส่วนใหญ่พระมหาเถระที่ตอบแบบสอบถามจำพรรษา ๓๑ พรรษาขึ้นไป (ร้อยละ ๔๑.๒) รองลงมาคือ ๒๑ - ๓๐ พรรษา (ร้อยละ ๒๖.๗) ๑๑ - ๒๐ พรรษา (ร้อยละ ๒๕.๖) และ ๕ - ๑๐ พรรษา (ร้อยละ ๖.๕) ตามลำดับ

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่พระมหาเถระที่ตอบแบบสอบถามมีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป (ร้อยละ ๖๓.๐) รองลงมาคือ ๔๑- ๕๐ ปี (ร้อยละ ๒๓.๓) และ ๓๑ - ๔๐ ปี (ร้อยละ ๑๓.๗)

วุฒิการศึกษาสายสามัญ พบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ ๔๕.๔) รองลงมาคือ ประถมศึกษา (ร้อยละ ๒๙.๔) ปริญญาตรี (ร้อยละ ๑๖.๐) และปริญญาโท ขึ้นไป (ร้อยละ ๙.๒)

วุฒิการศึกษาทางธรรมแผนกบาลี พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิเปรียญธรรมวุฒิ (ร้อยละ ๗๗.๙) รองลงมา คือ เปรียญตรี (ป.๑-๒ - ป.๓) (ร้อยละ ๑๔.๕) เปรียญโท (ป.๔ - ป.๖) (ร้อยละ ๕.๗) และเปรียญเอก (ป.๗ - ป.๙) (ร้อยละ ๑.๙)

วุฒิการศึกษาทางธรรมแผนกธรรม พบว่า ส่วนใหญ่พระมหาเถระที่ตอบแบบถามมีวุฒิการศึกษาทางธรรมแผนกธรรม ระดับ นักธรรมชั้นเอก (ร้อยละ ๙๒.๔) รองลงมา คือ นักธรรมชั้นโท (ร้อยละ ๕.๗) นักธรรมชั้นตรี (ร้อยละ ๑.๕) และไม่มีวุฒินักธรรม (ร้อยละ ๐.๔)

ประสบการณ์ทำงาน/ปฏิบัติหน้าที่ พบว่า ส่วนใหญ่พระมหาเถระที่ตอบแบบถามมีประสบการณ์ทำงาน/ปฏิบัติหน้าที่ ๑๖ ปี ขึ้นไป (ร้อยละ ๓๗.๔) รองลงมาคือ ๑๑-๑๕ ปี (ร้อยละ ๒๕.๖) ๖-๑๐ ปี (ร้อยละ ๒๔.๔) และต่ำกว่า ๕ ปี (ร้อยละ ๑๒.๖)

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการแสดงข้อมูลของคณะสงฆ์เพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในการผลักดันวิสัยทัศน์ (Vision) ของคณะสงฆ์ ที่ตั้งไว้ว่า “พุทธศาสน์มั่นคง ดำรงศีลธรรม นำสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน” ที่เป็นต้นแบบในการกำหนดทิศทาง การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการแสดงถึงความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ที่เป็น ๑ ใน ๓ สถาบันหลักของชาติ โดยตั้งใจให้พุทธบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีและมีอัตราที่เพิ่มขึ้นของผู้ศึกษาพระปริยัติธรรม มีศูนย์ข้อมูลด้านพระพุทธศาสนาของโลก โดยแสดงถึงพุทธบริษัทนำหลักธรรมไปใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม อาศัยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในการอยู่ร่วมกัน ที่เป็นผลที่เกิดจากการศึกษาในหลักปริยัติ แล้วนำไปปฏิบัติ จนเป็นปฏิเวธ คือผลลัพธ์ที่จะนำสังคมให้มีสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยมีเทียบจากอันดับความสันติสุขระดับประเทศ

การจะขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ให้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ ต้องอาศัยค่านิยมที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้เดินหน้าไปได้ เหมือนน้ำมันเครื่องที่เป็นตัวหล่อลื่นเครื่องยนต์ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระพุทธศาสนาจึงเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย เป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ มีผู้เคารพนับถือทั่วประเทศและทั่วโลก ดังนั้นการสนองงานพระพุทธศาสนานั้น ผู้ปฏิบัติงานทางพระพุทธศาสนาจะต้องเป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีความเชื่อมั่นในองค์กรว่าสามารถนำพาชีวิตให้มีสันติสุขได้อย่างแท้จริง ด้วยศรัทธาที่มีจิตใจที่เสียสละหรือจาคะ มีความพยายามบากบั่นหรือวิริยะ มีความอดทนหรือขันติ รวมทั้งการมุ่งสู่เป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจนด้วยปัญญา เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาให้สำเร็จได้

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี พบว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง ที่เกิดจากแรงบันดาลใจที่มุ่งมั่นในการปรับปรุง

เปลี่ยนแปลง ยกระดับ เพิ่มขีดความสามารถ เพิ่มศักยภาพ ของระบบและกลไกที่มีอยู่ในปัจจุบันของ คณะสงฆ์ให้พัฒนามากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการสร้างแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้กับคณะสงฆ์ เพื่อให้ทันท่วงทีในโลกปัจจุบัน จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลการ ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัด สระบุรีโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อน แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม

ที่	การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การ ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D	
๑	ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา	๔.๑๑	๐.๖๕	มาก
๒	ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน	๓.๙๔	๐.๗๐	มาก
๓	ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ	๓.๙๕	๐.๘๖	มาก
๔	ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการ พระพุทธศาสนา	๓.๘๖	๐.๗๘	มาก
ภาพรวม		๓.๙๗	๐.๖๖	มาก

จากตาราง ๔.๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อกระบวนการของการ ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัด สระบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความ คิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสร้างความ มั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = ๔.๑๑$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ($\bar{X} = ๓.๙๕$) และด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน ($\bar{X} = ๓.๙๔$) ตามลำดับ ส่วน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = ๓.๘๖$)

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อน
แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัด
สระบุรี ในด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

ที่	ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D	
๑	คณะสงฆ์ปลูกฝังการเรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายพระศาสนา พระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา เพื่อเพิ่มศักยภาพแก่พระภิกษุ สามเณร	๔.๓๑	๐.๗๗	มาก
๒	คณะสงฆ์มีการส่งเสริมการบรรพชา/อุปสมบท เพื่อ เป็นพระราชกุศล และส่งเสริมให้มีการเข้าวัดปฏิบัติ ธรรมของพุทธศาสนิกชน	๔.๐๖	๐.๗๕	มาก
๓	คณะสงฆ์มีการนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการ ปกครองพระภิกษุ สามเณร ในการปกครอง	๔.๑๐	๐.๘๔	มาก
๔	คณะสงฆ์มีการส่งเสริมกิจกรรมและวัฒนธรรม ท้องถิ่นให้พุทธศาสนิกชนเข้ามามีส่วนร่วม	๔.๐๘	๐.๘๖	มาก
๕	คณะสงฆ์พัฒนาขีดความสามารถของศาสนบุคคล และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้ เข้มแข็ง เช่น กฎ กติกา ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง กฎ มหาเถรสมาคม พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช และพระธรรมวินัย	๔.๐๒	๐.๘๖	มาก
รวม		๔.๑๑	๐.๖๕	มาก

จากตาราง ๔.๑๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะสงฆ์ปลูกฝังการเรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายพระศาสนา พระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา เพื่อเพิ่มศักยภาพแก่พระภิกษุ สามเณร ($\bar{X}=๔.๓๑$) รองลงมา คือ คณะสงฆ์มีการนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการปกครองพระภิกษุ สามเณร ในการปกครอง ($\bar{X}=๔.๑๐$) คณะสงฆ์มีการส่งเสริมกิจกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้พุทธศาสนิกชนเข้ามามีส่วนร่วม ($\bar{X}=๔.๐๘$) และคณะสงฆ์มีการส่งเสริมการบรรพชา/อุปสมบท เพื่อ

เป็นพระราชกุศลและส่งเสริมให้มีการเข้าวัดปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน ($\bar{X}=๔.๐๖$) ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะสงฆ์พัฒนาขีดความสามารถของศาสนบุคคล และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง เช่น กฎ กติกา ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช และพระธรรมวินัย ($\bar{X}=๔.๐๒$)

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

ที่	ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D	
๑	วัดมีกระบวนการบริหารจัดการภายในวัดตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย ในพระพุทธศาสนา	๓.๘๕	๐.๙๒	มาก
๒	คณะสงฆ์มีการสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทการปกครองตาม กฎ กติกา ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม เพื่อส่งเสริมการมีพระธรรมวินัย และสร้างศักยภาพการปฏิบัติตามกฎระเบียบมหาเถรสมาคม	๓.๘๙	๐.๘๔	มาก
๓	คณะสงฆ์มีการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย “บวร” ในการปฏิรูปการปกครองพระพุทธศาสนา	๔.๐๘	๐.๗๙	มาก
๔	คณะสงฆ์มีการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยการพัฒนากระบวนการบริหารคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน	๓.๙๐	๐.๙๑	มาก
๕	คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนา ภายในวัด	๓.๙๘	๐.๘๘	มาก
รวม		๓.๙๔	๐.๗๐	มาก

จากตาราง ๔.๑๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะสงฆ์มีการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย “บวร” ในการปฏิรูปการปกครองพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = ๔.๐๘$) รองลงมาคือ คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนา ภายในวัด ($\bar{X} = ๓.๙๘$) คณะสงฆ์มีการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยการพัฒนากระบวนการบริหารคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = ๓.๙๐$) และคณะสงฆ์มีการสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทการปกครองตาม กฎ กติกา ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม เพื่อส่งเสริมการมีพระธรรมวินัย และสร้างศักยภาพการปฏิบัติตามกฎระเบียบมหาเถรสมาคม ($\bar{X} = ๓.๘๙$) ตามลำดับ ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัดมีกระบวนการบริหารจัดการภายในวัดตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย ในพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = ๓.๘๕$)

ตาราง ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อน
แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์
จังหวัดสระบุรี ในด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

ที่	ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ	ระดับความคิดเห็น		แปล ผล
		\bar{X}	S.D	
๑	คณะสงฆ์มีการพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เช่น การพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรผู้บริหารการปกครองเชิงพุทธ เกี่ยวกับหลักการปกครองระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม พรบ.สงฆ์ เป็นต้น	๓.๙๗	๐.๘๙	มาก
๒	คณะสงฆ์มีการจัดทำการพัฒนารูปแบบรายการเชิงพุทธให้พระภิกษุ สามเณร เรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย ผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางพระพุทธศาสนา	๓.๘๕	๐.๘๘	มาก
๓	คณะสงฆ์มีการพัฒนาศักยภาพศาสนบุคคลให้เป็นวิทยากรในด้านการปกครอง เช่น เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรผู้บริหารการปกครองเชิงพุทธ เกี่ยวกับหลักการปกครอง เป็นต้น	๓.๘๗	๐.๙๑	มาก
๔	คณะสงฆ์มีการจัดทำแผนแม่บทการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์เชิงรุก ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้พระภิกษุ สามเณร เรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย	๓.๘๖	๐.๘๖	มาก
๕	คณะสงฆ์มีการยกระดับพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธที่ทันสมัยในการปกครอง ให้พระภิกษุ สามเณร ในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช	๓.๙๑	๐.๘๒	มาก
รวม		๓.๙๕	๐.๘๖	มาก

จากตาราง ๔.๑๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะสงฆ์มีการพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เช่น การพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรผู้บริหารการปกครองเชิงพุทธเกี่ยวกับหลักการปกครอง ระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม พรบ.สงฆ์ เป็นต้น ($\bar{X}=๓.๙๗$) รองลงมาคือ คณะสงฆ์มีการยกระดับพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธที่ทันสมัยในการปกครอง ให้พระภิกษุสามเณร ในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช ($\bar{X}=๓.๙๑$) คณะสงฆ์มีการพัฒนาศักยภาพศาสนบุคคลให้เป็นวิทยากรในด้านการปกครอง เช่น เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรผู้บริหารการปกครองเชิงพุทธ เกี่ยวกับหลักการปกครอง เป็นต้น ($\bar{X}=๓.๘๗$) และคณะสงฆ์มีการจัดทำแผนแม่บทการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์เชิงรุก ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้พระภิกษุ สามเณร เรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย ($\bar{X}=๓.๘๖$) ตามลำดับ ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คณะสงฆ์มีการจัดทำารพัฒนารูปแบบรายการเชิงพุทธให้พระภิกษุ สามเณร เรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย ผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X}=๓.๘๕$)

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

ที่	ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D	
๑	คณะสงฆ์มีการพัฒนาทรัพยากรศาสนบุคคลด้านการปกครองเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	๔.๐๒	๐.๘๘	มาก
๒	คณะสงฆ์มีการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการปกครองเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	๓.๙๐	๐.๘๙	มาก
๓	คณะสงฆ์มีการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของศาสนบุคคล ในการปกครองคณะสงฆ์	๓.๘๐	๐.๙๓	มาก
๔	คณะสงฆ์มีทรัพยากรบุคคลและงบประมาณสนับสนุนการปกครองคณะสงฆ์ และกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา	๓.๗๘	๐.๙๓	มาก
๕	คณะสงฆ์มีการจัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาทรัพยากรในการปกครอง เพื่อการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	๓.๗๘	๐.๙๘	มาก
รวม		๓.๘๖	๐.๗๘	มาก

จากตาราง ๔.๑๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ในด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =๓.๘๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะสงฆ์มีการพัฒนาทรัพยากรศาสนบุคคลด้านการปกครองเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา (\bar{X} =๓.๙๗) รองลงมาคือ คณะสงฆ์มีการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการปกครองเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา (\bar{X} =๓.๙๑) และคณะสงฆ์มีการปกครองคณะสงฆ์ตามหลัก

ธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของศาสนบุคคล ในการปกครองคณะสงฆ์ ($\bar{X}=๓.๘๗$) ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คณะสงฆ์มีทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ สนับสนุนการปกครอง คณะสงฆ์ และกิจกรรมทางพระพุทธศาสนากับคณะสงฆ์มีการจัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาทรัพยากรในการปกครอง เพื่อการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=๓.๗๕$)

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี เป็นการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง ซึ่งในทุกๆ ด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา โดยมีปัจจัยที่อยู่ในระดับมากในลำดับต้น คือ คณะสงฆ์ควรปลูกฝังการเรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม พระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา เพื่อเพิ่มศักยภาพแก่พระภิกษุ สามเณร, ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในโดยมีปัจจัยที่อยู่ในระดับมากในลำดับต้น คือ คณะสงฆ์มีการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย “บวร” ในการปฏิรูปการปกครองพระพุทธศาสนา ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ มีปัจจัยที่อยู่ในระดับมากในลำดับต้น คือ คณะสงฆ์มีการพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เช่น การพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรผู้บริหารการปกครองเชิงพุทธ เกี่ยวกับหลักการปกครอง ระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม พรบ.สงฆ์ เป็นต้น และด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มีปัจจัยที่อยู่ในระดับมากในลำดับต้น คือ คณะสงฆ์มีการพัฒนาทรัพยากรศาสนบุคคลด้านการปกครองเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

๔.๓ การนำเสนอการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๔.๓.๑. การนำเสนอการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการสร้างควมมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

ประเด็นคำถาม ท่านคิดว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการสร้างควมมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

(๑) ต้องมีการต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร สร้างกระบวนการวางแผนในการประเมินสถานที่ พระสงฆ์และชาวบ้าน หรือที่เราเรียกว่า บวร อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในทุกด้าน^{๗๕}

(๒) ควรผ่านกระบวนการแกนนำของชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด พบปะเจอกัน รวมถึงการสร้างควมเชื่อมั่นศรัทธา^{๗๖}

(๓) ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุของการที่พุทธศาสนิกชนขาดศรัทธา และสนใจในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา น้อยลง โดยตั้งคณะทำงานและสร้างแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์^{๗๗}

(๔) เพื่อการแสดงถึงการพยายามทำให้ญาติโยมอุบาสกอุบาสิกาเกิดความสามัคคี ใ่วางใจต่อกันพระภิกษุสามเณรต้องประพฤติตนให้สุจริต อยู่ในธรรมวินัยให้สมบูรณ์ เป็นที่วางใจอุบาสกอุบาสิกา^{๗๘}

(๕) ควรมีการวางแผนและการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมไปถึงมีการประชาสัมพันธ์พระสังฆาธิการทั้งจังหวัด^{๗๙}

(๖) เพื่อสอบถามปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา ให้แสดงความคิดเห็น แล้วนำมาจัดทำแผนพัฒนาสร้างควมมั่นคง^{๘๐}

^{๗๕} สัมภาษณ์ พระครูนนทกิจโกศล, เจ้าคณะอำเภอตอนพุด, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๗๖} สัมภาษณ์ นายสรณต ฌ ศรีโต, นายอำเภอเสาไห้, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

^{๗๗} สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกูล” ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๗๘} สัมภาษณ์ นางสาวพัชรา สุคันธี, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี, ๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๗๙} สัมภาษณ์ นายจีระพันธ์ ขุนทอง, นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายสกุล รัชชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

(๗) ควรระดมความคิดอุปสรรค ปัญหาาร่วมกัน หาทางแก้ไข กำหนดลงในแผน ตามกรอบการพัฒนา^{๘๑}

(๘) ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน มีการร่วมคิด ร่วมทำอย่างเชื่อมโยงและมีระบบ^{๘๒}

(๙) ควรการใช้หลักธรรมอิทธิบาท ๔ มาขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนา ด้วยการเริ่มต้นจากการวางแผนงาน ประมวลผลข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ ให้คณะสงฆ์บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางไว้ ซึ่งเป็นความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรเกิดและมีความพอใจในหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ^{๘๓}

(๑๐) มีการจัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอ^{๘๔}

(๑๑) มีความมุ่งมั่นในการร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กร^{๘๕}

^{๘๑} สัมภาษณ์ นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระท้อน“กิตติวุฒิวินยา”, ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒

^{๘๒} สัมภาษณ์ นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๑, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๘๓} สัมภาษณ์ นางหัส แสนยนันท์, กำนันตำบลสวนดอกไม้, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๘๔} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยนันท์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๘๕} สัมภาษณ์ นายอิทธิเดช คุลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนเส้าให้วิมลวิทยานุกูล, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

ตารางที่ ๔.๑๔. สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการ
นำเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการสร้างความมั่นคงด้าน
พระพุทธศาสนา

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	พระสังฆาธิการต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการ พัฒนางานและนโยบายขององค์กร สร้างกระบวนการ วางแผนในการประเมิน พระสงฆ์และชาวบ้าน อย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอในทุกด้าน ผ่านกระบวนการแกน นำของชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด พบปะเจอกัน รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นศรัทธาให้มั่นคงยิ่งขึ้น	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙,
๒	พระสังฆาธิการต้องศึกษาถึงสาเหตุองค์การที่ พุทธศาสนิกชนมีศรัทธา และสนใจในกิจกรรมทาง พระพุทธศาสนา โดยตั้งคณะทำงานและสร้างความ สามัคคี	๕	๒, ๔, ๖, ๙, ๑๐,
๓	ควรมีการวางแผนและการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็น ระบบ รวมไปถึงมีการประชาคมพระสังฆาธิการทั้ง จังหวัดระดมความคิดอุปสรรค ปัญหาพร้อมกัน หาทาง แก้ไข กำหนดลงในแผน ตามกรอบการพัฒนา มีการ จัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอมี ความมุ่งมั่นในการร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กร	๔	๓,๖,๘, ๑๑
๔	ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการสร้างกระบวนการ ขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน มีการร่วมคิด ร่วมทำอย่าง เชื่อมโยงและมีระบบควรใช้หลักการของ PDCA มา ขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนา ด้วยการเริ่มต้นจากการวางแผนงาน ให้คณะสงฆ์บรรลุ ถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางไว้ ซึ่งเป็นความจำเป็น และสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน	๖	๑, ๒, ๓, ๖, ๗, ๙,

สรุปได้ว่า ควรมีการให้คณะสงฆ์มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทั้งในเรื่องของการวางแผนจัดระเบียบการสร้าง ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นศูนย์กลางและเป็นที่พักพิงของชุมชนได้ มีการจัดสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดและคณะกรรมการวัดให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีการจัดทำทะเบียนศาสนสถาน ศาสนวัตถุ จัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ โดยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ มีการวางแผนดำเนินการหาทุน วางแผนการดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบงาน โดยต้องมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลควบคุม โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องทั้งในเรื่องของการขออนุญาตก่อสร้าง การออกแบบ การวางแผนสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ปัญหา พระสังฆาธิการ ยังไม่มีการวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรมมีการเจริญพระพุทธมนต์ที่เวียนตามอำเภอต่างๆ พร้อมมีการประเมินผลการปฏิบัติ ระดมความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคร่วมกัน และหาทางแก้ไข ตามกรอบการพัฒนาตามนโยบายอย่างเป็นระบบ ยังไม่มีการสร้างกระบวนการบริหารจัดการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็นระบบในการขับเคลื่อนความมั่นคงของพระพุทธศาสนาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางแผนไว้

ข้อเสนอแนะ ควรมีการใช้หลักธรรมอิทธิบาท ๔ มาขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนา P=plan คือการวางแผนงาน ประมวลผลข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ให้เราบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางแผนไว้ ต้องมีแผนในการประเมินสถานที่ พระ และชาวบ้าน หรือ บวร. อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในทุกด้าน คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ร่วมกับ สนง. พระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี วางแผนร่วมกันในการจัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ทุกวันที่ ๒๘ ของเดือน โดยเวียนไปตามอำเภอต่างๆ แกนนำของชุมชน-แลกเปลี่ยน-เชื่อมั่นศรัทธา-พบปะเจอกัน มีความมุ่งมั่นในการร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กร ระดมความคิดเห็นอุปสรรค ปัญหาาร่วมกัน หาทางแก้ไข กำหนดลงในแผน ตามกรอบการพัฒนา ศึกษาถึงสาเหตุว่า เหตุใดพุทธศาสนิกชนจึงขาดศรัทธา และสนใจในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา น้อยลง โดยตั้งคณะทำงานและสร้างแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร มีการจัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอ มีการประชุมพระสังฆาธิการทั้งจังหวัด เพื่อสอบถามปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา ให้แสดงความคิดเห็น แล้วนำมาจัดทำแผนพัฒนาสร้างความมั่นคง มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรเกิดและมีความพอใจในหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ พยายามทำให้อุบายดีโยมอุบาสิกอุบาสิกาเกิดความสามัคคี ไว้วางใจต่อกันพระภิกษุสามเณรต้องประพฤติตนให้สุจริต

อยู่ในธรรมวินัยให้สมบูรณ์ เป็นที่วางใจอุบาสกอุบาสิกา ควรมีการวางแผนและการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ จักทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน มีการร่วมคิด ร่วมทำอย่างเชื่อมโยงและมีระบบ ควรใช้หลักการของ PDCA มาขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์ การปฏิรูปพระพุทธศาสนา P=plan คือการวางแผนงาน ประมวลผลข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ให้เราบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางไว้

๔.๓.๒ การนำเสนอการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

ประเด็นคำถาม ท่านคิดว่า กลยุทธ์การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

(๑) โดยคณะทำงานหรือผู้รับมอบหมายมีการดำเนินงานตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดจัดวางไว้^{๘๖}

(๒) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยมีกิจกรรม โครงการที่กำหนดผู้ปฏิบัติในภารกิจหน้าที่อย่างชัดเจน^{๘๗}

(๓) มีการลงมือทำตามแผนที่วางไว้ อย่างมีระบบและต่อเนื่อง อาทิเช่น การทำแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ลงสู่พุทธศาสนิกชนหรือผู้เกี่ยวข้อง นำผลที่ได้มาวิเคราะห์และปฏิบัติงานพัฒนาส่งเสริมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนและการร่วมกิจกรรม^{๘๘}

(๔) โดยบุคลากรควรมีความกระตือรือร้น ตื่นตัว พร้อมที่จะพัฒนาการทำงานอยู่ตลอดเวลา ชยัน อดทน ศึกษาเล่าเรียน ทำการงานตามพระเดชพระคุณพระพรหมบัณฑิตที่ท่านกล่าวไว้ว่า ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ทำให้ไม่ต้องศึกษา^{๘๙}

(๕) หมั่นฝึกฝนตนเองกับงานที่ปฏิบัติอย่างมีศักยภาพ^{๙๐}

^{๘๖} สัมภาษณ์ นายจีระพันธ์ ขุนทอง, นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๘๗} สัมภาษณ์ นางสาวพัชรา สุคันธี, ผู้อำนวยการสำนักพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี, ๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๘๘} สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกูล” ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๘๙} สัมภาษณ์ นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๑, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๙๐} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยนันท์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

(๖) การตั้งกำหนดเวลา เช่น ๑ ปี จะต้องมีชุดคณะกรรมการประเมินในระดับต่างๆ อาจจะต้องตรวจ ๓ ครั้งใน ๑ ปี ไม่ว่าจะด้าน รับ-จ่าย หรือทรัพย์สิน และกิจกรรมของวัด^{๙๑}

(๗) จัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ยังต่อเนื่องทุก ๆ เดือน ตามมติมหาเถรสมาคมที่มีมาหลายปีมาแล้ว^{๙๒}

(๘) การดำเนินการตามแผน^{๙๓}

(๙) ผ่านความร่วมมือกันในคณะสงฆ์ในกิจกรรมด้านต่าง ๆ กำหนดวันเวลาที่จะปฏิบัติ เช่น สอบธรรมศึกษา วิธีพุทธามะ ทำบุญตักบาตรในเทศกาลต่าง ๆ^{๙๔}

(๑๐) รวมไปถึงการมีการสอบถามติดตามแผนการปฏิบัติงาน มีการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติโครงการกิจการพุทธศาสนา ช่วงเวลา วัน เดือน ปี^{๙๕}

(๑๑) ซึ่งเป็นความจำเป็นและความสำคัญมากต่อการบริหารองค์กรและเป็นแรงขับเคลื่อนกลยุทธ์การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาอีกด้วย^{๙๖}

^{๙๑} สัมภาษณ์ พระครูศรีวรกิจจารักษ์, เจ้าคณะอำเภอหมวกเหล็ก, ๕ กันยายน ๒๕๖๒

^{๙๒} สัมภาษณ์ นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ, รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๙๓} สัมภาษณ์ นายสรณต ฌ ศรีโต, นายอำเภอเสาไห้, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

^{๙๔} สัมภาษณ์ นายอิทธิเดช คุลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนเสาไห้วิมลวิทยานุกูล, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๙๕} สัมภาษณ์ นายสกุล รัชชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๙๖} สัมภาษณ์ นางหัส แสนยพันธ์, กำนันตำบลสวนดอกไม้, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

ตารางที่ ๔.๑๕. สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการ
นำเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการยกระดับกระบวนการบริหาร
จัดการภายใน

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	ในเวลา ๑ ปี ควรจะต้องมีชุดคณะกรรมการประเมินในระดับต่างๆ อาจจะต้องตรวจ ๓ ครั้งใน ๑ ปี ไม่ว่าจะด้านรับ-จ่าย หรือทรัพย์สิน และกิจกรรมของวัด การจะนิมนต์พระต้องทำการนิมนต์อย่างไร	๘	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๙, ๑๐,
๒	ควรจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยมีกิจกรรม โครงการที่กำหนดผู้ปฏิบัติในการทำหน้าที่อย่างชัดเจน	๓	๒, ๔, ๑๐,
๓	ควรจัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ยังต่อเนื่องทุกๆ เดือน ตามมติมหาเถรสมาคม	๔	๓, ๔, ๕, ๖,
๔	ควรมีความร่วมมือกันในคณะสงฆ์ในกิจกรรมด้านต่างๆ กำหนดวันเวลาที่ปฏิบัติ เช่น สอบธรรมศึกษา วิถีพุทธ มามกะ	๖	๑, ๒, ๓, ๕, ๖, ๘, ๙,

สรุปได้ว่า ควรมีการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี การสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาดตนเองได้อย่างทันท่วงทีกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่าง ๆ การเจริญพระพุทธมนต์ในพิธีต่าง ๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็น

พระราชกุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ ภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง

ปัญหา ด้วยการสร้างทรัพยากรให้เพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการสร้างระบบและกลไกในการบริหารจัดการศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยการสร้างเป้าหมายที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้วางเอาไว้ โดยแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีทั้งแผนระยะสั้น ๕ ปี และแผนระยะยาว ๒๐ ปี ที่มุ่งหวังไปที่การมีระบบบริหารจัดการที่ทันสมัย ศาสนบุคคละมีความรู้ความสามารถ ประชาชนมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีผู้เข้ามาศึกษาพระธรรมและนำคำสอนไปปฏิบัติ ก่อให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืนของพระพุทธศาสนา ในทางพระพุทธศาสนาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือวัฒนธรรมตามยุคและสมัยให้เหมาะสมและในการบวชของพระต้องมีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด และมีกำหนดข้อระเบียบชัดเจน ควรมีการกำกับดูแลของผู้ปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มงวด เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ควรมีนำหลักธรรมที่แสดงถึงคำสอนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ ที่แสดงถึงพระที่แท้ให้ชาวพุทธโดยมากเข้าใจ โดยหาสิ่งจูงใจ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ แปลกใหม่ มาใช้ในการสร้างศรัทธา เพื่อการปลุกจิตสำนึก ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การลงมือปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นหรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ในขณะที่การที่ท่านพระชันผู้ใหญ่จะให้ธรรมะ ขยายธรรมแก่ อุบาสก อุบาสิกาฟัง ให้คิดถึงผลสะท้อนให้อุบาสกบางท่านนำไปชมภิกษุ เพราะขาดวิจาร์ณญาณ

ข้อเสนอแนะ ควรมีการใช้หลักธรรมอิทธิบาท ๔ มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน คือ การจะนิมนต์พระต้องทำการนิมนต์อย่างไร ตามกฎให้ทุกคนได้ทราบ/หรือการจะยืมหรือใช้สถานที่ วัด ชาวบ้านจะต้องปฏิบัติตามประกาศที่เราทำไว้ เข้าร่วมประชุมคณะสงฆ์ในแต่ละเดือน ดำเนินงานเป็นขั้นตอน เรื่องลำดับตามความสำคัญ ดำเนินการตามแผนปฏิบัติตามเวลาที่กำหนด สร้างความเข้มแข็งให้ภาคีเครือข่าย โดยให้มีการพบปะหารือ และหาผู้นำที่ได้รับความศรัทธาเป็นที่ยอมรับของแต่ละภาคีเครือข่าย และให้ปฏิบัติงาน มีเหตุผล รู้จักละ ลด หรือเลี่ยงจากอกุศลกรรม และมีจิตสัมพันธ์ ไมตรี เอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่ให้ความร่วมมือ สามารถเข้าใจงานที่ทำ ดำเนินงานได้ด้วยความต้องการ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ความเพียรพยายาม ความอดุสาหะ และมานะบากบั่นที่จะทำงานหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีที่สุด การดำเนินงานต้องพากเพียรอดุสาหะ ตรวจสอบบ่อยๆ ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ จำเป็นที่ต้องมีการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรทุกภาคส่วน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการ เจ้าคณะปกครองให้มีความรู้หลักการบริหารองค์กรให้มากกว่าเดิม ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๔.๓.๓ การนำเสนอการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

ประเด็นคำถาม ท่านคิดว่า กลยุทธ์การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

- (๑) ควรจะเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเข้ามาร่วมด้วย และเข้าใจถึงกระบวนการที่ทำ^{๙๗}
- (๒) ควรมีพระสังฆาธิการมาตรวจสอบการทำงานของคณะสงฆ์ที่เดินทางมาปฏิบัติหน้าที่^{๙๘}
- (๓) ควรมีการตรวจสอบวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแบบงานที่วางไว้ว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน โดยมีการจัดลงทะเบียนผู้มาร่วมพิธีทั้งคณะสงฆ์ และฆราวาส^{๙๙}
- (๔) ควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น ในเชิงรูปแบบของคณะกรรมการของกิจกรรมที่ดำเนินงาน จะทำให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ^{๑๐๐}
- (๕) ควรเก็บรวบรวมผลจากการแก้ปัญหาส่งเสริม พัฒนา มาวิเคราะห์อีกครั้ง และสรุปผลจากการดำเนินการ วิธีการใดที่สร้างศรัทธาได้แล้ว หรือวิธีการใดยังต้องแก้ไข^{๑๐๑}
- (๖) ควรแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่นำมาพัฒนาต่ออย่างเต็มกำลังความสามารถ^{๑๐๒}
- (๗) โดยเมื่อปฏิบัติงานตามแผนโครงการต่าง ๆ เสร็จแล้วมีการติดตาม^{๑๐๓}
- (๘) มีความจำเป็นสำคัญมาก โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำงานที่ต้องอาศัยด้านจิตตะเป็นหลัก^{๑๐๔}

^{๙๗} สัมภาษณ์ พระครูนนทกิจโกศล, เจ้าคณะอำเภอตอนพุทธ, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๙๘} สัมภาษณ์ นายอิทธิเดช คุลี, ผู้อำนวยการโรงเรียนเส้าให้วิมลวิทยานุกูล, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๙๙} สัมภาษณ์ นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ, รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ นางปนัดดา สวยคำมี, นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ นายมนัส บุญน้อม, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า, “ยอดวิทยานุกูล” ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยพันธ์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ นายสุกุล รัชชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ นางหัส แสนยพันธ์, กำนันตำบลสวนดอกไม้, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

(๙) ส่งผลให้เกิดการตรวจสอบการทำงาน การศึกษาขยันหมั่นเพียรจิตใจมั่นคง โดยเฉพาะ การงาน การศึกษา ขยัน อดทน^{๑๐๕}

(๑๐) ควรที่จะมีการประเมินงานเป็นระยะ ๆ เช่น ประเมินก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงานไประยะหนึ่งแล้ว^{๑๐๖}

(๑๑) ควรมีการสร้างกิจกรรมของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ร่วมกับ สนง. พระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี วางแผนร่วมกันในการจัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ทุกวันที่ ๒๘ ของเดือน โดยเวียนไปตามอำเภอต่าง ๆ^{๑๐๗}

ตารางที่ ๔.๑๖. สรุปประเด็นและแสดงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้าน การปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (รูป/คน)
๑	เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเข้ามาร่วมด้วย และเข้าใจถึง กระบวนการที่ทำ	๗	๑, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙,
๒	การตรวจสอบวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในแต่ละ ขั้นตอนของแบบงานที่วางไว้ว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นใน แต่ละขั้นตอน โดยมีการจัดลงทะเลเบียนผู้มาร่วมพิธีทั้ง คณะสงฆ์ และฆราวาส	๓	๒, ๓, ๔
๓	การประเมินงานเป็นระยะ ๆ เช่น ประเมินก่อนการ ดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงาน ไประยะหนึ่ง	๒	๓, ๑๐
๔	โดยเมื่อปฏิบัติงานตามแผนโครงการต่าง ๆ เสร็จแล้วมี การติดตาม	๒	๖, ๗

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นายองอาจ วงษ์ประยูร, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๓, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ นางชนิษฐา คำจันทร์แก้ว, ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ นายสกุล รัชชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

สรุปได้ว่า การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ ควรมีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยเจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม กฎระเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลงล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ่าว โดยเจ้าอาวาสจะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ในวัดในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน เพื่อชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลักเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

ปัญหา ส่วนใหญ่เกิดจากพระสังฆาธิการไม่เอาใจใส่ในการบริหารตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการชี้แจงกฎ กติกาในการอยู่ร่วมกัน ไม่มีการว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ที่พักอาศัยอยู่ในวัดเมื่อมีการทำผิดพระธรรมวินัย กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ หรือการทำผิดกฎหมายบ้านเมือง พระสังฆาธิการบางวัดปกครองแบบนายปกครองบ่าว ยึดตนเองเป็นใหญ่ฝ่ายเดียว ไม่คำนึงถึงเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเป็นผู้ทำผิดเสียเอง เช่น ไม่กวดขันตรวจสอบ เข้มงวดกับผู้ที่เข้ามาบวช ทำการงานบัญชีเรื่องทรัพย์สินไม่ได้ และการยกยอกนำเงินไปใช้ การลักขโมยของ การลักลอบเสพยาเสพติด พระสังฆาธิการบางรูปขาดความรู้ความสามารถในการบริหารปกครอง ทำให้ไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติตน และการอยู่ร่วมกันภายในสังคม บางครั้งผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการกระทำความผิดทำให้ไม่สามารถจัดการปัญหาได้ ทำให้ไม่สามารถบริหารให้เป็นไปตามเป้าหมายของคณะสงฆ์ กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนาด้านปกครองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรให้พระสังฆาธิการ ผู้ปกครองผู้ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามพระวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ให้เป็นไปตามสายการบังคับบัญชาของคณะสงฆ์ หากมีใครทำผิดก็ควรมีการว่ากล่าวตักเตือนแนะนำ ให้โอกาสในการปรับปรุงตัว

แต่หากไม่เชื่อฟังก็ควรมีการลงโทษตามความผิด แต่หากทำผิดกฎหมายก็ควรให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นผู้ดำเนินการ หากใครทำดีก็ควรมีการยกย่องชมเชย รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการว่ากล่าวตักเตือนเพื่อสั่งสอนกันได้ โดยยึดหลักตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ด้านการบริหาร และทำงานร่วมกับทางบ้านเมือง เพื่อชี้แจงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน และการปฏิบัติตนของพุทธบริษัท เพื่อให้ถูกต้องตามหลักพระวินัย และกฎระเบียบต่างๆ และในการจัดกิจกรรมต่าง พระสังฆาธิการควรศึกษาบริบทของทางบ้านเมือง หากมีปัญหาเกิดขึ้นพระสังฆาธิการต้องเป็นผู้เข้ามาชี้แจงรายละเอียดและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างยุติธรรมและเสมอภาค เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับผู้เกี่ยวข้องทั้งทางรัฐและผู้เกี่ยวข้องใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ถ้ามีการผิดพลาดในสิ่งที่เรากำหนดไว้ จะต้องให้ชาวบ้านหรือพระมีส่วนร่วมด้วยกันตรวจสอบ และใช้กฎประชาธิปไตยในการกำหนดบทลงโทษ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานแต่ละงานที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบความถูกต้องแต่ละขั้นตอนอย่างรอบคอบ ตรวจสอบปัญหา แก้ไขมีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของงานแต่ละภาคีเครือข่าย ได้ผลดีอย่างไร มีสิ่งใดต้องปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริม ความเอาใจใส่ มีความรับผิดชอบในงาน มีสติสมาธิต่องานที่ทำ ความถูกต้องรวดเร็ว ในการดำเนินการโครงการต่าง ๆ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และสิ่งนั้นทำด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝนไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอยไป ต้องตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานตามหลักการปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน โอกาส และอุปสรรค ตรวจสอบทุกขั้นตอนเพื่อหาความบกพร่อง และแก้ไขจุดอ่อน ทุกระดับชั้นของผู้บริหารจะต้องตระหนักรู้ ตระหนักคิดให้รอบคอบ และรับผิดชอบต่องานอย่างมีสติกำลัง เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการตรวจสอบที่ดี ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๔.๓.๔ การนำเสนอการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

ประเด็นคำถาม ท่านคิดว่า การขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาให้สำเร็จตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ ต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ให้ขับเคลื่อนไปได้ดี และเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการรวบรวมข้อมูลการวิจัย และการสังเคราะห์ข้อมูล พบว่าการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ในด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

(๑) ด้านบุคลากร พบว่า ควรมีบุคลากรมีอายุ และสภาพสังขารอำนวย อีกทั้งองค์กรภาคีเครือข่ายให้มีการรวมตัวกันเท่าที่ควร^{๑๐๘}

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ พระวิสุทธิโสภณ, เจ้าคณะอำเภอเสนาให้, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

(๒) ควรมีความรู้ในเชิงลึกด้านการพัฒนาพระพุทธศาสนาที่แท้จริง ไม่มีงบประมาณสนับสนุนพัฒนาองค์กรให้เพียงพอต่อการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๐๙}

(๓) คณะสงฆ์ควรมีการอบรมให้ความรู้ ในการยกระดับ ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา^{๑๑๐}

(๔) ควรให้บุคลากรที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มีจำนวนน้อยกว่าภารกิจงานและไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง^{๑๑๑}

(๕) ต้องรวมไปถึงประชาชนส่วนใหญ่สมัยนี้เริ่มที่จะย่นย่อเรื่องการทำบุญหรือเข้าวัด ไม่ว่าจะไปในเรื่องของสถานที่หรือตัวบุคคล^{๑๑๒}

ตารางที่ ๔.๑๗ สรุปประเด็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

ลำดับ	สรุปประเด็นสำคัญ	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
๑	คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีควรจำเป็นต้องอาศัยแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ ซึ่งการสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบันเป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา	๕	๑, ๒, ๓, ๔, ๕,
๒	คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ต้องมีการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การเพิ่มขีด	๒	๓, ๔

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นายสาธิต แสนยพันธ์, นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นายสุกุล ชงชัย, นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ นางปนัดดา สวycastle, นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ พระครูนนทกิจโกศล, เจ้าคณะอำเภอดอนพุด, ๙ กันยายน ๒๕๖๒

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ควรต้องอาศัยแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ ซึ่งการสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบันเป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างทันที่ทันกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้พระสงฆ์ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของท่านที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลวล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ของคณะสงฆ์ ด้วยการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล อันจะก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธมนต์ในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชาคณะ การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เพื่อการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล เช่น พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ พระจริยานิเทศน์ พระวินยาธิการ ตลอดถึงไวยาวัจกร และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง

ปัญหา ด้วยการสร้างทรัพยากรให้เพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการสร้างระบบและกลไกในการบริหารจัดการศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยการสร้างเป้าหมายที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้วางเอาไว้ โดยแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีทั้งแผนระยะสั้น ๕ ปี และแผนระยะยาว ๒๐ ปี ที่มุ่งหวังไปที่การมีระบบบริหารจัดการที่ทันสมัย ศาสนบุคคลมีความรู้ความสามารถ ประชาชนมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีผู้เข้ามาศึกษาพระธรรมและนำคำสอนไปปฏิบัติ ก่อให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืนของพระพุทธศาสนา ในทางพระพุทธศาสนาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือวัฒนธรรมตามยุคและสมัยให้เหมาะสมและในกระบวนการของพระต้องมีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด และมีกำหนดข้อระเบียบชัดเจน ควรมีการกำกับดูแลของผู้ปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มงวด เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรม

วินัย ควรเมื่อนำหลักธรรมที่แสดงถึงคำสอนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ ที่แสดงถึงพระที่แท้ให้ชาวพุทธโดยมากเข้าใจ โดยหาสิ่งจูงใจ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ แปลกใหม่ มาใช้ในการสร้างศรัทธาเพื่อการปลุกจิตสำนึก ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการลงมือปฏิบัติตามหลังคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นหรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ในขณะที่การที่ท่านพระชั้นผู้ใหญ่จะให้ธรรมะ ขยายธรรมแก่อุบาสก อุบาสิกาฟัง ให้คิดถึงผลสะท้อนให้อุบาสกบางท่านนำไปชมภิกษุ เพราะขาดวิจาร์ณญาณ

ข้อเสนอแนะ ดังนั้นพระสงฆ์ควรมีการปลูกฝังและสร้างศรัทธาให้กับอุบาสก อุบาสิกา เข้าใจถึงกิจกรรมของพุทธศาสนาในวันสำคัญๆทางพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการสร้างเครือข่าย และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้องค์กรต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ผู้ปกครอง ควรได้ปลูกฝังนำพาบุตรมาร่วมทำกิจกรรมให้มากขึ้น ทำให้เกิดความคุ้นเคย ส่งเสริมพัฒนาจิตสำนึกสถาบันครอบครัวให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และส่งเสริมให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในกระทรวงศึกษา บรรจุมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา ปลูกฝังจิตสำนึกกลุ่มเยาวชนให้ตระหนักว่าอย่าละทิ้งศาสนาไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใดก็ตาม ความเจริญของศาสนาจะช่วยให้ชุมชนและโรงเรียนมั่นคง รวมทั้งสร้างแผนเชิงตระหนักรู้ เข้าใจ และเข้าถึงในหลักธรรมและสร้างกระบวนการขัดเกลาทางปัญญา ตั้งแต่ระดับปัจเจกชนถึงระดับสังคมอย่างเป็นระบบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ในด้านทรัพยากรในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา จะต้องสร้างกระบวนการบริหารทรัพยากรทางการบริหารด้วยการพัฒนาพระสังฆาธิการให้มีการสร้างกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างจริงจังด้วยเนื้อหาที่เข้มข้นและเป็นแก่นแท้ทางพระพุทธศาสนา

๔.๔ ผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้นำไปสู่การสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเพื่อประมวลผลทางสถิติเพื่อความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากความคิดเห็นของรูปแบบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี รวมถึงผลวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึกค้นพบรูปแบบจำลองในการพัฒนาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี เพื่อให้เกิดการยืนยันรูปแบบจำลองที่ได้จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยรูปแบบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของ

คณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ยืนยันรูปแบบจำลองโดยวิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ รูปหรือคน จนได้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้วยวิธีการยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ เจ้าอาวาสวัดมีหน้าที่หลักและภารกิจหลัก ๖ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการปกครอง ๒. ด้านการศาสนศึกษา ๓. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๔. ด้านการเผยแผ่ ๕. ด้านการสาธารณูปการ ๖. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ดังนั้น การบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีต้องไม่ขัดกับบทบาทหน้าเจ้าอาวาส อีกทั้งการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีต้องคงวัฒนธรรมพุทธ การพัฒนาวัดเป็นการปรับปรุงสภาพวัดและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้วัดมีความเจริญรุ่งเรือง และเป็นศูนย์กลางหรือศูนย์รวมจิตใจของประชาชน และบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมนั้น จะเห็นได้ว่า พุทธศาสนาเป็นเสมือนรากเหง้าของความรู้สึกรักชาติ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ในทุกๆ ทางของสังคมไทย และต่างฝ่ายต่างเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน พระสงฆ์ก็จำต้องฝากชีวิตความเป็นอยู่ไว้กับคฤหัสถ์ เริ่มตั้งแต่อาหารซึ่งพระสงฆ์เป็นอยู่ด้วยบิณฑบาตตลอดจนปัจจัยสี่อื่น ๆ

๑. ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดีต้องยึดหลักธรรมที่มีพุทธพจน์ตรัสสอน “พระสงฆ์ทั้งหลาย จะจาริกไปยังท้องถิ่นต่างๆ ของไทย เพื่อประโยชน์และความสุขของชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวไทย เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพ และหมู่มชนทั้งหลาย” การพัฒนาวัดควรสอดคล้องกับบริบทชุมชน เช่น การพัฒนาวัดอาจเน้นการปฏิบัติธรรม การพัฒนาวัดอาจเน้นการสงเคราะห์ประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาวัดอาจเน้นการอยู่ร่วมกันกับชุมชน เป็นต้น การพัฒนาวัดในประเทศไทยจึงมีรูปแบบต่างๆ ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ตามความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ หากมองวิธีการพัฒนาวัดตามความสำคัญต่อชีวิตของประชาชนมีได้ดังต่อไปนี้^{๑๑๓}

๑. การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรีด้านการปกครอง

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ควรเป็นการพัฒนาการให้เข้มแข็งทันกับบริหารของสังคมในยุคที่เรียกว่า

^{๑๑๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

“Digital” อันเป็นการเหลื่อมล้ำทางสังคมในการรับรู้ข่าวสาร เพราะในศตวรรษที่ ๒๑ สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ดี จึงต้องให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง นอกจากนี้แนวคิดในการบริหารในปัจจุบันยังมุ่งเน้นบริหารคนทั้งด้านจิตใจและศักยภาพของประชาชน เนื่องจากคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่ายิ่ง ซึ่งเมื่อคนมีการพัฒนาแล้ว ย่อมจะส่งผลถึงชุมชนและสังคม และการพัฒนาประเทศยังเป็นเรื่องของคนทุกคน เป็นเรื่องที่ต้องระดมสรรพกำลังจากทุกส่วนของประเทศจากคนทุกกลุ่ม เพราะลำพังเพียงแต่รัฐฝ่ายเดียวไม่สามารถดำเนินการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ คณะสงฆ์จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมด้วย^{๑๑๔}

สำหรับแผนระยะยาวในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ต้องมีการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติโดยกำหนดรอบระยะเวลาให้ชัดเจน เช่น ภาคทฤษฎีอบรม ๗ วัน ภาคปฏิบัติ ๗ วัน เป็นต้น และต้องให้ถือปฏิบัติทุกๆ ปีในแต่ละรุ่น

๒. ด้านยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

เนื่องจากโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการเลื่อนไหลของคน ทุน ความรู้ IT เกิดช่องว่างทางความรู้ เกื้อกูลกันน้อยลง ส่งผลให้คนมีการศึกษาสูงขึ้น แต่คุณธรรม จริยธรรมลดลง จึงทำให้การวางแผนเพื่อพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ต้องคำนึงถึงประเด็นดังกล่าวเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งที่เราต้องการมากที่สุด คือ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอนาคตที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่จะช่วยเติมเต็มและแก้ปัญหาดังกล่าว สามารถเป็นผู้นำในการกล่อมเกลาสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรมที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ภายใต้วิถีพุทธ นอกจากนี้ เหตุที่ต้องการจัดทำแผนพัฒนาพระสังฆาธิการเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ของโลกและทันกับแนวคิดใหม่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยเฉพาะการรวมตัวกันของอาเซียนในอนาคต ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นประชาคมเศรษฐกิจเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากร แรงงาน การค้า อุตสาหกรรม ความรู้ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นโอกาสในการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ทุกระบบของสังคมให้ใหญ่ขึ้น หลากหลายขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและพัฒนาในด้านต่างๆ มากขึ้น แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไทย หรือแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้ความรู้ และสร้างสรรค์งานและการในทรัพย์สิน

^{๑๑๔} สันทนา กลุ่มเฉพาะ พระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

ทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ทางสังคมและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยอ้อมกับพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย^{๑๑๕}

ดังนั้น องค์การปกครองของคณะสงฆ์ ควรมีแผนระยะสั้นและแผนระยะยาวในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี เพราะการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์เป็นสิ่งจำเป็นต้องมีแผนพัฒนาระยะสั้นและแผนพัฒนาระยะยาว เพื่อเป็นกรอบใหญ่สำหรับทิศทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี อีกทั้งสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีผลกระทบต่อการทำงานของสังคมของผู้นำสงฆ์จึงควรดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสังคมของผู้นำสงฆ์ ระยะสั้นและระยะยาว โดยมีจุดเน้น ดังนี้

๑) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง และใช้ความรู้เป็นฐานของการพัฒนา ให้เป็นการบริหารกิจการคณะสงฆ์แห่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุคเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้โดยยึด “พระสังฆาธิการ” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์^{๑๑๖}

๒) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของผู้นำสงฆ์ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างกรอบแผนพัฒนาพระสังฆาธิการ โดยมีการดำเนินการดังนี้

- ศึกษาและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์

- ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ของพระสังฆาธิการ

- วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์^{๑๑๗}

- กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ ยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ แนวนโยบาย เป้าหมาย และกรอบการดำเนินงานให้เหมาะสมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

- นำเสนอร่างกรอบแผนระยะสั้นและระยะยาวต่อมหาเถรสมาคม

๓) ดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของมหาเถรสมาคม

^{๑๑๕} สทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๖} สทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๗} สทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

๔) นำแผนพัฒนาระยะยาวและระยะสั้น นำมาเป็นกรอบใหญ่ในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในระยะสั้นและระยะยาว^{๑๑๘}

๓. ด้านพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

องค์กรปกครองของคณะสงฆ์ ควรมีแผนระยะสั้นและแผนระยะยาวในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี โดยเฉพาะแผนระยะสั้น ควรแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้^{๑๑๙}

ระยะแรก ให้อำเภอและศึกษาสถานการณ์ของสังคมทำให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการอย่างรอบด้านเพื่อตรวจสอบว่าศักยภาพ ในบริบทของพื้นที่ระดับจังหวัดต่างๆ เป็นอย่างไร มีรูปแบบการดำเนินงานเชิงรุกของวัดอย่างไร ผลกระทบเชิงบวก เชิงลบ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคเป็นอย่างไร^{๑๒๐}

ระยะที่สอง ร่วมกันทำกรณีศึกษาเชิงลึกของแบบอย่างที่ดีในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นตัวอย่างให้แก่สงฆ์รูปอื่นๆ

ระยะที่สาม ร่วมกันจัดเวทีสาธารณะ เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายและผลักดันการนำไปสู่การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในระดับต่างๆ โดยมีระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี

สำหรับ ขั้นตอนของแผนระยะสั้น เพื่อเชื่อมโยงสู่การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในระดับต่างๆ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ปฏิรูประบบการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีคุณภาพและมีความหมายหลากหลายเรื่องเป็นสังคมแนวใหม่

ขั้นที่ ๒ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการแนวใหม่ คือ พระสังฆาธิการที่มีคุณสมบัติแนวใหม่ ที่จะได้รับการสนับสนุนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของพระสังฆาธิการในการพัฒนาตนเอง

^{๑๑๘} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์ ประชานาถ, ดร., รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๑๙} สทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ้ง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๐} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาฤกษ์ กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

ขั้นที่ ๓ ส่งเสริมสนับสนุนด้วยวิธีการใหม่ๆ เพื่อให้พระสังฆาธิการได้รับการพัฒนาความรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต^{๑๒๑}

ขั้นที่ ๔ ส่งเสริมสังคมของพระสังฆาธิการ ให้มีเกียรติและเป็นที่ยศสูงสุดในสังคม

ขั้นที่ ๕ ส่งเสริมให้มีชุมชนในสังคมของพระสังฆาธิการที่สร้างคุณค่า วางมาตรฐานส่งเสริมองค์ความรู้ทางศาสนา ตลอดจน ความศรัทธาในสังคม

แผนในระยะสั้น ระยะยาว จะต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ จะต้องมีการอบรมอยู่เสมอ มีการอบรมแบบศูนย์กลาง^{๑๒๒} และแบบภูมิภาคที่จะต้องมีการศึกษา การอบรม ไม่ควรอบรมแค่ ๕-๑๐ วัน แล้วจบไป จะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการติดตาม ตรวจสอบ อยู่เสมอ เพื่อการประเมินผลต่อการพัฒนาของพระสังฆาธิการในอนาคตต่อไป^{๑๒๓}

๔.ด้านมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

ผู้นำคณะสงฆ์ควรมีกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังส่วนต่างๆ ขององค์กรคณะสงฆ์อย่างทั่วถึง คือ กระจายอำนาจด้วยการมอบหมายหน้าที่^{๑๒๔} และความรับผิดชอบให้แก่ผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมตามความสามารถในการทำงาน ไปยังส่วนต่างๆ ของเขตการปกครองและภายในวัดเพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๒๕} ในการบริหารจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น หากผู้นำองค์กรและคณะสงฆ์มีการกระจายอำนาจไปยังส่วนต่างๆ อย่างทั่วถึงแล้วย่อมจะทำให้การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ^{๑๒๖} นอกจากนี้เพื่อความเป็นระเบียบ

^{๑๒๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์ ประชานาถ, ดร., รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาฤกษ์ ฤทธิโสภโณ, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ นายวิลักษณ์ โพธิ์ใบ, สมาชิกสภาจังหวัดสระบุรี, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓.

เรียบริ้อยของคณะสงฆ์^{๑๒๗} อันจะก่อให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น คณะสงฆ์จึงควรปฏิบัติตาม พระธรรมวินัย กฎหมายคณะสงฆ์ กฎระเบียบ ข้อบังคับมติ^{๑๒๘} ประกาศมหาเถรสมาคมเพื่อให้เกิด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่หมู่คณะสงฆ์^{๑๒๙} และในด้านการปกครองซึ่งเป็นไปตามกฎหมายคณะ สงฆ์^{๑๓๐} ซึ่งเป็นระบบตามสายการบังคับบัญชาที่จะเสนองานมาตามลำดับ^{๑๓๑} ไม่เข้าไปก้าวก่ายโดย อาศัยตำแหน่งหน้าที่ที่สูงกว่า อันจะเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ดีของพระสงฆ์

เพื่อความสามัคคีของหมู่คณะสงฆ์ทั้งนี้^{๑๓๒} เพื่อให้การทำงานของคณะสงฆ์มี ประสิทธิภาพมากขึ้น^{๑๓๓} ผู้นำองค์กรคณะสงฆ์ควรที่จะมีการตั้งทีมงานที่ประกอบด้วยบุคลากร ที่มี ความรู้ความสามารถในหลายด้านเพื่อเป็นทีมงาน สำหรับทำงานสนองงานคณะสงฆ์ ผู้นำต้องรู้จัก บุคคลและประเภทของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยดำเนินการ ไปด้วยกัน เพื่อที่จะปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานได้อย่างถูกต้อง และเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ^{๑๓๔}

๑. การวางแผนกลยุทธ์

การบริหารคณะสงฆ์ทางการปกครองควรมีการบูรณาการให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งระบบเพื่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ทั้งการส่งเสริม สนับสนุน และ

^{๑๒๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ผศ.ดร., เจ้าคณะตำบลเขาวง อำเภอเสนาห์ จังหวัด สระบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูวิโรจน์อิทธิคุณ, ดร., เจ้าคณะตำบลพลั่ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัด จันทบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๒๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระปลัดระพี นพวิสาโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระปลัดระพี นพวิสาโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระปลัดระพี นพวิสาโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ จัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

แก้ไขปัญหามาเมื่อเกิดอธิกรณ์ขึ้น ซึ่งโครงการในปัจจุบันก็ได้อยู่แล้ว^{๑๓๕} เช่น โครงการเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาสใหม่, ป.บส., อบรมพระอุปัชฌาย์ใหม่ ดังนั้น พระสังฆาธิการก็ต้องมีการศึกษาอบรม ทั้งทฤษฎี และปฏิบัติในการบริหารคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน^{๑๓๖} เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการดูแลพระศาสนา และดูแลพระภิกษุสามเณร ตลอดถึงการอบรมประชาชนให้มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น^{๑๓๗} ซึ่งการทำงานในแต่ละโครงการในปัจจุบันนี้ ถือว่า เป็นโครงการในระยะสั้น เท่านั้น พอสิ้นสุดโครงการก็จบแล้ว^{๑๓๘} ดังนั้น ในอนาคตควรมีโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น โครงการระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ดังนั้น ทางพระพุทธศาสนา^{๑๓๙} ควรมีแผนพัฒนาพระพุทธศาสนาแห่งชาติ^{๑๔๐} ซึ่งถือว่าเป็นแผนระยะยาว เพื่อให้มีการพัฒนาโดยทั่วถึง การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกัน จะได้มีการประสานงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๑๔๑}

การพัฒนาสังคมของผู้นำสงฆ์ด้วยนโยบายการพัฒนาด้านการปกครองควรมีแผนด้านการปกครองทั้งระยะสั้น ระยะยาว^{๑๔๒} อย่างต่อเนื่องอย่างในรูปธรรม การทำแผนอนาคตจะต้องมีการ

^{๑๓๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ผศ.ดร., เจ้าคณะตำบลเขาวง อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ นายภานุ เจริญจิตร, ผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดสระบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร, ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขา การพัฒนาธุรกิจและทุนมนุษย์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๓๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร, ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขา การพัฒนาธุรกิจและทุนมนุษย์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์ ประชานาถ, ดร., รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

ระดมสมอง ซึ่งการระดมสมองที่จะตกผลึก^{๑๔๓} สร้างสรรค์สิ่งที่ดี ที่จะทำให้คนส่วนใหญ่ยอมรับ ทั้งนี้จะต้องดูแผนระยะสั้น หรือโครงการต่างๆ ในระยะสั้น ที่ประสบความสำเร็จมาเป็นพื้นฐานในการสร้างแผนระยะยาวในอนาคตต่อไป^{๑๔๔}

๒. การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์

ในอนาคตควรมีโครงการในแต่ละด้าน อย่างน้อย ๖ แผนตามการบริหารคณะสงฆ์ แต่ทั้งนี้ก็ไม่พอเมื่อได้ทั้ง ๖ แผน ควรแบ่งงานแต่ละคน เป็นโครงการย่อยๆ เพื่อให้ครอบคลุมในการพัฒนาแผน โดยยึดหลัก ๓ ประการ คือ^{๑๔๕}

๑. ควรเพิ่มหลักสูตร หรือการอบรมในการเรียนรู้เพื่อให้สังคมของพระสังฆาธิการได้เรียนรู้เพิ่มมากขึ้นที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์

๒. เน้นย้ำให้สังคมของพระสังฆาธิการมีการเรียนรู้ในเรื่องการบริหารคณะสงฆ์มากขึ้น

๓. ควรสร้างให้วัดเป็นศูนย์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแต่ละตำบล หรือแต่ละอำเภอ^{๑๔๖}

สำหรับ แผนระยะสั้น ควรมีพัฒนาวัด ให้เป็นแนวทางในการสร้างมาตรฐาน โดยจัดเป็นมาตรฐาน A B C D เพื่อให้ทุกวัดมีการพัฒนาโดยจะต้องเป็นเชิงรุกตั้งแต่ระดับตำบล ทั้งนี้เป็นกระตุ้นให้พระสังฆาธิการมีการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง^{๑๔๗} และเป็นการยกระดับวัดขึ้นเรื่อย ๆ ตามขีดความสามารถของวัดนั้น ๆ

ส่วนแผนระยะยาว ที่มีหัวใจเร่งด่วนใน ๓ ประการ คือ ๑. การศึกษา ๒. การเผยแผ่ ๓. การปกครอง ที่จะต้องมีการทำแผนก่อนเป็นอันดับแรก

^{๑๔๓} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ผศ.ดร., เจ้าคณะตำบลเขาวง อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๔} สทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๕} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ผศ.ดร., เจ้าคณะตำบลเขาวง อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๖} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ผศ.ดร., เจ้าคณะตำบลเขาวง อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๗} สทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

ในการบูรณาการการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนา โดยการกำหนดแผนนี้^{๑๔๘} ผู้นำองค์กรสงฆ์ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และรู้จักการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดศรัทธา^{๑๔๙} พร้อมทั้งจะร่วมแรงร่วมใจกันทำงานขับเคลื่อนองค์กรไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและคณะสงฆ์เอง ซึ่งจะต้องมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา^{๑๕๐} เช่น พรหมวิหารธรรม ๔ และสังคหวัตถุธรรม ๔ เป็นต้น^{๑๕๑} ทั้งนี้ การบูรณาการการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการด้านการปกครอง ควรมีการร่วมมือกัน ระหว่างองค์กรสงฆ์^{๑๕๒} รวมถึงการพัฒนาพระพุทธศาสนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ จะต้องมีการมีแผนในการดำเนินการร่วมกัน ซึ่งในอนาคตอาจจะต้องมี^{๑๕๓} “แผนพัฒนาพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” เพื่อให้ทุกภาคส่วนของพระพุทธศาสนามีส่วนร่วมในการพัฒนาพระพุทธศาสนาให้เจริญมากขึ้นต่อไป^{๑๕๔}

๒. การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการศาสนศึกษา

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาที่ดี ด้านการศาสนศึกษา เป็นการจัดการภารกิจของวัดโดยจัดการศึกษาสร้างความความมั่นคงของพระศาสนา พัฒนากิจกรมของวัดส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุและประชาชนได้เรียนรู้หลักธรรมทางพุทธศาสนา สร้างความมั่นคงในพระสัทธรรม ภิกษุตั้งใจเรียน^{๑๕๕} ตั้งใจศึกษาธรรม เป็นครูสอน เป็นสาธยาย เป็นผู้ไตร่ตรอง

^{๑๔๘} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๔๙} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๐} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๑} สทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๒} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร, ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขา การพัฒนารัฐกิจและทุนมนุษย์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๓} สทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๔} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๕} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์ไพเราะชาโน, ดร., รองเจ้าคณะอำเภอมอแก้ว จังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

จะทำให้เกิดความมั่นคงในพระพุทธศาสนาทั้ง ๓ ด้าน^{๑๕๖} คือ ปรียัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ มีการจัดแบ่งเสนาสนของวัดเป็นสถานที่จัดการศึกษา^{๑๕๗} เรียนนักธรรม บาลี ควบคู่ปรียัติธรรมสายสามัญ^{๑๕๘} การจัดการศาสนศึกษาเป็นกิจกรรมหนึ่งในงานของคณะสงฆ์ที่เจ้าอาวาสต้องดำเนินการ เพราะมีความสำคัญมากในกระบวนการพัฒนาบุคลากร ผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ รู้จักการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เกิดศรัทธาในการร่วมกิจกรรมนั้น ^{๑๕๙}

การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการด้านการศาสนศึกษาในอนาคต ต้องเน้นพัฒนาทางการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้หลักธรรมทางพุทธศาสนา นำหลักการทางพุทธศาสนามาใช้^{๑๖๐} จัดโครงการในระยะสั้น ระยะยาวดี ให้เกิดการส่งเสริมพัฒนาและการศึกษาของคณะสงฆ์ พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ที่ผ่านมา มีการสนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์อยู่ตลอด เช่น การสอบได้ ปธ.๓ ปธ.๖ ปธ.๙ มีการมอบตลาบัตรพัฒนาศึกษาให้เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการมอบทุนการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรที่ตั้งใจเรียนดี^{๑๖๑} จะมีทุนการศึกษาเล่าเรียนหลวงมอบให้ด้วย^{๑๖๒}

๓. การประเมินและควบคุม

เจ้าอาวาสต้องศึกษาแผนการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการซึ่งในปัจจุบันยังมีการทำแผนในการพัฒนาเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรมภายในวัดเท่านั้น ซึ่งในอนาคต ควรใช้กับพระภิกษุสามเณรอย่างน้อย ๒ แผนคือ แผนระยะสั้น ๓ เดือน^{๑๖๓} การเรียนรู้เรื่อง

^{๑๕๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์ ประชานาถ, ดร., รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาภุชญา กิตติโสภณ, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๕๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร, ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขา การพัฒนาธุรกิจและทุนมนุษย์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูวีโรจน์อิทธิคุณ, ดร., เจ้าคณะตำบลพลี อำเภอสทิงพระ จังหวัดจันทบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

ไวยากรณ์ แผนในระยะยาว ๘ เดือน ถึง ๑ ปี^{๑๖๔} ในการอบรมติวสอบบาลี ทั้งนี้ ในการเรียนบาลีควร มีแรงจูงใจต่างๆ เช่น การเลื่อนสมณศักดิ์ การปรับวุฒิการศึกษา การปรับตำแหน่ง เป็นต้น^{๑๖๕} เพื่อให้มีการเรียนบาลีมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพที่ดี ทั้งนี้ ในส่วนของวัดจำเป็นต้องสนับสนุนส่งเสริม ส่งพระ สามเณรเข้าร่วมเรียน^{๑๖๖} ร่วมอบรมให้การเรียนบาลีมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพที่ดี และ พัฒนาการเรียนการสอนบาลีของพระสังฆาธิการให้มีผู้สอนที่ดี มีสื่อที่ดี มีการอบรมที่ดี^{๑๖๗} สนับสนุน กฎหมายหรือกฎหมายอาญาในการรองรับการเรียนบาลี เพื่อให้การเรียนบาลีมีคุณภาพ ซึ่งการทำงานเรื่องการเรียนการสอนบาลีของพระสังฆาธิการเป็นทั้งผู้บริหารจะต้องมีการทุ่มเท และทุ่มเท คือ จะต้องมีการสร้างห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ครูอาจารย์ผู้สอน^{๑๖๘} รวมถึงการทุ่มเท การบริหารจัดการเรียนการสอน^{๑๖๙} การวางแผน การตรวจสอบ ติดตาม การประเมินผลของผู้บริหารที่จะต้องรู้ว่า มีจุดอ่อน จุดแข็ง ข้อดีข้อด้อยในการวางนโยบาย จัดการกิจการคณะสงฆ์

ดังนั้น การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการพระพุทธศาสนาที่ดี ด้านการศาสนศึกษา แผนในอนาคต ด้านการ ศาสนศึกษา จะต้องมีการระบุให้พระสังฆาธิการบริหารกิจการมวัด^{๑๗๐} มุ่งเน้นให้พระเณร มีนักรธรรมเอก ภายใน ๕ ปี บาลีเป็นไปตามความสามารถ พระสงฆ์ในวัดใดมีพระรูปใดมีอายุเกิน ๖๐ ปี แล้วแต่ความสมัครใจ จะเรียนบาลีหรือไม่ก็ได้^{๑๗๑} แต่ต้องมีความรู้อย่างน้อย นักรธรรมเอก สำหรับเจ้าอาวาสผู้นำสงฆ์^{๑๗๒} ต้องเรียนรู้เรื่องบาลีเป็นต้นแบบแก่พระสงฆ์ในวัดนั้น พระบวชใหม่ภายใน ๑ ปี ต้องเรียนรู้ในส่วนของไวยากรณ์ ในปีที่ ๒-๓ ต้องแปลให้ได้ อย่างนี้เป็นต้น

^{๑๖๔} สทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๕} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร, ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขา การพัฒนาธุรกิจและทุนมนุษย์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๖} สทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๗} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูพิศิษฐ์ กระจ่าง, รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา จังหวัด สมุทรสงคราม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๘} สทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๖๙} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลา, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ จัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

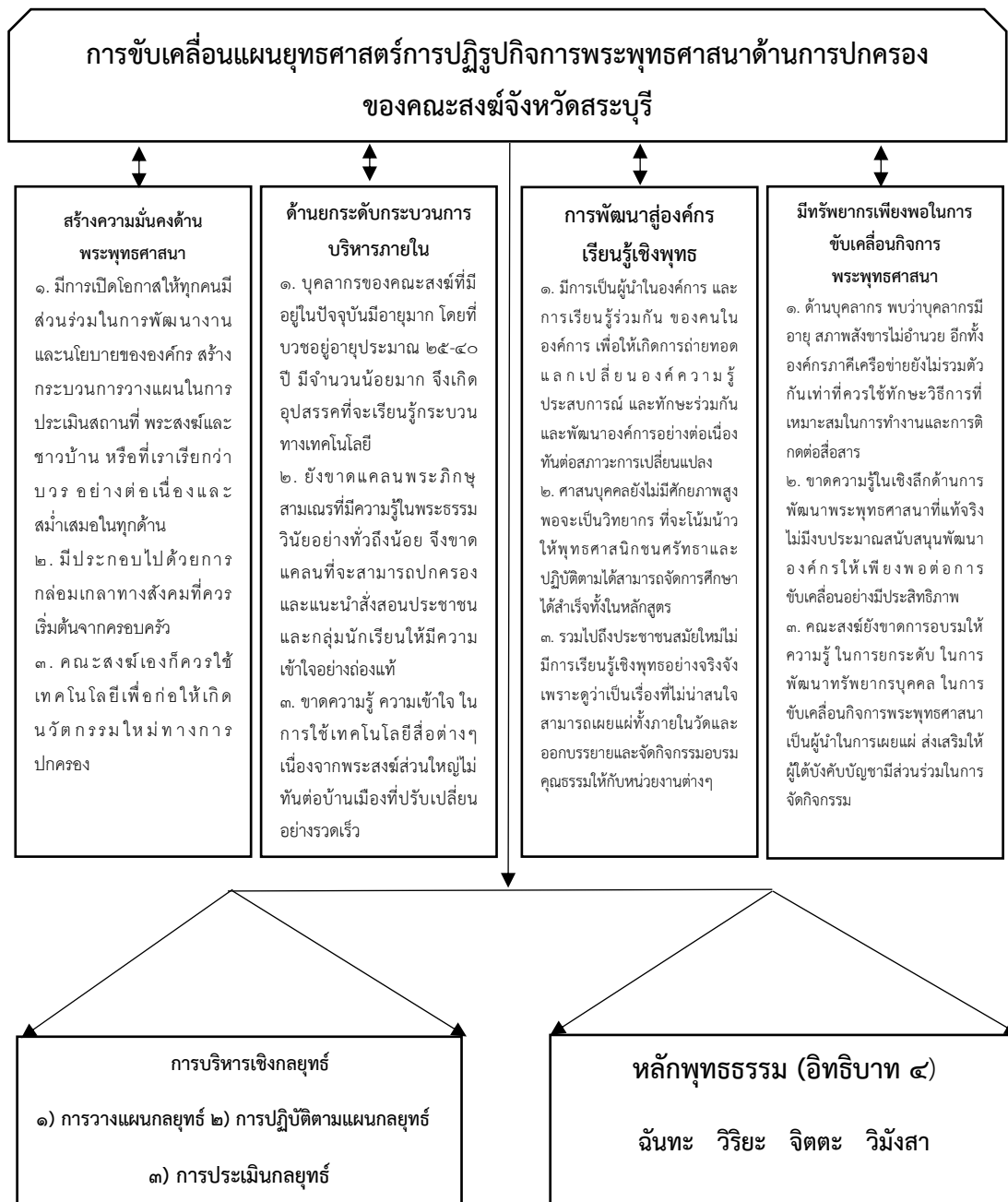
^{๑๗๐} สทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๗๑} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลา, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการ จัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

^{๑๗๒} สทนากลุ่มเฉพาะ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร., รักษาการเจ้าคณะภาค ๒, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

๔.๕ องค์ความรู้

๔.๕.๑. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ด้านการสร้างควมมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

ในทางพระพุทธศาสนาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือวัฒนธรรมตามยุคและสมัยให้เหมาะสม และในการบวชของพระต้องมีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด และมีกำหนดข้อระเบียบชัดเจน ควรมีการกำกับดูแลของผู้ปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มงวด เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ควรมีนำหลักธรรมที่แสดงถึงคำสอนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ ที่แสดงถึงพระที่แท้ให้ชาวพุทธโดยมากเข้าใจ โดยหาสิ่งจูงใจ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ แปลกใหม่ มาใช้ในการสร้างศรัทธา เพื่อการปลุกจิตสำนึก ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือการลงมือปฏิบัติตามหลังคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นหรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ในขณะที่การที่ท่านพระชั้นผู้ใหญ่จะให้ธรรมะขยายธรรมแก่อุบาสก อุบาสิกาฟัง ให้คิดถึงผลสะท้อนให้อุบาสกบางท่านนำไปชมภิกษุ เพราะขาดวิจาร์ณญาณ ดังนั้นพระสงฆ์ควรมีการปลุกฝังและสร้างศรัทธาให้กับอุบาสก อุบาสิกาเข้าใจถึงกิจกรรมของพุทธศาสนาในวันสำคัญๆทางพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการสร้างเครือข่าย และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้องค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ผู้ปกครองควรได้ปลุกฝัง นำพาบุตรมาร่วมทำกิจกรรมให้มากขึ้น ทำให้เกิดความคุ้นเคย ส่งเสริมพัฒนาจิตสำนึกสถาบันครอบครัวให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และส่งเสริมให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในกระทรวงศึกษา บรรจุวิชาพระพุทธศาสนา ปลุกฝังจิตสำนึกลงกลุ่มเยาวชนให้ตระหนักว่าอย่าละทิ้งศาสนาไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะใดก็ตาม ความเจริญของศาสนาจะช่วยให้ชุมชนและโรงเรียนมั่นคงรวมทั้งสร้างแผนเชิงตระหนักรู้ เข้าใจ และเข้าถึงในหลักธรรมและสร้างกระบวนการขัดเกลาทางปัญญา ตั้งแต่ระดับปัจเจกจนถึงระดับสังคมอย่างเป็นระบบ

๒. ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

แผนยุทธศาสตร์ควรกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายให้ชัดเจน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยบุคลากรมีส่วนร่วม สามารถกำหนดเป็นแนวทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการอบรมให้ความรู้แก่พระสังฆาธิการหรือองค์กรให้ทันต่อบ้านเมืองและยุคสมัยที่ปรับเปลี่ยนไปอาทิเช่นกรณีชุมชนมีกิจกรรมบางอย่างวัดหรือพระต้องมาร่วมกับชุมชนหรือโรงเรียน โดยอาจนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้วย ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ในการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อโซเชียลต่างๆ เพื่อใช้ในการติดต่อกับระบบราชการ ควรมีการฝึกอบรมหรือมีการเรียนรู้ชั้นเรียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอาจจะมีการให้พระภิกษุสามเณรที่มีความรู้มาช่วยสอนให้เกิดความเข้าใจในพระธรรม

เพราะน้อยมากที่นักเรียนจะเข้าใจในธรรมที่สอนอย่างเข้าใจ ควรต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย โดยให้ญาติโยมมีส่วนร่วมช่วย จะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้เป็นอย่างดี ประสานงานเข้าร่วมเครือข่ายกับ บวร. สร้างความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคีเครือข่าย เช่น หาผู้นำที่พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาสูง แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารด้วยระบบคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ปกครองทุกระดับต้องเรียนรู้ปัจจัยต่างๆ คือ ต้องเรียนรู้ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน โอกาส อุปสรรค ต้องปกครองทุกระดับ และพระสังฆาธิการต้องเรียนรู้ และปฏิบัติได้ เจริญแน่นอน

๓. ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

องค์กรจะต้องมีหลักธรรมและปรัชญาแห่งการเรียนรู้ สร้างกระบวนการคิดค้น พัฒนาปรับปรุง หรืออาจจะเรียกว่าการสร้างนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ ทางพระพุทธศาสนาจะต้องมีหลักสูตรหรือการอบรมให้ประชาชนเรียนรู้เชิงพุทธ ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและสนุก ควรแปลหลักธรรมออกมาสอนด้วยภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจได้เลย และทุกคนอยากเรียนรู้ เช่น App ต่างๆ เป็นต้น ที่ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ในมือถือ กติกาให้ไปทำกิจกรรมที่วัด ได้เป็นคะแนนแข่งขันกันและแสดงในโซเชียล ควรได้มีการสนับสนุนส่งเสริมให้พวกเขาฝึกก่อนที่จะเข้าสู่ความเป็นผู้นำ ได้ศึกษาเรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ ด้วยการพัฒนาบุคลากรเพิ่มขึ้น โดยการจัดทำ พัฒนา สร้างวิทยากรที่มีศักยภาพ ควรมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรจัดทำหลักสูตรวิชาการให้ทันสมัยเข้าใจ เข้าถึงได้ง่ายอาจจะผ่านทางอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ สื่อต่างๆ และการเข้าค่ายพุทธบุตรให้มีทักษะการใช้ชีวิตตามคำสอนของพระพุทธเจ้า สร้างความเข้าใจ อบรม เรียนรู้ระบบปฏิบัติ พรบ.สงฆ์ เรียนรู้การพัฒนาองค์กร โดยจัดให้ผู้ที่ผ่านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้โอกาสสอนพระผู้ใหญ่ ให้เรียนรู้การพัฒนาให้โอกาสเวลาการศึกษา โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายที่มีศักยภาพสูง และมีต้นทุนเพื่อจัดทำนวัตกรรมและเผยแพร่ศาสนาให้กับทุกกลุ่มได้มีสื่อให้กับผู้สนใจได้เข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย ควรสร้างกลยุทธ์ตามอริยสัจ ๔ หลักประชาธิปไตย เนื่องจากผลการบริหารตามหลักอริยสัจ ๔ พบว่าการนำมาใช้ในกิจการการบริหารคณะสงฆ์ได้ตามยุคสมัยได้อย่างลงตัว

๔. ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

การพัฒนาทรัพยากรให้เพียงพอและมีคุณภาพ โดยการอบรมบ่มเพาะให้เรียนรู้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเห็นความสำคัญของกิจการพระพุทธศาสนา ควรให้โอกาสต่อผู้ที่คอยช่วยเหลือติดตามอยู่มีส่วนได้ศึกษาเรียนรู้ สงฆ์มีพรรษาน้อย ยกระดับการพัฒนาให้องค์ความรู้ แก่พระสังฆาธิการให้มากขึ้น ทางวัดจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยมากขึ้น กระชับเวลาให้รวดเร็วและสร้างหรือมีการปรับเปลี่ยน

สถานที่ให้น้ำเข้าวัดมากขึ้น และทำความเข้าใจให้ประชาชนเข้าใจในพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น และมีเทศกาลและโปรมโชนขึ้นตามกาลเวลา การหางบประมาณมาสนับสนุนในการดำเนินงาน ปรับแนวความคิดในการระดมทุน แล้วนำมาใช้ในการขับเคลื่อนกิจกรรมพระพุทธศาสนา มีการจัดอบรมพัฒนาคุณภาพทรัพยากรบุคคลสังฆาธิการ อย่างน้อยปีหนึ่ง ๒ ครั้ง เพื่อสร้างความศรัทธาในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ปลุกฝังคุณธรรมให้มีจิตใจสำนึกรู้ว่าอะไรผิดอะไรควร มีการดเว้นพฤติกรรมที่ชั่วร้ายทั้ง ๓ ทางเช่น ทางกาย ทางวาจา ทางใจ และจำเป็นต้องพัฒนาให้ผู้นำนามีความเมตตากรุณาธรรม จริยวัตรธรรม ควรพัฒนาองค์ความรู้และเติมเต็มให้กับพระสังฆาธิการให้มากขึ้น

๑. ด้านการวางแผนกลยุทธ์

สรุปได้ว่า การที่คณะสงฆ์มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถยึดถือปฏิบัติได้อย่างเคร่งครัด ทั้งในเรื่องของการวางแผนจัดระเบียบการสร้าง ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดของชุมชนได้ มีการจัดสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดและคณะกรรมการวัดให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีการจัดทำทะเบียนศาสนสถาน ศาสนวัตถุ จัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ โดยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ มีการวางแผนดำเนินการหาทุน วางแผนการดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบงาน โดยต้องมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลควบคุม โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องทั้งในเรื่องของการขออนุญาตก่อสร้าง การออกแบบ การวางแผนสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ปัญหา พระสังฆาธิการ ยังไม่มีมีการวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรมมีการเจริญพระพุทธมนต์ที่เวียนตามอำเภอต่างๆ พร้อมมีการประเมินผลการปฏิบัติ ระดมความคิดปัญหาอุปสรรคร่วมกัน และหาทางแก้ไข ตามกรมการพัฒนางานตามนโยบายอย่างเป็นระบบ ยังไม่มีการสร้างกระบวนการบริหารจัดการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบในการขับเคลื่อนความมั่นคงของพระพุทธศาสนาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางแผนไว้

ข้อเสนอแนะ ควรใช้หลักการของ PDCA มาขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนา P=plan คือการวางแผนงาน ประมวลผลข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ให้เราบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางไว้ ต้องมีแผนในการประเมินสถานที่ พระ และชาวบ้าน หรือ บวร. อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในทุกด้าน คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ร่วมกับ สนง. พระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี วางแผนร่วมกันในการจัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์ ทุกวันที่ ๒๘ ของเดือน โดยเวียนไปตามอำเภอต่างๆ แกนนำของชุมชน-แลกเปลี่ยน-เชื่อมั่นศรัทธา-พบปะเจอกัน มีความมุ่งมั่นในการ

ร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กร ระดมความคิดอุปสรรค ปัญหาาร่วมกัน หาทางแก้ไข กำหนดลงในแผน ตามกรอบการพัฒนา ศึกษาถึงสาเหตุว่า เหตุใดพุทธศาสนิกชนจึงขาดศรัทธา และสนใจในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาน้อยลง โดยตั้งคณะทำงานและสร้างแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร มีการจัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอ มีการประชาคมพระสังฆาธิการทั้งจังหวัด เพื่อสอบถามปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา ให้แสดงความคิดเห็น แล้วนำมาจัดทำแผนพัฒนาสร้างความมั่นคง มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรเกิดและมีความพอใจในหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ พยายามทำให้ญาติโยมอุบาสกอุบาสิกาเกิดความสามัคคี ไว้วางใจต่อกันพระภิกษุสามเณรต้องประพฤติตนให้สุจริต อยู่ในธรรมวินัยให้สมบูรณ์ เป็นที่วางใจอุบาสกอุบาสิกา ควรมีการวางแผนและการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ จักทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วน มีการร่วมคิด ร่วมทำอย่างเชื่อมโยงและมีระบบ ควรใช้หลักการของ PDCA มาขับเคลื่อนแบบยุทธศาสตร์ การปฏิรูปพระพุทธศาสนา P=plan คือการวางแผนงาน ประมวลผลข้อมูลที่สำคัญต่างๆ ให้เราบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดและวางไว้

๑. ด้านปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี การสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างทันท่วงทีกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธมนต์ในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชกุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง

ปัญหา ด้วยการสร้างทรัพยากรให้เพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการสร้างระบบและกลไกในการบริหารจัดการศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาเพื่อการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยการสร้างเป้าหมายที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้วางเอาไว้

โดยแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีทั้งแผนระยะสั้น ๕ ปี และแผนระยะยาว ๒๐ ปี ที่มุ่งหวังไปที่การมีระบบบริหารจัดการที่ทันสมัย ศาสนบุคลมีความรู้ความสามารถ ประชาชนมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีผู้เข้ามาศึกษาพระธรรมและนำคำสอนไปปฏิบัติ ก่อให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืนของพระพุทธศาสนา ในทางพระพุทธศาสนาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือวัฒนธรรมตามยุคและสมัยให้เหมาะสมและในการบวชของพระต้องมีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด และมีกำหนดข้อระเบียบชัดเจน ควรมีการกำกับดูแลของผู้ปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มงวด เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ควรให้นำหลักธรรมที่แสดงถึงคำสอนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ ที่แสดงถึงพระที่แท้ให้ชาวพุทธโดยมากเข้าใจ โดยหาสิ่งจูงใจ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ แปลกใหม่ มาใช้ในการสร้างศรัทธาเพื่อการปลุกจิตสำนึก ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการลงมือปฏิบัติตามหลังคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นหรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ในขณะที่การที่ท่านพระชั้นผู้ใหญ่จะให้ธรรมะ ขยายธรรม แก่อุบาสก อุบาสิกาฟัง ให้คิดถึงผลสะท้อนให้อุบาสกบางท่านนำไปชมภิกษุ เพราะขาดวิจยารณญาณ

ข้อเสนอแนะ ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน คือ การจะนิมนต์พระต้องทำการนิมนต์อย่างไร ตามกฎให้ทุกคนได้ทราบ/หรือการจะเยี่ยมหรือใช้สถานที่วัดชาวบ้านจะต้องปฏิบัติตามประกาศที่เราทำไว้ เข้าร่วมประชุมคณะสงฆ์ในแต่ละเดือน ดำเนินงานเป็นขั้นตอน เรื่องลำดับตามความสำคัญ ดำเนินการตามแผนปฏิบัติตามเวลาที่กำหนด สร้างความเข้มแข็งให้ภาคีเครือข่าย โดยให้มีการพบปะหารือ และหาผู้นำที่ได้รับความศรัทธาเป็นที่ยอมรับของแต่ละภาคีเครือข่าย และให้ปฏิบัติงาน มีเหตุผล รู้จักละ ลด หรือเลี่ยงจากอกุศลกรรม และมีจิตสัมพันธ์ ไมตรี เอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่ให้ความร่วมมือ สามารถเข้าใจงานที่ทำ ดำเนินงานได้ด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ความเพียรพยายาม ความอดุสาหะ และมานะบากบั่นที่จะทำงานหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีที่สุด การดำเนินงานต้องพากเพียรอดุสาหะ ตรวจสอบบ่อย ๆ ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ จำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรทุกภาคส่วน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการ เจ้าคณะปกครองให้มีความรู้หลักการบริหารองค์กรให้มากกว่าเดิม ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๒. ด้านประเมินผลกลยุทธ์

สรุปได้ว่า การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุสามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยเจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้

พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม กฎระเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลงล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ้าง โดยเจ้าอาวาสจะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน เพื่อชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลักเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

ปัญหา ส่วนใหญ่เกิดจากพระสังฆาธิการไม่เอาใจใส่ในการบริหารตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการชี้แจงกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน ไม่มีการว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ที่พักอาศัยอยู่ภายในวัดเมื่อมีการทำผิดพระธรรมวินัย กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ หรือการทำผิดกฎหมายบ้านเมือง พระสังฆาธิการบางวัดปกครองแบบนายปกครองบ้าง ยึดตนเองเป็นใหญ่ฝ่ายเดียว ไม่คำนึงถึงเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเป็นผู้ทำผิดเสียเอง เช่น ไม่กวดขันตรวจสอบ เข้มงวดกับผู้ที่เข้ามาบวช ทำการงานบัญชีเรื่องทรัพย์สินไม่ได้ และการยกยอกนำเงินไปใช้ การลักขโมยของ การลักลอบเสพยาเสพติด พระสังฆาธิการบางรูปขาดความรู้ความสามารถในการบริหารปกครอง ทำให้ไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติตนและการอยู่ร่วมกันภายในสังคม บางครั้งผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการกระทำความผิดทำให้ไม่สามารถจัดการปัญหาได้ ทำให้ไม่สามารถบริหารให้เป็นไปตามเป้าหมายของคณะสงฆ์ กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนาด้านปกครองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พระสังฆาธิการ ผู้ปกครองผู้ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามพระวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ให้เป็นไปตามสายการบังคับบัญชาของคณะสงฆ์ หากมีใครทำผิดก็ควรมีการว่ากล่าวตักเตือนแนะนำ ให้โอกาสในการปรับปรุงตัว แต่หากไม่เชื่อฟังก็ควรมีการลงโทษตามความผิด แต่หากทำผิดกฎหมายก็ควรให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นผู้ดำเนินการ หากใครทำดีก็ควรมีการยกย่องชมเชย รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการว่ากล่าวตักเตือนเพื่อสั่งสอนกันได้ โดยยึดหลักตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ด้านการบริหาร และทำงานร่วมกับทางบ้านเมือง เพื่อชี้แจงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน และการปฏิบัติตนของ

พุทธบริษัท เพื่อให้ถูกต้องตามหลักพระวินัย และกฎระเบียบต่าง ๆ และในการจัดกิจกรรมต่างๆ พระสังฆาธิการควรศึกษาบริบทของทางบ้านเมือง หากมีปัญหาเกิดขึ้นพระสังฆาธิการต้องเป็นผู้เข้ามาชี้แจงรายละเอียดและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างยุติธรรมและเสมอภาค เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับผู้เกี่ยวข้องทั้งทางรัฐและผู้เกี่ยวข้องใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ถ้ามีการผิดพลาดในสิ่งที่เรากำหนดไว้ จะต้องให้ชาวบ้านหรือพระมีส่วนร่วมด้วยกันตรวจสอบ และใช้กฎประชาธิปไตยในการกำหนดบทลงโทษ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานแต่ละงานที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบความถูกต้องแต่ละขั้นตอนอย่างรอบคอบ ตรวจสอบปัญหา แก้ไข มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของงานแต่ละภาคีเครือข่าย ได้ผลดีอย่างไร มีสิ่งใดต้องปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริม ความเอาใจใส่ มีความรับผิดชอบในงาน มีสติสมาธิต่องานที่ทำ ความถูกต้องรวดเร็ว ในการดำเนินการโครงการต่างๆ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และสิ่งนั้นทำด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝนไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอยไป ต้องตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานตามหลักการปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน โอกาส และอุปสรรค, ตรวจสอบทุกขั้นตอนเพื่อหาความบกพร่อง และแก้ไขจุดอ่อน ทุกระดับชั้นของผู้บริหารจะต้องตระหนักรู้ ตระหนักคิดให้รอบคอบ และรับผิดชอบต่องานอย่างมีสติกำลัง เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการตรวจสอบที่ดี ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ฉันทะ = ฉันทพอใจกับงานที่ทำอยู่

สรุปได้ว่า ฉันทพอใจกับงานที่ทำอยู่มีใครบ้างไม่ชอบงานที่ทำอยู่ ให้คุณลองตรวจสอบตัวเองว่าคุณนั้นมีความชอบหรือศรัทธากับงานแบบใด หรือพอใจกับงานแบบใดอยู่ เหมือนกับคุณเป็นนักศึกษาที่เพิ่งจบใหม่กำลังใช้ความคิดไตร่ตรองว่าคุณต้องการเดินไปเส้นทางใด เรื่องเหล่านี้ไม่มีใครให้คำตอบคุณได้เพราะเป็นความชอบความศรัทธาที่ก่อเกิดจากตัวของตนเองจริงอยู่ที่งานแต่ละอย่างไม่มีทางที่คุณจะชื่นชอบไปทั้งหมดทุกกระบวนการ แต่ถ้าคุณพอใจที่จะทำได้ดี สบายใจที่จะต้องเจอมันทุกวัน เราเรียกว่าความศรัทธา เป็นสิ่งแรกที่มนุษย์ต้องการและเป็นพื้นฐานของความสำเร็จ อย่างเช่น คุณมีความศรัทธาและใจรักที่จะเป็นพนักงานขายที่ดีและซื่อสัตย์ สิ่งนี้จะเป็นพลังให้คุณเดินไปหาความสำเร็จได้แบบเป็นเส้นตรง และเข้าถึงจิตใจเนื้อแท้ในการทำงานมากกว่าคนที่ไม่ได้มีความศรัทธาใดๆ กับงานที่ทำ คุณอาจเริ่มต้นง่ายๆ ด้วยการตั้งคำถามกับตัวเอง ฉันททำงานเพื่ออะไร ฉันทมีความสุขหรือไม่ เพียงแค่นี้คุณก็จะทราบตัวเองว่ามีความลึกซึ้งกับงานที่ทำอยู่เพียงใด เมื่อเราจะได้มีเวลาค้นหาและปรับเปลี่ยนตัวเอง หรือปรับศรัทธาของตัวเองให้เข้ากับงานที่ทำอยู่

วิริยะ = ฉันทขยันหมั่นเพียรกับงานที่มี

สรุปได้ว่า ฉันทขยันหมั่นเพียรกับงานที่มีคงไม่มีใครไหนประสบความสำเร็จโดยปราศจากความเพียร เป็นคำคมที่แปลง่ายแต่ความหมายเห็นดเห็น้อยยิ่งนัก เพราะความวิริยะนั้นเป็นเครื่องมือ อีกอย่างหนึ่งที่จะนำคุณไปสู่ความสำเร็จได้ ยิ่งคุณขยันเท่าไรผลตอบแทนที่คุณจะได้รับมันก็มีมากเท่านั้น

ยกตัวอย่างต่อจากหัวข้อฉันทะ คุณเป็นพนักงานขายที่มีความศรัทธากับงานที่ทำ มีความสุขในการทำงาน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ร่วมกับความขยันหมั่นเพียร ไม่เฉยชาที่จะต้อนรับลูกค้า กระตือรือร้นหาลูกค้าใหม่ๆ อยู่เสมอ มีวินัยในการทำงาน ไม่ท้อกับปัญหาและอุปสรรคที่เข้ามา มีความทุ่มเทอย่างนี้ ตำแหน่งที่สูงขึ้นไปอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อมแน่นอน ที่สำคัญความวิริยะจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความศรัทธาของฉันทะนั้นเอง และความวิริยะไม่ใช่การทำงานแบบเอาเป็นเอาตาย แต่เป็นการหมั่นแกฝนตนเองต่างหาก

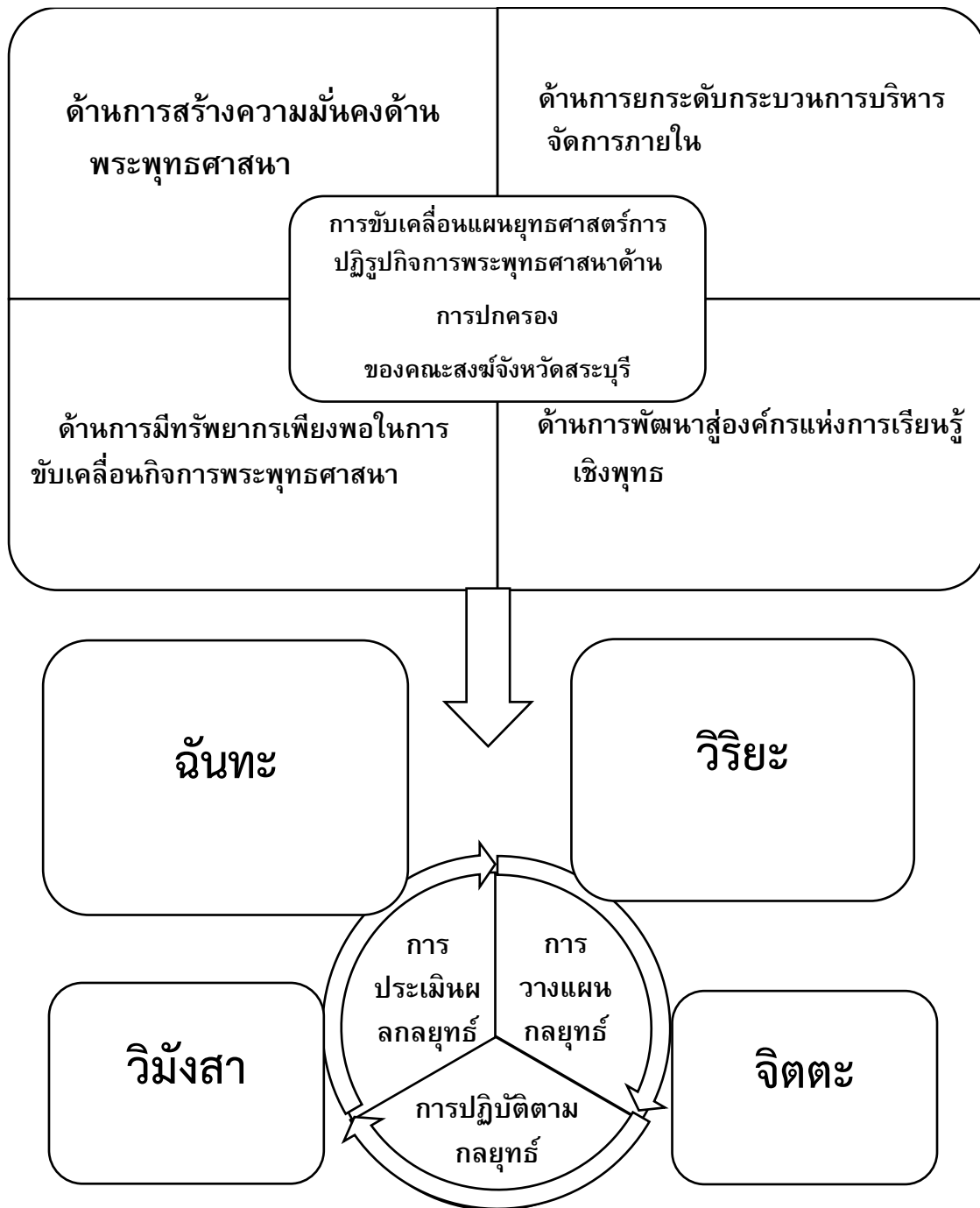
จิตตะ = ฉันทเอาใจใส่รับผิดชอบกับงานที่ทำ

สรุปได้ว่า ฉันทเอาใจใส่รับผิดชอบกับงานที่ทำจิตใจที่จดจ่อกับงานไม่วอกแวกไปเที่ยวเล่น ล้วนเกิดผลดีต่องานที่ทำ จิตตะเป็นธรรมแสดงถึงสติและจิตใจที่รอบคอบและความรับผิดชอบที่จะตามมา ซึ่งในสังคมการทำงานปัจจุบันนี้มุ่งเน้นแย่งชิงตำแหน่งกัน และขัดขวางลืมนึกไปว่า งานที่ตนเองต้องรับผิดชอบนั้นคือสิ่งใดกันแน่ จิตตะจึงมีความสำคัญในการทำงานโดยไม่วอกแวกออกไปนอกกลุ่มนอกทาง ดังนั้นเมื่อคุณมีทั้งฉันทะและวิริยะแล้ว จิตตะจะเป็นเสมือนรั้วของเส้นทางที่ไม่ให้ไขว่เขวออกนอกทางสู่ความสำเร็จได้ รวมทั้งเป็นสติที่สื่อออกมาถึงความมุ่งมั่นที่สูงกว่าความพอใจและความขยับ หมั่นเพียร

วิมังสา = ฉันทใคร่ครวญและใช้ปัญญาตรวจสอบงาน

สรุปได้ว่า ฉันทใคร่ครวญและใช้ปัญญาตรวจสอบงาน สิ่งสุดท้ายในการทำงาน คือการใช้ปัญญา ที่เป็นกุญแจสูงสุดของอิทธิบาท ๔ เมื่อคุณมีความรักในงานที่ทำ มีความขยันหมั่นเพียร มีสติ รับผิดชอบ การมีปัญญาคือการทบทวนตนเองและปัญหา ว่าสิ่งที่เราได้ทำมานั้นมีผลดีผลเสียอย่างไร มีสิ่งใดที่เข้ามากระทบใจเราหรือคนอื่นหรือไม่ เราจะได้รู้จุดยืนของเราว่าทำงานและอยู่ในด้านทุกข์หรือสุข ล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จ อย่างเช่น ทบทวนตัวเองบ้าง ว่าวันนี้ทั้งวันเราทำอะไรบ้าง สรุปกับตัวเองว่าทำเพื่ออะไร เราจะได้มีกำลังใจต่อในวันต่อไป และไม่ทำผิดซ้ำซากอีกเช่นเดิม พร้อมกันนั้นเรา จะสามารถเห็นหนทางได้ว่า เส้นทางไหนที่จะนำเราสู่ความสำเร็จได้

๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากงานวิจัย

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑ ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

ในทางพระพุทธศาสนาจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือวัฒนธรรมตามยุคและสมัยให้เหมาะสม และในการบวชของพระต้องมีการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด และมีกำหนดข้อระเบียบชัดเจน ควรมีการกำกับดูแลของผู้ปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มงวด เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ควรมีนำหลักธรรมที่แสดงถึงคำสอนตามหลักธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ ที่แสดงถึงพระที่แท้ให้ชาวพุทธโดยมากเข้าใจ โดยหาสิ่งจูงใจ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ แปลกใหม่ มาใช้ในการสร้างศรัทธา เพื่อการปลุกจิตสำนึก ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือการลงมือปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นหรือนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ในขณะที่การที่ท่านพระชั้นผู้ใหญ่ให้ธรรมะขยายธรรมแก่อุบาสก อุบาสิกาฟัง ให้คิดถึงผลสะท้อนให้อุบาสกบางท่านนำไปชมมิชฌุ เพราะขาดวิจาร์ณญาณ ดังนั้นพระสงฆ์ควรมีการปลุกฝังและสร้างศรัทธาให้กับอุบาสก อุบาสิกาเข้าใจถึงกิจกรรมของพุทธศาสนาในวันสำคัญๆทางพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการสร้างเครือข่าย และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้องค์กรต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ผู้ปกครองควรได้ปลุกฝังนำพาบุตรมาร่วมทำกิจกรรมให้มากขึ้น ทำให้เกิดความคุ้นเคย ส่งเสริมพัฒนาจิตสำนึกสถาบันครอบครัวให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และส่งเสริมให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในกระทรวงศึกษา บรรจุวิชาพระพุทธศาสนา ปลุกฝังจิตสำนึกกลุ่มเยาวชนให้ตระหนักว่าอย่าละทิ้งศาสนาไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะใดก็ตาม ความเจริญของศาสนาจะช่วยให้ชุมชนและโรงเรียนมั่นคงรวมทั้งสร้างแผนเชิงตระหนักรู้ เข้าใจ และเข้าถึงในหลักธรรมและสร้างกระบวนการขัดเกลาทางปัญญา ตั้งแต่ระดับปัจเจกจนถึงระดับสังคมอย่างเป็นระบบ

๒. ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

แผนยุทธศาสตร์ควรกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายให้ชัดเจน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยบุคลากรมีส่วนร่วม สามารถกำหนดเป็นแนวทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีการอบรมให้ความรู้แก่พระสังฆาธิการหรือองค์กรให้ทันต่อบ้านเมืองและยุคสมัยที่ปรับเปลี่ยนไป อาทิเช่น กรณีชุมชนมีกิจกรรมบางอย่างวัดหรือพระต้องมาร่วมกับชุมชนหรือโรงเรียน โดยอาจนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้วย ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ในการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อโซเชียลต่างๆ เพื่อใช้ในการติดต่อกับระบบราชการ ควรมีการฝึกอบรมหรือมีการเรียนรู้ชั้นเรียนเกี่ยวกับ

พระพุทธศาสนาอาจจะมีทำให้พระภิกษุสามเณรที่มีความรู้มาช่วยสอนให้เกิดความเข้าใจในพระธรรม เพราะน้อยมากที่นักเรียนจะเข้าใจในธรรมที่สอนอย่างเข้าใจ ควรต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย โดยให้ญาติโยมมีส่วนร่วมช่วย จะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้เป็นอย่างดี ประสานงานเข้าร่วมเครือข่ายกับ บวร. สร้างความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่ภาคีเครือข่าย เช่น หาผู้นำที่พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาสูง แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารด้วยระบบคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ปกครองทุกระดับต้องเรียนรู้ปัจจัยต่างๆ คือ ต้องเรียนรู้ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน โอกาส อุปสรรค ต้องปกครองทุกระดับ และพระสังฆาธิการต้องเรียนรู้ และปฏิบัติได้ เจริญแน่นอน

๓. ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

องค์กรจะต้องมีหลักธรรมและปรัชญาแห่งการเรียนรู้ สร้างกระบวนการคิดค้น พัฒนาปรับปรุง หรืออาจจะเรียกว่าการสร้างนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ ทางพระพุทธศาสนาจะต้องมีหลักสูตรหรือการอบรมให้ประชาชนเรียนรู้เชิงพุทธ ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและสนุก ควรแปลหลักธรรมออกมาสอนด้วยภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจได้เลย และทุกคนอยากเรียนรู้ เช่น App ต่างๆ เป็นต้น ที่ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ในมือถือ กติกาให้ไปทำกิจกรรมที่วัด ได้เป็นคะแนนแข่งขันกันและแสดงในโซเชียล ควรได้มีการสนับสนุนส่งเสริมให้พวกภิกษุก่อนที่จะเข้าสู่ความเป็นผู้นำ ได้ศึกษาเรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ ด้วยการพัฒนาบุคลากรเพิ่มขึ้น โดยการจัดหา พัฒนา สร้างวิทยากรที่มีศักยภาพ ควรมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรจัดทำหลักสูตรวิชาการให้ทันสมัยเข้าใจ เข้าถึงได้ง่ายอาจจะผ่านทางอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ สื่อต่าง ๆ และการเข้าค่ายพุทธบุตรให้มีทักษะการใช้ชีวิตตามคำสอนของพระพุทธเจ้า สร้างความเข้าใจ อบรม เรียนรู้ระบบปฏิบัติ พรบ.สงฆ์ เรียนรู้การพัฒนาองค์กร โดยจัดให้ผู้ที่ผ่านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้โอกาสสอนพระผู้ใหญ่ ให้เรียนรู้การพัฒนาให้โอกาสเวลาการศึกษา โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายที่มีศักยภาพสูง และมีต้นทุนเพื่อจัดทำนวัตกรรม และเผยแพร่ศาสนาให้กับทุกกลุ่มได้มีสื่อให้กับผู้สนใจได้เข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย ควรสร้างกลยุทธ์ตามอริยสัจ ๔ หลักประชาธิปไตย เนื่องจากผลการบริหารตามหลักอริยสัจ ๔ พบว่าการนำมาใช้ในกิจการการบริหารคณะสงฆ์ได้ตามยุคสมัยได้อย่างลงตัว

๔. ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

การพัฒนาทรัพยากรให้เพียงพอและมีคุณภาพ โดยการอบรมบ่มเพาะให้เรียนรู้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเห็นความสำคัญของกิจการพระพุทธศาสนา ควรให้โอกาสต่อผู้ที่คอยช่วยเหลือติดตามอยู่มีส่วนร่วม ได้ศึกษาเรียนรู้ สงฆ์มีพรชนน้อย ยกระดับการพัฒนาให้องค์ความรู้ แก่พระสังฆาธิการให้มากขึ้น ทางวัด

จะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยมากขึ้น กระชับเวลาให้รวดเร็วและสร้างหรือมีการปรับเปลี่ยนสถานที่ให้น่าเข้าวัดมากขึ้น และทำความเข้าใจให้ประชาชนเข้าใจในพระพุทธศาสนาดีขึ้น และมีเทศกาลและโปรโมชั่นตามกาลเวลา การหางบประมาณมาสนับสนุนในการดำเนินงาน ปรับแนวความคิดในการระดมทุน แล้วนำมาใช้ในการขับเคลื่อนกิจกรรมพระพุทธศาสนา มีการจัดอบรมพัฒนาคุณภาพทรัพยากรบุคคลสังฆาธิการ อย่างน้อยปีหนึ่ง ๒ ครั้ง เพื่อสร้างความศรัทธาในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ปลุกฝังคุณธรรมให้มีจิตใต้สำนึกรู้ว่าอะไรผิดอะไรควร มีการงดเว้นพฤติกรรมที่ชั่วร้ายทั้ง ๓ ทางเช่น ทางกาย ทางวาจา ทางใจ และจำเป็นต้องพัฒนาให้ผู้นำมีความเมตตากรุณาธรรม จริยาวัตรธรรม ควรพัฒนาองค์ความรู้และเติมเต็มให้กับพระสังฆาธิการให้มากขึ้น

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ๑. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ๓. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี โดยมีระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสังฆาธิการจังหวัดสระบุรี จำนวน ๗๕๖ รูป และทำการสุ่มมาจากประชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๖๒ รูป และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๒๐ รูปหรือคน ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ พระมหาเถระ ผู้นำองค์กร ผู้นำการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยสามารถสรุป อภิปรายผลการวิจัยและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุป

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุป

๕.๑.๑ สภาพทั่วไปในขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี มีดังนี้

๑. ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

สภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนาการปกครองเป็นภารกิจสำคัญ มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม มีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามา

บวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย ฎีกาหมาย ฎีการะเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม ฎีการะเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย โดยใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลงล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ่าว โดยเจ้าอาวาสจะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน ชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลักเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

๒. ด้านยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

สภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน การจัดการด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีนั้น พระสังฆาธิการต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดการศึกษาหลักสูตรนักรธรรมและบาลีสำหรับพระสงฆ์และสามเณร ทั้งที่จัดภายในวัดหรือนำมารวมกันจัดในวัดใดวัดหนึ่ง และมีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเจ้าอาวาสจะเป็นผู้ดูแลอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และหนังสือเรียน เพื่อให้พระสงฆ์และสามเณรได้รับโอกาสและความสะดวกในการศึกษาหาความรู้ นอกจากนี้แล้วเจ้าอาวาสยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บังคับบัญชาได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษาของพระภิกษุสามเณรและเพื่อผลิตบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนการจัดการศึกษาสำหรับคฤหัสถ์นั้น มีการจัดสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษาและจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีพระสังฆาธิการเป็นผู้อุปถัมภ์การจัดการศึกษาสำหรับนักรธรรมและบาลีมีการจัดสอบปีละหนึ่งครั้งโดยแม่กองสนามหลวง ส่วนการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีการเรียนการสอนและการสอบวัดผลตามมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป

๓. ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

สภาพทั่วไปในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ พระสังฆาธิการมีการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาองค์กรอยู่ตลอดมีการส่งเสริมให้ได้เข้าศึกษาในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่องโดยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการส่งเสริมให้ได้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปจากเบื้องต้นพระสังฆาธิการจบระดับประถม มัธยมตอนต้น และได้เข้าศึกษาต่อที่อุดมศึกษาตามลำดับสูงขึ้นไปเพื่อมีความเข้าใจพัฒนางานการปกครอง ฐานข้อมูลในองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นต้น

๔. มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

สภาพทั่วไปการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี จำเป็นต้องอาศัยแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ ซึ่งการสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคล ในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างทันที่ทันกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้พระสงฆ์ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของท่านที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลวล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ของคณะสงฆ์ ด้วยการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล อันจะก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธรูปมนต์ในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชาคณะ การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เพื่อการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล

๕. ด้านกลยุทธ์

การที่คณะสงฆ์มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถยึดถือปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด ทั้งในเรื่องของการวางแผนจัดระเบียบการสร้าง ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นศูนย์กลางและเป็นที่พึ่ง

ของชุมชนได้ มีการจัดสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดและ คณะกรรมการวัดให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีการจัดทำทะเบียนศาสนสถาน ศาสนวัตถุ จัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ โดยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ มีการวางแผนดำเนินการหาทุน วางแผนการดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งการ ตรวจสอบงาน โดยต้องมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลและควบคุม โดยมีการดำเนินการตาม ขั้นตอนที่ถูกต้องทั้งในเรื่องของการขออนุญาตก่อสร้าง การออกแบบ การวางแผนสร้าง เพื่อป้องกัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๖. ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของ คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี การสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้ การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะ สงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการ พัฒนาดตนเองได้อย่างทันที่ทันกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงด้าน พระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริม วัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธรูปในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็น พระราชากุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ ภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง

๗. ด้านการประเมินกลยุทธ์

การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็น ผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พัก อาศัยอยู่ภายในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยเจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้ พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหา เณรสมาคม กฎระเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลง ล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ่าว โดยเจ้าอาวาส จะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคน ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ ภายในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน เพื่อชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลัก

เหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

๘. ด้านฉันทะ

ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน จะต้องกำหนดหลักสูตรมา ๑ หลักสูตร เชื่อมโยงกับทางฝ่ายปกครองหรือโรงเรียน เพื่อที่จะมาเรียนรู้เรื่องพระพุทธศาสนา โดยหลักสูตรจะต้องไม่เยอะและสนุก วางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างสูงสุด มีการแข่งขันกิจกรรมต่างๆ ให้ทราบและเตรียมการล่วงหน้า วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ขององค์กร สร้างและพัฒนาศาสนบุคคลให้เพียงพอต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ให้สามารถเป็นวิทยากรโน้มน้าวจิตใจพุทธศาสนิกชนให้คล้อยตามและปฏิบัติตาม ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานด้วยความเสมอต้นเสมอปลายต่อบุคคลหรือเยาวชนด้วยการดูแลใส่ใจ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความรักจริงใจ ไม่แสแสสร้าง ศึกษาวิเคราะห์งาน แผนการทำงาน ระบุปัญหา สิ่งที่ต้องการ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้นๆ ความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตัวเองทำอยู่ ผู้นำโครงการพัฒนานี้ ต้องประชุมบรรดาผู้ร่วมงานให้ทำงานตามจุดมุ่งหมาย โดยร่วมกันเป็นจุดเดียว กำหนดแผนในการพัฒนาองค์ความรู้ให้มีความเหมาะสมและทันยุคทันสมัย นำหลักธรรมจัดทำแผนงานโดยอาศัยทุกทฤษฎีระบบ ในการนำองค์กรสู่วิธีการเรียนรู้เชิงพุทธ ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๙. ด้านวิริยะ

ส่วนใหญ่เกิดจากพระสังฆาธิการไม่เอาใจใส่ในการบริหารตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการชี้แจงกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน ไม่มีการว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ที่พักอาศัยอยู่ในวัด เมื่อมีการทำผิดพระธรรมวินัย กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ หรือการทำผิดกฎหมายบ้านเมือง พระสังฆาธิการบางวัดปกครองแบบนายปกครองบ่าว ยึดตนเองเป็นใหญ่ฝ่ายเดียว ไม่คำนึงถึงเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเป็นผู้ทำผิดเสียเอง เช่น ไม่กวาดขัน ตรวจสอบ เข้มงวดกับผู้ที่เข้ามาบวช ทำการงานบัญชีเรื่องทรัพย์สินไม่ได้ และการยกยอกนำเงินไปใช้ การลักขโมยของ การลักลอบเสพยาเสพติด พระสังฆาธิการบางรูปขาดความรู้ความสามารถในการบริหารปกครอง ทำให้ไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติตนและการอยู่ร่วมกันภายในสังคม บางครั้งผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการกระทำความผิดทำให้ไม่สามารถจัดการปัญหาได้ ทำให้ไม่สามารถบริหารให้เป็นไปตามเป้าหมายของคณะสงฆ์ กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง

๑๐. ด้านจิตตะ

ใช้ตามหลักอิทธิบาท ๔ มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยพระผู้ใหญ่วัดอื่นหรือเจ้าอาวาสวัดอื่นหรือผู้นำอื่นมาทำการตรวจสอบได้ ไม่ให้เจ้าของพื้นที่ตรวจสอบได้, วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดในการบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและการใช้เทคโนโลยี ช่วยแนะนำปรับปรุงให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น, ตรวจสอบขั้นตอน ชี้แจงแนวปฏิบัติเป็นลำดับขั้น, แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ตรวจสอบแก้ไขตามตัวชี้วัด เป้าหมาย สังเกต ติดตามผลการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์ของงานว่าเป็นอย่างไร ต้องให้การช่วยเหลือหรือไม่ หรือต้องการสิ่งใด มีความเท่าเทียมโดยไม่มีเงื่อนไขหรือความลำเอียง มีความคิดรอบคอบ ตรวจสอบความถูกต้องละเอียดพิถีพิถัน ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น เป็นผลต่อเนื่องมาจากวิริยะ เมื่อมีความตั้งใจจริงแล้ว ลำดับต่อมาคือความหุ่มเห การตรวจสอบในสี่จุด คือ เรียนรู้ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน โอกาส อุปสรรค ถ้าการดำเนินงานสี่จุดนี้ ตรวจสอบแล้วอ่อนล้า ต้องเปลี่ยนหรือเสริมหน่วยการเรียนรู้เข้าไปอีก หมั่นตรวจสอบเสมอๆ ตรวจสอบองค์ความรู้ที่นำไปใช้ว่ามีผลเป็นอย่างไร พัฒนาได้จริงหรือไม่ ตรวจสอบผลการดำเนินงานทุกขั้นตอน บุคลากรในทุกระดับชั้นต้องมีจิตสำนึก และเห็นคุณค่าต่อบทบาทหน้าที่ของการปฏิบัติงานในองค์กร ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๑๑. ด้านวิมังสา

ใช้ตามหลักอิทธิบาท ๔ มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกาศเกียรติคุณให้รู้ทั่วไป แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและการใช้เทคโนโลยี ติดตามผลที่เกิดจากกิจกรรมช่วยแก้ไขในสิ่งที่บกพร่อง เพื่อให้สมบูรณ์ในครั้งต่อ ๆ ไปเป็นที่ปรึกษา ชี้แนะการปฏิบัติงาน พัฒนาองค์กรให้ต่อเนื่อง มุ่งสู่เป้าหมาย แก้ไข คิดร่วมกัน เพื่อพัฒนาองค์กร ส่งเสริมสนับสนุนให้ปฏิบัติงานต่อไป หรือให้เพิ่มเติมพัฒนาในส่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีศักยภาพและยั่งยืนต่อไป คำนึงถึงความเสมอภาคต่อส่วนรวมสร้างขวัญกำลังใจยึดถือความถูกต้อง เทียงธรรมไม่มีอคติ สร้างความยั่งยืน เมื่อเห็นว่าทุกหน่วยงานทำงานมีผลน่าพอใจให้คงไว้ดำเนินงานต่อไป หลังการตรวจสอบทราบผลเป็นที่น่าพอใจก็คงไว้ นำไปปรับปรุงพัฒนาหาจุดบกพร่องที่เกิดขึ้น จัดทำข้อมูลสถิติ ข้อเท็จจริงเชิงเปรียบเทียบ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๕.๒.๒ ผลการศึกษาองค์ประกอบการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี มีดังนี้

๑. ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

การที่คณะสงฆ์มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทั้งในเรื่องของการวางแผนจัดระเบียบการสร้าง ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นศูนย์กลางและเป็นที่พักพิงของชุมชนได้ มีการจัดสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดและ คณะกรรมการวัดให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีการจัดทำทะเบียนศาสนสถาน ศาสนวัตถุ จัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ โดยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ มีการวางแผนดำเนินการหาทุน วางแผนการดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบงาน โดยต้องมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลและควบคุม โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องทั้งในเรื่องของการขออนุญาตก่อสร้าง การออกแบบ การวางแผนสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๒. ด้านยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี การสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างทันที่ทันกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธรูปในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชกุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง

๓. ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยเจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม กฎระเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย

โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลงล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ่าว โดยเจ้าอาวาสจะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน เพื่อชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลักเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

๔. มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี จำเป็นต้องอาศัยแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ ซึ่งการสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบันเป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างทันที่กับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้พระสงฆ์ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของท่านที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลวล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ของคณะสงฆ์ ด้วยการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล อันจะก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่าง ๆ การเจริญพระพุทธรูปในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชกุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เพื่อการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล เช่น พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ พระจริยานิเทศน์ พระวินยาธิการ ตลอดจนไวยาวัจกร และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง

๕. ด้านกลยุทธ์

การที่คณะสงฆ์มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถยึดถือปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด ทั้งในเรื่องของการวางแผนจัดระเบียบการสร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นศูนย์กลางและเป็นที่พึ่งของชุมชนได้ มีการจัดสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดและ คณะกรรมการวัดให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีการจัดทำทะเบียนศาสนสถาน ศาสนวัตถุ จัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ โดยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ มีการวางแผนดำเนินการหาทุน วางแผนการดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบงาน โดยต้องมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลควบคุม โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องทั้งในเรื่องของการขออนุญาตก่อสร้าง การออกแบบ การวางแผนสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๖. ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี การสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาดตนเองได้อย่างทันที่ทันกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่าง ๆ การเจริญพระพุทธรูปในพิธีต่าง ๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชกุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง

๗. ด้านการประเมินกลยุทธ์

การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยเจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม กฎระเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลงล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ่าว โดยเจ้าอาวาส

จะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน เพื่อชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลักเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

๘. ด้านฉันทะ

ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน จะต้องกำหนดหลักสูตร มา ๑ หลักสูตร เชื่อมโยงกับทางฝ่ายปกครองหรือโรงเรียน เพื่อที่จะมาเรียนรู้เรื่องพระพุทธศาสนา โดยหลักสูตรจะต้องไม่เยาะและสนุก วางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างสูงสุด มีการแจ้งหนังสือกิจกรรมต่างๆ ให้ทราบและเตรียมการล่วงหน้า วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ขององค์กร สร้างและพัฒนาศาสนบุคคลให้เพียงพอต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ให้สามารถเป็นวิทยากรโน้มน้าวจิตใจพุทธศาสนิกชนให้คล้อยตามและปฏิบัติตาม ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานด้วยความเสมอต้นเสมอปลายต่อบุคคลหรือเยาวชนด้วยการดูแลใส่ใจ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความรักจริงใจ ไม่แสแสสร้าง ศึกษาวิเคราะห์งาน แผนการทำงาน ระบุปัญหา สิ่งที่ต้องการ ความพอใจใครในสิ่งนั้นๆ ความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตัวเองทำอยู่ ผู้นำโครงการพัฒนานี้ ต้องประชุมบรรดาผู้ร่วมงานให้ทำงานตามจุดมุ่งหมาย โดยร่วมกันเป็นจุดเดียว กำหนดแผนในการพัฒนาองค์ความรู้ให้มีความเหมาะสมและทันยุคทันสมัย นำหลักธรรมจัดทำแผนงานโดยอาศัยทุกทฤษฎีระบบ ในการนำองค์กรสู่วิธีการเรียนรู้เชิงพุทธ ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๙. ด้านวิริยะ

ส่วนใหญ่เกิดจากพระสังฆาธิการไม่เอาใจใส่ในการบริหารตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีการชี้แจงกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน ไม่มีการว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษพระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ที่พักอาศัยอยู่ภายในวัด เมื่อมีการทำผิดพระธรรมวินัย กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ หรือการทำผิดกฎหมายบ้านเมือง พระสังฆาธิการบางวัดปกครองแบบนายปกครองบ่าว ยึดตนเองเป็นใหญ่ฝ่ายเดียว ไม่คำนึงถึงเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเป็นผู้ทำผิดเสียเอง เช่น ไม่กวาดขัน ตรวจสอบ เข้มงวดกับผู้ที่เข้ามาบวช ทำการงานบัญชีเรื่องทรัพย์สินไม่ได้ และการยกยอกนำเงินไปใช้ การลักขโมยของ การลักลอบเสพยาเสพติด พระสังฆาธิการบางรูปขาดความรู้ความสามารถในการบริหารปกครอง ทำให้ไม่มีการกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติตนและการอยู่ร่วมกัน ภายในสังคม บางครั้งผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการกระทำความผิดทำให้ไม่สามารถจัดการปัญหาได้ ทำให้

ไม่สามารถบริหารให้เป็นไปตามเป้าหมายของคณะสงฆ์ กุฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมาย บ้านเมือง

๑๐. ด้านจิตตะ

ใช้ตามหลักอิทธิบาท ๔ มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยพระผู้ใหญ่วัดอื่น หรือเจ้าอาวาสวัดอื่นหรือผู้นำอื่นมาทำการตรวจสอบได้ ไม่ให้เจ้าของพื้นที่ตรวจสอบได้, วิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดในการบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและการใช้เทคโนโลยี ช่วยแนะนำ ปรับปรุงให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น, ตรวจสอบขั้นตอน ชี้แจงแนวปฏิบัติเป็นลำดับขั้น, แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ตรวจสอบแก้ไขตามตัวชี้วัด เป้าหมาย สังเกต ติดตามผลการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์ของงานว่าเป็น อย่างไร ต้องให้การช่วยเหลือหรือไม่ หรือต้องการสิ่งใด มีความเท่าเทียมโดยไม่มีเงื่อนไขหรือความ ลำเอียง มีความคิดรอบคอบ ตรวจสอบความถูกต้องละเอียดพิสดาร ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น เป็นผลต่อเนื่องมาจากวิริยะ เมื่อมีความตั้งใจจริงแล้ว ลำดับต่อมาคือความทุ่มเท การตรวจสอบใน สี่ จุด คือ เรียนรู้ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน โอกาส อุปสรรค ถ้าการดำเนินงานสี่จุดนี้ ตรวจสอบแล้ว อ่อนล้า ต้องเปลี่ยนหรือเสริมหน่วยการเรียนรู้เข้าไปอีก หมั่นตรวจสอบเสมอๆ ตรวจสอบองค์ความรู้ที่ นำไปใช้ว่ามีผลเป็นอย่างไร พัฒนาได้จริงหรือไม่ ตรวจสอบผลการดำเนินงานทุกขั้นตอน บุคลากรใน ทุกระดับชั้นต้องมีจิตสำนึก และเห็นคุณค่าต่อบทบาทหน้าที่ของการปฏิบัติงานในองค์กร ใช้หลักการ ของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๑๑. ด้านวิมังสา

ใช้ตามหลักอิทธิบาท ๔ มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกาศเกียรติคุณให้รู้ ทั่วไพบ่ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและการใช้เทคโนโลยี ติดตามผลที่เกิดจาก กิจกรรมช่วยแก้ไขในสิ่งที่บกพร่อง เพื่อให้สมบูรณ์ในครั้งต่อไป เป็นที่ปรึกษา ชี้แนะการปฏิบัติงาน พัฒนาองค์กรให้ต่อเนื่อง มุ่งสู่เป้าหมาย แก้ไข คิดร่วมกัน เพื่อพัฒนาองค์กร ส่งเสริมสนับสนุนให้ ปฏิบัติงานต่อไป หรือให้เพิ่มเติมพัฒนาในส่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีศักยภาพและยั่งยืนต่อไป คำนึงถึงความเสมอภาคต่อส่วนรวมสร้างขวัญกำลังใจยึดถือความถูกต้อง เทียงธรรมไม่มีอคติ สร้างความยั่งยืน เมื่อเห็นว่าทุกหน่วยงานทำงานมีผลน่าพอใจให้คงไว้ดำเนินงานต่อไป หลังการ ตรวจสอบทราบผลเป็นที่น่าพอใจก็คงไว้ นำไปปรับปรุงพัฒนาหาจุดบกพร่องที่เกิดขึ้น จัดทำข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริงเชิงเปรียบเทียบ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจรการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ใช้หลักการของ PDCA มาเป็นวงจร การขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๕.๒.๓ การนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี มีดังนี้

๑. ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

ควรมีการให้คณะสงฆ์มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถยึดถือปฏิบัติได้อย่างเคร่งครัด ทั้งในเรื่องของการวางแผนจัดระเบียบการสร้าง ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นศูนย์กลาง และเป็นที่พักของชุมชนได้ มีการจัดสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดและคณะกรรมการวัดให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีการจัดทำทะเบียนศาสนสถาน ศาสนวัตถุ จัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ โดยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ มีการวางแผนดำเนินการหาทุน วางแผนการดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบงาน โดยต้องมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลและควบคุม โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องทั้งในเรื่องของการขออนุญาตก่อสร้าง การออกแบบ การวางแผนสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๒. ด้านยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

ควรมีการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี การสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาดตนเองได้อย่างทันที่ทันกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่าง ๆ การเจริญพระพุทธรูปในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชกุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง

๓. ด้านพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ ควรมีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยเจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม กฎระเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย

โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลงล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ่าว โดยเจ้าอาวาสจะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน เพื่อชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลักเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

๔. มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ควรต้องอาศัยแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อการสนองงานพระพุทธศาสนาตามพันธกิจเป็นประจำ ซึ่งการสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบันเป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างทันที่ทันกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ช่วยให้พระสงฆ์ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของท่านที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลวล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ของคณะสงฆ์ ด้วยการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล อันจะก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์กรให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธมนต์ในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชกุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เพื่อการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล เช่น พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ พระจริยานิเทศน์ พระวินยาธิการ ตลอดจนไวยาวัจกร และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง

๕. ด้านกลยุทธ์

การที่คณะสงฆ์มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถยึดถือปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด ทั้งในเรื่องของการวางแผนจัดระเบียบการสร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นศูนย์กลางและเป็นที่พึ่งของชุมชนได้ มีการจัดสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดและ คณะกรรมการวัดให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีการจัดทำทะเบียนศาสนสถาน ศาสนวัตถุ จัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ โดยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ มีการวางแผนดำเนินการหาทุน วางแผนการดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบงาน โดยต้องมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลและควบคุม โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องทั้งในเรื่องของการขออนุญาตก่อสร้าง การออกแบบ การวางแผนสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๖. ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ควรสนองงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาด้านตนเองได้อย่างทันที่กับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธรูปมนต์ในพิธีต่าง ๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชากุศล การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่าง

๗. ด้านการประเมินกลยุทธ์

การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ควรมีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยเจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหาเถรสมาคม กฎระเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลงล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ่าว โดยเจ้าอาวาส

จะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ภายในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน เพื่อชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลักเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด

๘. ด้านฉันทะ

ควรได้มีการสนับสนุนส่งเสริมให้พวกภิกษุก่อนที่จะเข้าสู่ความเป็นผู้นำ ได้ศึกษาเรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ก่อน ๑.ทางพุทธจะต้องมีหลักสูตรหรือการอบรมให้ประชาชนเรียนรู้เชิงพุทธ ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและสนุก และทุกคนอยากเรียนรู้ เช่น App ต่าง ๆ เป็นต้น ที่ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ในมือถือ กติกาให้ไปทำกิจกรรมที่วัด ได้เป็นคะแนนแข่งขันกันและอวดในโซเชียล พัฒนาบุคลากรเพิ่มขึ้น ควรแปลหลักธรรมออกมาสอนด้วยภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจได้เลย ไม่ต้องแปลซ้ำอีกรอบ, พัฒนาบุคลากรให้มากขึ้น ยกย่องการพัฒนาให้องค์ความรู้ แก่พระสังฆาธิการให้มากขึ้น จัดทำ/พัฒนา/สร้าง วิทยากรที่มีศักยภาพ ควรมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรจัดทำหลักสูตรวิชาการให้ทันสมัยเข้าใจ เข้าถึงได้ง่ายอาจจะผ่านทางอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ สื่อต่างๆ และการเข้าค่ายพุทธบุตรให้มีทักษะการใช้ชีวิตตามคำสอนของพระพุทธเจ้า สร้างความเข้าใจ อบรม เรียนรู้ระบบปฏิบัติ พรบ.สงฆ์ เรียนรู้ การพัฒนาองค์กร อริยสัจ ๔ หลักประชาธิปไตย

๙. ด้านวิริยะ

เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนาตามปกครองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พระสังฆาธิการ ผู้ปกครองผู้ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามพระวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ให้เป็นไปตามสายการบังคับบัญชาของคณะสงฆ์ หากมีใครทำผิดก็ควรมีการว่ากล่าวตักเตือนแนะนำ ให้โอกาสในการปรับปรุงตัว แต่หากไม่เชื่อฟังก็ควรมีการลงโทษตามความผิด แต่หากทำผิดกฎหมายก็ควรให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นผู้ดำเนินการ หากใครทำดีก็ควรมีการยกย่องชมเชย รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการว่ากล่าวตักเตือนเพื่อสั่งสอนกันได้ โดยยึดหลักตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ด้านการบริหาร และทำงานร่วมกับทางบ้านเมือง เพื่อชี้แจงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน และการปฏิบัติตนของพุทธบริษัท เพื่อให้ถูกต้องตามหลักพระวินัย และกฎระเบียบต่างๆ และในการจัดกิจกรรมต่างๆ พระสังฆาธิการ ควรศึกษาบริบทของทางบ้านเมือง หากมีปัญหาเกิดขึ้นพระสังฆาธิการต้องเป็นผู้เข้ามาชี้แจง รายละเอียดและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างยุติธรรมและเสมอภาค เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับผู้เกี่ยวข้องทั้งทางรัฐและผู้เกี่ยวข้อง

๑๐. ด้านจิตตะ

เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปพระพุทธศาสนาตามปกร่องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พระสังฆาธิการ ผู้ปกครองผู้ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตามพระวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ให้เป็นไปตามสายการบังคับบัญชาของคณะสงฆ์ หากมีใครทำผิดก็ควรมีการว่ากล่าวตักเตือนแนะนำ ให้โอกาสในการปรับปรุงตัว แต่หากไม่เชื่อฟังก็ควรมีการลงโทษตามความผิด แต่หากทำผิดกฎหมายก็ควรให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นผู้ดำเนินการ หากใครทำดีก็ควรมีการยกย่องชมเชย รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการว่ากล่าวตักเตือนเพื่อสั่งสอนกันได้ โดยยึดหลักตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางวัดและกฎหมายบ้านเมือง ด้านการบริหาร และทำงานร่วมกับทางบ้านเมือง เพื่อชี้แจงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน และการปฏิบัติตนของพุทธบริษัท เพื่อให้ถูกต้องตามหลักพระวินัย และกฎระเบียบต่างๆ และในการจัดกิจกรรมต่างๆ พระสังฆาธิการ ควรศึกษาบริบทของทางบ้านเมือง หากมีปัญหาเกิดขึ้นพระสังฆาธิการต้องเป็นผู้เข้ามาชี้แจง รายละเอียดและแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างยุติธรรมและเสมอภาค

๑๑. ด้านวิมังสา

ควรที่จะมีกลุ่มเป้าหมายที่มีพระสงฆ์และสามเณรโดยพอประมาณที่จะทำให้ถ่ายทอดแนะแนวในการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้ควรต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย โดยให้ญาติโยมมีส่วนร่วมช่วย จะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้เป็นอย่างดี ๑. ต้องมีการอบรมให้ความรู้แก่พระหรือองค์กรให้ทันต่อบ้านเมืองและยุคสมัยที่ปรับเปลี่ยนไป ๒. กรณีชุมชนมีกิจกรรมบางอย่างวัดหรือพระต้องมาร่วมกับชุมชนหรือโรงเรียน, อาจนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการด้วย ประสานงานเข้าร่วมเครือข่ายกับ บวร. สร้างความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา สร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคีเครือข่าย เช่น หาผู้นำที่พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาสูง ควรมีการฝึกอบรมหรือมีการเรียนรู้ชั้นเรียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอาจจะมีการให้พระภิกษุสามเณรที่มีความรู้มาช่วยสอนให้เกิดความเข้าใจในพระธรรม เพราะน้อยมากที่นักเรียนจะเข้าใจในธรรมที่สอนอย่างเข้าใจ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ในการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อโซเชียลต่างๆ เพื่อใช้ในการติดต่อกับระบบราชการ แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารด้วยระบบคุณภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ปกครองทุกระดับต้องเรียนรู้ปัจจัยต่างๆ คือ ต้องเรียนรู้ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน โอกาสอุปสรรค ต้องปกครองทุกระดับ และพระสังฆาธิการต้องเรียนรู้ และปฏิบัติได้ เจริญแน่นอน จัดหลักสูตรอบรมให้ความรู้กับพระสังฆาธิการ แผนยุทธศาสตร์ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายให้ชัดเจน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยบุคลากรมีส่วนร่วม สามารถกำหนดเป็นแนวทางได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ ควรจัดกิจกรรมและชักชวนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ สร้างปลูกจิตสำนึก โดยเฉพาะเยาวชนให้รักและศรัทธาในกิจกรรม

๕.๒ อภิปรายผล

๑. ด้านกลยุทธ์

การที่คณะสงฆ์มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้พระสังฆาธิการสามารถยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทั้งในเรื่องของการวางแผนจัดระเบียบการสร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นศูนย์กลางและเป็นที่พึ่งของชุมชนได้ มีการจัดสร้างองค์กรให้เป็นระเบียบ มีการอบรมพระภิกษุสามเณรภายในวัดและคณะกรรมการวัดให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีการจัดทำทะเบียนศาสนสถาน ศาสนวัตถุ จัดทำทะเบียนโบราณวัตถุ โดยการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรูปของเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและรูปภาพ มีการวางแผนดำเนินการหาทุน วางแผนการดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบงาน โดยต้องมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลควบคุม โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องทั้งในเรื่องของการขออนุญาตก่อสร้าง การออกแบบ การวางแผนสร้าง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับ**พระครูปลัดอาทิตย์ อุตถเวที**^๑ (ของดี) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวความคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์” ซึ่งทำการศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค ๒ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาลและหลังพุทธกาลที่สอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติมหาเถรสมาคม โดยการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงใช้หลักการปกครองโดย สามัคคีธรรมเป็นที่ตั้ง ให้ความเสมอภาคในหมู่คณะ ทรงมอบหมายภาระหน้าที่ในการบริหารคณะสงฆ์แก่พระสาวกให้เหมาะสมกับฐานะตำแหน่งหน้าที่ที่ยกย่องตามฐานะแต่พระพุทธองค์ มิได้ทรงมอบความเป็นใหญ่ในการปกครองให้กับใคร ภายหลังพุทธกาลการบริหารปกครองคณะสงฆ์ยังยึดพระธรรมวินัยเป็นหลัก แต่มีรูปแบบการบริหารปกครองที่สอดคล้องกับของฝ่ายบ้านเมืองในยุคสมัยนั้นๆ ปัจจุบันนี้ การปกครองคณะสงฆ์ไทยนอกจากจะยึดหลักพระธรรมวินัยแล้ว ยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารคณะสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม ส่งเสริมผลิตบุคลากรให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งเชิงรุกและเชิงรับจากวิสัยทัศน์และแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

^๑ พระครูปลัดอาทิตย์ อุตถเวที (ของดี), “การศึกษาแนวความคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต): ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค ๒”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

๒. ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์

การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ครอบคลุมงานพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบอาศัยบุคคล อาศัยความรู้ ความสามารถเฉพาะบุคคลในการขับเคลื่อนบริหารงาน จึงขาดความเป็นเอกภาพ ทำให้การพัฒนาองค์กรทางพระพุทธศาสนาในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์ จึงต้องสร้างแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยให้คณะสงฆ์เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างทันที่กับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านสื่อต่างๆ การเจริญพระพุทธรูปในพิธีต่างๆ การบรรพชาอุปสมบทถวายเป็นพระราชาคณะ การปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่างปัจจัยที่ส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

ปัจจัยที่ส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี เป็นการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง ซึ่งในทุกๆ ด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา โดยมีปัจจัยที่อยู่ในระดับมากในลำดับต้น คือ คณะสงฆ์ควรปลูกฝังการเรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม พระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา เพื่อเพิ่มศักยภาพแก่พระภิกษุ สามเณร ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในโดยมีปัจจัยที่อยู่ในระดับมากในลำดับต้น คือ คณะสงฆ์มีการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย “บวร” ในการปฏิรูปการปกครองพระพุทธศาสนา ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ มีปัจจัยที่อยู่ในระดับมากในลำดับต้น คือ คณะสงฆ์มีการพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เช่น การพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรผู้บริหารการปกครองเชิงพุทธ เกี่ยวกับหลักการปกครอง ระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม พรบ.สงฆ์ เป็นต้น และด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มีปัจจัยที่อยู่ในระดับมากในลำดับต้น คือ คณะสงฆ์มีการพัฒนาทรัพยากรศาสนบุคคลด้านการปกครองเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาอชิรวิชญานันท์ อริยมณีโก (ทิพย์มณี)^๒ ได้วิจัยเรื่อง“บทบาทพระราชาธรรม โสภณในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล พระองค์ ทรงใช้หลักการปกครองโดยสามัคคีธรรมเป็นที่ตั้ง

^๒ พระมหาอชิรวิชญานันท์ อริยมณีโก (ทิพย์มณี), “บทบาทของพระราชาธรรมโสภณในการ ปกครองคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, (วิชารัฐศาสตร์การปกครอง: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

ให้ความเสมอภาคในหมู่คณะ ทรงมอบหมาย ภาระหน้าที่ในการบริหารคณะสงฆ์แก่พระสาวกให้ เหมาะกับฐานะตำแหน่งหน้าที่ที่ยกย่องตามฐานะ แต่ก็มีได้มอบหมายความเป็นใหญ่ในการปกครอง ให้กับใคร นอกจากพระธรรมวินัยที่ทรงบัญญัติไว้ การบริหารการปกครองคณะสงฆ์จึงยังยึดพระธรรม วินัยเป็นหลัก แต่มีรูปแบบการบริหารปกครองที่ สอดคล้องกับฝ่ายบ้านเมืองในยุคสมัยนั้น ปัจจุบัน การปกครองคณะสงฆ์ไทยนอกจากจะยึดหลัก พระธรรมวินัยแล้ว ยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะ สงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติมหาเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารงานคณะสงฆ์ ให้เกิดความเรียบร้อยดีงามในหมู่คณะสงฆ์และ ป้องกันอันตรายจากภายนอกที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร คณะสงฆ์ ส่วนบทบาทของพระราชธรรมโศภณในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น ก็ตั้งอยู่ บนพื้นฐานของหลักพุทธธรรม เอื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัย อิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและมติมหาเถรสมาคม เป็นแนวทางส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน วัด ราชการและที่สำคัญคือ สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการปกครองคณะ สงฆ์ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๓. ด้านการประเมินกลยุทธ์

การปกครองเป็นภารกิจสำคัญ มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา พระสังฆาธิการเป็น ผู้บังคับบัญชาสูงสุด ควรมีบทบาทหน้าที่ในการจัดระเบียบความเป็นอยู่ของพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่ พักอาศัยอยู่ในวัดเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม โดยเจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นอย่างดี มีการคัดกรองผู้เข้ามาบวชอย่างเคร่งครัด คอยควบคุมดูแลให้ พระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ที่อยู่ในวัดปฏิบัติตามพระวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของมหา เถรสมาคม กฎระเบียบของคณะสงฆ์และวัด ตามรูปแบบของการปกครองของคณะสงฆ์ในประเทศไทย โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด บางวัดใช้การปกครองแบบบนลง ล่าง สั่งการให้พระลูกวัดปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำ บางวัดใช้วิธีนายปกครองบ่าว โดยเจ้าอาวาส จะทำหน้าที่เหมือนเจ้าของบ้าน คอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ภายในวัดให้มีความสงบเรียบร้อย บางวัดก็ใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เจ้าอาวาสที่เป็นประชาธิปไตยก็จะเปิดโอกาสให้ทุกคน ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหา มีการประชุมพระภิกษุ สามเณร และผู้ที่พักอาศัยอยู่ ภายในบริเวณวัด เพื่อบอกกล่าวถึงกฎระเบียบการอยู่ร่วมกัน เพื่อชี้แจงหรือตัดสินใจร่วมกัน ยึดหลัก เหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน โดยการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นเพื่อให้ถือปฏิบัติไปในทิศทาง เดียวกัน ซึ่งจะปกครองแบบใดเป็นไปตามบริบทของแต่ละวัด กลยุทธ์การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี แนวทางการปฏิรูป พระพุทธศาสนาตามพันธกิจคณะสงฆ์ ในการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกฝัง ศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยการสร้างกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยความร่วมมือภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบบริหารจัดการตาม

หลักธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล เช่น พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ พระจริยานิเทศก์ พระวินยาธิการ ตลอดถึงไวยาวัจกร และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง ด้วยทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการบริหารจัดการศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยในเรื่องกลยุทธ์การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยนำเสนอกลยุทธ์ในแต่ละด้านภายใต้หลักการของกระบวนการบริหารอันได้แก่ กระบวนการ PDCA ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่ง ที่ให้ความสำคัญตั้งแต่การวางแผน และเน้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งได้แก่ อิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมที่มีฐานนำไปสู่หนทางสู่ความสำเร็จหรือคุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณเครื่องสำเร็จสมประสงค์ ทางแห่งความสำเร็จคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ**พระครูปลัดอาทิตย์ อดุลเวที^๓ (ของดี)** ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวความคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่าการปกครองคณะสงฆ์ไทยนอกจากจะยึดหลักพระธรรมวินัยแล้ว ยังอิงอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารคณะสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยดีงาม ส่งเสริมผลิตบุคลากรให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งเชิงรุกและเชิงรับจากวิสัยทัศน์และแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมดังกล่าว ทำให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๒ มีความพึงพอใจต่อแนวคิดและวิธีการที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ผสมผสานแนวคิดที่ เหมาะสมทั้งคตโลกและคตธรรม มีทีมงานที่เข้มแข็ง สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญของคณะสงฆ์ต่อไป

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) สร้างนโยบายการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ ด้านการสร้างควมมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร

๒) การสร้างนโยบายของประชาคมพระสังฆาธิการทั้งจังหวัด ในการพัฒนางานกิจการพระพุทธศาสนา และสร้างนโยบายแผนพัฒนาสร้างความมั่นคง

^๓ พระครูปลัดอาทิตย์ อดุลเวที (ของดี), “การศึกษาแนวความคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต): ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค ๒”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

๓) การสร้างนโยบายที่ส่งเสริมคณะสงฆ์มีการเรียนรู้เพิ่มเติม พัฒนาบุคคลให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ

๑) จัดทำโครงการการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา พัฒนางานและนโยบายขององค์กรและนำไปปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่ได้สร้างโครงการไว้ดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาให้เจริญได้อย่างมั่นคง

๒) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในการพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา และใช้แผนพัฒนาที่สร้างความมั่นคงของพระพุทธศาสนาไว้และนำไปปฏิรูปกิจการองค์กรของคณะสงฆ์ให้เดินหน้าต่อไปตามโครงสร้างที่ตั้งไว้ให้มั่นคงยั่งยืนก้าวหน้าต่อไป

๓) จัดทำแผนพัฒนารายบุคคล แผนพัฒนาทีมงาน และแผนพัฒนาองค์กร เพื่อรองรับการส่งเสริมการเรียนรู้การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ และพัฒนาบุคคลให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารายบุคคล การพัฒนาทีมงาน การพัฒนาองค์กรของคณะสงฆ์ เพื่อการพัฒนาไปสู่องค์กรที่มีความสามารถสูง

๒) การศึกษาเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรม หรือโครงการในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านการปกครองของคณะสงฆ์ ด้านการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา พัฒนางานและนโยบายขององค์กร

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา. พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๙ พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ ๑๑ สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค หัวข้อ ๘๔๓ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๕.

_____ .คู่มือการจัดการศึกษาของสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๙.

_____ . รายงานการประเมินผลเรื่องโครงการส่งเสริมศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๘. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๒.

คณะสงฆ์จังหวัดจันทบุรี. ทำเนียบวัด-พระสังฆาธิการ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๖๑. สระบุรี: ม.ป.พ., ๒๕๖๑.

คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี, แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา จังหวัดสระบุรี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔), สระบุรี ๒๕๖๑

คู่มือดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปพระพุทธศาสนา. แผนผังการดำเนินงานและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศระหว่างคณะกรรมการต่างๆ และสำนักงานเลขาฯ (สศช.) โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

จิตติมา อัครธิตพิงศ์. เอกสารประกอบการสอน รหัส ๓๕๖๓๔๐๔ วิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๖.

จิระประภา อัครบวร. สร้างคนสร้างผลงาน. กรุงเทพมหานคร : ก. พลการพิมพ์, ๒๕๔๙.

เฉลิมชัย หาญกล้า. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : แดเน็กซ์อินเตอร์คอเปอร์เรชั่น, ๒๕๕๙.

ชูชัย สมิทธิกรกุล. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

เชี่ยวชาญ อาศวีวัฒนกุล. การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในภาครัฐจากแนวทางการศึกษาเชิงการเมือง ถึงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ณรงค์วิทย์ แสงทอง. **มารู้จัก Competency กันเถอะ**. กรุงเทพมหานคร: เอช อาร์ เซ็นเตอร์, ๒๕๕๐.
- दनัย เทียนพุดม. **กลยุทธ์การพัฒนาคคน : สิ่งท้าทายความสำเร็จของธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.
- ติน ปรัชญพฤทธิ. **บทบาทของผู้บริหารฝ่ายทรัพยากรบุคคลในการบริหารผู้มีวุฒิสามารถ**. คณะรัฐประศาสนศาสตร์: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘.
- ทวิวรรณ อินดา. **การพัฒนาารูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนากลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัรัฐ. ดุษฎีนิพนธ์การบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๒.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกการพิมพ์, ๒๕๔๓. ๒๕๔๒.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๗.
- นิสดารก์ เวชยานนท์. **บทความวิชาการ HR**. คณะรัฐประศาสนศาสตร์: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘.
- บุญศรี พานะจิตต์ และคณะ. **ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดสวนแก้วอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๔๕.
- ประจักษ์ อุดมทรัพย์. **แนวทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วย Competency**. กรุงเทพมหานคร: เอกสารประกอบการอบรม, ๒๕๕๐.
- ประดิษฐ์ ภิญโญสกุล, **แผนกลยุทธ์: กุญแจสู่ความสำเร็จในการบริหารงานและธุรกิจ**, (กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๓-๔
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปโย). **การคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). **การศึกษาที่สากลบนพื้นฐานแห่งภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๔.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). **พระในบ้าน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เลี้ยงเลี้ยง, ๒๕๔๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พุทธวิธีการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

_____. **ทศวรรษธรรมทัศน์พระปิฎก หมวดศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๓.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๕๑.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **คุณบิดามารดาสุดพรรณนามหาศาล**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา,
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖.
พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
เรียบเรียงจากคำบรรยายในที่ประชุมพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด
และผู้เกี่ยวข้อง ที่มหาเถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดขึ้น ณ
หอประชุมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๘

พระมหาภิณฺโญ ตสฺสนาโม (มีทรัพย์), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์รูปแบบการปกครองตามแนว
พระพุทธศาสนา” , (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๑๖๑

พระมหาวรชัย กลิ่งโพธิ์, “การปกครองคณะสงฆ์ไทยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช
๒๔๘๔”, (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙),
หน้า ๔๒.

พระมหาอชิรวิชญานันท์ อริยมณีโก (ทิพย์มณี), “บทบาทของพระราชธรรมโศภณในการ ปกครอง
คณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ด”, (วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, วิชารัฐศาสตร์การ
ปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒) หน้า ๔๓

พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๙.

_____. **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม. ๒๕๔๐.

พระราชวรเมธี, ดร. และคณะ, **แผนพัฒนาพุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ๒๕๖๐-**
๒๕๖๔ “การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ”(กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)
๒๕๖๐.

ไพบูลย์ เสี่ยงก้อง, **หลักการบริหารงานในวัด**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระรัตนมูณี (ชัยวัฒน์ ปณณาสิริ). **การจัดการสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ของวัด**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๘.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคลโล). **การบริหารวัด**. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘.
- พระวิสุทธิภักธธาดา (ประสิทธิ์ พุทธิศรี). **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายมหาเถรสมาคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว. **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๕๑.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. **เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ = Human Resources Development หน่วยที่ ๑-๗**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๓.
- มัลลิกา ต้นสอน. **การจัดการยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔.
- วัชร บุนนาค. **การบริหารหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.
- วิเชียร วิทยอดม, **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๓๒
- วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๒.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธีระฟิล์มและโซเท็กซ์ จำกัด, ๒๕๕๐.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, **การบริหารเชิงกลยุทธ์ : แนวคิดและทฤษฎี**. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๙
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, **นโยบายธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์ (ฉบับสมบูรณ์)**. (กรุงเทพมหานคร: ธีระฟิล์ม และโซเท็กซ์, ๒๕๔๘), หน้า ๙
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปณโณ). **คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่อง การคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.
- สมาน อัครภูมิ. **การบริหารการศึกษายุคใหม่: แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ**. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์, ๒๕๕๑.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. **คู่มือสมรรถนะข้าราชการพลเรือน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๘.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. **คู่มือสมรรถนะหลัก คำอธิบาย และตัวอย่างพฤติกรรม บ่งชี้สมรรถนะหลักในราชการพลเรือน**. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๒.

_____. **กรอบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๕.

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. **การจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วย Competency Based HRM**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น มหาชน, ๒๕๕๐.

เสนาะ ตีเยาว์. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. **Competency Dictionary**. กรุงเทพมหานคร: เอช อาร์ เซนเตอร์, ๒๕๔๗.

อ้างอิงแล้ว, **การบริหารเชิงกลยุทธ์: แนวคิดและทฤษฎี**. พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๒๐-๒๑

อนิวัช แก้วจำนง. **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๒.

อุทัย เลาหิเชียร. **รัฐประศาสนศาสตร์: ลักษณะวิชาและมิติต่างๆ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เสมาธรรม, ม.ป.ท.

๒) บทความ:

ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี. “กรอบแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การในศตวรรษที่ ๒๑”.

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ปีที่ ๑๒ ฉบับพิเศษ (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐): ๑๖๘-๑๘๔.

ชินชัย แก้วเรือน. “การบูรณาการการครองใจคนตามแนวทางพระพุทธศาสนา”. **พินเนศวร์สาร**. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๘): ๑๕๔-๑๖๘.

ณัฐวรรณ กงสะเต็น. “การประยุกต์พรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น”.

วารสารสถาบันวิจัยพินนธรรม. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙): ๒๕-๓๙.

นวรรตน์ ไชยมพู และพีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ. “วิถีครองคน : พรหมวิหาร ๔ สำหรับผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑”. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๐): ๑๐๕-๑๑๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหาเดชา สังขรุ่งเรือง. “ประสิทธิภาพการบริหารคณะสงฆ์: กรณีศึกษาคณะสงฆ์อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี”. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๕๙): ๑-๘.
- พระราชรัตนเวที (ประเสริฐ โชติธมโม/สิทธิอินทร์). “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔”. วาสาร มจร สังกมปริทรรศน์. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ). (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๐): ๕๒๓-๕๓๗.
- พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์). “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗: กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหล จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒: ๙๙-๑๑๔.
- พระเศกสรรค์ สนต์จิตโต. “สมรรถนะทางการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส”. ธรรมพรรศน์. ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๓ (พฤศจิกายน ๒๕๕๘ - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙): ๑๓๙ - ๑๔๕.
- ลิขิตา เฉลิมพลโยธิน เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และนลินณัฐ ดีสวัสดิ์. “ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์การโดยใช้หลักพรหมวิหาร ๔”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๑๑ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๐): ๑๖๒-๑๗๑.
- วรภาส ประสมสุข. “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม”. วารสารศึกษาศาสตร์. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๘ (พฤศจิกายน ๒๕๕๙ - มีนาคม ๒๕๕๐): ๖๓ - ๗๒.
- สาธิต พนารี. “กระบวนทัศน์ใหม่การบริหารจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์”. Academic Journal Phranakhon Rajabhat University. Vol.5 No.2 (2014): 82-92.
- สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล. “การบริหารจัดการวัดตามหลักพุทธธรรมมาภิบาล: ศึกษาวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค ๓”. วารสารจันทร์เกษมสาร. ฉบับที่ ๓๖ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๘) : ๘๙-๙๘.
- อานนท์ ศักดิ์วีระวิชัย. “แนวคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency: เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง”. Chulalongkorn Review. ฉบับที่ ๑๖ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๗): ๖๑.
- เอนก คงขุนทด. “แนวความคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา”. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๙): ๖๔-๗๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๓) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย:

นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง. “รูปแบบและหลักของการปกครองในพระไตรปิฎก”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

ปกรณ มหากันธา. “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”. **ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พรเพ็ญ อยู่บำรุง. “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสาคร”. **รายงานวิจัย**. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.

พระครูปลัดอาทิตย์ อุตถเวที (ชองดี). “การศึกษาแนวความคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ(ประยูร ธมฺมจิตฺโต): ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการเขตปกครองภาค ๒”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระครูภาวนาโสภิต (บุญรัตน์ เมืองวงศ์). “การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านนา”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการพัฒนามนุษย์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๓.

พระครูวิสุทธานันทคุณ (สุรศักดิ์ วิสุทธาจาโร). “การบริหารวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ภาค ๑๕”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูสังฆรักษ์กฤษณ์ตมณ สุเมโธ. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต** สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระครูสิริอากาศ อัมภา. “บทบาทเจ้าอาวาสด้านการปกครองและด้านการเผยแผ่ศาสนธรรม: กรณีศึกษาเจ้าอาวาสในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

พระครูอดุลจันทโรภาส (สวัสดิ์ ธมฺมโรโส). “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต** สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระปลัดเกียรติศักดิ์ สันทวีวรกุล. “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘.**

พระราชปริยัติโมลี (ไพบูลย์ วิบุโล). “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.**

มนัส ภาคภูมิ และคณะ. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน”. **รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการการศึกษา, ๒๕๔๐.**

สมคิด ผลนิล. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บรรยายภาคองค์การ ที่มีอิทธิพลต่อการทำงานเป็นทีมกรณีศึกษา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๘.**

สมาน ศรีสะอาด และคณะ. “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม”. **รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๙.**

สุเทพ เชื้อสมุทร. “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา ด้านการจัดการ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๖.**

อัจฉรา หล่อตระกูล. การพัฒนาสมรรถนะพนักงานมหาวิทยาลัยของรัฐ. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.**

โรจน์จรรย์ย์ ด่านสวัสดิ์ ผศ.ดร., “การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการ”, **รายงานวิจัย, (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๘).**

๔) เว็บไซต์:

กัญญามน อินทว้าง. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาองค์กร.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.Thaihealth.or.th>. [๘ กันยายน ๒๕๖๑].

ชัชวาล อรวงศ์ศุภทัต. **ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tpa.or.th>. [๑๕ กันยายน ๒๕๖๑].

- เทื้อน ทองแก้ว. สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.opm.gov/ses/defind.html>. [๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑].
- พระครูโสภณปริยัติสุธี. พุทธศาสนาเชิงรุกด้านการสาธารณสงเคราะห์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/475386> [๑๕ มกราคม ๒๕๖๑].
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดจันทบุรี. จำนวนวัด/สำนักสงฆ์/จำนวนพระ ปี พ.ศ.๒๕๖๐. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.cti.onab.go.th/> [๒๑ เมษายน ๒๕๖๑].
- สำนักงานพระพุทธศาสนาสมุทรสาคร. หน้าที่เจ้าอาวาสในฐานะผู้แทนวัด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.skn.onab.go.th>. [๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑].
- วัดโมลีโลกยาราม ราชวรวิหาร. ส่วนที่ ๕ อานาจหน้าที่ในองค์กรปกครองคณะสงฆ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <Http://www.watmoli.com/vittaya-2-chapter-1/part-5.html> [๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑].
- อภิสิทธิ์ หนูหนักดี. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ กรณีศึกษา สำนักราชเลขาธิการ”. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.t/dvifa/contents/filemanager>. [๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑].

๕) สัมภาษณ์ :

- สัมภาษณ์. นางชนิษฐา ดำจันทร์แก้ว. ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒.
- นางปณิตดา สายคำมี. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.
- นางวนิดา ดำรงไชย. กำนันตำบลม่วงงาม, ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒.
- นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๑, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒.
- นางสาวพัชรา สุคันธี. ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี, ๗ กันยายน ๒๕๖๒.
- นางหัส แสนยพันธ์. กำนันตำบลสวนดอกไม้, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.
- นายกสกุล ธงชัย. นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง, ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒.
- นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ. รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี, ๙ กันยายน ๒๕๖๒.
- นายจีระพันธ์ ขุนทอง. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒.
- นายณัฐดิกร อินทรวีเชียร. กำนันตำบลบ้านยาง, ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒.
- นายภาณุ เจริญจิตร. ปราชญ์ชาวบ้าน, ๒ กันยายน ๒๕๖๒.
- นายมนัส บุญน้อม. ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า ยอดวิทยานุกูล, ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

นายสรณต ฌ ศรีโต. นายอำเภอเสาไห้, ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒.

นายสาธิต แสนยพันธ์. นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้, ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒

นายองอาจ วงษ์ประยูร. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๓, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒.

นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์. ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระท้อน กิตติวุฒิวินิจฉัย, ๑๘ กันยายน ๒๕๖๒.

นายอิทธิเดช คูลี. ผู้อำนวยการโรงเรียนเสาไห้วิทยาลัยอนุบาล, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒.

พระครูนนทกิจโกศล. เจ้าคณะอำเภอหนองพุด, ๙ กันยายน ๒๕๖๒.

พระครูศรีวรกัจจารักษ์. เจ้าคณะอำเภอหมวกเหล็ก, ๕ กันยายน ๒๕๖๒.

พระธรรมปิฎก. เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๒ กันยายน ๒๕๖๒.

พระวิสิฐ์คณาภรณ์. รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี, ๔ กันยายน ๒๕๖๒.

พระวิสุทธิโสภณ. เจ้าคณะอำเภอเสาไห้, ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒.

๖) สันทนาการเฉพาะ :

สันทนาการเฉพาะ. นายภาณุ เจริญจิตร. ผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดสระบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

นายวิไลลักษณ์ โพธิ์ใบ. สมาชิกสภาจังหวัดสระบุรี, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓.

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร. ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการพัฒนารัฐกิจและทุนมนุษย์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลา. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

พระครูพิพิธปริยัติกิจ. ผศ.ดร. เจ้าคณะตำบลเขาวง อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

พระครูพิศิษฐ์ประชานาถ. ดร. รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระครูวิโรจน์อิทธิคุณ. ดร. เจ้าคณะตำบลพลี้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี,
๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

พระเทพวิสุทธิโสภณ. ดร. รักษาการเจ้าคณะภาค ๒ เจ้าอาวาสวัดราชคฤห์
กรุงเทพมหานคร, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร. ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
การจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ. ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

๒. ภาษาอังกฤษ :

Best. John W. **Research in Education**. New Jersey: Prentice Hall Inc., 1981.

Boam. R. and Sparrow. P. **Designing and Competency**. New York: McGraw Hill, 1992.

Boyatzis. R.E. “Competencies in the 21st century”. **Journal of Management Development**.
27(1). (2008): 5-12.

Byham. W.C. and Moyer. R. **Competencies and Organizational Success**. Pittsburgh.
PA: Development Dimensions International Press. Development Dimensions
International. **Targeted Selection Research Bulletin**. Pittsburgh, PA: Author.

Cartwright. R., Collins. M. Green. G. and Candy. A. **Managing People: a Competence
Approach to Supervisory Management**. Cambridge Mass: Blackwell, 1993.

Chapman. **Supervisor Survival Kit**. 2nded. California: Science Research Associates Inc.,
1995.

Chester. I. Barnard. **The Function of the Executive**. Cambridge Mass: Harvard University
Press, 1964.

Clark. R.N. **Spectroscopy of Rocks Minerals Principles of Spectroscopy**. [Online].
Available: <http://www.competency.com> (1999).

Ganesh Shermon. **Competency Based Hrm**. New York: McGraw Hill Education, 2008.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Huber. D. **Leadership and Nursing Care Management**. 2nded, Philadelphia: W.B. Saunders, 2000.
- Longman Dictionary of Contemporary English. 2nded. Harlow: Pearson Education Limited, 2003.
- McClelland. D.C. **A Competency Model for Human Resource Management Specialists to be Use in the Delivery of the Human Resource Management Cycle**. Boston: McBer, 1975.
- _____. "Testing for Competence Rather than for Intelligence". **America Psychologists**. (1973): 1-14.
- Mitrani. A., Dalziel. M. and Fitt. D. **Competency Based Human Resource Management: Value Driven Strategies for Recruitment Development and Reward**. London: McGraw Hill, 1992.
- Pace. R.W., Smith. P.C. and Mills. G. **Human Resource Development**. New Jersey: Prentice Hall Inc., 1993.
- Price. Alan. **Human Resource Management**. In a Business Context. 2nd ed. London: Thomson Learning, 2004.
- Robbins. S.P. and De Cenzo. D.A. **Fundamental of Management**. 3rded. Upper Saddle River New Jersey: Prentice Hall, 2001.
- San Francisco: Berrett-Koehler, 2009.
- Spencer. L.M. and Spenser. M.S. **Competence at Work: Models for Superior Performance**.
- Stone. B. "Emotional Intelligence and Core Competencies". **Journal of Extension**. (December, 1999): 376
- Swanson. R. A. and Holton III. E. F. **Foundations of Human Resource Development**. Third edition. Yamane Taro. **Statistics: An Introductory Analysis**. Newyork: Haper and Row Publication, 1973.
- Virtanen. T. **The Competencies of New Public Managers in Farnham D. Horton S. Barlow J. and Hondeghem, A. (eds) New Public Managers in Europe**. Macmillan Business. Houndmills. Basingstoke, 1996.
- Zwell, M. **Creating a Culture of Competence**. New York: John Willy & Sons, 2000.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๘

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำคุษุณินพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุติ

ด้วย พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์ ฉายา จิตฺติโก รัชสประจําตัวนํลิต ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นํลิตหลักสูตรพุทธศาสตรคุษุณินพนธ์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนนํงของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรคุษุณินพนธ์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอยํางดีจึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำคุษุณินพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนํนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรคุษุณินพนธ์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนํนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๘-๙๐๐-๑๒๗๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๘

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

นมัสการ พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.

ด้วย พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์ ฉายา จูติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ยี่หนัดอนุเคราะห์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๘-๙๐๐-๑๒๗๘

กิตติโสภโณ
พระมหากษัตริยา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.
๑๘/๑๑/๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๘

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำคุษฎีนิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

ด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์ ฉายา จิตติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๓๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำคุษฎีนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

๓๖๐๑ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์

โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๘๔-๕๐๐-๑๒๗๘

พ.ศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง
ผ.ส./อ.ร.ด./๒๒

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำคู่มือ
นมัสการ พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, ดร. รองเจ้าคณะอำเภอบางปลาม้า
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างคู่มือฉบับนี้ จำนวน ๑ เล่ม
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำคู่มือฉบับนี้ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระครูวิสุทธิสาธุกิจวัฒน์ ฉายา วิสุทธิโก รัชสประจำตวันนิต ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าพระครูท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนา
พระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำคู่มือ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้ว
นี้ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสาธุกิจวัฒน์
โทรศัพท์ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, ดร.
รองเจ้าคณะอำเภอบางปลาม้า

ภาคผนวก ข

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของ
คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี”

ข้อ ที่	คำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม ม	ค่า IOC	แปล ผล
ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา									
๑	คณะสงฆ์ปลูกฝังการเรียนรู้กฎระเบียบข้อบังคับกฎหมายเถรสมาคมพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนาเพื่อเพิ่มศักยภาพแก่พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ ภิกษุ สามเณร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ส่งเสริมวัฒนธรรมคณะผ่านสื่อ เช่น การบรรพชา/อุปสมบท เพื่อเป็นพระราชกุศล และส่งเสริมให้มีการเข้าวัดปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	การนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการปกครองคณะสงฆ์มีการบวชพระภิกษุ สามเณร เป็นราชกุศลในการปกครอง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีการส่งเสริมกิจกรรมและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในการปฏิบัติกิจกรรมให้พุทธศาสนิกชนเข้ามามีส่วนร่วม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	พัฒนาขีดความสามารถของศาสนบุคคล และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา เช่น ให้เข้มแข็งเช่นกฎกติกาข้อบังคับระเบียบคำสั่ง กฎหมายเถรสมาคม พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช และพระธรรมวินัย ให้เข้มแข็ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ ที่	คำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล			
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล	
ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน										
๑	วัดมีกระบวนการบริหารจัดการภายใน วัดตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระ ธรรมวินัย ในพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีการสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บท การปกครองตาม กฎ กติกา ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม พระบัญชา สมเด็จพระสังฆราชเพื่อส่งเสริมการมี พระธรรมวินัย และสร้างศักยภาพการ ปฏิบัติตามกฎระเบียบมหาเถรสมาคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีการยกระดับกระบวนการบริหาร จัดการภายใน โดยอาศัยการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย “บวร” ในการ ปฏิรูปการปกครองพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีการยกระดับกระบวนการบริหาร จัดการภายใน โดยการพัฒนากระบวนการ บริหารคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลใน การปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารจัด การกิจการพระพุทธศาสนาภายในวัด เช่น การพัฒนาระบบสารสนเทศ และ นวัตกรรม วิชาการ ให้ทันสมัย เช่น จัดทำฐานข้อมูล พระภิกษุ สามเณร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อที่	คำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล			
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล	
ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ										
๑	พัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้

	วิชาการให้ทันสมัย เช่น การพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรการบริหารการปกครองเชิงพุทธ เกี่ยวกับหลักการปกครอง ระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม พรบ.สงฆ์ เป็นต้น								
๒	จัดทำารพัฒนารูปแบบรายการเชิงพุทธให้พระภิกษุ สามเณร เรียนรู้ กฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย ผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	การพัฒนาศักยภาพศาสนบุคคลให้เป็นวิทยากรในด้านการปกครอง เช่น เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมหลักสูตรการบริหารการปกครองเชิงพุทธ เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎ มหาเถรสมาคม ปกครองเชิงพุทธ เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	จัดทำแผนแม่บทการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์เชิงรุก ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้พระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ พระวินยาธิการ ให้เรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อที่	คำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา									
๑	มีการพัฒนาทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ด้วยการบริหารจัดการศาสนสมบัติให้มีประสิทธิภาพในการปกครองเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการปกครองเพียงพอในการจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของศาสนบุคคลในการปกครองคณะสงฆ์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีทรัพยากรบุคคลและงบประมาณสนับสนุนการปกครองคณะสงฆ์ และกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีการจัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาทรัพยากรในการปกครองเพื่อการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติตามกฎหมายและระบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง เป็นต้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
กราบเรียน พระเดชพระคุณพระธรรมปิฎก เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์ ฉายา จูติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(๐๒๑๖) ๒
เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี
๓๑ มี.ค. ๖๒

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๘-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระวิสิฐคุณาภรณ์ รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิเสลาภิวัฒน์ ฉายา ฐิติโก รัสประจําตัวนิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ทำทานด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

พระวิสิฐคุณาภรณ์
รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี
ม.จ.ส.๒๖

(พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิเสลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบึงนาราง
จังหวัดพิจิตร 31170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระวิสุทธิโสภณ เจ้าคณะอำเภอเสนาให้
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์ ฉายา สุทธิโก รัทสประจําตัวนํิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นํิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตเผยแพร่ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นํิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ขอสงวนไว้ให้ผลิตเก็บข้อมูล
เพื่อทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
ด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

ม. วิสุทธิโก
๑๐. มีนาคม ๒๕๖๒
๗ สิงหาคม ๒๕๖๒

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๙๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูศรีวิจิตรกิจจารักษ์ เจ้าคณะอำเภอหมวกเหล็ก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์ ฉายา ฐิติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

๑๒๕๗๑
ม.ว.ย. ๒๖

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ ศธ ๒๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูนนทกิจโกศล เจ้าคณะอำเภอตอนพุด
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์ ฉายา วิสุทธิโก รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

อนุญาติให้นิสิตเก็บข้อมูล
เพื่อทำวิจัยได้ตามที่ขอพระคุณ
สงด้วย ความนับถือ
พระคุณ

ขอ. ๑๐๗๓
นันทิภทนต์ ๒๕๖๒

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

พ.น.น.ส.บ
เลขที่ ๐๒๕๓
วันที่ 12 มิ.ย. 2562

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสภาภิวัฒน์ ฉายา ฐิติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

- เพื่อโปรดทราบ
- เพื่อโปรดพิจารณา
- เห็นควรอนุญาตให้ผลิตเพื่อใช้ในการวิจัย

(นางปัญจมาศ เต็ดแก้ว)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคล รักษาราชการแทน
หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสระบุรี

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสภาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙-๗๐๐-๑๒๖๘

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ)
รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

* เก็บสำเนาไว้ ในวันที่ 17 มิถุนายน 2562
๒๑๓ 15.30 น. ณ ห้องประชุมที่หอประชุม (1)
ทางสะดวกแล้ว 16 มิถุนายน 2562

13/06/62 14.30.62

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๕๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๓ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายสรณต ณ ศรีโต นายอำเภอเสนาให้
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์ ฉายา วิฑูริโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘๘

-พรพ
-สุพรรณน้อย ๖๒

P/พ
๕ มี. ๖๒.

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 อาคารเรียนรวม ไขนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
 โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
 โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
 Website : gpc.mcu.ac.th
 E-mail : gpc@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตรเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายองอาจ วงษ์ประยูร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๓
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภิวัฒน์ ฉายา วิฑิตโก รักษะประจำวัดนิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาตามการ
 ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
 ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะเป็ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(ส.ส. ๑๓๖ ๐๖๖๖๖๖๖๖)
31/๓.๖2

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์: ๐๘๙-๔๐๐-๑๒๗๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

ที่ ศธ บ๑๐๕.๒/๓๒๔

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นางกัญญา รุ่งวิจิตรชัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๑
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์ ฉายา วุฒิโก รัชสประจําตัวนิสิต บ๐๐๑๑๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสนศษุบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง " การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี " เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสนศษุบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

อ.กัญญา รุ่งวิจิตรชัย

(นางกัญญา รุ่งวิจิตรชัย)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต ๑

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์
โทรศัพท์: ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

(พระอุดมสิทธิญาณ, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตร
มหาวิทยาลัย
อาคาร
เลขที่ 7
จังหวัด
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

โรงเรียนเสนาไห้ "วิมลวิทยานุกูล" เสตร
รับที่ ๑๐๑๘
วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒
เวลา ๑๕:๐๒:๒๕

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายสิทธิเดช คูลี ผู้อำนวยการโรงเรียนเสนาไห้ "วิมลวิทยานุกูล"
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภวิวัฒน์ ฉายา สุทธิโก รัสประจําตัวนํิผลิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นํิผลิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจําเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสําคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นํิผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน
เพื่อโปรดทราบและพิจารณา

นางสาวธนีชา เทียนคำศรี
27 พฤษภาคม 2562

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธทราบ
ดำเนินการตามเสนอ

นายสิทธิเดช คูลี
27 พฤษภาคม 2562ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภวิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ ศธ ๒๑๐๕/๒/ ๓๒๘

ผู้จัดพิมพ์
 วิชาการ
 บริหาร
 กิจกรรม
 บริหารบุคคล
 งบประมาณ

24 พ.ค. 2562

3๑ มีนาคม ๒๕๖๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย... ๒๕๖
 อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น B 504 2 4 พ.ค. 2562
 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอริ่งน้อย 10-40
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
 โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
 Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
 Website : gps.mcu.ac.th
 E-mail : gps@mcu.ac.th

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระท้อน "กิตติคุณวิทยานุกูล"
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิเสลาภิวัฒน์ ฉายา วิสุทธิโก รัหสประจาตัวนิสิต ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
 หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติการพระพุทธศาสนาตามการ
 ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
 ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิเสลาภิวัฒน์
 โทรศัพท์ : ๐๘๘-๙๐๐-๑๒๙๘

ขอเจริญพร

(Handwritten Signature)

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

- กนธพงษ์ พึ่งพิทักษ์
 - ธีรวิธาน
 ๒๕ พ.ค. ๖๒

ทศ
 ๒๐๕๖๓๐
(Handwritten Signature)
 ๒๕ พ.ค. ๖๒

ร.ร.วัดเจ้าฟ้า (ยอดวิทยานุกูล)
เลขที่รับ 140
วันที่ 14 พ.ค. 2562
เวลา 14.00 น.

ที่ ศธ ๖๑๐๕๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายมนัส บุญน้อม ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกูล”
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์ ฉายา อุตติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๘-๙๐๐-๑๒๗๘๘

- ทรงน

- อุตติโก
ภาควิชาการจัดการเชิงพุทธ
คณะพระปริยัติธรรมพระครู...

14 พ.ค. 62.

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิติสดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายสำธิต แสนยน์นั นายกเทศมนตรีตำบลสวนดอกไม้
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิโสภณวิวัฒน์ ฉายา วิฑิตโก รัทสประจําตัวนิติสด ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิติสดดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิโสภณวิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๘-๙๐๐-๑๒๗๘

- ทราบ
- ให้นิตามอนุเคราะห์นิตาม
ตาม ประสงค์ของพระคุณเจ้า

30 พ.ค. ๖2

ที่ ศธ ๖๑๐๕๒/ ๓๒ ๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายสกุล ธงชัย นายกเทศมนตรีตำบลบ้านยาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์ ฉายา วิฑูริโก รัตประจักษ์วัฒน์ บัณฑิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘๘

— อ.ธรรม
— พระอุดมสิทธินายก
— อ.ธรรม

๑๓/๓/๒๕๖๒

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรองน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นำบันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นางหัส แสนยน์นันท์ กำนันตำบลสวนดอกไม้
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์ ฉายา สุทธิโก รัทสประจําตัวนิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นำบันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ทราชม

๒) ๒๒๑๓๖๔๔๐๔๑๓๕
ความประสงค์ของนางสาว
หส ๒๒๑ ๒๒๑ ๒๒๑
30 พ ๑ ๖2

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภวัฒน์
โทรศัพท์ : ๐๘๘-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นางวนิดา ดำรงไชย กำนันตำบลม่วงงาม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสัทธาภิวัฒน์ ฉายา วิฑูริโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพราหมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสัทธาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ทพว.
ให้ตีพิมพ์และให้ข้อมูล.
ความประสงค์ ของ พทกฏ. ๖๖
นางนิต อธิภรณ์
ที่หน้าต. ๖๖๖๖๖.
๓๑/๓.๓/๖๒

ที่ ศร ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายสุทัศน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา กิ่งพันธุ์กล้วยน้ำว้า
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสัทธาภิวัฒน์ ฉายา สุทธิโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๕๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสัทธาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ท/ภพ
ให้ตามอนุเคราะห์ตาม
ความประสงค์ ของพระคุณเจ้า

พระครูวิสุทธิ สัทธาภิวัฒน์

กิ่งพันธุ์ ต. น้ำข่าง
31/พ.ค. 162

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๕๘

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายภาณุ เจริญจิตต์ ประชาชนชาวบ้าน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์ ฉายา สุทธิโก รัทสประจําตัวนํิผลิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นํิผลิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนํิมีความจําเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสําคัญ เพื่อการนํิจึงใคร่
ขออนุญาตเผยแพร่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์
พระสุเมธี
พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์
พระสุเมธี
พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์
พระสุเมธี

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

๒๕ มีนาคม ๖๒.

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย *กิจกรรมของหน่วยงาน*
เจริญพร นายจิระพันธุ์ จันทร์ทอง นักวิชาการศศสนวชนวญกรพิเศษ จังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสถิตาภิวัดน ฌายา รูติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธิินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสถิตาภิวัดน
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

๓๑ มี.ค. ๖๒
พระครูวิสุทธิสถิตาภิวัดน

(พระอุดมสิทธิินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
๕ มี.ค. ๖๒

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นางปณิตดา สายคำมี นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ จังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์ ฉายา ฐิติโก รัทสประจําตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

- ทศพ

- นิจฉยมุสิก

(นางปณิตดา สายคำมี)

นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ
- 7 ต.ค. 2562

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๖/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา
เลขรับ 1069
วันที่ 7 มี.ค. ๒๕๖๒
วธ ยธ สว บพ

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นางชนิษฐา คำจันทร์แก้ว วัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิธรรมาภิวัฒน์ ฉายา วิสุทธิโก ร์สประจำวัดนิสิต ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน จิตพระธรรมจังหวัดสระบุรี
สงฆ์พระครูวิสุทธิธรรมาภิวัฒน์
นิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
ต้องพระเกษมวิมล มจร. ๕๐๑๐๐๐
อนุโดงจระหว่ องเมืองลำไทร นิสิต กัม
รอมุติ.

- กศ ๖๑๐๕.๖/๓๒๔

วิมล ๑๕
(นางสหหารณ คำถนอม)
นทว่งการวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี
๓ มี.ค. ๖๒

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิธรรมาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๘-๙๐๐-๑๒๗๘

ขอเจริญพร

(พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

สนุทธา ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๒

(นางชนิษฐา คำจันทร์แก้ว)
วัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๓๒๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม ชั้นปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒

สน.พศจ.สระบุรี
เลขที่รับ ๐๕๕๐
วันที่ ๕ มี.ย. ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิติกรเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นางสาวพัชรา สุคันธี ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสาธุกิจวัฒน์ ฉายา จูติโก รหัสประจำตัวนิติกร ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิติกรดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

พระอุดมสิทธินายก

(พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสาธุกิจวัฒน์
โทรศัพท์: ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๓๓

ทรง 9 มี.ค. ๒๕๖๒
นค
we - ทศป. - สระบุรี
6 มี.ค. ๖๒

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของ
คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี”

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

๑) สถานภาพ

ผู้ช่วย/รองเจ้าอาวาส

เจ้าอาวาส

เจ้าคณะตำบล

รองเจ้าคณะอำเภอ

๒) พรรษา

๕- ๑๐ พรรษา

๑๑- ๒๐ พรรษาปี

๒๑- ๓๐ พรรษาปี

๓๑ พรรษาขึ้นไป

๒) อายุ

๒๑- ๓๐ ปี

๓๑- ๔๐ ปี

๓๑- ๔๐ ปี

๕๑ ปีขึ้นไป

๓) วุฒิการศึกษาสายสามัญ

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท ขึ้นไป

๔) วุฒิการศึกษาทางธรรมแผนกบาลี

เปรียญตรี (ป.๑-๒ - ป.ธ.๓)

เปรียญโท (ป.ธ.๔ - ป.ธ.๖)

เปรียญเอก (ป.ธ.๗ - ป.ธ.๙)

ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม

๕) วุฒิการศึกษาทางธรรมแผนกธรรม

 นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท นักธรรมชั้นเอก ไม่มีวุฒินักธรรม

๖) ประสบการณ์ทำงาน/ปฏิบัติหน้าที่

 ต่ำกว่า ๕ ปี ๖-๑๐ ปี ๑๑-๑๕ ปี ๑๖ ปี ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ สภาพทั่วไปและกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปและกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ตรงกับความเห็นจริงของท่านมากที่สุดตามระดับความคิดเห็น โดยแบ่งระดับความคิดเห็นต่อการสภาพทั่วไปและกระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ออกเป็น ๕ ระดับ และใช้เกณฑ์พิจารณาระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา **มากที่สุด**

๔ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา **มาก**

๓ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา **ปานกลาง**

๒ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา **น้อย**

๑ หมายถึง การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา **น้อยที่สุด**

ข้อ ที่	การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง	ระดับการดำเนินการ				
		+๑	๐	-๑	น้อย	น้อยที่สุด
	๑.ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑	คณะสงฆ์ปลูกฝังการเรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม พระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา เพื่อเพิ่มศักยภาพแก่พระภิกษุ สามเณร					
๒	คณะสงฆ์มีการส่งเสริมการบรรพชา/อุปสมบท เพื่อ					

	เป็นพระราชกุศล และส่งเสริมให้มีการเข้าวัดปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน					
๓	คณะสงฆ์มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปกครองพระภิกษุ สามเณร ในการปกครอง					
๔	คณะสงฆ์มีการส่งเสริมกิจกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้พุทธศาสนิกชนเข้ามามีส่วนร่วม					
๕	คณะสงฆ์พัฒนาขีดความสามารถของศาสนบุคคล และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง เช่น กฎ กติกา ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช และพระธรรมวินัย					
	๒.ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๖	วัดมีกระบวนการบริหารจัดการภายในวัดตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย ในพระพุทธศาสนา					
๗	คณะสงฆ์มีการสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทการปกครองตาม กฎ กติกา ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม เพื่อส่งเสริมการมีพระธรรมวินัย และสร้างศักยภาพการปฏิบัติตามกฎระเบียบมหาเถรสมาคม					
๘	คณะสงฆ์มีการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย “บวร” ในการปฏิรูปการปกครองพระพุทธศาสนา					
๙	คณะสงฆ์มีการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยการพัฒนากระบวนการบริหารคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน					
๑๐	คณะสงฆ์มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนา ภายในวัด					
	๓.ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด

๑๑	คณะสงฆ์มีการพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย เช่น การพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรผู้บริหารการปกครองเชิงพุทธ เกี่ยวกับหลักการปกครอง ระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม พรบ.สงฆ์ เป็นต้น					
๑๒	คณะสงฆ์มีการจัดทำกรรณบัตรรายการเชิงพุทธให้พระภิกษุ สามเณร เรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย ผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางพระพุทธศาสนา					
๑๓	คณะสงฆ์มีการพัฒนาศักยภาพศาสนบุคคลให้เป็นวิทยากรในด้านการปกครอง เช่น เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรผู้บริหารการปกครองเชิงพุทธ เกี่ยวกับหลักการปกครอง เป็นต้น					
๑๔	คณะสงฆ์มีการจัดทำแผนแม่บทการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์เชิงรุก ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้พระภิกษุ สามเณร เรียนรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัย					
๑๕	คณะสงฆ์มีการยกระดับพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธที่ทันสมัยในการปกครอง ให้พระภิกษุ สามเณร ในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช					
	๔.ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๖	คณะสงฆ์มีการพัฒนาทรัพยากรศาสนบุคคลด้านการปกครองเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา					
๑๗	คณะสงฆ์มีการยกระดับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการปกครองเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา					

๑๘	คณะสงฆ์มีการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักธรรมมาภิบาลในการปฏิบัติงานของศาสนบุคคล ในการปกครองคณะสงฆ์					
๑๙	คณะสงฆ์มีทรัพยากรบุคคลและงบประมาณสนับสนุนการปกครองคณะสงฆ์ และกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา					
๒๐	คณะสงฆ์มีการจัดกิจกรรมระดมทุนเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาทรัพยากรในการปกครอง เพื่อการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา					

ตอนที่ ๓ ๑. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๒. แนวทางของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี

๑.๑ ปัญหาการสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา

.....

๑.๒ ปัญหาการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

.....

๑.๓ ปัญหาการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ

.....

๑.๔ ปัญหาการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี”

คำชี้แจง :

แบบสัมภาษณ์การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง กระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง รวมถึงแนวทางของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง ของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีทาง ด้านการปกครอง ให้เกิดประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้ :

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ (บรรพชิต)

ชื่อ..... ฉายา.....

อายุ.....ปี พรรษา.....พรรษา วัดที่สังกัด.....

ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษาสามัญ.....วุฒิการศึกษาทางธรรม.....

วุฒิการศึกษาเปรียญ.....

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๕ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูป
 กิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ใน ๔ ด้าน กระบวน
 เชิงกลยุทธ์ ๓ ด้าน หลักพุทธธรรม ๑ ด้าน

๑. ปัญหา

.....
 .

อย่างไร

๒. อุปสรรค

.....

อย่างไร

๓. ข้อเสนอแนะ.....

.....

อย่างไร

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี”

คำชี้แจง :

แบบสัมภาษณ์การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง กระบวนการของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง รวมถึงแนวทางของการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครอง ของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีทาง ด้านการปกครอง ให้เกิดประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้ :

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ (ขอทราบ)

ชื่อ.....นามสกุล.....
วุฒิการศึกษา.....อาชีพ.....
สถานที่ทำงาน.....
วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ๔ ด้าน

๑. การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านสร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนาอย่างไร

๒. การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายในอย่างไร

๓. การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างไร

๔. การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของ
คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านการมีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาอย่างไร

**ตอนที่ ๓ แบบสัมภาษณ์การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านกระบวนการเชิงกลยุทธ์ ๓ ด้าน**

๑. กระบวนการเชิงกลยุทธ์ในการวางแผนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การ
ปฏิรูป

กิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีอย่างไร

๒. กระบวนการเชิงกลยุทธ์ในการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผน
ยุทธศาสตร์กา

ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีอย่างไร

๓. กระบวนการเชิงกลยุทธ์ในการประเมินและควบคุมตามแผนกลยุทธ์ในการ
ขับเคลื่อนแผน

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีอย่างไร

**ตอนที่ ๔ การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของ
คณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ด้านหลักพุทธธรรมคือ อธิปไตย ๔**

๑. การใช้อธิปไตย ๔ ในหัวข้อฉันทะในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการ
พระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีอย่างไร

๒. การใช้อธิปไตย ๔ ในหัวข้อวิริยะในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการ
พระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีอย่างไร

๓. การใช้อธิปไตย ๔ ในหัวข้อวิริยะในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการ
พระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีอย่างไร

๔. การใช้อธิปไตย ๔ ในหัวข้อวิมังสาในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการ
พระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรีอย่างไร

ตอนที่ ๕ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูป
กิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี ใน ๔ ด้าน กระบวน
เชิงกลยุทธ์ ๓ ด้าน หลักพุทธธรรม ๑ ด้าน

๑. ปัญหา

.....

.

.....อย่างไร

๒. อุปสรรค

.....

.....อย่างไร

๓. ข้อเสนอแนะ

.....

.....อย่างไร

พระครูวิสุทธิสีลาภวัฒน์ ฐิติโก

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธคณะสังคมศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

สนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

บัญชีลงชื่อ การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
 ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
 ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี”

โดย พระครูวิสุทธิสัทธาภิวัฒน์

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

วันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น.

ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โชนปี คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่	ชื่อ - ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง	ลงชื่อ
พระสังฆาธิการระดับผู้บริหาร			
๑.	พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร.	รักษาการเจ้าคณะภาค ๒	
๒.	พระครูวิสุทธิโสภณ โสภิต	รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี	
๓.	พระครูพิศิษฐ์ประษานาถ, ดร.	รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา	
๔.	พระมหากฤษฎา กิตติโสภณ, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา	
ผู้เชี่ยวชาญ			
๕.	พระครูวิโรจน์อินทคุณ, ดร.	เจ้าคณะตำบลพลับ จังหวัดจันทบุรี	
๖.	พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ผศ.ดร.	เจ้าคณะตำบลเขาวง จังหวัดสระบุรี	
๗.	นายภาณุ เจริญจิตร	ผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดสระบุรี	
นักวิชาการ			
๘.	พระปลัดระพี พุทธิสารโร, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ฯ	
๙.	รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ	
๑๐.	ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนารัฐกิจและทุนมนุษย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	
๑๑.	ผศ.ดร.ประเสริฐ ธิลา	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ฯ	

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๑๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอรอทราบเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
นมัสการ พระครูวิโรจน์อินทคุณ, ดร. เจ้าคณะตำบลพลี จังหวัดจันทบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์ นาย วิฑิตโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอรอทราบ
พระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การขับเคลื่อน
แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ในวัน
จันทร์ที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕ อาคารเรียน
รวม โชนบี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณใน
ความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อขอรอทราบเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

วิฑิตโก รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕

๒๐ มกราคม ๒๕๖๓
(พระครูวิโรจน์อินทคุณ)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๖๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอรอทราบเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
นมัสการ พระครูพิพิธปริยัติกิจ, ผศ.ดร. เจ้าคณะตำบลเขาวง จังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภวิวัฒน์ ฉายา อุตติโก รัทสประจําตัวนิสิต ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอทราบ
พระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การขับเคลื่อน
แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ในวัน
จันทร์ที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕ อาคารเรียน
รวม โชนปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณใน
ความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อขอทราบเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภวิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๖/๐๑๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทรน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการพัฒนารัฐกิจและทุนมนุษย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภิวัฒน์ ฉายา วิสุทธิโก รัทสประจำตวันิสิต ๒๐๐๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การ
ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ในวันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม
พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โชนบี่ คณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอลำไทรน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ
มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ในโอกาสที่
Dr. Or

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๑๗

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทรน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน นายวิจักขณ์ โพธิ์ใบ สมาชิกสภาจังหวัดสระบุรี เขตเสาไห้
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภวิวัฒน์ ฉายา ฐิติโก รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การ
ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ในวันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม
พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โชนบี คณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอลำไทรน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ
มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

วิจักขณ์ โพธิ์ใบ
อ.วิจักขณ์ โพธิ์ใบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภวิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๑๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน นายภาณุ เจริญจิตร ผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

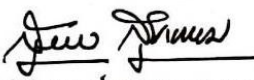
เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภิวัฒน์ ฉายา สุทธิโก รัทสประจําตัวนิสิต ๒๐๐๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง "การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การ
ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี" ในวันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม
พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โชนปี คณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ
มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(นายภาณุ เจริญจิตร)
๒๐/๑.๓./๒๕๖๓

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๒๐

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสลาภิวัฒน์ ฉายา วิฑูริโก ทรฺสประจําตัวนิตฺ ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ในวันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โขนปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ร่วมวิจัยเอกสารกลุ่มเฉพาะ

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

๒๐.๑.๒๐๒๓

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสลาภิวัฒน์

โทรติดต่อก : ๐๘๔-๔๐๐-๑๒๗๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ว ๒๒๐

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสลาภิวัฒน์ นายา วิสุทธิโก รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ในวันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘-B๕๐๙ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โชนปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ชินดิ้งไกรอม

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร
พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร.
๑๐, ม.ค., ๒๕๖๓

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสลาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๘-๘๐๐-๑๒๗๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๑ ๒๐

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิลีลาภวิวัฒน์ ฉายา ฐิติโก ทรสประจําตัวนิตฺ ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ในวันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โซนบี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผศ.ดร. ประเสริฐ ธิลาว

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิลีลาภวิวัฒน์

โทรติดต่ : ๐๘๙-๙๐๐-๑๒๗๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๑๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอรอaranaเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
นมัสการ พระครูพิศิษฐ์ประสาท, ดร. รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์ ฉายา ฐิติโกะ ฐิตฺถฺสโร เจ้าอาวาสวัดนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนา
พระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การขับเคลื่อน
แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” ในวัน
จันทร์ที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕ อาคารเรียน
รวม โชนปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณใน
ความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

๒๑/๑๒/๖๓
พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์
พระครูพิศิษฐ์ประสาท

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสาภิวัฒน์
โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๔-๔๐๐-๑๒๗๘๘

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๑๙

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

9๙ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
นมัสการ พระเดชพระคุณ พระเทพวิสุทธิโสภณ, ดร. รักษาการเจ้าคณะภาค ๒
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย พระครูวิสุทธิสภาภิวัฒน์ ฉายา สุทธิโก ภัทฺสประจําตัวนํสํท ๒๐๐๑๑๐๔๐๓๕ นํสํท
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการ
ปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าพระเดชพระคุณเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอ
อาราธนาพระเดชพระคุณพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง
“การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัด
สระบุรี” ในวันจันทร์ที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B508-B509 ชั้น ๕
อาคารเรียนรวม โชนบี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนํสํการมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

อํนํสํการด้วยคํวามเคารพอย่างสูง
อํนํสํการด้วยคํวามเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระครูวิสุทธิสภาภิวัฒน์
โทรศัพท์ต่อ : ๐๘๙-๑๐๐-๑๒๗๘

ภาคผนวก ช
ประมวลภาพประกอบการทำวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวรรณกรรมต่างๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมมาเป็นแบบสัมภาษณ์ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ ซึ่งได้รับความเมตตาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

๑.พระธรรมปิฎก เจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร

๒. พระวิสิฐคณาภรณ์ รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี ปฏิบัติหน้าที่แทนเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : วัดมงคลชัยพัฒนา ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

๓. พระวิสุทธิโสภณ เจ้าคณะอำเภอ เสาไห้ เจ้าอาวาสวัดเขาแก้ววรวิหาร

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเสาไห้ วัดสมุหประดิษฐาราม

๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

๔. พระครูศรีวรกิจจารักษ์ ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอหมวกเหล็ก ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัด
พระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : วัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

๕. พระครูนันทกิจโกศล ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอดอนพุด เจ้าอาวาสวัดดอนทอง

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : วัดดอนทอง

๖. นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ ตำแหน่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : สำนักงานรองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

๗. นายสรณต ฦ ศรีโต ตำแหน่ง นายอำเภอเสนาให้

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : ที่ว่าการอำเภอเสนาให้

๘. นายองอาจ วงษ์ประยูร ตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต 3

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : วัดพะเยาว์ อำเภอลำไทร

๙. นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย ตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสระบุรี เขต 1

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : สำนักงานเจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม อำเภอเสาไห้

๑๐. นายสิทธิเดช คุลี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียน เสาไห้ “วิมลวิทยานุกูล”

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนเสาไห้ “วิมลวิทยานุกูล”

๑๑. นายอรรถวัฒน์ พงศ์ชนโรจน์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระท้อน “กิตติวุฒิวินยานุกุล”

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนโคกกระท้อน “กิตติวุฒิวินยานุกุล”

๑๒. นายมนัส บุญน้อม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกุล”

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนวัดเจ้าฟ้า “ยอดวิทยานุกุล”

๑๓. นายสาริต แสนยพันธ์ ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสวนดอกไม้

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนเสาชไ้ "วิมลวิทย์มานุกูล"

๑๔. นายสกุล รัชชัย ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านยาง

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านยาง

๑๕. นางหัส แสนยพันธ์ ตำแหน่ง กำนันตำบลสวนดอกไม้

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : ที่ว่าการอำเภอเส้าไห้

๑๖. นางวนิดา ดำรงไชย ตำแหน่ง กำนันตำบลม่วงงาม

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : ที่ทำการกำนันตำบลม่วงงาม

๑๗. นายอุตติกร อินทรวีเชียร ตำแหน่ง กำนันตำบลบ้านยาง

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : ที่โรงเรียนเส้าไห้ “วิมลวิทยานุกูล”

๑๘. นางสาวพัชรา สุคันธี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี

๑๙. นางชนิษฐา ดำจันทร์แก้ว ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี

๒๐. นางชนิษฐา ดำจันทร์แก้ว ตำแหน่ง นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษจังหวัดสระบุรี

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี

๒๑. นายจีระพันธุ์ ขุมทอง ตำแหน่ง นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ จังหวัดสระบุรี

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : โรงเรียนเสาชั้ง "วิมลวิทยาธุกุล"

๒๒. นายจิระพันธุ์ ขุมทอง ตำแหน่ง นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ จังหวัดสระบุรี

สถานที่ให้สัมภาษณ์ : ที่สำนักงานเจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม

ประมวลภาพการสอบประชาพิจารณ์

ประมวลภาพการสอบป้องกัน

ประวัติผู้ทำวิจัย

- ชื่อ** : พระครูวิสุทธิสีลาภิวังษ์ ฐิติโก (เมธาภิวังษ์ การบุญ)
- เกิด** : วันอังคาร ที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๙
- สถานที่เกิด** : บ้านเลขที่ ๑๐/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลเตย อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
- การศึกษา** : จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๑-๔ โรงเรียนบ้านผาสุก ตำบลเตย อำเภอ
ม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
: มัธยมศึกษาตอนต้น (กศน.) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
: มัธยมศึกษาตอนปลาย (กศน.) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
: ปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ พุทธศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่น ๖๑ พ.ศ. ๒๕๕๙
: ปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่น ๘ พ.ศ. ๒๕๖๐
: ประโยค ๑-๒ พุทธศักราช ๒๕๓๗ นักรธรรมเอก, พุทธศักราช ๒๕๔๓
- ผลงานวิชาการ** : พระครูวิสุทธิสีลาภิวังษ์ (เมธาภิวังษ์ การบุญ) “รูปแบบการพัฒนาวัดให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๑
ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘.
: พระครูวิสุทธิสีลาภิวังษ์ “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารด้วยคุณธรรม
จริยธรรม” วารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ (รัฐศาสตร์ นครราชสีมา) ปีที่ ๕
ฉบับที่ ๓ กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๒.
: พระครูวิสุทธิสีลาภิวังษ์ “แนวทางการบริหารเศรษฐกิจชุมชนตามบทบาทของ
ภาวะผู้นำ” วารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ (รัฐศาสตร์ นครราชสีมา) ปีที่ ๕
ฉบับที่ ๓ กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๒.
พระครูวิสุทธิสีลาภิวังษ์ (เมธาภิวังษ์ การบุญ) “การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์
การปฏิรูปพระพุทธศาสนาด้านการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี” วารสาร
มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๓.

- อุปสมบท** : วันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐ วัดบ้านผาสุก หมู่ที่ ๗ ตำบลเตย อำเภอ
ม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
- สังกัด** : วัดไผ่ล้อม หมู่ที่ ๑ ตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสາไห้ จังหวัดสระบุรี
- หน้าที่** : เป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเสาไห้ “วิมลวิทยานุกูล”
: เป็นพระธรรมทูตปฏิบัติงาน ของกองงานพระธรรมทูต จังหวัดสระบุรี
: เป็นเจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม
: เป็นเจ้าคณะตำบลสวนดอกไม้
: เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม (แผนกนักธรรม) จังหวัดสระบุรี
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : วัดไผ่ล้อม ตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี
โทรศัพท์ ๐๘๘๙-๐๐๑๒๗๘